

การจัดกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษากิจกรรมถนนคนเดิน
ในจังหวัดเชียงใหม่

วัชรวิวรรณ ศศิผลิน

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by บัณฑิตวิทยาลัย Chiang Mai University

All rights reserved มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พฤษภาคม 2549

การจัดกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษากิจกรรมถนนคนเดิน
ในจังหวัดเชียงใหม่

วัชรวิวรรณ ศศิพลิน

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by บัณฑิตวิทยาลัย Chiang Mai University

All rights reserved มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พฤษภาคม 2549

การจัดกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษากิจกรรมถนนคนเดิน
ในจังหวัดเชียงใหม่

วัชรวิวัฒน์ ศศิผลิน

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

รศ.

ประธานกรรมการ

รศ. พลอยศรี ไปราณานนท์

ดร.

กรรมการ

ดร. ขวัญชีวัน บัวแดง

ดร.

กรรมการ

ดร. ประสิทธิ์ ติปริษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

3 พฤษภาคม 2549

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่าง ยิ่งจาก รองศาสตราจารย์พลอยศรี โปราณานนท์ ผู้ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และประธานกรรมการ การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ ที่ได้กรุณาแนะนำข้อคิดเห็น ให้ความรู้และข้อเสนอแนะที่เป็น ประโยชน์ ตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องให้แก่ผู้ศึกษามาโดยตลอด ผู้ศึกษาขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ พร้อมทั้งขอกราบขอบพระคุณ ดร.ขวัญชีวัน บัวแดง และ ดร.ประสิทธิ์ ลิปรีชา กรรมการการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ ที่ได้ให้ความกรุณาตรวจสอบแก้ไขข้อ บกพร่อง และให้คำแนะนำแก่ผู้ศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของเทศบาลนครเชียงใหม่ เจ้าหน้าที่สำนักงานการ ท้องถิ่นแห่งประเทศไทย เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวเทศบาลนครเชียงใหม่ เจ้าหน้าที่เทศกิจ เจ้าหน้าที่สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ศึกษา ที่ได้กรุณาให้ความ อนุเคราะห์ข้อมูลมาโดยตลอด จนกระทั่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ที่สำคัญผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ได้อบรมสั่งสอนลูกด้วยความรัก และ ให้การสนับสนุนในการศึกษา ตลอดจนให้กำลังใจแก่ลูกมาโดยตลอด ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุก ท่านที่กรุณาสั่งสอน และถ่ายทอดความรู้ รวมทั้งขอขอบพระคุณพี่ชาย น้ำ เพื่อน ๆ และคุณสุจินดา พานิชกุล ที่คอยให้ความช่วยเหลือทุกอย่างมาตั้งแต่ต้น จนกระทั่งผู้ศึกษาสามารถทำการศึกษสำเร็จ ลุล่วงมาได้

ท้ายที่สุดนี้ หากมีสิ่งขาดตกบกพร่องหรือผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษาขออภัยเป็นอย่างสูง ในข้อบกพร่อง และความผิดพลาดนั้น ทางผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษานี้คงมีประโยชน์บ้าง ไม่มากก็น้อยสำหรับผู้สนใจที่จะศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมถนนคนเดินต่อไป

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การจัดการกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษากิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นางสาววัชรวิพรรณ ศศิพลิน

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รศ.พลอยศรี	โพรธมานนท์	ประธานกรรมการ
ดร.ขวัญชีวัน	บัวแดง	กรรมการ
ดร.ประสิทธิ์	ลีปรีชา	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาการจัดการกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษากิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาวิวัฒนาการของการจัดถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาบทบาทและลักษณะการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มคนที่เข้าร่วมในถนนคนเดิน และ 3) เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน พื้นที่ศึกษาได้แก่พื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินวันอาทิตย์บริเวณถนนราชดำเนิน และถนนพระปกเกล้า จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสำรวจ สัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม และสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งภายใน และภายนอกพื้นที่จัดกิจกรรม

ผลการศึกษาพบว่า ถนนคนเดินจังหวัดเชียงใหม่มีวิวัฒนาการมาจากโครงการ “ปิดถนนเพื่อประหยัดพลังงาน ลดมลพิษ และส่งเสริมการท่องเที่ยว” ซึ่งเป็นโครงการของรัฐบาลที่จัดขึ้นในปี พ.ศ.2545 โดยการจัดการกิจกรรมถนนคนเดินในช่วงแรกนั้นจัดที่ถนนท่าแพ แต่ต่อมาจะต้องทำการย้ายสาธารณูปโภคบนถนนท่าแพลงใต้ดิน จึงได้ย้ายการจัดการกิจกรรมไปที่ถนนราชดำเนินกับถนนพระปกเกล้าตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 เป็นต้นมา โดยมีเทศบาลนครเชียงใหม่เป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรม ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการจัดรูปแบบของกิจกรรมให้มีความหลากหลาย และมีเอกลักษณ์ ส่งผลให้มีนักท่องเที่ยว และคนท้องถิ่นให้ความสนใจเข้าร่วมในกิจกรรมถนนคนเดินเป็นจำนวนมากถึง

วันละประมาณ 80,000 – 200,000 คน และตั้งแต่ดำเนินการจัดกิจกรรมมา ได้สร้างรายได้ให้แก่คนท้องถิ่นประมาณ 40 ล้านบาท

จากการศึกษาบทบาทและลักษณะการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มคนที่เข้าร่วมในถนนคนเดินพบว่า ถนนคนเดินจังหวัดเชียงใหม่ในปัจจุบันมีกลุ่มคณะกรรมการถนนคนเดินซึ่งประกอบด้วยคนในพื้นที่ ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่เทศกิจ เป็นผู้ควบคุมดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการทำกิจกรรม โดยวิธีการบริหารจัดการถนนคนเดินมีข้อดีคือ ได้เปิดโอกาสให้คนในพื้นที่ และผู้ประกอบการ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐ แต่ก็มีข้อด้อยคือการประสานงานระหว่างกันยังไม่ดีเท่าที่ควร จึงทำให้การปฏิบัติงานยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนกลุ่มคนที่เข้ามาทำกิจกรรมจะประกอบไปด้วย กลุ่มค้าขาย กลุ่มสันตนาการ กลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ถนนคนเดิน กลุ่มนักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่น ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้ได้พบปัญหาของการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน คือ ไม่มีที่ทิ้งขยะ ห้องสุขา และสถานที่จอดรถมีไม่เพียงพอ พื้นที่นั่งพักผ่อน และการจัดการแสดงบนเวทีมีน้อย ไม่มีกฎเกณฑ์ในการคัดเลือกคณะกรรมการ มีการลอกเลียนแบบสินค้า มีการจำหน่ายสินค้าโรงงาน มีการจำหน่ายของมีเนมา พื้นที่จำหน่ายสินค้าคับแคบ เสี่ยงดังจากกิจกรรมการแสดง และเสียงประกาศตามสาย

ในการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน พบว่า การจัดกิจกรรมถนนคนเดินได้ก่อให้เกิดผลดีในด้านต่าง ๆ ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ สร้างรายได้ให้แก่คนท้องถิ่น และเกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้านสังคม ได้แก่ เกิดพื้นที่ท่องเที่ยวใหม่ เกิดพื้นที่นันทนาการ เกิดการใช้พื้นที่โล่งในเมืองให้เป็นประโยชน์ และสร้างความสัมพันธ์ในสังคม ด้านวัฒนธรรม ได้แก่ ช่วยในการอนุรักษ์วัฒนธรรม เป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ทางวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สร้างพื้นที่ปลอดมลพิษ อย่างไรก็ตามก็มีผลเสียจากการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน ได้แก่ สร้างความลำบากในการเข้าออก และปัญหาเสียงดังให้กับผู้อยู่อาศัยในพื้นที่จัดกิจกรรม ทำให้เกิดมลภาวะในพื้นที่ใกล้เคียง และเป็น การเพิ่มปริมาณการใช้พลังงาน

การศึกษาครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นว่าถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ยังเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากคนกลุ่มต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพราะว่ารูปแบบของกิจกรรมมีความหลากหลาย คือ มีทั้งกิจกรรมการจำหน่ายสินค้าท้องถิ่น กิจกรรมสันตนาการเพื่อสร้างความบันเทิง และพักผ่อนหย่อนใจ อีกทั้งพื้นที่จัดกิจกรรมมีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม และมีสถานที่ให้นักท่องเที่ยวได้เที่ยวชมตลอดเส้นทางที่จัดกิจกรรม

Independent Study Title Activity Arrangement for Tourism : A Case Study of the
Walking Street in Chiang Mai

Author Miss Watchareewan Sasiphalin

Degree M.A. (Tourism Industry Management)

Independent Study Advisory Committee

Assoc. Prof. Ploysri	Porananond	Chairperson
Dr. Kwanchewan	Buadaeng	Member
Dr. Prasit	Leepreecha	Member

ABSTRACT

This study was conducted to find out, first, the evolution of the Sunday Walking Street management. It also aimed to study the roles and activity arrangements of the participants and the outcome of the event. The locations were Rachadamneun and Prapokklua Road where the Sunday Walking Street was held weekly. The study was a quantitative type in which the data was gathered through the survey, participating observation and interviews of the main informants both within and outside the premises.

The results were that the Walking Street had evolved from the government project. “Closing Street to Save Energy, Reduce Pollution and Promote Tourism”, launched in 2002 on Tapae Road. It had moved to the two roads aforementioned since 2004 to make room for the underground public utility project along Tapae Road. The project was managed by Chiang Mai Municipality. The priority was given to the variety of activities preserving the city’s own identity. The program drew in up to 80,000 to 200,000 tourists and locals alike on each Sunday. So far it has yielded a local income of about 40 million baht.

As for the roles and activity arrangements of the people participating in the project, it was found that the Walking Street Committee were the key personnel. This comprised the

residents and entrepreneurs. The municipal officers were in charge of the activities. The positive aspect was the local residents and entrepreneurs were given a chance to take part in the management alongside the government sector. However, inadequate co-ordination between the two parties had resulted in the ununified managerial direction. Moreover, the problems felt among the participating traders, entertainers, tourists, and local residents as well as people living in the vicinity were a lack of garbage bins, public toilets, parking lot and rest area. Moreover, there was no clear and definite criteria for the committee selection. The others were the copying of products, the selling of industrial products and alcoholic beverages, the limited space and the loud noise from the loud speakers.

The project yielded positive effects in various ways. Economically, it created local income and enhanced local product development. Socially, it opened up new tourism venues and recreational spots, made use of open areas in town, and strengthened public relations. Culturally, it helped conserve the culture and spread cultural knowledge. Environmentally, it created pollution-free zones. However, a few undesirable results felt by the people living in the area were a difficulty in exiting and entering their houses, the noise, the pollution in the area nearby and the increase in energy consumption.

It is obviously seen that the Walking Street has continued to attract different groups of people through its great varieties of activity, the sale of local products and recreation. This also included the beautiful scenery and attractive spots along the roads.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
สารบัญแผนภูมิ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.4 ขอบเขตการศึกษา	4
1.5 วิธีการดำเนินการค้นคว้าอิสระ	7
1.6 นิยามศัพท์	9
1.7 กรอบแนวคิด	9
บทที่ 2 แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ของเมืองจัดกิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมทางการท่องเที่ยว	11
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว	17
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อท้องถิ่น	20
2.4 แนวคิดในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน	24
บทที่ 3 วิวัฒนาการของการจัดถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่	
3.1 ความเป็นมาของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในประเทศไทย	31
3.2 ความเป็นมาของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่	32
3.3 พื้นที่ในการจัดกิจกรรมถนนคนเดินวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงใหม่	41
3.4 ถนนคนเดินเชียงใหม่ในปัจจุบัน	47

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 บทบาทและลักษณะการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มคนที่เข้าร่วมในถนนคนเดิน	
4.1 กลุ่มค้าขาย	51
4.2 กลุ่มสันตนาการ	62
4.3 กลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ถนนคนเดิน	68
4.4 กลุ่มนักท่องเที่ยว และคนท้องถิ่น	73
4.5 กลุ่มบริหารจัดการกิจกรรมถนนคนเดิน	78
บทที่ 5 ผลของการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน	
5.1 ด้านเศรษฐกิจ	85
5.2 ด้านสังคม	88
5.3 ด้านวัฒนธรรม	95
5.4 ด้านสิ่งแวดล้อม	98
บทที่ 6 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
6.1 วิวัฒนาการของการจัดถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่	103
6.2 บทบาทและลักษณะการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มคนที่เข้าร่วมในถนนคนเดิน	106
6.3 ผลของการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน	111
6.4 อภิปรายผล	115
6.5 ข้อเสนอแนะ	118
บรรณานุกรม	121
ภาคผนวก	
รายนามผู้ให้สัมภาษณ์	125
ประวัติผู้เขียน	129

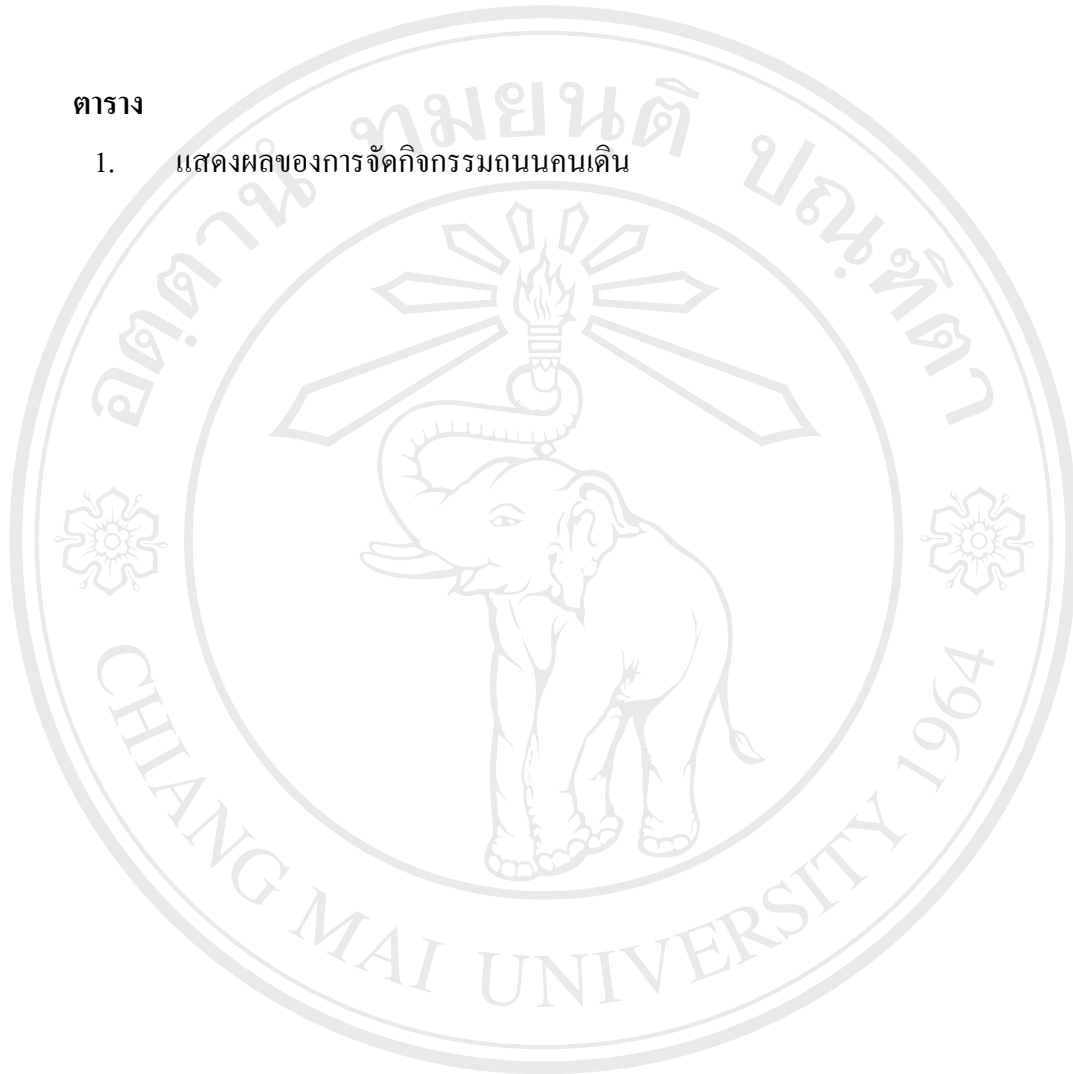
สารบัญตาราง

ตาราง

1. แสดงผลของการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน

หน้า

84

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1. กิจกรรม 10 มหัศจรรย์ ล้านนาที่ทำแพ	34
2. กิจกรรมสันตนาการ	41
3. แสดงพื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินท่าแพ	42
4. บรรยากาศถนนคนเดินท่าแพ	42
5. แสดงพื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินบริเวณถนนราชดำเนิน และถนนพระปกเกล้า	45
6. บรรยากาศถนนคนเดินราชดำเนินและพระปกเกล้า	45
7. งานฉลอง 4 ปี ถนนคนเดินเชียงใหม่ ก้าวเข้าสู่ปีที่ 5 อย่างยั่งยืน เมื่อวันอาทิตย์ที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2549	47
8. กิจกรรมบนถนนคนเดิน	48
9. สินค้าหัตถกรรม และการสาธิต	55
10. การจัดประชุมใหญ่	56
11. สินค้าโรงงาน	60
12. ศิลปินอิสระนำผลงานมาจำหน่าย	63
13. ศิลปินอิสระเล่นดนตรีหารายได้	63
14. บรรดาศิลปินเดี่ยว	64
15. บรรดาศิลปินกลุ่ม	65
16. วงผู้สูงอายุ	66
17. แสดงจุดของวัดที่เข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดิน	69
18. กิจกรรมภายในวัด	72
19. กิจกรรม/การแสดง	75
20. อาสาสมัครถือธงรองรับขยะ	77
21. สินค้าแบบไทย	87
22. กลุ่มงานศิลปะ	90
23. พื้นที่จัดกิจกรรมบริเวณลานอนุสาวรีย์สามกษัตริย์	91
24. พื้นที่จัดกิจกรรมบริเวณลานข่วงประตูท่าแพ	92

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
25. กลุ่มเด็กนักเรียน	96
26. พื้นที่จัดการแสดงบริเวณหน้าโรงเรียนพุทธิโสภณ	97
27. พื้นที่จัดการแสดงบริเวณลานอนุสาวรีย์สามกษัตริย์	97
28. การจราจรแออัด	100
29. การใช้พลังงานไฟฟ้า	102

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ	หน้า
1. แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา	10
2. แสดงกลุ่มคนที่เข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดิน	50

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญในภาคเหนือ เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม เพียบพร้อมไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และศาสนา เพราะเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรล้านนามาก่อน นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณีอันโดดเด่น ทำให้เชียงใหม่เป็นจังหวัดที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาเยือนมากเป็นอันดับ 1 ในภาคเหนือ โดยในปี พ.ศ. 2545 มีผู้มาเยือนจังหวัดเชียงใหม่ประมาณ 3.46 ล้านคน และสร้างรายได้แก่เชียงใหม่ทั้งสิ้นประมาณ 37,514 ล้านบาท (มิ่งสรรพ ขาวสะอาด ; นุกูลเครือฟู และอัครพงศ์ อันทอง, 2548 : 17) ทั้งนี้จังหวัดเชียงใหม่ มีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวเป็นจำนวนถึง 119 แห่ง จำแนกออกเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ 48 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ 29 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม 42 แห่ง นอกจากนี้เชียงใหม่ยังมีความพร้อมทางการท่องเที่ยวในด้านการเดินทาง สถานพักแรม และบริการสาธารณะ ทำให้เชียงใหม่ถูกจัดประเมินว่าเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวในระดับสูง อย่างไรก็ตาม เชียงใหม่ยังต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งปัญหาข้อหนึ่ง คือ การขาดแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ซึ่งปัจจุบันผู้ที่เดินทางมาเที่ยวเชียงใหม่เป็นครั้งที่ 2 หรือที่ 3 มักไม่ค่อยมีสิ่งแปลกใหม่ให้นักท่องเที่ยวมากนัก ทำให้นักท่องเที่ยวเริ่มหันไปเที่ยวจังหวัดอื่น ๆ มากขึ้น (กองวางแผนโครงการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540 : 45-52) ซึ่งการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาแล้วเดินทางกลับมาอีกนั้น จะต้องมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ (ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541 : 9-11)

ถนนคนเดิน ถือเป็นแหล่งกิจกรรมทางการท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดเชียงใหม่ ที่เริ่มมาจากการที่จังหวัดเชียงใหม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เพื่อดำเนินงานตามโครงการ “ปิดถนนเพื่อประหยัดพลังงาน ลดมลพิษ และส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่” ได้กำหนดจัดกิจกรรมขึ้นบนถนนท่าแพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเป็นการนำเอาขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมของล้านนามาเป็นหัวใจในการนำเสนอรูปแบบกิจกรรมถนนคนเดิน พร้อมสอดแทรก

การรณรงค์ในเรื่องการประหยัดพลังงาน การลดมลพิษ และการส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งกำหนดให้จัดกิจกรรมขึ้นทุกวันอาทิตย์ เริ่มตั้งแต่วันอาทิตย์ที่ 3 กุมภาพันธ์ 2545 ถึงวันอาทิตย์ที่ 7 เมษายน 2545 รวมทั้งสิ้น 10 ครั้ง โดยใช้ชื่อว่า “10 มหัศจรรย์ล้านนาที่ท่าแพ” ที่มีบริษัทเจ เอส แอล เป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรม ซึ่งภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม “10 มหัศจรรย์ล้านนาที่ท่าแพ” แล้วนั้น จังหวัดเชียงใหม่ได้มอบหมายให้เทศบาลนครเชียงใหม่ เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดกิจกรรมถนนคนเดินต่อเนื่องทุกสัปดาห์ โดยเริ่มตั้งแต่วันอาทิตย์ที่ 14 เมษายน 2545 มาจนถึงปัจจุบัน

เทศบาลนครเชียงใหม่ได้กำหนดจัดกิจกรรมถนนคนเดินบนถนนท่าแพและบริเวณลานประตูท่าแพ โดยปิดถนนท่าแพ ตั้งแต่บริเวณสี่แยกอุปกุดถึงช่วงประตูท่าแพ ซึ่งมีความยาวประมาณ 950 เมตร และกำหนดเวลาในการทำกิจกรรมคือ เวลา 13.00 – 22.00 น. ทุกวันอาทิตย์ โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการถนนคนเดิน 3 ประการ คือ ประการแรก เพื่อส่งเสริมให้เกิดถนนคนเดินที่ยั่งยืนในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวมีแหล่งกิจกรรมที่จะส่งเสริมคุณภาพชีวิต คุณภาพเมืองให้ดีขึ้น ประการที่สอง เพื่อให้ประชาชนเข้าใจ และเห็นความสำคัญในการประหยัดพลังงานและลดมลพิษ โดยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนหันมาใช้จักรยาน ระบบขนส่งมวลชน หรือการใช้การเดินเท้าแทนการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล และประการที่สาม เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน และส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ถนนท่าแพเป็นถนนคนเดินที่ยั่งยืนต่อไป ซึ่งการจัดกิจกรรมถนนคนเดินบนถนนท่าแพได้สิ้นสุดลงในวันอาทิตย์ที่ 24 สิงหาคม 2547 เนื่องจากเทศบาลนครเชียงใหม่จะทำการย้ายสายสาธารณูปโภคบนถนนท่าแพลงใต้ดิน จึงได้ย้ายการจัดกิจกรรมถนนคนเดินจากถนนท่าแพ ไปจัดที่ถนนราชดำเนินและบริเวณลานอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ ตั้งแต่วันที่ 31 สิงหาคม 2547 เป็นต้นมา รวมระยะทางประมาณ 1.50 กิโลเมตร และได้ปรับเปลี่ยนเวลาจัดกิจกรรมเป็นเวลา 15.00 – 22.00 น.

การดำเนินกิจกรรมถนนคนเดินบริเวณถนนราชดำเนิน และบริเวณลานอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ ได้แบ่งพื้นที่เป็นส่วนต่าง ๆ ดังนี้ 1) บริเวณบนลานอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ เป็นส่วนจัดกิจกรรมที่กำหนดแต่ละสัปดาห์และจัดนิทรรศการโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐ เป็นพื้นที่สำหรับกองอำนาจการ เป็นพื้นที่สำหรับหน่วยพยาบาล และจุดรับแจ้งเหตุ 2) บริเวณบนถนนราชดำเนิน จัดหน่วยงานต่าง ๆ รับผิดชอบ ดังนี้ กองสวัสดิการและสังคม เทศบาลนครเชียงใหม่ รับผิดชอบ ตั้งแต่แยกมนตรีถึงแยกกลางเวียงด้านทิศใต้ กองรื้อขยายสาธารณูปโภคดินแดน รับผิดชอบแยกมนตรีถึงแยกกลางเวียงด้านทิศเหนือ งานรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง รับผิดชอบแยกแสงชัยถึงแยกกลางเวียง แยกกลางเวียงถึงแยกจำบ้าน และแยกกลางเวียงด้านทิศใต้ถึงแยกโรงเรียนพุทธโสภณพาณิชย์จังหวัด รับผิดชอบแยกกลางเวียงด้านทิศเหนือถึงแยกโรงเรียนยุพราชด้านทิศตะวันออก และถนนหน้าหอประชุมติโลกราช 3) พื้นที่ภายในบริเวณวัด บริเวณลานวัดทั้ง 5 แห่ง คือ วัดหมื่น

ล้าน วัดสำเภง วัดพันอ้น วัดพันเตา และวัดชัยพระเกียรติ จัดเป็นพื้นที่ซึ่งเน้นกิจกรรมของวัดแต่ละแห่งให้เป็นผู้จัดขึ้นเอง โดยรูปแบบกิจกรรมของโครงการถนนคนเดิน จะเป็นการผสมผสานกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งจัดสัดส่วนกิจกรรมทั้งหมด ได้ดังนี้ 1) กิจกรรมแกนหลักในแต่ละสัปดาห์ เป็นกิจกรรมที่มีรูปแบบแตกต่างกันไปทุกสัปดาห์ มีสัดส่วนร้อยละ 70 ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมสาธิตที่สอดคล้องกับแนวคิดหลักในแต่ละสัปดาห์ หรือ Theme หลักของกิจกรรมในอัตราส่วนร้อยละ 40 และกิจกรรมที่เน้นความเป็นพื้นเมืองหรือวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงใหม่ในอัตราส่วนร้อยละ 30 2) กิจกรรมสันตนาการ เป็นการละเล่นหรือกิจกรรมข้างถนน มีอัตราส่วนร้อยละ 30 เช่น การแสดงออกของศิลปินอิสระ การให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมบนท้องถนน ฯลฯ (สำนักงานการท่องเที่ยวเทศบาลนครเชียงใหม่, ม.ป.ป) ปัจจุบันมีจำนวนร้านค้าบนถนนราชดำเนิน และจุดสี่แยกกลางเวียงถนนที่เชื่อมต่อกับถนนราชดำเนิน รวมแล้วไม่ต่ำกว่า 3,000 ร้านค้า มีคนเดินอาทิตย์ละไม่ต่ำกว่า 50,000 คน แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวคนไทยที่มาจากต่างจังหวัดประมาณร้อยละ 30 คนภายในจังหวัดเชียงใหม่และใกล้เคียงประมาณร้อยละ 50 และนักท่องเที่ยวต่างชาติประมาณร้อยละ 20 จากการประเมินมูลค่าการขายทั้งหมดพบว่า มีเงินสะพัดต่อปีมากกว่า 200 ล้านบาท (สุธิดา สุวรรณกันธา, 2548 : 53) จะเห็นได้ว่ากิจกรรมถนนคนเดินนั้น เป็นส่วนหนึ่งซึ่งช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านการจับจ่ายใช้สอย โดยพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มาเยือนจังหวัดเชียงใหม่ ได้ใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันในหมวดค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึกเป็นสัดส่วนสูงสุดถึงร้อยละ 30.09 รองลงมาคือ ค่าที่พักร้อยละ 21.76 ค่าบริการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดร้อยละ 14.67 ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิงร้อยละ 14.07 ค่าอาหารและเครื่องดื่มร้อยละ 13.19 และอื่นๆ ร้อยละ 6.22 (กองสถิติและวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545 : 92) นอกจากนี้รูปแบบของกิจกรรมถนนคนเดิน ยังมีความสอดคล้องกับแนวทางการลงทุนและพัฒนาบริการของจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นแหล่งผลิตสินค้าประเภทหัตถอุตสาหกรรมของประเทศมาเป็นเวลาช้านาน มีแรงงานฝีมือประเภทศิลปะอยู่มาก หัตถอุตสาหกรรมจึงเหมาะสมอย่างยิ่งกับจังหวัดเชียงใหม่ อีกทั้งยังเป็นอุตสาหกรรมที่ทำได้ในครัวเรือนมีมูลค่าเพิ่มสูง จึงสามารถช่วยยกระดับรายได้และความเป็นอยู่ของประชากรได้ดี (กองวางแผนโครงการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540 : 53)

จากการที่ถนนคนเดิน ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะอันเป็นเอกลักษณ์คือเน้นสินค้าและกิจกรรมที่แสดงความเป็นพื้นเมืองหรือวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงใหม่ และเป็นศูนย์รวมของกิจกรรมที่หลากหลาย ทำให้ปัจจุบันมีผู้คนเข้ามาท่องเที่ยวอาทิตย์ละไม่ต่ำกว่า 50,000 คน สร้างรายได้ให้แก่คนท้องถิ่นและจังหวัดเชียงใหม่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินได้แก่การเป็นถนนคนเดินที่ยั่งยืน ซึ่งผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมถนนคนเดินกลุ่มต่าง ๆ ล้วน

เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ถนนคนเดินบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในความเป็นถนนคนเดินที่ยั่งยืน จึงเป็นที่มาของการศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษากิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ โดยจะทำการศึกษาใน 3 ประเด็น คือ ศึกษาวิวัฒนาการของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาบทบาทและลักษณะการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มคนที่เข้าร่วมในถนนคนเดิน อันประกอบด้วยกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดิน ซึ่งได้แก่ กลุ่มค้าขาย กลุ่มสันตนาการ กลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่ในถนนคนเดิน กลุ่มผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยวและจับจ่ายใช้สอย ซึ่งมีทั้งคนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย/ชาวต่างชาติ กลุ่มบริหารจัดการกิจกรรมถนนคนเดิน และศึกษาถึงผลของการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน ซึ่งทั้งสามประเด็นที่ทำการศึกษานี้จะมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน อันจะทำให้การจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ กลายเป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาวิวัฒนาการของการจัดถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาบทบาทและลักษณะการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มคนที่เข้าร่วมในถนนคนเดิน
3. เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงรูปแบบการจัดกิจกรรมถนนคนเดินของจังหวัดเชียงใหม่ในปัจจุบัน และลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมของคนกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งจะสามารถสะท้อนให้เห็นถึงผลที่จะได้รับการจัดกิจกรรมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม หรือปรับปรุงรูปแบบในการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และสามารถเป็นแบบอย่างในการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษากิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตพื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษา คือ พื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินวันอาทิตย์บริเวณถนนราชดำเนินกับถนนพระปกเกล้า จังหวัดเชียงใหม่

1.4.2 ขอบเขตเวลา

ศึกษากิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ที่จัดขึ้นในช่วงปี พ.ศ.2545 จนถึงปัจจุบัน

1.4.3 ขอบเขตประชากร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษานี้มีจำนวนทั้งสิ้น 53 ราย โดยแบ่งเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่จำนวน 48 ราย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลภายนอกพื้นที่จำนวน 5 ราย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ จำนวน 48 ราย ประกอบด้วย

1. กลุ่มค้าขาย ในการศึกษานี้ได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบการที่เข้ามาจำหน่ายสินค้าประเภทต่าง ๆ ภายในบริเวณถนนคนเดินเป็นจำนวน 10 ราย
2. กลุ่มสันตนาการ ได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มสันตนาการที่เข้ามาทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นจำนวน 7 ราย
3. กลุ่มที่อาศัยในพื้นที่จัดกิจกรรม ได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มที่อาศัยในพื้นที่จัดกิจกรรมเป็นจำนวน 8 ราย ประกอบด้วย ร้านค้าจำนวน 7 ราย และเจ้าอาวาสวัดพันอัน 1 รูป
4. กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย/ชาวต่างชาติ และคนท้องถิ่น ได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย/ชาวต่างชาติ และคนท้องถิ่นเป็นจำนวน 20 ราย โดยแบ่งเป็น นักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 5 ราย นักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 5 ราย และคนท้องถิ่นจำนวน 10 ราย
5. กลุ่มบริหารจัดการกิจกรรมถนนคนเดิน ได้ทำการสัมภาษณ์คณะกรรมการในพื้นที่จำนวน 3 ราย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลนอกพื้นที่ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีบทบาทในการจัดกิจกรรมถนนคนเดินจำนวน 5 ราย ได้แก่ เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวเทศบาลนครเชียงใหม่จำนวน 1 ราย เจ้าหน้าที่เทศบาลนครเชียงใหม่ 1 ราย เจ้าหน้าที่เทศกิจจำนวน 1 ราย เจ้าหน้าที่สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่ 1 ราย และเจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 1 ราย

1.4.4 ขอบเขตเนื้อหาการศึกษา

การศึกษานี้จะครอบคลุม 4 ประเด็นหลักคือ

1. ศึกษาวิวัฒนาการของการจัดถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ จุดเริ่มต้นของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดิน รูปแบบและลักษณะการดำเนินกิจกรรมในปัจจุบัน

2. ศึกษาบทบาทและลักษณะการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มคนที่เข้าร่วมในถนนคนเดินซึ่งสามารถจัดแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่

2.1 กลุ่มค้าขาย โดยจะทำการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ลักษณะของกลุ่มค้าขาย
- การเข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดิน
- ลักษณะผลิตภัณฑ์ที่วางจำหน่าย
- การมีส่วนร่วมในกิจกรรมถนนคนเดิน
- ประโยชน์ที่ผู้ประกอบการได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดิน
- ปัญหาที่ผู้ประกอบการพบในกิจกรรมถนนคนเดิน

2.2 กลุ่มสันตนาการ โดยจะทำการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ลักษณะของกลุ่มสันตนาการ
- ความเป็นมาในการเข้าร่วมกิจกรรม
- ลักษณะการจัดแสดง
- ประโยชน์ที่กลุ่มศิลปินอิสระได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม
- ปัญหาที่กลุ่มศิลปินอิสระพบในกิจกรรมถนนคนเดิน
- การมีส่วนร่วมในกิจกรรมถนนคนเดิน

2.3 กลุ่มผู้ที่อยู่ในพื้นที่ถนนคนเดิน โดยจะทำการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ลักษณะของกลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ถนนคนเดิน
- ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม
- ปัญหาที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม
- การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน

2.4 กลุ่มนักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่น โดยจะทำการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ลักษณะของนักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่น
- สิ่งที่ดึงดูดใจให้มาท่องเที่ยวถนนคนเดิน
- สิ่งที่ควรปรับปรุงในกิจกรรมถนนคนเดิน

2.5 กลุ่มบริหารจัดการกิจกรรมถนนคนเดิน

- ลักษณะการบริหารจัดการภายในพื้นที่ถนนคนเดินท่าแพ
- ลักษณะการจัดการภายในพื้นที่ถนนคนเดินราชดำเนิน และพระปกเกล้า

3. ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ด้านเศรษฐกิจ
- ด้านสังคม
- ด้านวัฒนธรรม
- ด้านสิ่งแวดล้อม

1.5 วิธีการดำเนินการค้นคว้าอิสระ

การค้นคว้าแบบอิสระเรื่องการจัดกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษากิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ ประกอบกับการสำรวจ และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีวิธีดำเนินการศึกษาดังต่อไปนี้

1.5.1 ข้อมูล และแหล่งข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ

เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ร่วมในกิจกรรมถนนคนเดินบริเวณถนนราชดำเนินและถนนพระปกเกล้าจังหวัดเชียงใหม่ และกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม โดยแบ่งกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษาออกเป็น 5 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มค้าขาย ได้แก่ ผู้เข้ามาจำหน่ายสินค้าและบริการในพื้นที่จัดกิจกรรม
2. กลุ่มสันทนการ ได้แก่ ศิลปินอิสระ นักเรียน นักศึกษา
3. กลุ่มผู้ที่อยู่ในพื้นที่ถนนคนเดิน ได้แก่ ร้านค้าริมถนน และวัด
4. กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย/ชาวต่างชาติ และคนท้องถิ่น
5. กลุ่มบริหารจัดการกิจกรรมถนนคนเดิน ได้แก่ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และคณะกรรมการถนนคนเดิน

ข้อมูลทุติยภูมิ

ได้แก่ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา หรืองานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากสถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานการท่องเที่ยวเทศบาลนครเชียงใหม่ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ทำการศึกษา โดยผู้ศึกษาทำหน้าที่ดังนี้

- รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย เพื่อทำการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และเป็นประโยชน์ในการศึกษา
- สํารวจ สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม
- สัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักโดยการพูดคุยซักถามในประเด็นต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งมีลักษณะคำถามปลายเปิดให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีโอกาสตอบ และแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระภายใต้ประเด็นที่ผู้ศึกษาได้กำหนดไว้

เทปบันทึกเสียง โดยนำมาใช้ในการบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์พูดคุย และบทสนทนาบางส่วนที่เป็นประเด็นสำคัญ เพื่อไม่ให้มีการวิเคราะห์ข้อมูลผิดพลาดหรือตกหล่น

กล้องถ่ายรูป โดยใช้บันทึกภาพทั่วไปที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ประกอบการศึกษา

1.5.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ทำการศึกษาใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ โดยการเก็บข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาใช้ในส่วนของการแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
2. เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยดำเนินการสำรวจข้อมูลภาคสนาม ซึ่งจะใช้วิธีการเก็บข้อมูลภาคสนาม 2 วิธี คือ
 - 1) สํารวจ สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับพื้นที่ และกลุ่มคนในพื้นที่ เช่น การซื้อสินค้า และพูดคุยกับผู้ประกอบการ การเดินสำรวจบริเวณพื้นที่จัดกิจกรรม
 - 2) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ และใช้เทปบันทึกเสียงบันทึกในข้อมูลส่วนที่สำคัญเพื่อป้องกันความผิดพลาด โดยการสัมภาษณ์ใช้แบบนำสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อควบคุมการสัมภาษณ์ให้อยู่ในประเด็นที่ต้องการศึกษา

1.5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้รับจากการสำรวจ โดยการสังเกตการณ์และสัมภาษณ์มาตรวจสอบ เมื่อผ่านการตรวจสอบแล้วจึงนำมาจัดหมวดหมู่แยกกลุ่มข้อมูล และวิเคราะห์เนื้อหาพร้อมกับแนวคิดที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อนำมาอธิบายสรุปเชื่อมโยงกับหัวข้อที่ทำการศึกษา ตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ในการศึกษาที่ตั้งเอาไว้แล้วนำมาเสนอโดยวิธีการบรรยายเชิงพรรณนา

1.6 นิยามศัพท์

กิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมที่ได้ถูกจัดขึ้นเพื่อต้องการส่งเสริมให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว

ถนนคนเดิน หมายถึง ถนนซึ่งปรกติมีการใช้รถสัญจรอยู่ตลอดเวลา แต่มีการกำหนดให้ปิดถนนไม่ให้รถสัญจรในบางช่วงเวลาเพื่อให้คนเดินเท้า โดยมุ่งที่จะให้บริการต่อการท่องเที่ยว การนันทนาการ การพักผ่อนหย่อนใจ และรักษาสภาพแวดล้อม

ถนนคนเดินจังหวัดเชียงใหม่ หมายถึง การปิดถนนบริเวณถนนราชดำเนินและถนนพระปกเกล้าทุกวันอาทิตย์เพื่อให้ประชาชนได้ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดประโยชน์ทั้งต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว และสภาพแวดล้อม

ผู้ประกอบการ หมายถึง พ่อค้าแม่ค้าที่นำสินค้าประเภทต่าง ๆ เข้ามาวางจำหน่ายในบริเวณถนนคนเดิน

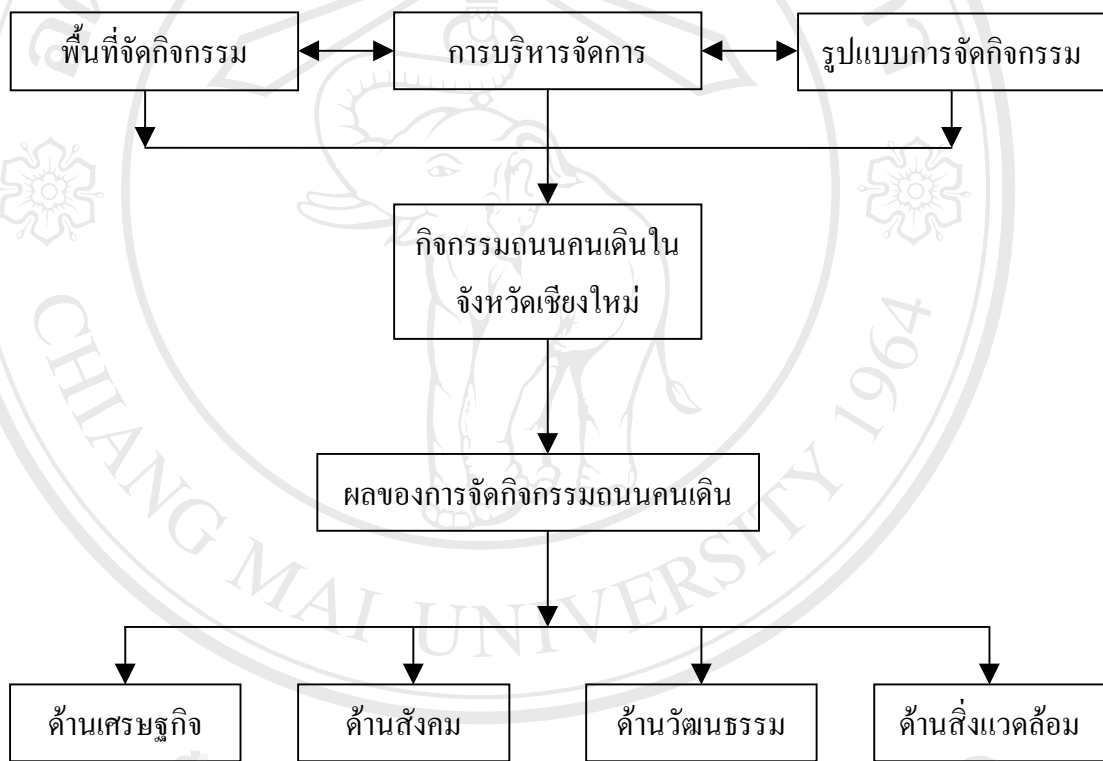
กลุ่มร้านค้า หมายถึง ร้านค้าริมถนนราชดำเนิน และถนนพระปกเกล้าซึ่งเป็นพื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดิน

1.7 กรอบแนวคิด

การศึกษาครั้งนี้ได้วางกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยจะทำการศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมถนนคนเดินจังหวัดเชียงใหม่ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านวิวัฒนาการความเป็นมาของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรม และด้านการจัดการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีทั้งหน่วยงานของทางภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชน และประชาชน โดยใช้พื้นที่สาธารณะบริเวณถนนราชดำเนิน และถนนพระปกเกล้าในการจัดกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ ทั้งกิจกรรมการจำหน่ายสินค้า กิจกรรมนันทนาการ ที่เน้นการแสดงออกทางวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ โดยการศึกษาถึงการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในด้านต่าง ๆ จะทำให้เข้าใจในลักษณะของกิจกรรมถนนคนเดินที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งมีกลุ่มคนที่ได้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่จัดกิจกรรมหลากหลายกลุ่มประกอบด้วย กลุ่มค้าขาย กลุ่มนันทนาการ กลุ่มผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่ถนนคนเดิน กลุ่มนักท่องเที่ยว

และคนที่อื่น โดยมีกลุ่มบริหารจัดการเป็นผู้ควบคุมดูแลในการทำกิจกรรมของกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ การศึกษากลุ่มคนที่เข้าร่วมกิจกรรมนี้จะทำให้ทราบถึงบทบาทและลักษณะของกลุ่มคนที่เข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดิน ซึ่งจะนำมาสู่ความเข้าใจในผลของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินที่มีในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม กรอบแนวคิดนี้สามารถแสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 2

แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษากิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาแนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการศึกษา ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ของเมืองจัดกิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมทางการท่องเที่ยว
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อท้องถิ่น
- 2.4 แนวคิดในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

จากแนวคิดที่หลากหลายดังกล่าวส่งผลให้ทางผู้ศึกษาได้มองเห็นประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้ครบถ้วนยิ่งขึ้น ทางผู้ศึกษาจึงขอเสนอรายละเอียดของแนวคิดต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

2.1 แนวคิดการใช้พื้นที่ของเมืองจัดกิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

การศึกษาในประเด็นการใช้พื้นที่ของเมืองจัดกิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมทางการท่องเที่ยวนี้ เป็นการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจถึงลักษณะการนำพื้นที่ของเมืองมาใช้ในการจัดกิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เนื่องจากรูปแบบของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินนั้น เป็นการนำพื้นที่ใจกลางเมืองเชียงใหม่ซึ่งประกอบไปด้วย ถนนราชดำเนิน บางส่วนของถนนพระปกเกล้า บริเวณอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ และช่วงประตูท่าแพ มาเป็นพื้นที่หลักในการจัดกิจกรรมซึ่งการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในพื้นที่ดังกล่าว เป็นลักษณะการใช้พื้นที่โล่งสาธารณะเพื่อการนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งลักษณะการพักผ่อนหย่อนใจที่คนเราต้องการมี 2 ลักษณะดังที่ Brian Hackett อ้างในพรนภา สมสุข (2537 : 19-20) ได้จำแนกไว้ คือ ลักษณะ Passive Recreation ซึ่งเป็นการพักผ่อนหย่อนใจที่ไม่ใช่การออกกำลังกาย แต่เป็นไปในลักษณะสงบ และผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อย ได้แก่ การชื่นชมกับธรรมชาติ ภูมิทัศน์ของเมือง การได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ได้ยินเสียงธรรมชาติ เช่น เสียงน้ำตก นกร้อง ใบไม้ไหว การฟังเสียงดนตรีในที่สาธารณะ การนั่งเล่นในสวนสาธารณะ และการชมสัตว์ในสวนสัตว์ ส่วนลักษณะ Active

Recreation เป็นการพักผ่อนหย่อนใจที่ต้องออกแรง ออกกำลังกาย ได้แก่ การเดิน การขี่รถจักรยาน การเล่นเรือ การเล่นกีฬา และการวิ่งออกกำลังกาย

จะเห็นได้ว่ากรณีที่เมืองมีพื้นที่โล่งสาธารณะเพื่อการนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจแก่ประชาชน เป็นปัจจัยหนึ่งในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน และคุณภาพเมืองให้ดีขึ้น แต่ทั้งนี้จังหวัดเชียงใหม่ในปัจจุบันกำลังเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนพื้นที่โล่งสาธารณะในเขตเมือง โดยนิวัตร ตันตยานุสรณ์ (2543 : 2) ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า จากแผนการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ในฐานะเมืองหลักของภาคเหนือตอนบน โดยมีเป้าหมายที่จะให้เชียงใหม่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การศึกษา และการท่องเที่ยว ทั้งนี้แผนการได้มุ่งเน้นพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานทั่วไปเท่านั้นความเติบโตของเมืองจึงไร้ทิศทาง ทำให้เมืองเชียงใหม่กลายเป็นชุมชนแออัดขนาดใหญ่ที่ไม่มีผังแม่บทในการกำหนดพื้นที่โล่งสาธารณะรองรับอย่างชัดเจน และเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยลักษณะที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นของเมืองเชียงใหม่ในด้านความเป็นเมืองประวัติศาสตร์ที่มีชีวิต กลับถูกกำหนดด้วยมาตรฐานจากหน่วยงานรัฐให้ใช้กฎกระทรวงหรือข้อบังคับเหมือนกับเมืองอื่น ๆ ทั่วประเทศ เช่น พระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. 2518 ซึ่งไม่มีบทบาทในการบังคับใช้อย่างเต็มประสิทธิภาพ จึงปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการใช้ที่ดินเป็นไปอย่างไร้ประสิทธิภาพ ไร้ขอบเขตและทิศทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้พื้นที่โล่งสาธารณะเพื่อนันทนาการของประชากรในเขตเมืองนั้น ไม่มีข้อกำหนดมาตรฐานที่เหมาะสมในการบังคับใช้ ไม่มีแผนงานระยะยาวเพื่อเตรียมการพัฒนา และการจัดการที่จะสนับสนุนให้มีพื้นที่โล่งสาธารณะเพิ่มขึ้นอย่างเพียงพอทั้งจากภาครัฐและเอกชน แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ เจริญเมือง (2537 : 183-185) ที่เห็นว่าเชียงใหม่ในปัจจุบันขาดพื้นที่โล่งเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ โดยระบุว่าเมื่อพิจารณาจากผังการใช้ที่ดินในผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2537 พบว่า พื้นที่โล่งเพื่อการนันทนาการในผังมีเพียง 1,206 ไร่ คิดเป็น 0.5 % จากพื้นที่ผังเมืองรวมทั้งหมด 400.3 ตารางกิโลเมตร ซึ่งนับว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับมาตรฐานการใช้ที่ดินในเมืองซึ่งน่าจะมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจอย่างน้อยร้อยละ 8 ของพื้นที่เมือง ทั้งนี้การขาดพื้นที่โล่งเพื่อการนันทนาการยังเป็นผลเสียแก่กายภาพของเมือง คือ ทำให้ภูมิทัศน์ของเมืองไม่สวยงามน่าดู ทำให้เมืองไม่ร่มรื่นน่าอยู่ ทำให้ขาดจำนวนต้นไม้ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นเครื่องกรองฝุ่นและกรองอากาศโดยธรรมชาติ

การขาดแคลนพื้นที่โล่งสาธารณะในเขตเมืองเชียงใหม่ทำให้เมืองเชียงใหม่มีสภาพความเป็นอยู่ที่แออัดและส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน เมื่อพิจารณาพื้นที่นันทนาการและสวนสาธารณะที่มีอยู่ในเขตเทศบาลเมืองเชียงใหม่ นั้น นิวัตร ตันตยานุสรณ์ (2543 : 13-27) ได้จัดให้พื้นที่ช่วงประตูท่าแพ และอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ มีลักษณะเป็นพื้นที่โล่งเพื่อสวนสาธารณะและนันทนาการ อีกทั้งยังเป็นพื้นที่โล่งเพื่อประโยชน์ทางประวัติศาสตร์ด้วย เนื่องจากทำเลที่ตั้งมีความ

เป็นมาทางประวัติศาสตร์เกี่ยวข้องกับ การสร้างเมือง ซึ่งสถานที่ที่มีลักษณะเป็นพื้นที่โล่งเพื่อประโยชน์ทางประวัติศาสตร์ยังได้แก่ วัดที่มีกิจกรรมและมีพระสงฆ์ดูแล โดยวัดถือเป็นพื้นที่ที่ทรงคุณค่าต่อการจัดการพื้นที่โล่งในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เพราะสามารถใช้ได้ทั้งกิจกรรมนันทนาการและศาสนา อีกทั้งยังบ่งบอกถึงความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ที่รุ่งเรืองในอดีต ซึ่งในงานวิจัยของพรนภา สมสุข (2537 : 97) ได้ระบุว่าวัดเป็นสถานที่ที่มีศักยภาพสำหรับการพัฒนาให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจนอกเหนือจากสวนสาธารณะ โดยการปรับปรุงพื้นที่บางส่วนในวัดสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจและจัดกิจกรรมนันทนาการประเภทที่ไม่ขัดแย้งกับหน้าที่ของวัด และไม่รบกวนพระสงฆ์ ซึ่งในการจัดกิจกรรมถนนคนเดินนั้น มีวัดจำนวนหนึ่งที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จัดกิจกรรม และได้มีส่วนร่วมกับการกิจกรรมถนนคนเดินโดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นภายในวัด ซึ่งงานวิจัยของนิวัตร ตันตยานุสรณ์ (2547 : 42) ได้กล่าวถึงกิจกรรมของวัดในปัจจุบัน โดยสรุปถึงหน้าที่ของช่วงวัดที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนในเมือง ได้แก่ การเป็นสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนา และเป็นที่ร่วมประกอบกิจกรรมในชีวิตประจำวัน การเป็นสถานที่ให้กลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคมมาพบปะกันและเป็นที่ประชุมเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชุมชนหรือการเมือง การเป็นศูนย์กลางด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น เช่น การละเล่นและกีฬาพื้นบ้าน และการเป็นสถานที่ที่สร้างรายได้ให้กับวัด โดยเก็บเงินจากคนที่มาใช้พื้นที่ของช่วงวัดในการจอดรถ เนื่องจากการขาดแคลนที่จอดรถบนถนน

จะเห็นได้ว่า พื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินนอกจากบริเวณถนนที่ปิดการจราจรแล้วนั้น ยังประกอบไปด้วยสถานที่ซึ่งมีลักษณะเป็นพื้นที่โล่งเพื่อสวนสาธารณะและนันทนาการ ได้แก่ ช่วงประตูท่าแพ และอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ ซึ่งสามารถใช้เป็นแหล่งประกอบกิจกรรมนันทนาการของประชาชนเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และมีพื้นที่โล่งเพื่อประโยชน์ทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ วัด ซึ่งสามารถเป็นแหล่งประกอบกิจกรรมนันทนาการของประชาชนได้ แต่กิจกรรมนั้นต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของวัดและพระสงฆ์

การใช้พื้นที่ถนน และพื้นที่โล่งจัดกิจกรรมถนนคนเดิน จังหวัดเชียงใหม่ นอกจากจะเป็นการใช้พื้นที่เพื่อจัดกิจกรรมนันทนาการของประชาชนท้องถิ่นแล้วนั้น ยังเป็นการใช้พื้นที่เพื่อสร้างกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในรูปแบบการเดินเท้า โดยในเมืองที่มีบทบาทดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวเส้นทางสัญจรโดยการเดินเท้าได้กลายเป็นกิจกรรมประเภทหนึ่งที่ได้รับการพิจารณากำหนดเส้นทางเป็นพิเศษ ซึ่งส่วนมากแล้วจะเป็นการกำหนดเส้นทางที่เหมาะสมต่อการเดินในหนึ่งวัน และเส้นทางเหล่านี้จะผ่านเข้าไปในย่านธุรกิจ ผ่านอาคารหรือสถานที่ทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ สวนสาธารณะ ที่โล่งกลางเมืองหรือจุดชมวิวที่สำคัญ (Jim Antoniou, 1971) ซึ่งเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าเป็นวิธีการที่ใช้ได้สำหรับเมืองเกือบทุกเมือง และเป็นวิธีที่ค่อนข้างอิสระ สะดวกสำหรับ

นักท่องเที่ยวทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ ทั้งนี้เพราะการเดินเท้าไม่ต้องมีตารางหรือกำหนดเวลาที่แน่นอน นักท่องเที่ยวสามารถหยุดแวะตามจุดสนใจได้ตามใจชอบ และหยุดพักนานเท่าใดก็ได้ การเดินเท้ายังทำให้นักท่องเที่ยวเคลื่อนที่ไปในระดับความเร็วต่ำ ทำให้สามารถเห็นรายละเอียดได้ใกล้ชิดกับสภาพบ้านเมือง เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน เป็นวิธีการที่ไม่เกิดมลภาวะใด ๆ แก่เมือง อีกทั้งเป็นการออกกำลังกายไปด้วย ในขณะที่เดียวกันการจัดทำทางเดินเท้าในเมืองทำได้ง่าย และสะดวกไม่ใช้พื้นที่มากนัก การลงทุนมีค่าใช้จ่ายไม่สูง และประชากรของเมืองได้รับประโยชน์จากการมีทางเดินเท้าที่ต่อเนื่องกันโดยตลอด ซึ่งเหตุผลสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาทางเดินเท้าในเมือง คือ การขยายและพัฒนาพื้นที่ในบริเวณศูนย์กลางการจับจ่ายใช้สอย หรือสร้างภาพพจน์ใหม่ให้กับเมือง ก่อให้เกิดความต้องการกิจกรรมที่หลากหลายขึ้นภายในย่าน ไม่ว่าจะเป็นนิทรรศการ การแสดง เทศกาล และกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งจะต้องเตรียมพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวก ได้แก่ ทางเดินเท้า ที่นั่งพักผ่อน ประติมากรรม น้ำพุ ร้านค้า ร้านอาหาร ความน่าสนใจของวัสดุ แสง สี และกิจกรรมยามค่ำคืน ซึ่งทางเดินเท้าที่ได้รับการออกแบบและวางแผนที่ดี จะช่วยปรับปรุงสภาพแวดล้อม สังคม และพื้นที่เกี่ยวเนื่องให้ได้รับการพัฒนาด้วยเช่นกัน ซึ่งในงานวิจัยของวิญญา พิชญกานต์ (2544) กล่าวไว้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้านั้น ได้ส่งผลดีต่อเมืองในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. สงวนรักษาย่าน (save downtown) พื้นฟูเศรษฐกิจของย่าน ป้องกันไม่ให้อ่านใจกลางเมืองขยายตัวออกไปยังชานเมือง ใช้ในการวางแผนพัฒนาเมืองเพื่อปรับปรุงการเข้าถึงย่านใจกลางเมือง และรักษาสภาพแวดล้อมเมือง
2. ช่วยให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้เดินเท้า รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการจับจ่าย
3. ลดปัญหาการจราจรติดขัด และปัญหาการกีดขวางทางสัญจรของยานพาหนะ
4. ช่วยปรับปรุงลักษณะทางจินตภาพของชุมชนเมืองให้สวยงามและชัดเจนยิ่งขึ้น
5. ลดมลภาวะทางเสียงและมลภาวะทางอากาศ ที่เกิดจากการจราจรบนถนน เช่น คิวพิษที่เกิดจากควันรถยนต์ ฝุ่นละออง โดยอาศัยความกว้างของทางเดินเท้า และต้นไม้บนทางเท้าเป็นสิ่งป้องกัน
6. ช่วยรองรับปริมาณนักท่องเที่ยว และนำนักท่องเที่ยวเข้าสู่สถานที่ได้อย่างสะดวกและใกล้ชิดยิ่งขึ้น
7. ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคมภายในเมือง ให้บริการสาธารณะ และกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชน เช่น การพบปะสังสรรค์ การแสดงต่าง ๆ
8. ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน อาคารทางประวัติศาสตร์ ป้องกันไม่ให้โบราณสถานทรุดโทรมลง อันเนื่องจากแรงสั่นสะเทือนของรถยนต์ เป็นต้น

ในด้านภาพลักษณ์ของเมือง (Image of the city) ทางเดินเท้าก็เปรียบเสมือนช่องทาง (Path) ที่ใช้ในการสังเกตการณ์ หรือชมเมือง เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะส่งเสริมหรือทำลายภาพรวมของเมือง ซึ่งข้อพิจารณาสำหรับการเลือกพื้นที่ตลอดจนวางเส้นทางสัญจรทางเท้าเพื่อการท่องเที่ยว มีดังนี้คือ

1. บริเวณอันเป็นที่เกาะกลุ่ม หรือมีการกระจุกตัวของสถานที่สำคัญที่มีชื่อเสียงทางด้านศิลปกรรม โบราณคดี ประวัติศาสตร์ การกำหนดเส้นทาง (Route) อาจแบ่งย่อยออกเป็นหลายเส้นทางเพื่อให้ครอบคลุมสถานที่ที่น่าสนใจให้ได้มากที่สุด นอกจากนี้ยังมีเป้าหมายให้ผู้เดินชมได้ความเพลิดเพลินไปด้วย
2. บริเวณที่มีการเกาะกลุ่มของกิจกรรมอันหลากหลายของเมือง บริเวณที่มีความคึกคักของกิจกรรมนานาประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมด้านการค้า การบริการ การพักผ่อนหย่อนใจแบบต่าง ๆ สถานที่ซึ่งแสดงออกถึงวัฒนธรรม ประเพณี ความเป็นอยู่ของผู้คนในชุมชน ความเป็นเอกภาพของพื้นที่ บรรยากาศ สีสนั และความเข้าใจแบบตะวันออก
3. บริเวณอันเป็นที่เกาะกลุ่มของชุมชนหรือย่าน (District) ที่แสดงให้เห็นถึงการดำรงชีวิตชุมชนที่มีพัฒนาการมาพร้อมหรือใกล้เคียงมากับการสร้างเมือง และยิ่งหากชุมชนที่กล่าวถึงนี้เป็นชุมชนของคนกลุ่มน้อยที่มีขนบธรรมเนียมความเชื่อ และประเพณีที่แปลกแตกต่างจากชุมชนธรรมดาทั่วไปแล้ว ก็จะมีคามน่าสนใจสำหรับผู้มาเยือนมากยิ่งขึ้น การที่ชุมชนเกาะกลุ่มกันจนเกิดบริเวณที่ชัดเจนจนสามารถวางเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยวได้ และหากการเกาะกลุ่มของชุมชนเหล่านี้เป็นชุมชนที่มีคุณลักษณะต่างกัน ก็จะมีคามเหมาะสมยิ่งขึ้นในการกำหนดเส้นทาง
4. บริเวณอันเป็นที่เกาะกลุ่มรวมตัวของสถานที่ท่องเที่ยว สถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชุมชน การตั้งถิ่นฐานตลาด ศาสนาสถาน ตลอดจนสถานที่ซึ่งเป็นที่ยอมรับหรือประกอบกิจกรรมต่าง ๆ

แนวคิดในการจัดเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าที่ได้กล่าวมานี้ มีความสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมที่เรียกว่าถนนคนเดิน หรือ walking street ซึ่งถือเป็นวัฒนธรรมเก่าแก่ของตะวันตกที่มีมานานหลายศตวรรษ โดยมาร์ค ริชชี (2545 : 33 - 35) ได้กล่าวว่าแนวคิดนี้นอกจากจะเป็นผลดีต่อการประกอบธุรกิจแล้วยังทำให้ในพื้นที่บริเวณถนนคนเดินเป็นพื้นที่ที่ดีต่อสุขภาพ เพราะปลอดมลพิษจากท่อไอเสีย จึงทำให้มีมลภาวะไม่มาก มีหมอกควันไม่มาก แนวคิดนี้จึงเป็นที่นิยมมากขึ้น

ในประเทศไทยเพิ่งมีการนำแนวคิดในการจัดกิจกรรมนี้เข้ามาใช้เมื่อไม่กี่ปีมานี้ โดยเริ่มต้นจัดที่กรุงเทพฯ บริเวณถนนสีลมในปี พ.ศ. 2544 หลังจากนั้นได้มีการนำแนวคิดนี้ไปจัดกิจกรรม

ถนนคนเดินในอีกหลายจังหวัดเช่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดสงขลา และจังหวัดขอนแก่น เป็นต้น แต่การจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดต่าง ๆ เหล่านี้ได้ดำเนินการเป็นช่วงระยะเวลาสั้น ๆ แล้วก็สิ้นสุดลง มีเพียงกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่เท่านั้นที่ได้มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน และพัฒนาเอกลักษณ์ขึ้นเรื่อยมาจนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในประเทศไทยนั้นเป็นลักษณะของกิจกรรมรณรงค์เพื่อการอนุรักษ์และประหยัดพลังงานที่เน้นความสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนในพื้นที่ดำเนินการ การส่งเสริมการท่องเที่ยวตลอดจนการกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน ทำให้เห็นได้ว่าโครงการมีลักษณะเป็นกิจกรรมรณรงค์ที่สามารถจะบรรลุวัตถุประสงค์หลายประการในเวลาเดียวกัน (จุดประกายปริทัศน์, 2545) ดังนี้

ประการแรก การรณรงค์ให้ประชาชนเข้าใจและตระหนักในเรื่องการประหยัดพลังงาน โดยผ่านกิจกรรมในแต่ละครั้ง โดยจัดเตรียมวิธีการประหยัดพลังงานเป็นเกมส์ หรือสื่อต่าง ๆ ตลอดจนนิทรรศการ การประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนเริ่มประหยัดพลังงาน โดยเริ่มจากตนเองหรือเริ่มที่บ้าน

ประการที่สอง การปิดการจราจรนอกจากเป็นกุศโลบายในการเชิญชวนให้ใช้รถสาธารณะมาร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาเรื่องจราจรแล้ว ยังเห็นผลเชิงประจักษ์เมื่อถนนคนเดินที่ดำเนินกิจกรรมไม่มีรถยนต์วิ่งจึงเป็นการลดมลพิษไปในตัว และเมื่อมีการปิดการจราจรบนถนนเพื่อดำเนินการอย่างสม่ำเสมอในทุกสัปดาห์ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ดำเนินการตลอดจนประชาชนที่มาร่วมกิจกรรมบนถนน จะรู้สึกได้ถึงอากาศที่ดีขึ้นเมื่อไม่มีควันเสียจากรถยนต์ที่วิ่งบนถนนนั้น

ประการที่สาม รูปแบบกิจกรรมที่จัดขึ้นบน “ถนนคนเดิน” เป็นกิจกรรมรณรงค์ที่มีความยืดหยุ่น โดยเน้นให้เกิดความสอดคล้องกับชุมชนหรือพื้นที่ดำเนินการ สิ่งเหล่านี้นอกจากจะเป็นกุศโลบายในการสร้างความเป็นเจ้าของ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ดำเนินการแล้ว ยังเป็นการส่งเสริม และอนุรักษ์วัฒนธรรมอันนำมาซึ่งความน่าสนใจของกิจกรรมที่ได้มีการจัดแสดงสาธิต ทั้งงานแสดงทางวัฒนธรรม ดนตรี งานศิลปะ งานฝีมือ หัตถกรรม หัตถศิลป์ และอีกมากมายที่เกิดขึ้นบนถนนคนเดินในแต่ละแห่ง ซึ่งเสน่ห์เหล่านี้ คือ แม่เหล็กในการดึงดูดให้ประชาชนเกิดความสนใจในตัวเนื้องานและกิจกรรมตลอดจนวัฒนธรรมการแสดงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนถนนคนเดินในรูปธรรมนี้จึงได้ผลในเชิงส่งเสริมการท่องเที่ยวไปในตัว

ประการที่สี่ การกระจายรายได้ จากสถิติจำนวนประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมในถนนคนเดินแต่ละแห่งมีตัวเลขที่น่าสนใจ และน่ากล่าวถึงบางประการ คือ จากสถิติบนถนนสีลม ปรากฏว่าในแต่ละอาทิตย์มีประชาชนมาร่วมงานนับแสนคน หรือแม้แต่ถนนท่าแพที่จังหวัดเชียงใหม่ ก็มีปริมาณไม่ต่ำกว่า 1 แสนคนในแต่ละสัปดาห์ ซึ่งในงานวิจัยของ ไพฑูรย์ เยาวโสภา (2546) ได้กล่าว

ไว้ว่าผู้ประกอบการในบริเวณถนนคนเดินจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นจากการนำสินค้ามาขายให้แก่ผู้บริโภค โดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลางทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น มีตลาดการค้าที่กว้างขึ้น เป็นตลาดการค้าเสรีไม่มีการเก็บภาษีจึงทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ ผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าได้ถูกกว่าที่อื่น เป็นการขยายตลาดทั้งภายในประเทศ และภายนอกประเทศ ทำให้มีการค้าขายหรือสรรสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ออกสู่ตลาด ทำให้มีสินค้าหลากหลายขึ้น ส่วนถนนกลางที่จังหวัดภูเก็ต จำนวนประชาชนที่เข้าร่วมงานก็เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้เกิดเม็ดเงินจากการซื้อข้าวของและจับจ่ายสินค้าท้องถิ่น เช่น ผ้าพื้นเมือง งานศิลปะ งานหัตถกรรมต่าง ๆ ฯลฯ เงินที่สะพัดเช่นนี้ในทุกสัปดาห์เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน

ประการสุดท้าย การรณรงค์เพื่อประหยัดพลังงาน มุ่งเน้นในการปลูกฝัง สร้างความเข้าใจ กระตุ้นจิตสำนึกให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องเริ่มต้นประหยัดพลังงาน หากแต่การประหยัดพลังงานจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อทุก ๆ คนพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และลงมือปฏิบัติ

จากที่กล่าวมา จะเห็นว่ากิจกรรมถนนคนเดิน เป็นกิจกรรมที่มีลักษณะผสมผสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งได้แก่ กิจกรรมนันทนาการ การส่งเสริมการท่องเที่ยว การอนุรักษ์และประหยัดพลังงาน และการกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมและมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมที่แตกต่างกันไปตามความต้องการ โดยพื้นที่กลางเมืองเชียงใหม่ซึ่งเป็นพื้นที่ในการจัดกิจกรรมนั้น มีลักษณะที่หลากหลาย ประกอบไปด้วย พื้นที่บริเวณถนน พื้นที่โล่งเพื่อสวนสาธารณะและนันทนาการ พื้นที่โล่งเพื่อประโยชน์ทางประวัติศาสตร์ นอกจากนี้เส้นทางถนนคนเดินจะผ่านย่านธุรกิจ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ และศาสนสถาน ฯลฯ ซึ่งพื้นที่หรือสถานที่เหล่านี้สามารถเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในลักษณะที่เป็นพื้นที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งความสัมพันธ์ของพื้นที่และกิจกรรมที่เกิดขึ้น จะนำมาสู่ความเข้าใจในรูปแบบการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน

2.2 แนวคิดการพัฒนากิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว

เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีการเจริญเติบโต และมีการขยายตัวในอัตราที่รวดเร็ว และนับเป็นอุตสาหกรรมด้านหนึ่งที่มีความสำคัญมากในฐานะที่เป็นตัวกระตุ้นในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม เป็นเครื่องมือในการสร้างรายได้นำเงินตราเข้าประเทศด้วยเหตุนี้จึงก่อให้เกิดการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวขึ้นระหว่างประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เพราะในแต่ละประเทศก็พยายามทุกวิถีทางที่จะดึงนักท่องเที่ยวต่างชาติให้เข้ามาท่องเที่ยวยังประเทศของตนให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวที่จะนำไปพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไป ใน

ขณะเดียวกันก็พยายามให้ประชาชนของตนท่องเที่ยวภายในประเทศให้มากที่สุดเช่นกันเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้และกระจายความเจริญไปสู่ท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้ทางสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติของประเทศไทย ได้มองเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวดังกล่าวมา จึงได้กำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งใน “แนวทางเร่งด่วนเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ และสังคม” ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 โดยเรื่องของการท่องเที่ยวได้ถูกบรรจุไว้ในยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ หัวข้อของการส่งเสริมการค้าบริการที่มีศักยภาพเพื่อสร้างงาน กระจายรายได้ และหารายได้จากเงินตราต่างประเทศ ซึ่งได้กล่าวถึงเรื่องของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเพื่อเพิ่มการจ้างงาน และกระจายรายได้สู่ชุมชน โดยมีสิ่งที่จะต้องดำเนินการคือ

1. พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยวไทยและต่างประเทศ โดยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงกลุ่มพื้นที่ พร้อมทั้งสนับสนุนการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับศักยภาพเชิงวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงขีดความสามารถของพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกวิธี การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณี การท่องเที่ยวเชิงเกษตร กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา สวนสุขภาพ และสวนสนุก

2. ปรับปรุงคุณภาพด้านการบริการและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อมให้ได้มาตรฐานและเพียงพอ โดยให้ความสำคัญต่อการเพิ่มและกวดขันมาตรฐานด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาการหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว การให้บริการข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย รวมทั้งพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและปริมาณสอดคล้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวแต่ละประเภท

3. ส่งเสริมบทบาทชุมชนและองค์กรชุมชนในท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างครบวงจร ทั้งการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การบำรุงรักษา และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว โดยรณรงค์สร้างจิตสำนึกและเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องแก่ชุมชนและท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมทั้งสนับสนุนให้มีการพัฒนาสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านและบริการในท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับธุรกิจการท่องเที่ยว

4. ให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวที่มีระยะพักนาน และนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพจากต่างประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวกลุ่มการประชุม การจัดงานนิทรรศการนานาชาติ การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล เพื่อเพิ่มสัดส่วนของรายได้ต่อนักท่องเที่ยวและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้

ประโยชน์ทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยให้มีระบบบริหารจัดการเฉพาะขึ้นมารับผิดชอบ รวมทั้งให้มีศูนย์ประชุม และศูนย์แสดงสินค้านานาชาติในเมืองหลักที่มีศักยภาพขึ้นมารองรับ

5. ประชาสัมพันธ์และสร้างจิตสำนึกการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ เพื่อส่งเสริมให้คนไทยเที่ยวเมืองไทยมากขึ้น และเร่งรัดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่ได้รับการพัฒนาให้เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวหลักในพื้นที่ เพื่อการสร้างงานและกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและท้องถิ่น (www.nesdb.go.th/plan)

จากแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเพื่อเพิ่มการจ้างงาน และกระจายรายได้สู่ชุมชน ที่กล่าวมาแล้วนั้น แนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับศักยภาพเชิงวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การปรับปรุงคุณภาพด้านผลิตภัณฑ์ และการส่งเสริมให้คนไทยเที่ยวเมืองไทย เป็นแนวทางที่ควรดำเนินการในการจัดกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว

ทั้งนี้ในการดำเนินการจัดกิจกรรม (Activities) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ท.ป.ป) ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ไว้ว่า การจัดกิจกรรมนับเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สำคัญประการหนึ่งของจุดหมายการท่องเที่ยว (tourist destination) ซึ่งอาจมีบทบาทได้ทั้งในฐานะที่เป็นทรัพยากรหลักหรือทรัพยากรสนับสนุน ในบางครั้งเมื่อรวมทรัพยากรสนับสนุนหลายอย่างเข้าด้วยกันก็สามารถมีแรงดึงดูดและศักยภาพทำให้กลายเป็นทรัพยากรหลักไปก็ได้ ซึ่งกล่าวได้ว่าแม้ว่าการจัดกิจกรรมจะเป็นสิ่งที่จัดขึ้นในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ แต่ก็สามารถช่วยส่งเสริมความสำคัญของจุดหมายทางการท่องเที่ยว (tourist destination) ได้และเมื่อพ้นช่วงระยะเวลาการจัด ก็สามารถพัฒนาทรัพยากรด้านอื่น ๆ เพื่อดึงดูดผู้เยี่ยมชมได้เช่นกัน ทั้งนี้ต้องมีแผนการจัดการในด้าน Events - Festivals - Activities ที่มีความต่อเนื่อง หลากหลาย น่าสนใจ และมีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์การบริหารจัดการที่เป็นระบบ

นอกจากนี้การพัฒนากิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยวยังถูกระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9 ซึ่งมีสาระพัฒนาและแนวคิดที่สำคัญ อันเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาในการจัดและพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่

1. การจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึง “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา การพัฒนาศักยภาพคนและเพิ่มโอกาสการพัฒนา พร้อมทั้งกระจายรายได้และความเจริญสู่ภูมิภาคและชนบท เอื้อประโยชน์ต่อท้องถิ่น เสริมสร้างจิตใจคนในสังคมให้มีคุณธรรม จริยธรรม สมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน เสริมสร้างภูมิปัญญาและการเรียนรู้

2. การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการรณรงค์ให้ความรู้ สร้างทัศนคติ และจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในการวางแผน ริเริ่มจัดกิจกรรมต่าง ๆ
3. การจัดกิจกรรมที่มีส่วนสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่และเมือง รวมถึงการพัฒนาเมืองที่น่าอยู่
4. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายใต้กระบวนการที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาที่มีหลักการของมีส่วนร่วม (Participation) ระหว่างองค์กรท้องถิ่น ประชาชน และภาคเอกชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการท่องเที่ยว และให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชน (Human Rights)
5. การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีส่วนส่งเสริมและพัฒนาให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์ไทย เพราะการท่องเที่ยวมีฐานะเป็นกลไกสำคัญ ที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเชื่อมโยงระหว่างมนุษยชาติ ทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรม ศาสนา จารีตประเพณี ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างความสมดุล และยั่งยืนในโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมไทย กิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดจึงต้องส่งเสริมการรักษาวัฒนธรรมอันดี และเอกลักษณ์ของชาติ
6. กิจกรรมการพัฒนาที่คำนึงกระแสการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับ 3S คือ Security – Sanitation – Satisfaction ซึ่งต้องนำไปสู่ Sustainable Development
7. การจัดกิจกรรมต้องมุ่งส่งเสริมให้เกิดคุณภาพชีวิต สังคม และความเป็นอยู่ที่ดี นำประโยชน์ที่พึงประสงค์มาสู่ท้องถิ่น ช่วยกระจายการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่น การเรียนรู้วัฒนธรรม วิถีชีวิตระหว่างท้องถิ่น

จะเห็นได้ว่าการพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวขึ้นมานั้นจะต้องพิจารณาผลดีและผลเสียจากการท่องเที่ยวที่ท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวจะได้รับ ซึ่งการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวควรมีเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ๆ ทั้งนี้ลักษณะการพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวสมควรให้การท่องเที่ยวมีส่วนในการพัฒนาเมือง พัฒนาศักยภาพของคน และส่งเสริมคุณภาพชีวิต เกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อท้องถิ่น

การศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อท้องถิ่นนี้ เพื่อนำมาสู่ความเข้าใจในการศึกษาผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมถนนคนเดิน อันประกอบด้วยกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดิน ซึ่งได้แก่ กลุ่มค้าขาย กลุ่มสถานประกอบการ กลุ่มวัด และกลุ่มผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยวและจับจ่ายใช้สอย ซึ่งได้แก่ นักท่องเที่ยวต่างชาติ นักท่องเที่ยวชาวไทยและคนภายในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมถนนคนเดินมีความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยว ผู้ที่มี

ส่วนร่วมในกิจกรรมถนนคนเดินกลุ่มต่าง ๆ จึงต้องเข้ามาสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ ซึ่งการศึกษาถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อท้องถิ่นจะสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะความสัมพันธ์ของกลุ่มผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมถนนคนเดินกับการท่องเที่ยว

ด้วยรูปแบบของกิจกรรมถนนคนเดินซึ่งเป็นแหล่งรวมของกิจกรรมทางการท่องเที่ยว โดยกิจกรรมประเภทหนึ่งของถนนคนเดิน ได้แก่ การเป็นแหล่งจับจ่ายใช้สอยที่เน้นความเป็นพื้นเมืองและวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งสร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่นนั้น ทำให้ถนนคนเดินเข้ามาสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งผลจากการท่องเที่ยวทั้งด้านบวก และด้านลบ ล้วนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของกลุ่มผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมถนนคนเดิน ซึ่งสมบัติ กาญจนกิจ (2544 : 88-89) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจ และสังคม ไว้ดังนี้

ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจของประเทศ ได้แก่

1. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการหมุนเวียน และการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาค
2. การท่องเที่ยวมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิต และนำเอาทรัพยากรของประเทศ โดยเฉพาะของท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในอัตราที่สูง ในรูปของการผลิตสินค้าพื้นเมืองและสินค้าของที่ระลึก ตลอดจนการบริการในท้องถิ่นนั้น ๆ
3. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศเป็นจำนวนมาก
4. รายได้จากการท่องเที่ยวจะมีผลทบทวีคูณในการสร้างรายได้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้ผลผลิตส่วนรวมของประเทศมีค่าทวีกว่าสองเท่าตัว
5. การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่สิ้นเปลืองวัตถุดิบ ผลผลิตขายได้ตลอดเวลาสุดแล้วแต่ความเหมาะสมและความสามารถของผู้ขาย
6. การท่องเที่ยวช่วยกระตุ้นให้เกิดการผลิตเป็นวงจรหมุนเวียนภายในประเทศ ทำให้เกิดการจ้างงาน สร้างอาชีพของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นการลดการว่างงานลง ประชากรมีรายได้เพิ่มขึ้น

ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อสังคม ได้แก่

1. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ความสำนึก และตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนการรักษาเอกลักษณ์ของชาติ ก่อให้เกิดความรู้สึกรักหวงแหนและรักผืนแผ่นดินที่อยู่อาศัยของตน

2. การท่องเที่ยวช่วยให้ประชาชนในชนบทรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รู้จักใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาผลิตและประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ในรูปของสินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกไว้สำหรับขายผู้มาเยือน เป็นการหารายได้มาจุนเจือครอบครัวเพิ่มขึ้น

3. การท่องเที่ยวมีบทบาทในการพัฒนาสร้างสรรค์ความเจริญทางสังคมให้เกิดแก่ท้องถิ่น ทำให้มีการก่อสร้างสิ่งใหม่ ๆ มีการลงทุนทางด้านการผลิตเพื่อรองรับการบริการแก่ผู้มาเยือนท้องถิ่น ทำให้ประชาชนมีรายได้จากการมีงานทำ

4. การท่องเที่ยวช่วยขจัดปัญหาความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบท ช่วยขจัดปัญหาการหลังไหลและเคลื่อนย้ายเข้ามาหางานทำหรือเสี่ยงโชคในเมืองของประชาชนในชนบท

5. การท่องเที่ยวมีส่วนในการส่งเสริมความสัมพันธ์ของมนุษยชาติ ก่อให้เกิดสันติภาพ ความเป็นมิตรไมตรี และความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าบ้านและผู้มาเยือน

ซึ่งสอดคล้องกับงานของชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2537 : 192-202) ที่ได้ระบุถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านสังคม และวัฒนธรรม ในด้านดีไปในทิศทางเดียวกันโดยสรุปได้ว่า

1. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทำให้มาตรฐานการครองชีพของคนในท้องถิ่นดีขึ้น สืบเนื่องมาจากผลกระทบเชิงเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ และกระจายโอกาสการจ้างงานไปสู่คนในท้องถิ่นมากขึ้น

2. การท่องเที่ยวจะชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรนั้นทุนการ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี นาฏศิลป์ การละเล่น ฯลฯ ของท้องถิ่น ทำให้เกิดความต้องการที่จะค้นคว้าอนุรักษ์และฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมและชนชาติเหล่านี้ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม รักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชาติเอาไว้ได้

3. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะช่วยกระตุ้นให้มีการคิดค้นที่จะนำเอาทรัพยากรส่วนเกินหรือไร้ค่ามาประดิษฐ์คิดค้นเป็นของใช้ ของที่ระลึกในรูปของสินค้าพื้นเมืองจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งนอกจากจะเป็นการหารายได้มาจุนเจือครอบครัวแล้ว ยังเป็นการนำเอาทรัพยากรบางประเภทที่เคยถูกทิ้งให้ไร้ค่ามาทำให้เกิดประโยชน์เพิ่มมูลค่า

4. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการศึกษาทั้งในวงกว้าง คือช่วยให้คนมีโลกทัศน์กว้าง ความรู้และประสบการณ์ที่ได้พบเห็นด้วยตนเองนั้นจะมีประโยชน์สามารถนำมาปรับใช้กับวิถีชีวิตในสังคมได้ ส่วนในวงแคบนั้น การเดินทางท่องเที่ยวอาจเป็นการจุดชนวนที่กระตุ้นให้เกิดความสนใจที่จะศึกษาให้ลึกซึ้งเฉพาะเรื่องเฉพาะแห่งได้

5. ความสะดวกสบายจากกิจการสาธารณูปโภค สาธารณูปการในแหล่งท่องเที่ยว คนในท้องถิ่นย่อมได้รับประโยชน์จากกิจการนำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ฯลฯ

6. การท่องเที่ยวจะช่วยลดปัญหาการอพยพหลังไหลเข้าไปแออัดในเมืองหลวง

7. การเดินทางท่องเที่ยวจะช่วยให้เกิดสันติภาพแห่งมวลมนุษย์

8. ความประทับใจจากการเดินทางท่องเที่ยวจะทำให้บุคคลเกิดทัศนคติที่ดีต่อสถานที่นั้น และนี่ก็ถึงอยู่ตลอดเวลา

จะเห็นได้ว่าผลกระทบด้านดีจากการท่องเที่ยวในด้านสังคมและวัฒนธรรมนั้น จะเป็นไปในด้านการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยการกระตุ้นเศรษฐกิจของท้องถิ่นในลักษณะที่คนท้องถิ่นได้รู้จักการนำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นมาเพิ่มมูลค่าโดยนำมาผลิตสินค้าในรูปแบบของสินค้าพื้นเมืองและสินค้าของที่ระลึก ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้เป็นรูปแบบที่การท่องเที่ยวเป็นตัวผลักดันให้เกิดการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น

ในส่วนของผลกระทบทางด้านลบจากการพัฒนาการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2536 : 12-14) ได้กล่าวถึงผลกระทบในเชิงลบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ในด้านศิลปวัฒนธรรม สรุปได้ว่า

เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมประเพณี โดยการหยิบยกเอาเรื่องวัฒนธรรมประเพณีของไทยมาเป็นสิ่งดึงดูดใจให้มีการท่องเที่ยวมากขึ้นเป็นสิ่งที่ดี แต่จำเป็นต้องระมัดระวังในเรื่องรูปแบบการเข้าไปมีส่วนร่วมเนื้อหาดั้งเดิมของวัฒนธรรมและประเพณีนั้น ๆ ในช่วงที่ผ่านมการนำวัฒนธรรมประเพณีมาเป็นสิ่งจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยือนนั้น มักจะมุ่งเน้นไปในการค้า ด้านความสวยงาม แต่กลับลดความประณีต ตัดขั้นตอนที่เป็นหัวใจหรือเนื้อหาของวัฒนธรรมนั้น ๆ ไป การดำเนินงานมักจะเน้นเกี่ยวกับการจัดการแสดงเพื่อโชว์ความตื่นตาตื่นใจให้นักท่องเที่ยวชม โดยละเลยถึงสาระที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น รวมทั้งคุณค่าที่แท้จริงที่มีต่อสังคมท้องถิ่น

เกิดปัญหาการลดคุณค่าของงานศิลปหัตถกรรม คุณค่าของงานศิลปหัตถกรรมได้รับผลกระทบกระเทือนจากความเห็นแก่ได้ของผู้ผลิตและจำหน่าย โดยอาจลดมาตรฐานลงเพื่อให้ได้กำไรมากที่สุด มีการลอกเลียนแบบศิลปหัตถกรรม โดยไม่คำนึงถึงความประณีตและคุณภาพสินค้า เน้นไปในเรื่องของการค้ามากขึ้น ทำให้ผลงานทางศิลปะและฝีมือช่างหมดคุณค่าลง และเสียชื่อเสียงจนหมดความนิยมไปในที่สุด

ลักษณะปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นเพราะการนำวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นมาใช้ในการท่องเที่ยวเท่านั้น จึงมุ่งเน้นเพียงแต่ด้านการค้าและกำไร โดยที่ลืมนึกถึงคุณค่าหรือเนื้อหาของวัฒนธรรมที่มีต่อสังคมท้องถิ่นในลักษณะที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ดังที่มิ่งสรรพ ขาวสะอาด ; นุชกุล เครือฟู และอัครพงษ์ อ้นทอง (2548 : 27) ได้กล่าวไว้ว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวน่าจะเป็นวิถีทาง (means) มากกว่าจะเป็นเป้าหมาย (ends) ของการรักษามรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งเมื่อเมืองเชียงใหม่ได้บรรลุเป้าหมายของการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมนี้แล้ว ผลพลอยได้ทาง

เศรษฐกิจจะตกแก่การส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมหาศาล ทั้งนี้การจัดกิจกรรมในระดับท้องถิ่นก็ควรมีเอกลักษณ์ของตน และเป็นไปโดยวัฒนธรรมท้องถิ่นที่แท้จริง การจัดกิจกรรมเริ่มมีการลอกเลียนแบบโดยความเข้าใจผิดว่าจะได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเหมือนกับกิจกรรมซึ่งจัดในที่อื่น ๆ จึงขาดเอกลักษณ์เฉพาะจนอาจจะทำให้การจัดกิจกรรมขาดเสน่ห์ที่เป็นสิ่งดึงดูดใจไป อันเป็นสาเหตุให้รูปแบบของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวดำเนินไปอย่างไม่ยั่งยืน

2.4 แนวคิดในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การศึกษาในเรื่องการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนนี้เป็นการศึกษาถึงหลักการ และลักษณะของการจัดการท่องเที่ยวในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนมากขึ้น เนื่องจากนโยบายด้านการท่องเที่ยวของภาครัฐในอดีตที่ผ่านมาอยู่ภายใต้แนวคิดที่ยึดความเจริญทางด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ มุ่งแต่สร้างรายได้จากการส่งเสริมและจัดกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวและใช้จ่ายในประเทศให้มากที่สุด โดยที่ทางภาครัฐก็จะคอยจัดหาพื้นที่ท่องเที่ยวแหล่งใหม่ ๆ มาดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมสภาพก็ถูกทิ้งไป ดังที่ สินธุ์ สโรบล (2546 : 233) กล่าวว่า การดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวของภาครัฐที่ผ่านมาเป็นการดำเนินการท่องเที่ยวแบบเลื่อนลอย (Shifting Tourism) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจ (Econ Tourism) ที่ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมเท่าที่ควร ในทางตรงกันข้ามมีการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น รวมทั้งสถานที่ทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ และโบราณสถาน มาเป็นต้นทุนหรือเป็นจุดขาย โดยไม่ได้ให้ความสำคัญในการผสมผสานการพัฒนาในด้านสังคม การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม การรักษาคุณภาพของระบบนิเวศ รวมทั้งการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของผู้คนในแต่ละท้องถิ่นเท่าที่ควร แต่ต่อมาในปัจจุบันซึ่งอยู่ในช่วงของการพัฒนาโดยยึดหลักแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ก็ทำให้แนวทางในการพัฒนาปรับเปลี่ยนไป ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ท.ท.ท. : 2-4) ได้กล่าวไว้ว่า วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 นี้ คือ การปรับโครงสร้างประเทศให้เข้าสู่ดุลยภาพ โดยเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนาในเชิงปริมาณ มาสู่การพัฒนาในเชิงคุณภาพ ควบคู่กับการสร้างความเป็นธรรมในสังคม และความสามารถก้าวทันโลกที่จะอำนวยความสะดวกต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น Owen and Others (2000 : 300-302) กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่ให้ผลในระยะยาวโดยคำนึงถึงลักษณะของแต่ละพื้นที่

ที่และให้คนที่เป็นเจ้าของพื้นที่นั้นได้มีส่วนร่วมตัดสินใจในการที่จะนำเอาการพัฒนาที่เข้ามาในพื้นที่ของตน และได้กล่าวถึงหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ได้จริงแก่คนในชุมชนรวมถึงนักท่องเที่ยวด้วย แต่การท่องเที่ยวก็ไม่ใช่ทางออกสำหรับการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจเสมอไป
2. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและวัฒนธรรมมีคุณค่าอยู่ในตัวของมันเองอยู่แล้วไม่ใช่มีค่าเพราะเป็นจุดขายหนึ่งทางการท่องเที่ยว
3. การพัฒนาการท่องเที่ยวจะให้เป็นไปอย่างรวดเร็วหรือเป็นไปอย่างช้า ๆ จะต้องพิจารณาถึงลักษณะของพื้นที่ซึ่งประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูงที่ได้จากแหล่งท่องเที่ยวที่นั่นจะเป็นตัวชี้ให้เห็นว่าจะพัฒนาให้เป็นไปแบบช้า ๆ หรือเร็ว
4. ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ในระยะยาวของชุมชนเป็นสำคัญ
5. การพัฒนาการท่องเที่ยวควรจะทำให้ความสนใจต่อความต้องการ และความปรารถนาของประชาชนในพื้นที่โดยให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และปฏิบัติงาน

ในการวางแผน การพัฒนา และการบริหารที่จะทำให้เกิดความยั่งยืนนั้นทางสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2544 : 209-210) กล่าวไว้ว่า จะต้องเริ่มต้นและมีรากฐานบนความพร้อมของชุมชนท้องถิ่น โดยการกระตุ้นให้ชุมชนและผู้บริหารการท่องเที่ยวในท้องถิ่นค้นหาประเด็นด้าน ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นเสียก่อน จนเกิดความเข้าใจอันถ่องแท้เกี่ยวกับความเป็นมาของท้องถิ่น ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่นนี้จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เหมาะสม และความรู้ที่เกิดขึ้นยังเป็นแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการให้ความรู้กับนักท่องเที่ยวอีกด้วย ดังนั้น ชุมชนและผู้บริหารท้องถิ่นที่มีความพร้อมและมีความเข้าใจในคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเท่านั้นจึงจะสามารถรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวให้ยั่งยืนได้

ซึ่งความรู้อย่างถ่องแท้เกี่ยวกับท้องถิ่นนี้ ยังสามารถตอบสนองความต้องการทางปัญญา และจิตวิญญาณ ซึ่งเป็นความต้องการที่ละเอียดอ่อน และมีคุณค่า แหล่งความรู้เหล่านั้น ยังเป็นที่มาของการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าและบริการการท่องเที่ยวได้อีกด้วย

การพัฒนาพื้นที่ในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวตามแนวคิดของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน โดยบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542 : 43-44) ได้สรุปองค์ประกอบที่สำคัญไว้ 6 องค์ประกอบคือ

- (1) องค์ประกอบด้านการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการพัฒนาสถานที่ อันเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยี่ยมชม โดยมีการประเมินศักยภาพ

ขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และกำหนดกิจกรรมท่องเที่ยวที่อนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวด้วย

(2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการพัฒนาเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพเดิมหรือดีกว่าเดิม และป้องกันผลกระทบด้านลบจากการท่องเที่ยว โดยต้องมีการติดตามประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

(3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการพัฒนาธุรกิจด้านบริการอำนวยความสะดวกโดยตรงแก่นักท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้รับความพอใจ โดยมีความรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

(4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการพัฒนาการแสวงหานักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ซึ่งมีลักษณะเป็นคุณประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมให้เข้ามาท่องเที่ยว โดยให้นักท่องเที่ยวเหล่านี้ได้รับความรู้ประสบการณ์จากการท่องเที่ยวตามที่เขาพึงพอใจ

(5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการพัฒนาการสร้างโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่นให้สามารถจัดการการท่องเที่ยวของตนเอง และให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว อันจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดความหวงแหนและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ตลอดไป

(6) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการพัฒนาการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกฝ่าย โดยการให้ความรู้และสื่อความหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว แบบยั่งยืนให้ทุกฝ่ายเกิดความรักความหวงแหนทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

อีกทั้งการพัฒนาพื้นที่ในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่สมควรคำนึงถึงการดำเนินการเพื่อให้เกิดการจัดการต่อพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมให้มีการใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอย่างคุ้มค่า ประหยัด รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนการหล่อหลอมค่านิยมในทางที่ดีร่วมกันในระบบรวมทั้งสังคมซึ่งจะส่งผลให้เกิดการจัดการพื้นที่อย่างยั่งยืน ซึ่งสมชาย สนั่นเมือง (2541 : 27-29) ได้กล่าวว่าควรที่จะมีการกำหนดกรอบแนวทางในการจัดการต่อพื้นที่ในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างเช่น

การจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว ในการดำเนินการเพื่อการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวควรจะประกอบไปด้วย

- การกำหนดพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเพื่อการจัดการเขตการใช้ประโยชน์ กิจกรรม และขนาดของการท่องเที่ยว
- การควบคุมการท่องเที่ยว กิจกรรมการสร้างหรือทำลายของค้ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเข้มงวดตามระดับการอนุรักษ์ของพื้นที่
- ให้มีการประยุกต์ใช้มาตรการป้องกันและลดผลกระทบต้อพื้นที่ท่องเที่ยว และระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม

การให้การศึกษาและสื่อความหมาย ในเรื่องการให้การศึกษาและสื่อความหมายจะมีแนวทางในการดำเนินการอย่างเช่น ควรส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวที่ให้ความรู้ และสร้างความตระหนักในการรักษาสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เป็นต้น

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ในส่วนของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวจะมีการดำเนินการอย่างเช่น

- การมุ่งเน้นกิจกรรมท่องเที่ยวที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรือสามารถป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้
- การส่งเสริมกิจกรรมที่มีการให้การศึกษา หรือเพิ่มการให้การศึกษาและเรียนรู้ร่วมกันในกิจกรรมท่องเที่ยว
- การจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และชุมชน

การจัดการป้องกัน และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจจะมีการกำหนดแนวทางอย่างเช่น

- การกำหนดมาตรฐาน และดำเนินการเก็บ กำจัดขยะมูลฝอย และควบคุมการใช้บรรจุภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยในแหล่งท่องเที่ยว
- การควบคุมการออกแบบอาคาร การก่อสร้าง และการจัดภูมิทัศน์ให้เหมาะสม สอดคล้องกับพื้นที่
- การเข้มงวดกวดขันต่อกิจกรรมที่อาจทำลายสิ่งแวดล้อม

การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งอาจจะมีการดำเนินการอย่างเช่น

- การสนับสนุนการรวมกลุ่มของประชาชน ชุมชน เพื่อการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว
- จัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมในกระบวนการท่องเที่ยว โดยเน้นการเรียนรู้ การวางแผน การปฏิบัติการ และการประเมิน

กล่าวได้ว่าแนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นแนวคิดในการที่จะแก้ไขปัญหาในการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยมุ่งหวังให้กิจกรรมการท่องเที่ยวตามแนวคิดนี้นอกจากจะไม่ก่อให้เกิดการทำลายสังคม ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของชุมชนแล้วยังต้องเป็นกิจกรรมที่เข้าไปส่งเสริมให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวนั้น ๆ รวมทั้งชุมชนท้องถิ่นจะต้องมีบทบาทในการส่งเสริมในกิจกรรมทางการท่องเที่ยวมากขึ้นกว่าเดิม (พลอยศรี โปราณนันทน์, 2545 : 8) โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ชุมชนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ จึงต้องให้ความสำคัญกับการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพราะผลที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวจะกระทบถึงสังคมในวงกว้าง ไม่ใช่เพียงแค่หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ดังนั้นส่วนหนึ่งจึงต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนด้วย ซึ่งคนในชุมชนมีความสำคัญมากที่จะทำให้โครงการพัฒนาต่าง ๆ ประสบความสำเร็จ ดังที่ออร์ทอน สฟ.โซคซัย (2538 : 3) กล่าวว่าการพัฒนาชุมชนโดยภาครัฐฝ่ายเดียวนั้นเปรียบเสมือนการปรบมือข้างเดียว ย่อมไร้เสียง ไร้ประสิทธิภาพ และไร้พลัง พลังในการพัฒนาหมู่บ้านมิใช่เกิดจากการจัดสรรงบประมาณและการดำเนินโครงการพัฒนาต่าง ๆ เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องมาจากความร่วมมือของประชาชนในชุมชนด้วย การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานั้นมิใช่จะเป็นเพียงการสร้างความรู้ความเข้าใจในการที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมงานในส่วนของปัจเจกบุคคลและเป็นการสร้างความสามัคคีในชุมชนเท่านั้น แต่จะเป็นส่วนที่ช่วยให้โครงการพัฒนาของภาครัฐประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องตามความต้องการของชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นกลไกที่ช่วยให้ชุมชนสามารถดูแลควบคุมการพัฒนาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ชุมชนต้องการ เช่นเดียวกับแนวความคิดของพลอยศรี โปราณนันทน์ (2544 : 9) ซึ่งได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ว่าเป็นการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งควรเกี่ยวข้องกับพัฒนาในพื้นที่ การดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยวิธีนี้จะต้องสะท้อนความต้องการอย่างเป็นเอกฉันท์ของประชาชน ดังนั้นคนในท้องถิ่นจะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับขบวนการตัดสินใจในการวางแผนและพัฒนา และเมื่อคนในท้องถิ่นเหล่านี้ได้สังเกตเห็นผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการท่องเที่ยวก็จะเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมาก

จีน ทั้งนี้ สมชาย สนั่นเมือง (2541 : 29-33) ได้กล่าวไว้ว่าคนในท้องถิ่นควรจะได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ คือ

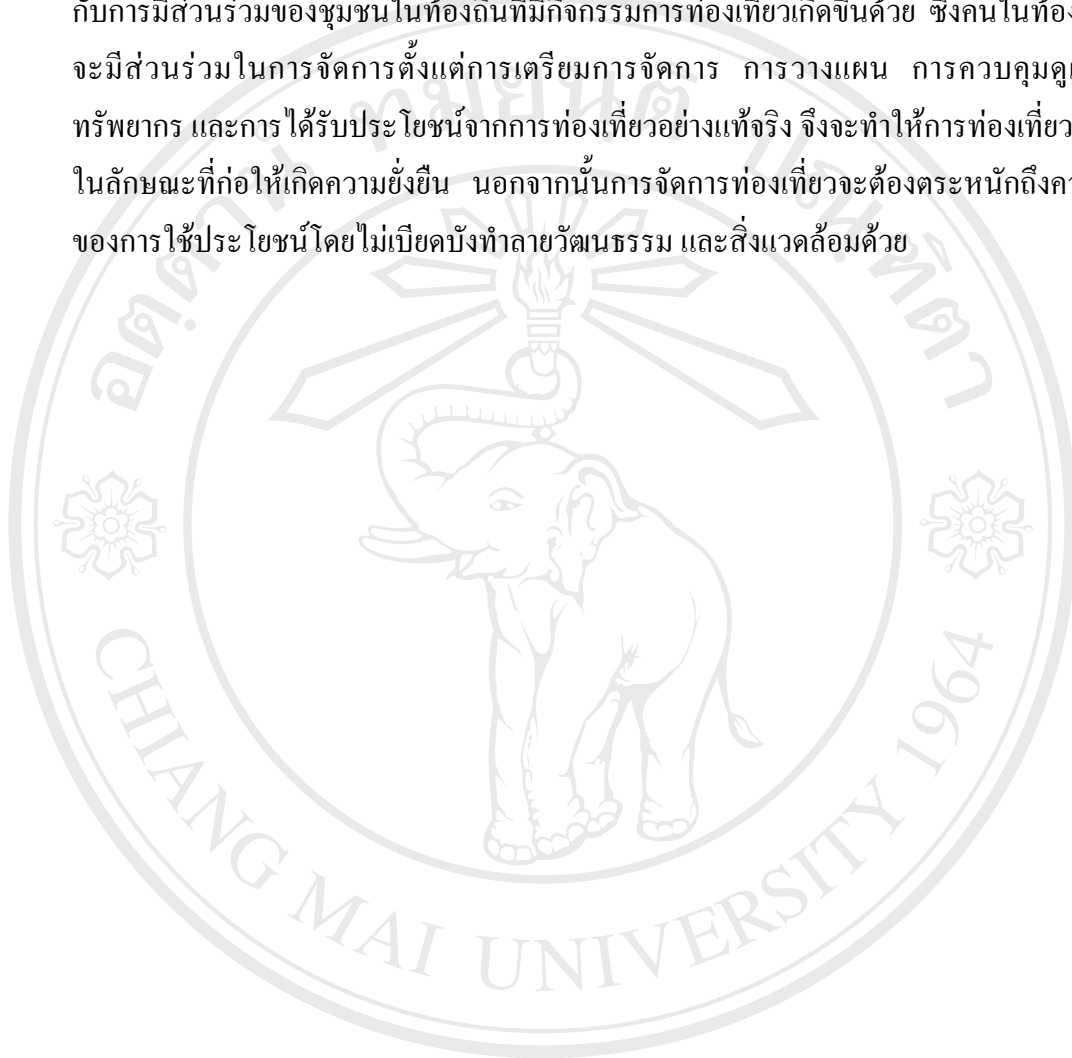
1. ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และสังคมแก่คนในชุมชนส่วนใหญ่ ให้มีงานและสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
2. ผลประโยชน์ทางสังคม
3. ความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในสำคัญของสิ่งแวดล้อม มีความเข้าใจ การอนุรักษ์ และร่วมมือพัฒนาเพื่อความยั่งยืน
4. ความภูมิใจ มีความสุขในความเป็นอยู่ ความร่วมมือในชุมชน เอกลักษณะของธรรมชาติและวัฒนธรรมของตนเอง เกิดความรักและหวงแหน พร้อมจะอนุรักษ์หรือพัฒนาอย่างสร้างสรรค์

ซึ่งในส่วนของชุมชนนั้นความเกี่ยวข้องระหว่างชุมชนกับการท่องเที่ยวจะมีลักษณะขอบเขตที่กว้างขวางและหลากหลายทั้งโดยตรงและทางอ้อม โดยหาข้อจำกัดที่ชัดเจนได้ยาก ทั้งนี้ความเกี่ยวข้องของชุมชนกับการท่องเที่ยวจะสามารถกำหนดได้ใน 2 ลักษณะคือ ผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน ส่งผลให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางการท่องเที่ยวในบางส่วนเพื่อให้ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

สำหรับทิศทางและแนวทางในการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น สมชาย สนั่นเมือง (2541 : 29-33) กล่าวว่าจะต้องมีการมุ่งไปสู่การร่วมมือในการใช้ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนตามกรอบและลักษณะการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในทุกระดับ ได้แก่

1. ระดับนโยบาย จะต้องมีการหาทางให้สมาชิกในชุมชนทุกชุมชน ทุกคน ทุกระดับรับทราบนโยบายการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
2. ระดับแผน จะต้องหาทางให้ชุมชนเข้าใจแบบแผนการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้ชัดเจนทุกระดับของแผน
3. ระดับปฏิบัติ ให้สมาชิกชุมชนกลุ่มต่าง ๆ ทุกชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวศึกษาแผนปฏิบัติ แนวทาง และวิธีการปฏิบัติให้เข้าใจ จนสามารถให้ความร่วมมือและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง มีการแนะนำอย่างใกล้ชิดทุกขั้นตอนของการปฏิบัติ จนกว่าจะมั่นใจได้ว่าสมาชิกชุมชนทุกคน ทุกระดับ ดำเนินการไปถูกต้องแล้ว
4. มีการติดตามผล และให้การแนะนำอย่างต่อเนื่อง

จึงกล่าวได้ว่าแนวคิดในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้นนอกจากจะต้องคำนึงถึงผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาจากการจัดการท่องเที่ยวแล้วยังจะต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเกิดขึ้นด้วย ซึ่งคนในท้องถิ่นควรที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการตั้งแต่การเตรียมการจัดการ การวางแผน การควบคุมดูแลการใช้ทรัพยากร และการได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง จึงจะทำให้การท่องเที่ยวดำเนินไปในลักษณะที่ก่อให้เกิดความยั่งยืน นอกจากนี้การจัดการท่องเที่ยวจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ประโยชน์โดยไม่เบียดเบียนทำลายวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 3

วิวัฒนาการของการจัดถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่

การศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษากิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงวิวัฒนาการของการจัดถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ บทบาทและลักษณะการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มคนที่เข้าร่วมในถนนคนเดิน และผลของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินที่มีต่อท้องถิ่น โดยในบทนี้จะนำเสนอถึงวิวัฒนาการของการจัดถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วย ความเป็นมาของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในประเทศไทย ความเป็นมาของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ในการจัดกิจกรรมถนนคนเดินวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงใหม่ และถนนคนเดินเชียงใหม่ในปัจจุบัน การศึกษาในบทนี้ จะทำให้เข้าใจลักษณะการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการศึกษาในบทต่อไป

3.1 ความเป็นมาของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในประเทศไทย

การจัดกิจกรรม “ถนนคนเดิน” (Walking Street) เป็นหนึ่งในแนวคิดการพัฒนาเมืองและการกำหนดใช้พื้นที่ในเมืองให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาและการใช้ประโยชน์พื้นที่ในเมืองซึ่งหลายประเทศได้ดำเนินการ และ ถนนคนเดินในหลายประเทศก็ได้กลายเป็นที่รู้จักในฐานะแหล่งรวมงานศิลปะ แหล่งรวมศิลปิน สถานที่ที่ศิลปินอิสระจะได้ใช้เป็นเวทีในการแสดงออกทั้งงานดนตรี วรรณศิลป์ จิตรกรรม ฯลฯ ตลอดจนเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวต่างชาติจะต้องแวะมาเยี่ยมชม

สำหรับในประเทศไทยนั้น รัฐบาลภายใต้การนำของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เป็นรัฐบาลแรกที่ได้ประกาศให้มีการดำเนินการ “ถนนคนเดิน” ในประเทศไทย โดยเป็นหนึ่งในมาตรการเพื่อการประหยัดพลังงานตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อเดือนกันยายน 2544 ซึ่ง นายพิทักษ์ อินทรวินัยนันท์ รองนายกรัฐมนตรี ได้นำมาตรการดังกล่าวมาจัดทำเป็น “โครงการปิดถนนคนเดินเพื่อประหยัดพลังงาน ลดมลพิษ และส่งเสริมการท่องเที่ยว” และทำมาสู่การปฏิบัติ ในรูปแบบของโครงการนำร่อง โดยใช้ถนนสีลมที่กรุงเทพฯ เป็นต้นแบบของ “ถนนคนเดิน” ในประเทศไทย และจัดกิจกรรมสาธิต ในชื่อ “7 มหัศจรรย์ที่สีลม” โดยการสนับสนุนของกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ซึ่งการจัดกิจกรรมนี้มีระหว่างวันที่ 18 พฤศจิกายน – 31 ธันวาคม 2544 เป็นเวลา 7 สัปดาห์ จากการตอบรับถนนคนเดินที่สีลมทำให้รัฐบาลเห็นว่รูปแบบกิจกรรม “ถนนคนเดิน” นอก

เนื่องจากจะสอดคล้องกับแผนพัฒนาเมืองโดยเฉพาะเมืองใหญ่ในภูมิภาค ดังเช่น จังหวัดเชียงใหม่ ยังสามารถปรับรูปแบบกิจกรรมใน “ถนนคนเดิน” ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว การกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน ตลอดจนการส่งเสริมคุณภาพชีวิตสำหรับคนในเมืองใหญ่ ๆ นั้น (<http://cm.police.go.th/walkstreet.htm>)

3.2 ความเป็นมาของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่เป็นเมืองใหญ่ที่ถือได้ว่ามีความสำคัญเป็นอันดับสองรองจากกรุงเทพมหานคร โดยถูกกำหนดให้มียุทธศาสตร์เป็นศูนย์กลางการเงิน เศรษฐกิจและการพัฒนาต่าง ๆ ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีความเจริญอยู่ในระดับสูงของภาคเหนือ และในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ จังหวัดเชียงใหม่ก็ได้ถูกกำหนดให้เป็นเมืองหลักของการท่องเที่ยวในภาคเหนือเนื่องจากความมีศักยภาพในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นการคมนาคม ที่พัก ภูมิอากาศ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวซึ่งได้สั่งสมมาเป็นเวลานานกว่า 700 ปี และความหลากหลายของกลุ่มชนเผ่าต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นจุดขายที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ ด้วยเหตุนี้ในแต่ละปีจึงมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังจังหวัดเชียงใหม่เป็นจำนวนมาก ซึ่งอภิโชค เลชะกุล และกรรณา รักขวิณ (2547 : 7) ได้กล่าวว่าหากจะพิจารณาจากประเภทของการท่องเที่ยวทั้งในเมืองและนอกเมืองจังหวัดเชียงใหม่สามารถแบ่งรูปแบบการท่องเที่ยวออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

- การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับความอุดมทางวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาปัตยกรรมในเมืองเก่าเชียงใหม่ที่มีความงดงามและความสำคัญทางประวัติศาสตร์
- การท่องเที่ยวเชิงภูมิทัศน์ธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับความอุดมสมบูรณ์ทางสภาพแวดล้อมธรรมชาติของจังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความเหมาะสมกับกิจกรรมกลางแจ้ง
- การท่องเที่ยวเชิงจับจ่ายใช้สอย ซึ่งทำรายได้จำนวนมาก และเป็นกิจกรรมที่ขาดไม่ได้ในการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่มีศักยภาพสูงในการจับจ่าย เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวมาก มีผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีคุณภาพ และความโดดเด่น
- การท่องเที่ยวถนนคนเดิน ซึ่งเป็นกิจกรรมใหม่ที่ตั้งใจจะส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เศรษฐกิจท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมเมือง และการลดมลพิษทางอากาศ

โดยจังหวัดเชียงใหม่ได้มีการกำหนดกรอบวิสัยทัศน์และแนวทางการพัฒนาจังหวัด ซึ่งหนึ่งในแนวทางการดำเนินการก็คือ การกำหนดให้มีการใช้ที่ดินในจังหวัดอย่างเหมาะสมเพื่อให้

เชียงใหม่เป็นเมืองน่าอยู่ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีไปพร้อมๆ กับการเป็นเมืองท่องเที่ยวที่เปี่ยมศักยภาพ และกิจกรรม “ถนนคนเดิน” ก็คืออีกหนึ่งกิจกรรมที่จะมีการนำมาดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับ กรอบวิสัยทัศน์และแนวทางการพัฒนาในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งการจัดกิจกรรมถนนคนเดินใน จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งเป็น 2 ระยะคือ

3.2.1 การจัดกิจกรรมถนนคนเดินในระยะแรก

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงใหม่ (ม.ป.ป) ได้รายงานเกี่ยวกับการดำเนินโครงการถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ไว้ว่าในระยะแรกของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ทางรัฐบาลได้มอบหมายให้บริษัท เจ.เอส.แอล เป็นผู้ดำเนินการ โดยผลจากการระดมความคิดเห็นจากหลาย ๆ ฝ่ายทั้งหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน สถาบัน สื่อมวลชน ประชาชน ชุมชน ในรูปแบบของการประชามจังหวัด เพื่อสรุปความคิดเห็นเพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินกิจกรรม ได้มีการเสนอให้จัดกิจกรรมบนถนนสายต่าง ๆ หลายสาย เช่น ถนนช้างคลาน ถนนท่าแพ ถนนนิมมานเหมินท์ เมื่อนำมาศึกษา วิเคราะห์ ถึงข้อดี – ข้อเสีย ตลอดจนผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมข้างต้น จึงได้มีข้อสรุปให้จัดกิจกรรมบนถนนท่าแพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากถนนท่าแพเป็นถนนสายสำคัญ เป็นถนนย่านการค้าเก่าแก่ของจังหวัดเชียงใหม่ และยังเป็นถนนที่มีการจราจรหนาแน่น มีปัญหามลพิษค่อนข้างสูง ดังนั้นจึงควรให้มีการปิดถนนจัดกิจกรรมถนนคนเดิน เพื่อเป็นการลดมลพิษ หรือเรียกว่า เปิดโอกาสให้ถนนได้หายใจ 1 วัน และกำหนดจุดจัดกิจกรรมตั้งแต่บริเวณแยกอุตุถึงช่วงประตูท่าแพ ความยาวประมาณ 950 เมตร โดยการจัดกิจกรรมบนถนนท่าแพเป็นการคืนชีวิตให้ชุมชน คืนถนนให้คนเดิน ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมครั้งแรกของจังหวัดเชียงใหม่ จะเป็นการนำเอาขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตงดงามของล้านนามาเป็นหัวใจในการนำเสนอรูปแบบกิจกรรมถนนคนเดิน ขณะเดียวกันก็สอดคล้องแทรกการณรงค์ในเรื่องการประหยัดพลังงาน การลดมลพิษ และการส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งกิจกรรมถูกกำหนดให้จัดทุก ๆ วันอาทิตย์ เริ่มตั้งแต่วันอาทิตย์ที่ 3 กุมภาพันธ์ – วันอาทิตย์ที่ 7 เมษายน 2545 รวมทั้งสิ้น 10 ครั้ง กำหนดเวลาในการจัดกิจกรรม คือ 12.00 น. – 22.00 น. ส่วนระยะเวลาก่อนเริ่มกิจกรรม และหลังจากสิ้นสุดกิจกรรมเป็นเวลาอำนวยความสะดวกในการเตรียมอุปกรณ์และจัดเก็บอุปกรณ์ และการทำความสะอาดถนน ซึ่งการจัดกิจกรรมในครั้งนี้จังหวัดเชียงใหม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 20,972,836 บาท เพื่อดำเนินงานตามโครงการ “ปิดถนนเพื่อประหยัดพลังงาน ลดมลพิษ และส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่” โดยใช้ชื่อในการจัดกิจกรรมว่า “10 มหัศจรรย์ ล้านนาที่ท่าแพ”

ภาพที่ 1 กิจกรรม 10 มหัศจรรย์ ล้านนาที่ท่าแพ

ซึ่งงาน “10 มหัศจรรย์ ล้านนาที่ท่าแพ” จะเน้นกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด เชียงใหม่ เน้นการนำความงดงามในวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของล้านนา เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว และประชาชนทั่วไป โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละสัปดาห์ดังนี้

ครั้งที่	วันจัดกิจกรรม	ชื่องาน
1	วันอาทิตย์ที่ 3 กุมภาพันธ์ 2545	งามตามุขปาฐาชาติ
2	วันอาทิตย์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2545	งามภาพวาดลีลา
3	วันอาทิตย์ที่ 17 กุมภาพันธ์ 2545	งามคำหัตถการ
4	วันอาทิตย์ที่ 24 กุมภาพันธ์ 2545	งามสะคราญนาฏศิลป์
5	วันอาทิตย์ที่ 3 มีนาคม 2545	งามถิ่นคีตกรรม
6	วันอาทิตย์ที่ 10 มีนาคม 2545	งามล้ำลิ้นคน
7	วันอาทิตย์ที่ 17 มีนาคม 2545	งามพลพร้อมปัญญา
8	วันอาทิตย์ที่ 24 มีนาคม 2545	งามรสอาหารเมือง
9	วันอาทิตย์ที่ 31 มีนาคม 2545	งามเรื่องรัตนกรพิงค์
10	วันอาทิตย์ที่ 7 เมษายน 2545	งามจริงถิ่นไทยงาม

ที่มา : สำนักงานการท่องเที่ยวเทศบาลนครเชียงใหม่

ซึ่งในด้านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ นี้ทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะเป็นฝ่ายรับงบประมาณทั้งหมดมาเพื่อจัดจ้างทีมงาน หรือบริษัทเข้ามาดูแลในด้านต่าง ๆ รวมถึงการประชาสัมพันธ์

สัมพันธด้วย ซึ่งบริษัทที่ทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดจ้างมาให้เป็นหลักในการจัดงาน และกิจกรรมการแสดงก็คือบริษัท เจ.เอส.แอล ดังที่กล่าวมาข้างต้น โดยจะมีสำนักงานการท่องเที่ยว เทศบาลนครเชียงใหม่ กับสำนักงานการศึกษาความร่วมมือจัดกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ด้วย ในส่วนของรูปแบบการจัดงานนั้นทางเทศบาลนครเชียงใหม่จะเป็นผู้ดำเนินการเอง โดยทางเทศบาลได้เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดพื้นที่ และคัดเลือกผู้ประกอบการทั่วไปที่จะเข้ามาจำหน่ายสินค้า ในส่วนของสำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่จะจัดกลุ่มผู้จำหน่ายสินค้าโอท็อปมาจำหน่ายในพื้นที่ และในส่วนของอำเภอเมืองจะคัดเลือกกลุ่มผู้ค้าในอำเภอรอบนอกมาจำหน่ายสินค้า โดยการคัดเลือกร้านค้านั้นช่วงแรกจะคัดเลือกกลุ่มร้านค้างานหัตถกรรมการฝีมือ ซึ่งส่วนหนึ่งจะมาจากคัดเลือก อีกส่วนหนึ่งจะได้รับเชิญมา ส่วนที่ได้รับเชิญมาจะเป็นกลุ่มทอผ้า กลุ่มไม้แกะสลัก กลุ่มเครื่องเงิน เครื่องเงิน ซึ่งมาจากกลุ่มหัตถกรรมบ้านวัวลาย บ้านบ่อสร้าง บ้านถวายเป็น และมีการคัดเลือกกลุ่มชาวบ้านทั่ว ๆ ไปให้เข้าร่วมจำหน่ายสินค้าด้วย (อนุชา, 2549 : สัมภาษณ์)

3.2.2 การจัดกิจกรรมถนนคนเดินในระยะที่สอง

ต่อมาหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม “10 มหัศจรรย์ ถิ่นนาที่ท่าแพ” ซึ่งจัดโดยบริษัทเจ. เอส. แอล จังหวัดเชียงใหม่ได้มอบหมายให้เทศบาลนครเชียงใหม่ เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดกิจกรรมถนนคนเดินต่อเนื่องทุกสัปดาห์ ซึ่งในช่วงที่เทศบาลได้รับมอบหมายให้ดำเนินกิจกรรมถนนคนเดินต่อเนื่องนั้นเป็นช่วงกลางปีงบประมาณประจำปี ทางเทศบาลไม่ได้เตรียมการในด้านงบประมาณเพื่อนำมาจัดกิจกรรมถนนคนเดิน ดังนั้นการดำเนินการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในช่วงระยะเวลาดังกล่าว งานพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้รับมอบหมายจากเทศบาลให้เป็นผู้ดำเนินการประสานกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อเชิญและขอความอนุเคราะห์ รวมทั้งขอรับการสนับสนุนจากมูลนิธิ องค์กรต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติงานและร่วมกิจกรรม นอกจากนั้นยังได้เชิญผู้แทนจากจังหวัดเชียงใหม่ ผู้แทนจากส่วนราชการต่าง ๆ ผู้แทนจากภาคเอกชน และองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งตัวแทนจากชุมชน เข้าร่วมหารือเพื่อจัดระบบการดำเนินงานตามโครงการ และร่วมพิจารณารายละเอียดของโครงการและกิจกรรม ซึ่งรายละเอียดของโครงการและกิจกรรมมีดังนี้

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม

1. เพื่อส่งเสริมให้เกิดถนนคนเดินที่ยั่งยืนในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวมีแหล่งกิจกรรมที่จะส่งเสริมคุณภาพชีวิตและคุณภาพเมืองให้ดีขึ้น

2. เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและเห็นความสำคัญในการประหยัดพลังงาน และลดมลพิษ โดยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนหันมาใช้จักรยาน ระบบขนส่งมวลชนหรือใช้การเดินทางเท้าแทนการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล
3. เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน และส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มเป้าหมายโครงการ

กลุ่มเป้าหมายของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่คือ

1. กลุ่มผู้ที่อยู่อาศัยในบริเวณพื้นที่โครงการ
2. กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ หรือจังหวัดใกล้เคียง
3. กลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ

วิธีดำเนินการ

เพื่อให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย โครงสร้างแนวคิดหลักของกิจกรรมจะแบ่งออกเป็นสี่ส่วนตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ส่วนที่ 1 กิจกรรมที่มุ่งสนองวัตถุประสงค์เชิงนโยบายของรัฐบาล ได้แก่

- กิจกรรมเพื่อลดการใช้พลังงาน
- กิจกรรมเพื่อลดมลพิษ
- กิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
- กิจกรรมเพื่อตอบสนองการท่องเที่ยว

ส่วนที่ 2 กิจกรรมถนนคนเดินเป็นกิจกรรมเชิงสาธิต ได้แก่

- กิจกรรมเชิงสันถนาการ
- กิจกรรมเชิงศิลปะ สังคม และวัฒนธรรม

ส่วนที่ 3 กิจกรรมของชุมชน และผู้อยู่ในชุมชนเป็นผู้กำหนด และมีส่วนร่วมในการดำเนินการและรับผิดชอบ

- กิจกรรมเพื่อสนองตอบเศรษฐกิจชุมชน
- กิจกรรมเชิงวัฒนธรรมชุมชน
- กิจกรรมหน้าบ้าน

ส่วนที่ 4 กิจกรรมนำร่อง เพื่อสร้างการยอมรับ และเป็นจุดเริ่มต้นให้สังคมเข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัดทำโครงการถนนคนเดิน เพื่อสร้างสรรค์ให้เป็นโครงการถนนคนเดินที่ยั่งยืนต่อไป

ส่วนที่ 5 กิจกรรมเพื่อการบริการ ได้แก่

- กิจกรรมจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
- กิจกรรมบริการอาหาร และเครื่องดื่ม
- กิจกรรมด้านสาธารณสุขโลก
- กิจกรรมด้านสุขอนามัย
- กิจกรรมด้านการรักษาความปลอดภัย การอำนวยความสะดวก และการจราจร

รายละเอียดของกิจกรรม

กิจกรรมถนนคนเดินจะผสมผสานกิจกรรมต่าง ๆ ตามโครงการกิจกรรมดังกล่าว โดยจัดสัดส่วนกิจกรรมทั้งหมด ดังนี้

1. กิจกรรมแกนหลักในแต่ละสัปดาห์ เป็นกิจกรรมที่จะมีรูปแบบที่แตกต่างกันไปทุกครั้ง โดยแบ่งกิจกรรมเฉพาะตามรูปแบบทุกสัปดาห์ ให้มีสัดส่วนร้อยละ 70 ซึ่งแบ่งเป็นรายละเอียดดังนี้

1.1 กิจกรรมสาธิตที่สอดคล้องกับแนวคิดหลัก ในแต่ละสัปดาห์ หรือ Theme หลักของกิจกรรมในอัตราส่วนร้อยละ 40 ซึ่งการกำหนดกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ ดำเนินการโดยให้คณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนร้านค้าที่ตั้งอยู่ในถนนคนเดิน ตัวแทนผู้ประกอบการที่เข้ามาจำหน่ายสินค้า และหน่วยงานเทศกิจการณารูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกัน รวมทั้งพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถาบัน องค์กร เสนอเข้ามาเพื่อร่วมกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวประทับใจมากที่สุด โดยมีกิจกรรมแต่ละสัปดาห์ดังนี้

ครั้งที่	วันจัดกิจกรรม	ชื่องาน
11	วันอาทิตย์ที่ 14 เมษายน 2545	งานวัฒนธรรมล้ำค่ามหาสงกรานต์
12	วันอาทิตย์ที่ 21 เมษายน 2545	งานสืบสานภูมิปัญญาช่าง (สล่า)
13	วันอาทิตย์ที่ 28 เมษายน 2545	งานรักษาสุขภาพแพทย์แผนโบราณ
14	วันอาทิตย์ที่ 5 พฤษภาคม 2545	งานสานสายใย ผ้าไหม ผ้าไทย และผ้าทอ
15	วันอาทิตย์ที่ 12 พฤษภาคม 2545	งานก่อเกิดพระพุทธศาสนาาร่วมรักษาประเพณี
16	วันอาทิตย์ที่ 19 พฤษภาคม 2545	งานมวลหมู่พฤษาพันธุ์นานา
17	วันอาทิตย์ที่ 26 พฤษภาคม 2545	งานวิสาขบูชาเมือง

18	วันอาทิตย์ที่ 2 มิถุนายน 2545	งานล้อเลื่อนเมืองสะอาด
19	วันอาทิตย์ที่ 9 มิถุนายน 2545	งานสามารดด้านกีฬา
20	วันอาทิตย์ที่ 16 มิถุนายน 2545	งานล้ำค่าของคิจากสันกำแพง
21	วันอาทิตย์ที่ 23 มิถุนายน 2545	งานหลากล้านสัตว์เลียขง
22	วันอาทิตย์ที่ 30 มิถุนายน 2545	งานคู่เคียงเวียงพิงค้
23	วันอาทิตย์ที่ 7 กรกฎาคม 2545	งานยั้งล้ำลำไย
24	วันอาทิตย์ที่ 14 กรกฎาคม 2545	งานเชียงใหม่คิลปลายเมือง
25	วันอาทิตย์ที่ 21 กรกฎาคม 2545	งานล้อเลื่อนเครื่องจักรสาน
26	วันอาทิตย์ที่ 28 กรกฎาคม 2545	งานค่าคิตคิลปี
27	วันอาทิตย์ที่ 4 สิงหาคม 2545	งานถิ่นคิลปกรรม
28	วันอาทิตย์ที่ 11 สิงหาคม 2545	งานเลิศล้ำพระแม่เจ้าของชาวไทย
29	วันอาทิตย์ที่ 18 สิงหาคม 2545	งานหมู่ไม้เชิญชม
30	วันอาทิตย์ที่ 25 สิงหาคม 2545	งานขนมไทยชวนชิม
31	วันอาทิตย์ที่ 1 กันยายน 2545	งานรอยยิ้มอ้อมเอมใจ
32	วันอาทิตย์ที่ 8 กันยายน 2545	งานดีเด่นเกรียงไกลในท้องถิ่น
33	วันอาทิตย์ที่ 15 กันยายน 2545	งานคิลปินคนเมือง
34	วันอาทิตย์ที่ 22 กันยายน 2545	งานฟูเฟื่องเรื่องนคร
35	วันอาทิตย์ที่ 29 กันยายน 2545	งานย้อนยุคเวียงเชียงใหม่
36	วันอาทิตย์ที่ 6 ตุลาคม 2545	งานวรรณกรรมดีลา
37	วันอาทิตย์ที่ 13 ตุลาคม 2545	งานพิทักษ์ประชาไทย
38	วันอาทิตย์ที่ 24 ตุลาคม 2545	งานรวมใจรำลึกพระมหากษัตริย์คุณสมเด็จย่า
39	วันอาทิตย์ที่ 31 ตุลาคม 2545	(ไม่มีการจัดซื้อกิจกรรม)
40	วันอาทิตย์ที่ 3 พฤศจิกายน 2545	งานรสล้ำอาหารเมือง
41	วันอาทิตย์ที่ 10 พฤศจิกายน 2545	งานล้อเลื่อนวัฒนธรรม
42	วันอาทิตย์ที่ 17 พฤศจิกายน 2545	งานยั้งล้ำลอยกระทง
43	วันอาทิตย์ที่ 24 พฤศจิกายน 2545	งานองค์กรผู้สูงวัย
44	วันอาทิตย์ที่ 1 ธันวาคม 2545	งานเชียงใหม่การกีฬา
45	วันอาทิตย์ที่ 8 ธันวาคม 2545	งานล้ำค่านครเชียงใหม่เกมส์
46	วันอาทิตย์ที่ 15 ธันวาคม 2545	งานแม่โจ้จรไกล

47	วันอาทิตย์ที่ 22 ธันวาคม 2545	งานเชียงใหม่รักบ้านเกิด
48	วันอาทิตย์ที่ 29 ธันวาคม 2545	งานบรรเจิดคลองศกใหม่
49	วันอาทิตย์ที่ 5 มกราคม 2546	งานก้าวไกลการศึกษานอกระบบ
50	วันอาทิตย์ที่ 12 มกราคม 2546	งานพบวันเกษตรแม่ใจ
51	วันอาทิตย์ที่ 19 มกราคม 2546	งานผ้าไทย ผ้าไทย ผ้าทอ
52	วันอาทิตย์ที่ 26 มกราคม 2546	งานก่อเกิดปฏิรูปการศึกษา
53	วันอาทิตย์ที่ 2 กุมภาพันธ์ 2546	งานขึ้นบานหรรษาบุปผชาติ
54	วันอาทิตย์ที่ 9 กุมภาพันธ์ 2546	งานประกาศเชียงใหม่เมืองน่าอยู่
55	วันอาทิตย์ที่ 16 กุมภาพันธ์ 2546	งานหัตถกรรมไหว้สาม มหาราชนิ
56	วันอาทิตย์ที่ 23 กุมภาพันธ์ 2546	งานควร์ค่าศิลป์แห่งชาติ
57	วันอาทิตย์ที่ 2 มีนาคม 2546	งานใส่ใจสุขภาพอนามัย
58	วันอาทิตย์ที่ 9 มีนาคม 2546	งานก้าวไกลพัฒนาเด็กภาคเหนือ
59	วันอาทิตย์ที่ 16 มีนาคม 2546	งานราชภัฏ 43 สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น
60	วันอาทิตย์ที่ 23 มีนาคม 2546	งานพร้อมยิ่ง ส่งเสริมสุขภาพ
61	วันอาทิตย์ที่ 30 มีนาคม 2546	งานศิลปินคนเมือง
62	วันอาทิตย์ที่ 6 เมษายน 2546	งานลือเลื่องเมืองเวียงพิงค์
63	วันอาทิตย์ที่ 13 เมษายน 2546	งานยิ่งล้ำประเพณีปีใหม่เมือง
64	วันอาทิตย์ที่ 20 เมษายน 2546	งานลือเลื่องหัตถกรรมจากหางดง
65	วันอาทิตย์ที่ 27 เมษายน 2546	งานคงรักษ์เมืองเชียงใหม่
66	วันอาทิตย์ที่ 4 พฤษภาคม 2546	งานเลิศล้ำภูมิปัญญาไทย
67	วันอาทิตย์ที่ 11 พฤษภาคม 2546	งานเชียงใหม่ชุมชนบ้านป่าห้า
68	วันอาทิตย์ที่ 18 พฤษภาคม 2546	งานล้ำค่ารักษาสุขภาพ
69	วันอาทิตย์ที่ 25 พฤษภาคม 2546	งานความรู้เรื่องอาหารและยา
70	วันอาทิตย์ที่ 1 มิถุนายน 2546	(ไม่มีการตั้งชื่อกิจกรรม)
71	วันอาทิตย์ที่ 8 มิถุนายน 2546	งานวัฒนธรรมท้องถิ่น แอ่วถิ่นแดนคอย
72	วันอาทิตย์ที่ 15 มิถุนายน 2546	(ไม่มีการตั้งชื่อกิจกรรม)
73	วันอาทิตย์ที่ 22 มิถุนายน 2546	งานถิ่นไทยไร่ความพิการ
74	วันอาทิตย์ที่ 29 มิถุนายน 2546	งานเชียงใหม่ 707 ปี แคว้นศิรีหลากวัฒนธรรม
75	วันอาทิตย์ที่ 6 กรกฎาคม 2546	งานคืนถิ่นวัฒนธรรม

76	วันอาทิตย์ที่ 13 กรกฎาคม 2546	งานน้ำใจเพื่อช้างไทย
77	วันอาทิตย์ที่ 20 กรกฎาคม 2546	(ไม่มีการตั้งชื่อกิจกรรม)
78	วันอาทิตย์ที่ 27 กรกฎาคม 2546	งานพร้อมเพรียงวชิรวิทย์
79	วันอาทิตย์ที่ 3 สิงหาคม 2546	(ไม่มีการตั้งชื่อกิจกรรม)
80	วันอาทิตย์ที่ 10 สิงหาคม 2546	งานรักษ์สิ่งแวดล่อมน้อมถวายพระแม่เจ้าของชาวไทย
81	วันอาทิตย์ที่ 17 สิงหาคม 2546	งานวัฒนธรรมล้านนา
82	วันอาทิตย์ที่ 24 สิงหาคม 2546	งานวันลำไยเชียงใหม่
83	วันอาทิตย์ที่ 31 สิงหาคม 2546	งานผ้าแม่แตงเจ้าอรชร
84	วันอาทิตย์ที่ 7 กันยายน 2546	งานช่วยเหลือพี่น้องผู้ติดเชื้เอชไอวี
85	วันอาทิตย์ที่ 14 กันยายน 2546	งานราชภัฏสืบสานภูมิปัญญาครั้งที่ 2
86	วันอาทิตย์ที่ 21 กันยายน 2546	งานศิลปวัฒนธรรมล้านนา
87	วันอาทิตย์ที่ 28 กันยายน 2546	งานรณรงค์วันหัวใจโลก
88	วันอาทิตย์ที่ 5 ตุลาคม 2546	งานนาฏศิลป์ไทย
89	วันอาทิตย์ที่ 12 ตุลาคม 2546	งานวันตำรวจไทย
สิ้นสุดการตั้งชื่อกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์		

ที่มา : สำนักงานการท่องเที่ยวเทศบาลนครเชียงใหม่

ตั้งแต่ครั้งที่ 90 ตรงกับวันอาทิตย์ที่ 19 ตุลาคม 2547 ไม่มีการตั้งชื่อกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ เนื่องจากการยากในการประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะมาร่วมจัดกิจกรรม และยากต่อการตั้งชื่อกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ให้สอดคล้องกับกิจกรรม ทางงานพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวจึงได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความสนใจ ที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ หากสัปดาห์ใดไม่มีหน่วยงานติดต่อจัดกิจกรรม ทางคณะกรรมการก็จะประสานไปยังกลุ่ม ชมรม สมาคม โรงเรียนที่มีการแสดงเพื่อจัดการแสดงเข้าร่วมในสัปดาห์นั้น ๆ

1.2 กิจกรรมที่เน้นความเป็นพื้นเมือง หรือวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงใหม่ อัตราส่วนร้อยละ 30

2. กิจกรรมสันตนาการ เป็นการละเล่น หรือกิจกรรมข้างถนน มีอัตราส่วนร้อยละ 30 เช่น การแสดงออกของศิลปินอิสระ การให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมบนท้องถนน ฯลฯ

ภาพที่ 2 กิจกรรมสันทนาการ

การประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้ประชาชนในพื้นที่ดำเนินการทราบ

ในส่วนของการประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้ประชาชนในพื้นที่ดำเนินการทราบนั้นเนื่องจากการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในครั้งนี้ เป็นการปิดถนนเพื่อจัดกิจกรรมและเป็นการจัดกิจกรรมระยะยาว ซึ่งไม่เคยมีมาก่อน ย่อมจะเกิดผลกระทบต่อประชาชน ผู้ประกอบธุรกิจการค้าในพื้นที่จัดกิจกรรม และบริเวณใกล้เคียง รวมทั้งผู้ที่สัญจรไปมาโดยใช้เส้นทางนี้ ดังนั้นก่อนจะดำเนินกิจกรรมใดๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชน จะต้องมีการสอบถามความคิดเห็น ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ ตลอดจนแนวทางแก้ปัญหาให้ประชาชนในพื้นที่ที่จะจัดกิจกรรมทราบ ซึ่งหลังจากการประชุมชี้แจง ทุกฝ่ายมีความเห็นร่วมกันว่า การจัดทำโครงการดังกล่าวจะก่อให้เกิดประโยชน์หลายด้าน ทั้งการแก้ปัญหามลพิษ การลดการใช้พลังงาน เพิ่มความน่าอยู่ให้กับเมืองเชียงใหม่ และสภาพความเป็นเมืองน่าอยู่จะสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่มากยิ่งขึ้น รวมทั้งชาวเชียงใหม่โดยเฉพาะผู้ที่อาศัย หรือประกอบกิจการด้านการท่องเที่ยวจะมีรายได้จากการจัดกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งจะเป็นการสร้างรายได้ และกระตุ้นเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่ให้ดียิ่งขึ้น

3.3 พื้นที่ในการจัดกิจกรรมถนนคนเดินวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงใหม่

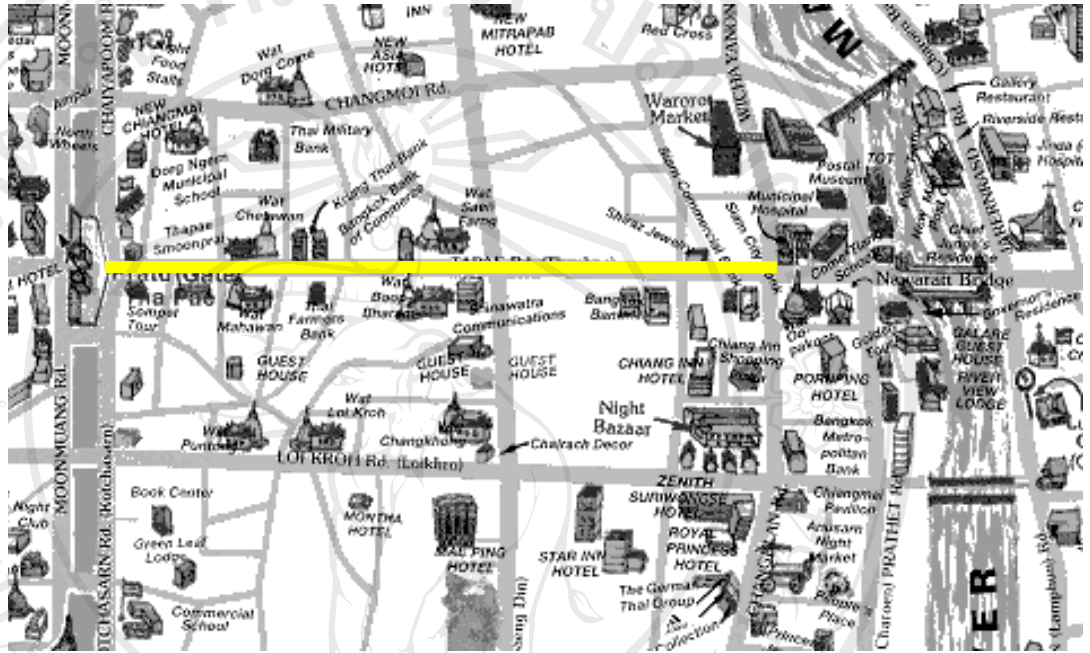
การจัดกิจกรรมถนนคนเดินทุกวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงใหม่แบ่งพื้นที่ในการจัดกิจกรรมออกเป็นสองช่วงคือ ช่วงที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินบริเวณถนนท่าแพ และช่วงที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินบริเวณถนนราชดำเนินกับถนนพระปกเกล้า โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 การจัดกิจกรรมถนนคนเดินบริเวณถนนท่าแพ

การจัดกิจกรรมถนนคนเดินบริเวณถนนท่าแพได้ทำการปิดถนนตั้งแต่บริเวณสี่แยกอุปกุดถึงช่วงประตูท่าแพ ความยาวประมาณ 950 เมตร โดยดำเนินการทุกวันอาทิตย์ เริ่มตั้งแต่วันที่

14 เมษายน 2545 – 24 สิงหาคม 2547 โดยกำหนดเวลาในการทำกิจกรรม คือเริ่มปิดถนนตั้งแต่เวลา 13.00 น. และเปิดถนนให้รถสัญจรตามปกติในเวลา 22.00 น.

ภาพที่ 3 แสดงพื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินท่าแพ

ภาพที่ 4 บรรยากาศถนนคนเดินท่าแพ

ที่มา : <http://www.cmgallery.net/>

ลักษณะการใช้พื้นที่

ลักษณะการใช้พื้นที่ในการจัดกิจกรรมถนนคนเดินท่าแพนั้นได้มีการแบ่งพื้นที่จัดกิจกรรมออกเป็นส่วนต่าง ๆ ดังนี้

บริเวณบนช่วงประตู่ท่าแพ

- บนช่วงประตู่ท่าแพด้านทิศเหนือ เป็นส่วนจัดกิจกรรมที่กำหนดแต่ละสัปดาห์ และจัดนิทรรศการโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐ / เป็นพื้นที่สำหรับกองอำนวยการ / เป็นพื้นที่สำหรับหน่วยพยาบาล และจุดรับแจ้งเหตุ
- บนช่วงประตู่ท่าแพ ตรงกลางเป็นที่ตั้งเวทีเพื่อจัดกิจกรรมการแสดง
- บนช่วงประตู่ท่าแพ ด้านทิศใต้ เป็นส่วนจัดแสดงและจำหน่ายสินค้า Chiang Mai Brand รับฝัคชอบพื้นที่โดยพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่

บริเวณบนถนนท่าแพ

- บริเวณหน้าสำนักงานกรมทรัพย์สินทางปัญญา จัดเป็นพื้นที่สำหรับอำเภอต่าง ๆ นำสินค้าที่สำคัญ และมีชื่อเสียงของอำเภอมาจำหน่าย และสาธิตให้ประชาชน และนักท่องเที่ยวได้ชม พื้นที่บริเวณนี้รับฝัคชอบโดยอำเภอเมืองเชียงใหม่
- บริเวณหน้าวัดบุพพาราม จัดเป็นพื้นที่สำหรับชุมชนต่าง ๆ ในเขตเทศบาลนำสินค้าของชุมชนมาสาธิต และจำหน่าย พื้นที่บริเวณนี้รับฝัคชอบโดยงานพัฒนาชุมชน กองสวัสดิการสังคม เทศบาลนครเชียงใหม่
- บริเวณด้านหน้าวัดมหายาน จัดเป็นพื้นที่สำหรับกลุ่มศิลปินรับเชิญ สาธิตและจำหน่ายสินค้าของกลุ่ม เช่น การแกะสลักไม้ การวาดรูป การแกะสลักเครื่องเงิน การทำเครื่องเงิน การจักสานไม้ไผ่ ฯลฯ
- บริเวณด้านหน้าธนาคารกรุงไทยจำกัด (มหาชน) จัดเป็นส่วนพื้นที่สำหรับกลุ่มศิลปินอิสระที่จะมาแสดงความสามารถทางด้านดนตรีไทย ดนตรีพื้นเมือง การแสดงรำต่าง ๆ ฯลฯ
- บริเวณทางเท้าสาธารณะจัดให้เป็นพื้นที่ค้าขายสินค้าพื้นเมือง โดยผู้ค้าจะต้องมาลงทะเบียน และจับสลากที่สำนักงานเทศบาลนครเชียงใหม่ พื้นที่ส่วนนี้รับฝัคชอบโดยงานรักษาความสงบเรียบร้อย และความมั่นคง (เทศกิจ)
- บริเวณหน้าห้างต้นตราภัณฑ์เก่า จัดเป็นส่วนพื้นที่กองอำนวยการสำหรับเจ้าหน้าที่เทศกิจ เทศบาลนครเชียงใหม่ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ค้า และดูแลรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของผู้ค้า
- บนถนนท่าแพตลอดสาย จัดเป็นลานกิจกรรมสำหรับเด็ก ๆ ใช้อวดรูปบนถนน / เป็นพื้นที่สำหรับศิลปินอิสระได้แสดงดนตรีเปิดหมวก / เป็นที่แสดงออกด้านดนตรี และศิลปะของนักเรียนนักศึกษา เป็นต้น

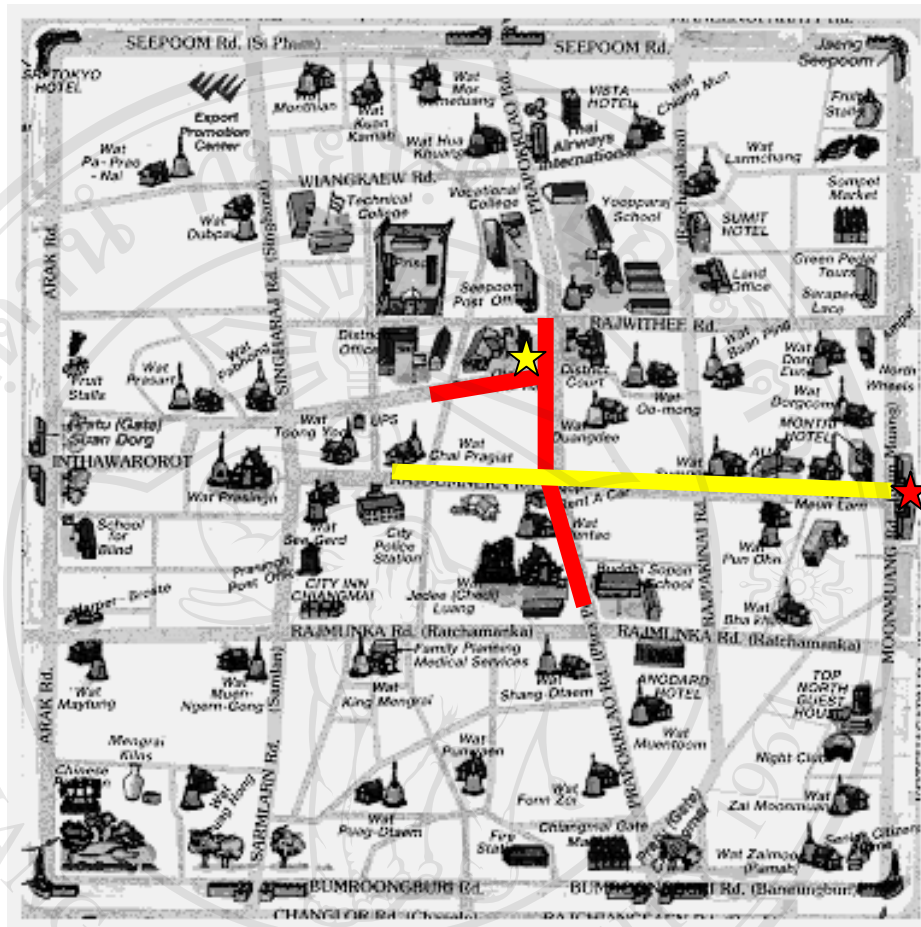
พื้นที่ภายในบริเวณวัด

พื้นที่ภายในบริเวณลานวัดทั้ง 4 แห่ง คือ วัดแสนฝาง วัดบุพพาราม วัดมหาวัน และวัดเชตวัน จัดเป็นพื้นที่ซึ่งเน้นกิจกรรมของวัดแต่ละแห่งให้เป็นผู้จัดขึ้นเอง เช่น การจัดให้เยาวชนฟังเทศน์ ฟังธรรม การสอนให้เยาวชนสวดมนต์ นั่งสมาธิ หรือการจัดกาดหมั้ว เป็นต้น

3.3.2 การจัดกิจกรรมถนนคนเดินบริเวณถนนราชดำเนินกับถนนพระปกเกล้า

ในระยะต่อมาทางเทศบาลจะต้องทำการย้ายสาธารณูปโภคบนถนนท่าแพลงใต้ดิน จึงได้ย้ายการจัดกิจกรรมถนนคนเดินจากถนนท่าแพไปจัดที่ถนนราชดำเนินกับถนนพระปกเกล้า ตั้งแต่วันที่ 31 สิงหาคม 2547 เป็นต้นมา ระยะทางประมาณ 1.50 กิโลเมตร และจัดกิจกรรมการแสดง บริเวณลานอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ นอกจากนี้ยังได้มีการเชิญประชาชน และผู้ประกอบการค้าย่านถนนราชดำเนิน และถนนพระปกเกล้ามาร่วมประชุม โดยกลุ่มผู้ร่วมประชุมได้ขอให้ปรับเปลี่ยนเวลาจัดกิจกรรมเป็นเวลา 15.00 น. – 22.00 น. เทศบาลจึงรับมติที่ประชุมปรับเปลี่ยนเวลา เพื่อความเหมาะสมและไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จัดกิจกรรม

ภาพที่ 5 แสดงพื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินบริเวณถนนราชดำเนินและถนนพระปกเกล้า

- ถนนราชดำเนิน
- ถนนพระปกเกล้า
- ประตู่ท่าแพ
- อนุสาวรีย์สามกษัตริย์

ภาพที่ 6 บรรยากาศถนนคนเดินราชดำเนินและพระปกเกล้า

ลักษณะการใช้พื้นที่

ลักษณะการใช้พื้นที่ในการจัดกิจกรรมบริเวณถนนราชดำเนินนั้นจำเป็นต้องออกแบบให้เหมาะสมและเพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด จึงแบ่งพื้นที่เป็นส่วนต่าง ๆ ดังนี้

บริเวณบนลานอนุสาวรีย์สามกษัตริย์

บนลานอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ เป็นส่วนจัดกิจกรรมที่กำหนดหนดแต่ละสัปดาห์ และจัดนิทรรศการ โครงการต่าง ๆ ของภาครัฐ / เป็นพื้นที่สำหรับกองอำนวยการ / เป็นพื้นที่สำหรับหน่วยพยาบาล และจุดรับแจ้งเหตุ

บริเวณบนถนนราชดำเนิน และถนนพระปกเกล้า

บริเวณบนถนนราชดำเนิน และถนนพระปกเกล้าเป็นพื้นที่จัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ เช่น

- การจัดจำหน่ายสินค้าที่มีเอกลักษณ์ และนำเสนอจากผู้ประกอบการรายย่อยในชุมชน และอำเภอต่าง ๆ อาทิ การจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ สินค้าพื้นเมือง หรือสินค้า Handmade ชนิดต่าง ๆ เป็นต้น อีกทั้งยังมีการสาธิตการผลิตสินค้าบางประเภทให้ประชาชน และนักท่องเที่ยวได้ชมด้วย
- การจัดแสดงของกลุ่มศิลปินอิสระที่จะมาแสดงความสามารถทางด้านศิลปะ และดนตรี ทั้งดนตรีสากล ดนตรีไทย ดนตรีพื้นเมือง การแสดงรำต่าง ๆ ฯลฯ

พื้นที่ภายในบริเวณวัด

พื้นที่ภายในบริเวณวัดทั้ง 4 แห่ง คือ วัดหมื่นล้าน วัดสำเภา วัดพันอ้น วัดพันเตา จัดเป็นพื้นที่ซึ่งเน้นกิจกรรมของวัดแต่ละแห่งให้เป็นผู้จัดขึ้นเอง เช่น การจัดให้เยาวชนฟังเทศน์ฟังธรรม การสอนให้เยาวชนสวดมนต์ นั่งสมาธิ หรือการจัดกาดหมั้ว เป็นต้น และในปัจจุบันวัดชัยพระเกียรติก็ได้มีการจัดกิจกรรมด้วยเช่นกัน

พื้นที่บริเวณบนช่วงประตูท่าแพ

หลังจากมีการย้ายพื้นที่ในการจัดกิจกรรมจากบริเวณถนนท่าแพมาเป็นถนนราชดำเนินแล้ว พื้นที่บริเวณบนช่วงประตูท่าแพก็ยังคงมีการจัดกิจกรรมอยู่เช่นเดิม คือ มีเวทีจัดกิจกรรมการแสดง มีการจัดจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง และสินค้าของกลุ่มชาวเขา

3.4 ถนนคนเดินเชียงใหม่ปัจจุบัน

นับตั้งแต่มีการจัดกิจกรรมถนนคนเดินบริเวณถนนท่าแพ จนกระทั่งย้ายพื้นที่มาจัดที่บริเวณถนนราชดำเนินและถนนพระปกเกล้าจนถึงทุกวันนี้ กิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ได้ดำเนินการมายาวนานกว่า 4 ปีแล้ว จึงกล่าวได้ว่าเป็นกิจกรรมถนนคนเดินที่จัดดำเนินการมาได้ยาวนานที่สุดในประเทศไทย ซึ่งในคำกล่าวเปิดงานเฉลิมฉลองครบรอบ “4 ปี ถนนคนเดินเชียงใหม่ก้าวเข้าสู่ปีที่ 5 อย่างยั่งยืน” ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2549 ได้มีใจความว่า “เมื่อจัดกิจกรรมถนนคนเดินที่เชียงใหม่แล้วทำให้ทุกฝ่ายมีความสุขทั้งนักท่องเที่ยวและคนในพื้นที่ ซึ่งตอนนี้ร้านค้าที่มาขายของที่ถนนคนเดินมีกว่า 4,000 ร้านค้าแล้ว ถ้าจะให้ยั่งยืนต่อไปสิ่งที่น่ากังวลคือการซื้อแพ่ง ซึ่งเสน่ห์ของถนนคนเดินคือวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชาวเชียงใหม่ที่แสดงออกมาในรูปของอาหาร การหัตถกรรม ดนตรีศิลปะต่าง ๆ และราคาถูก ถ้าแข่งร้านราคาก็จะแพงขึ้น ดังนั้นจึงอยากให้ดูแลเรื่องการเข้ามาขายของอยากให้เป็นคนในพื้นที่จริง ๆ ถ้าจะทำให้ยั่งยืนก็อยากให้มีการขยายโซนให้พ่อค้าแม่ขายได้มาขายของให้มากขึ้นตามความต้องการ ทำให้ผู้คนที่มาท่องเที่ยวมาดูวัฒนธรรม กาดหมั้ว ศิลปวัฒนธรรม สะล้อซอซึง ศิลปะ วัฒนธรรม ล้านนา ทำให้เป็นพื้นที่ที่ได้แสดงให้เห็นถึงวิถีการดำเนินชีวิตและธรรมชาติของเมืองเชียงใหม่ของคนเชียงใหม่ ถ้ารักษาไว้ก็จะเกิดความยั่งยืนต่อไป ซึ่งพ่อค้าแม่ขายก็ต้องช่วยกันรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยด้วย และนอกจากนั้นก็อยากให้เป็นที่พบปะสังสรรค์กัน เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นที่จัดการแสดงให้ผู้คนมาดูผ่อนคลาย...”

ภาพที่ 7 งานฉลอง 4 ปี ถนนคนเดินเชียงใหม่ ก้าวเข้าสู่ปีที่ 5 อย่างยั่งยืน เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2549

ปัจจุบันถนนคนเดินจึงได้กลายเป็นสีสันของสังคมเมืองเชียงใหม่ในทุกยามเย็นของวันอาทิตย์ไปแล้ว ซึ่งสุริดา สุวรรณกันธา (2548 : 52) ได้กล่าวไว้ว่า ถนนคนเดินใจกลางเวียงเชียงใหม่วันนี้มีพัฒนาการที่ชัดเจนในเรื่องของเอกลักษณ์ และบรรยากาศของถนนคนเดินที่ไม่เหมือนที่ใด ผู้คนยิ้มแย้มแจ่มใส การซื้อ - ขาย บางครั้งเป็นเรื่องรอง เมื่อการได้พบปะพูดคุย ปะทะสังสรรค์กันเป็นเรื่องที่ทั้งสองฝ่ายมีความสุข ถนนคนเดินแห่งนี้ไม่ใช่เป็นเพียงแค่ให้คนเดินจับจ่ายซื้อของที่ระลึก แต่กลายเป็นถนนที่สร้างกิจกรรมที่หลากหลายเกิดขึ้น ทั้งนักดนตรีไทยตัวน้อย และรุ่นใหญ่ที่นั่งเล่นดนตรีเปิดหมวกกลางถนนอย่างไม่ขาดเงิน ชุมชนวางแผนโบราณแทรกอยู่ตลอดแนวสองฝั่งถนน สินค้าหัตถกรรมเรียงรายสลับกันตลอดเส้นทาง มีทั้งแบบขึ้นเดียวในโลก และทำกับมือให้เห็นกันต่อหน้าต่อตาก็ดูมีอยู่มาก เป็นสีสันที่หาดูได้ยาก หากจะจะไปแต่ละร้านก็อาจจะพบกับสินค้าแปลกใหม่ด้วยไอเดียธุรกิจใหม่ ๆ และอาจจะทิ้งความคิดได้อย่างไร ทั้งยังเป็นเวทีแจ้งเกิดผู้ประกอบการรายใหม่ หรือ SMEs รายเล็กรายน้อยเกิดขึ้นมากมาย

ภาพที่ 8 กิจกรรมบนถนนคนเดิน

ด้วยเสน่ห์ของถนนคนเดินดังที่กล่าวมานี้ทำให้ในปัจจุบันถนนคนเดินเชียงใหม่มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวชมมากมาย โดยบุญเลิศ บูรณุปกรณ์ได้กล่าวว่า มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวถนนคนเดินมากถึงวันละประมาณ 80,000 - 200,000 คน สร้างรายได้ประมาณ 40 ล้านบาทแล้ว ดังนั้นทราบใดที่ถนนคนเดินยังคงรูปแบบ และเอกลักษณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ถนนคนเดินเชียงใหม่ก็จะก้าวเข้าสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

จะเห็นได้ว่ารูปแบบของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินนั้นนอกจากจะดำเนินเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ดังกล่าวข้างต้นแล้วยังจะเป็นการก่อประโยชน์ให้กับชุมชน ทั้งในแง่ของสังคม เศรษฐกิจ และวิถีชีวิต เพราะการปิดถนน จะทำให้สามารถนำพื้นที่มาสร้างเป็นลานกิจกรรมทาง

สังคม กลายเป็นที่สาธารณะกลางเมืองให้ชุมชน พร้อมทั้งให้โอกาสถนนและพื้นที่ใต้พื้นตัวจากมลพิษ เป็นการพัฒนาทั้งทางด้านรูปธรรมและนามธรรม คือ ได้มีโอกาสปรับปรุงทั้งทางด้านสภาพสิ่งแวดล้อมของเมือง และคุณภาพจิตใจของประชาชนด้วย

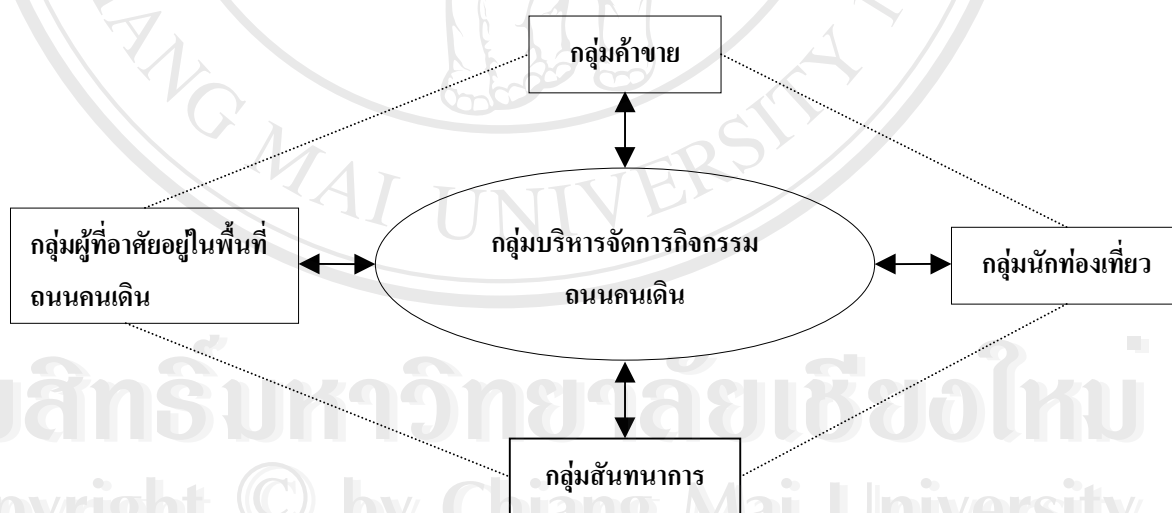
จากวิวัฒนาการของการจัดถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะทำให้เกิดความเข้าใจถึงแนวคิด และรูปแบบของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการศึกษาถึงบทบาทและลักษณะการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มคนที่เข้าร่วมในถนนคนเดิน และนำไปวิเคราะห์ถึงผลของการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน ซึ่งจะทำการนำเสนอในบทต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 4

บทบาทและลักษณะการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มคนที่เข้าร่วมในถนนคนเดิน

จากการศึกษาในบทก่อนหน้าทำให้ทราบถึงวิวัฒนาการและรูปแบบของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน โดยเริ่มต้นจัดมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 จนกระทั่งในปัจจุบันคือปี พ.ศ.2549 ซึ่งขึ้นเป็นปีที่ 5 ของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่แล้ว นับได้ว่าเป็นกิจกรรมถนนคนเดินที่จัดได้ยาวนานที่สุดในประเทศไทย ส่วนหนึ่งก็เพราะมีรูปแบบการจัดกิจกรรม และสถานที่ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นกว่าที่อื่น ๆ ซึ่งสิ่งที่จะทำให้ถนนคนเดินมีความยั่งยืนนั้นไม่ใช่เพียงแค่รูปแบบของกิจกรรมที่ถูกกำหนดขึ้นให้มีความโดดเด่นเท่านั้น แต่สิ่งที่จะเป็นแรงผลักดันให้ถนนคนเดินเกิดความยั่งยืนอย่างแท้จริงก็คือ กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดิน โดยกลุ่มคนที่เข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดิน ประกอบด้วย กลุ่มค้าขาย กลุ่มสันตนาการ กลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ถนนคนเดิน กลุ่มนักท่องเที่ยว และคนท้องถิ่น กลุ่มบริหารจัดการกิจกรรมถนนคนเดิน ดังที่แสดงในแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 2 แสดงกลุ่มคนที่เข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดิน

ดังนั้นในบทนี้จะเป็นการศึกษาบทบาทและลักษณะการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มคนที่เข้าร่วมในถนนคนเดินโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 กลุ่มค้าขาย

การจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ส่งผลให้มีผู้ประกอบการทั้งรายเก่า และผู้ประกอบการรายใหม่ให้ความสนใจเข้ามาจำหน่ายสินค้าเป็นจำนวนมาก โดยสินค้าที่ผู้ประกอบการรายย่อยต่าง ๆ ได้นำมาจำหน่ายมีหลากหลายประเภท ประกอบไปด้วยสินค้าประเภทหัตถกรรมพื้นบ้าน สินค้าพื้นเมือง สินค้าที่ระลึก สินค้าหัตถกรรม สินค้าประดับตกแต่ง สินค้าเพื่อสุขภาพ สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ สินค้าประเภทบริการ และสินค้าประเภทอาหาร/เครื่องดื่ม ซึ่งรายละเอียดของกลุ่มค้าขายมีดังนี้

4.1.1 ลักษณะของกลุ่มค้าขาย

ผู้ประกอบการที่มาจากจำหน่ายสินค้าที่ถนนคนเดินนั้นมีหลากหลายกลุ่มอายุ ส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ไม่ใช่คนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และส่วนมากก็จะมีอาชีพหลักทำอยู่แล้ว การที่เข้ามาจำหน่ายสินค้าที่ถนนคนเดินก็เป็นเพียงอาชีพเสริมเท่านั้น แต่ก็ยังมีผู้ประกอบการอีกส่วนหนึ่งที่มาจากจำหน่ายสินค้าที่ถนนคนเดินเป็นอาชีพหลัก ซึ่งผู้ประกอบการที่จำหน่ายสินค้าหัตถกรรมรายหนึ่งได้กล่าวว่า “เริ่มเข้ามาขายกระเป๋าที่ทำเองตั้งแต่มีถนนคนเดินที่ท่าแพแล้ว ตอนนั้นก็ยังทำงานบริษัทไปด้วย ต่อมากระเป๋าขายดีขึ้น แล้วกระเป๋าที่ทำก็ต้องหยิบเองออกแบบเองด้วย แต่ละใบก็ต้องใช้เวลาทำ เลยอดสติใจลาออกจากงานประจำ เพื่อใช้เวลาในวันจันทร์ – เสาร์ทำกระเป๋าขายที่ถนนคนเดินทุกวันอาทิตย์...” (แก้ว, 2549 : สัมภาษณ์) เช่นเดียวกันกับกมลพร สิริพิรุฬห์พงศ์ ซึ่งเป็นอีกคนหนึ่งสร้างรายได้จากถนนคนเดินเป็นกอบเป็นกำ จนตัดสินใจลาออกจากงานประจำ เพื่อเลือกที่จะผลิตสินค้าหัตถกรรม ประเภทที่เสียบนามบัตรทำจากไม้ฉำฉา ซึ่งแต่ละวันมีรายได้มากกว่า 2,000 บาท ยังไม่รวมกับรายการสั่งซื้อที่รับจากการเปิดหน้าร้าน ทำให้ก่อนที่จะเดินทางมาขายสินค้า คนในครอบครัวต้องช่วยกันผลิตที่เสียบการ์ดมาขายให้ได้ตามจำนวนที่กำหนด ประมาณวันละ 500 ชิ้น เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า ซึ่งกมลพรได้กล่าวว่า “เพิ่งเปิดขายมาแค่ 6 เดือนเท่านั้น แต่ได้รับความนิยมสูงอย่างเหลือเชื่อ เพราะมีพ่อค้าแม่ค้าต่างถิ่นมาซื้อไปขายในจังหวัดอื่น ๆ ทั้งในร้านกึ่งที่ซ้อป และตลาดนัด รวมทั้งตลาดนัดจตุจักรในกรุงเทพฯ ฯ เฉลี่ยรวมแล้วไม่ต่ำกว่าเดือนละ 5,000 ชิ้น ขณะที่ชาวต่างประเทศก็เข้ามาสอบถามเหมือนกัน เพราะเขาสนใจที่เราใช้เศษไม้ฉำฉามาทำ ซึ่งเป็นเสน่ห์อีกอย่างหนึ่งของสินค้า ซึ่งการทำอาชีพอิสระนี้ ทำให้มีรายได้มากขึ้นจากที่เคยทำงานประจำ แต่ต้องคิดไอเดียใหม่ ๆ ไม่ให้สินค้าเกิดความจำเจ จึงจะสามารถผูกใจลูกค้าได้...” (www.bangkokbizweek.com)

นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ประกอบการที่เข้ามาค้าขายที่ถนนคนเดินมีทั้งที่เข้ามาจำหน่ายสินค้าเป็นประจำทุกอาทิตย์ และเข้ามาจำหน่ายสินค้าชั่วคราว ซึ่งผู้ประกอบการที่เข้ามาจำหน่ายสินค้าชั่วคราวก็จะต้องได้รับการอนุญาตจากคณะกรรมการที่รับผิดชอบก่อนจึงจะสามารถเข้ามาจำหน่ายสินค้าได้ กล่าวคือผู้ประกอบการที่เข้ามาจำหน่ายสินค้าชั่วคราวนี้จะอยู่ในกลุ่มผู้ค้าขาจร ซึ่งผู้ค้าขาจรก็คือผู้ค้าที่มีความต้องการเข้ามาค้าขายที่ถนนคนเดินแต่ไม่มีพื้นที่ให้จำหน่ายสินค้าแล้ว จึงมีโอกาที่จะเข้ามาจำหน่ายสินค้าภายในพื้นที่ถนนคนเดินได้ก็ต่อเมื่อผู้ค้าประจำไม่มาตั้งร้านจำหน่ายสินค้าภายในเวลา ก่อน 18.00 น. ดังนั้นหลังจากเวลา 18.00 น. แล้ว ถ้ามีพื้นที่ว่างผู้ค้าขาจรก็สามารถเข้ามาจำหน่ายสินค้าได้โดยการขออนุญาตจากคณะกรรมการในแต่ละโซน และจะต้องเป็นสินค้าที่ถูกต้องตามกฎระเบียบเท่านั้นจึงจะสามารถเข้ามาจำหน่ายได้ (อนุชา, 2549 : สัมภาษณ์)

4.1.2 การเข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดิน

สาเหตุหรือแรงจูงใจในการมาเข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดินของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการนั้นมีอยู่หลากหลายสาเหตุกล่าวคือ

กลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการถนนคนเดินให้มาจำหน่ายสินค้า โดยผู้ประกอบการกลุ่มนี้ส่วนมากจะเป็นกลุ่มที่นำสินค้ามาจำหน่ายตั้งแต่จัดงาน 10 มหัศจรรย์ ล้านนาที่ท่าแพแล้ว ซึ่งช่วงนั้นร้านค้าส่วนหนึ่งจะได้รับการคัดเลือกมาเป็นร้านค้าที่น่าสนใจของชุมชนหรือเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่มีความโดดเด่น ทางคณะกรรมการจัดงานจึงเชิญมาร่วมจำหน่ายสินค้า และต่อมาเมื่อกลายเป็นกิจกรรมถนนคนเดินร้านค้าเหล่านี้จึงได้เข้าร่วมจำหน่ายสินค้าต่อเนื่องเรื่อยมาเพราะเป็นสินค้าที่มีเอกลักษณ์และความสวยงาม เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว เช่น ร้านจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมประเภทเครื่องเงินของหมู่บ้านวัวลาย และร้านจำหน่ายไม้แกะสลักของบ้านถวาย เป็นต้น ซึ่งร้านค้าเหล่านี้จะมีการสาธิตการแกะสลักถวายให้นักท่องเที่ยวได้ชมด้วย

กลุ่มที่สองเป็นกลุ่มที่มีผู้ชักชวนมา กลุ่มนี้จะได้รับการบอกกล่าว หรือชักชวนให้มาร่วมกิจกรรมจากคนรู้จักที่เข้ามาจำหน่ายสินค้าที่ถนนคนเดินอยู่ก่อนหน้าแล้ว บางกลุ่มก็เป็นคนในชุมชนเดียวกัน ที่ชักชวนกันนำสินค้าที่ผลิตภายในชุมชนมาขาย เช่น กลุ่มสินค้าไม้แกะสลักของอำเภอหางดง และอำเภอสันป่าตอง หรือกลุ่มนักศึกษาที่ชักชวนกันนำสินค้ามาจำหน่าย เป็นต้น

กลุ่มที่สามเป็นกลุ่มที่ต้องการหารายได้ หรือหาอาชีพ กลุ่มนี้จะมีทั้งกลุ่มที่ปกติมีงานประจำทำอยู่แล้ว หรือเป็นกลุ่มนักศึกษา และเมื่อมีกิจกรรมถนนคนเดินก็เลยรับสินค้าจากที่อื่นมาจำหน่ายเพื่อหารายได้พิเศษ ส่วนอีกกลุ่มก็จะเป็นกลุ่มที่ยังไม่มีงานประจำทำ เลยทดลองผลิตสินค้ามาจำหน่ายด้วยตนเอง ถ้าสินค้าที่ผลิตมาจำหน่ายมีผู้สนใจ หรือสามารถจำหน่ายได้ก็จะยึดทำเป็น

อาชีพหลัก และหาช่องทางอื่น ๆ จำหน่ายต่อไป เช่น อุเทน คลองทัญกรรณ์ เจ้าของร้าน open idea ซึ่งจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมที่ผลิตจากลวดทำเป็นที่เสียบปากกา กระจาดต้นไม้ ที่ใส่รูป และตุ๊กตาหมี ที่ผลิตจากผ้าที่วางขายบนถนนคนเดินมานาน 3-4 ปี สามารถทำรายได้ถึงวันละ 2,000 บาท แต่ละสัปดาห์จะใช้เวลาดั่งแต่วันจันทร์-ศุกร์ พิถีพิถันผลิตสินค้ามาวางจำหน่ายนับร้อยชิ้น ในราคาตั้งแต่ 15-145 บาท ทั้งที่มีงานประจำเป็นพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งอยู่แล้ว แต่ด้วยความชอบส่วนตัวจึงทำเป็นงานอดิเรก ใช้ไอเดียคิดค้นรูปแบบสินค้าใหม่ ๆ ไปเรื่อย ๆ จากจุดเริ่มต้นลวดเพียงเส้นเดียว ซึ่งอุเทนกล่าวว่า “บางวันจังหวะดี ก็ได้รับการติดต่อจากซัพพลายเออร์ที่เข้ามาเดินดูสินค้าไปขายต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศจนแทบจะผลิตขายไม่ทัน จนตอนนี้ต้องเพิ่มสินค้าใหม่ คือ ตุ๊กตาหมีผ้า แต่ก็ยังยึดหลัก ต้องเป็นสินค้าแฮนด์เมดเท่านั้น เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่มีเสน่ห์ในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวอมเสียเงินเข้ามาซื้อสินค้าของเรา แม้จะเสียเวลาประดิษฐ์ประคอยเสียหน่อย แต่ก็คุ้มค่ากับรายได้ที่กลับคืนมา ทุกวันนี้มีร้านกีฬที่ซื้อไปในห้างสรรพสินค้าทั้งในจังหวัดเชียงใหม่ กรุงเทพฯ และนครสวรรค์ ตลอดจนซัพพลายเออร์ ประมาณ 10 ราย มาซื้อสินค้าเป็นประจำ แต่ละรายสั่งซื้อไม่ต่ำกว่ารายละ 100-500 ชิ้นต่อเดือน...” (www.bangkokbizweek.com)

กลุ่มที่สี่เป็นกลุ่มที่ต้องการโฆษณาสินค้า หรือร้านค้าของตนให้เป็นที่รู้จัก กลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่ปกติจะมีร้านค้าประจำที่จำหน่ายสินค้าอยู่แล้ว แต่เมื่อมีกิจกรรมถนนคนเดินเกิดขึ้นก็เลยอาศัยกิจกรรมนี้เป็นช่องทางหนึ่งในการโฆษณาสินค้า และร้านค้าให้เป็นที่รู้จัก หรือหากกลุ่มลูกค้าใหม่ ๆ เช่น ร้านค้าที่จำหน่ายสินค้าหัตถกรรมซึ่งจะนำตัวอย่างสินค้าของร้านค้าตนเองมาวางจำหน่ายที่ถนนคนเดิน และถ้ามีนักท่องเที่ยวสนใจสินค้าผู้จำหน่ายก็จะแนะนำให้ไปอยู่ที่ร้านค้า หรือเว็บไซต์ที่ได้ลงโฆษณาไว้ ซึ่งวิธีนี้ก็จะเป็นการป้องกันการลอกเลียนแบบสินค้าสำหรับผู้ประกอบการกลุ่มนี้ด้วย

กลุ่มสุดท้ายเป็นกลุ่มที่ต้องการทำกิจกรรมในยามว่าง กลุ่มนี้ส่วนมากจะเป็นกลุ่มคนสูงอายุที่เกษียณอายุจากงานประจำ จึงต้องการทำกิจกรรมหรือพบปะกับผู้คนในยามว่าง กลุ่มคนสูงอายุกลุ่มนี้ส่วนมากมีความรู้ ความสามารถในการผลิตสินค้าหรือของเล่นพื้นเมือง ดังนั้นจึงต้องการมาถ่ายทอดความรู้ ความสามารถนี้ให้แก่คนรุ่นใหม่ที่น่าสนใจของพื้นเมือง โดยคุณตาวัย 67 ปีรายหนึ่งซึ่งจำหน่ายของเล่นพื้นเมืองอยู่ในบริเวณถนนคนเดินได้กล่าวว่า “เมื่อก่อนตาทำงานอยู่แมคคอมมิคตอนนี้เกษียณแล้วไม่ได้ทำอะไรก็เหงา ๆ เลยทำะข้างโหว่มาขาย ตาทำเอง แล้วก็เอามาขายวันอาทิตย์ มาขายเกือบ 2 ปีแล้ว ตอนแรกมาถนนคนเดินก็มาเดินเที่ยวเฉย ๆ แต่เห็นเค้าขายของกันน่าสนใจก็เลยทำของเล่นมาขายบ้าง ทำะข้างโหว่มาขายเพราะชอบทำ แล้วก็ชอบเล่นของเล่นอันนี้ตั้งแต่เด็กแล้ว สมัยก่อนเค้าก็เอามาแข่งกันสนุกก็เลยอยากทำมาให้คนอื่นเล่นบ้าง ถ้าขายได้ก็ดี แต่ถ้าขายไม่ได้ก็ไม่เป็นไรเพราะแค่ทำมาขายก็สนุกก็ไม่ต้องอยู่ว่าง ๆ ถ้าคนที่จะมาซื้อลองหัดเล่นแล้วแต่

ยังเล่นไม่เป็นก็ไม่อยากจะขายเพราะซื้อไปก็เล่นไม่เป็นเอาไปทิ้งเฉย ๆ ...” ส่วนเรื่องรายได้ที่ได้รับนั้นคุณตาได้บอกว่า “ทำบะข่างนี้ไม่ต้องมีต้นทุนอะไรมากเพราะไม้ไผ่ที่เอามาทำส่วนมากก็ไปเก็บเศษกระบอไม้ไผ่ที่เขาใส่น้ำขายในถนนคนเดินมาใช้ด้วย วันหนึ่งก็จะเก็บได้ 30 – 40 อัน ในแต่ละอาทิตย์ก็จะทำบะข่างมาขายประมาณ 60 อัน อันละ 50 กับ 100 บาทแล้วแต่ขนาด เดือนหนึ่งก็จะขายได้ประมาณ 7,000 บาท...” (คำ, 2549 : สัมภาษณ์)

4.1.3 ลักษณะผลิตภัณฑ์ที่วางจำหน่าย

ช่วงแรกที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินบริเวณถนนท่าแพ จะมีการจำกัดประเภทของสินค้าที่จะนำมาจำหน่ายในบริเวณถนนคนเดินอย่างเข้มงวด โดยทางเจ้าหน้าที่เทศกิจจะเข้ามาดูแลการจัดจำหน่ายสินค้าทั้งหมดที่แต่ละร้านนำมาจำหน่ายให้ถูกต้องตามระเบียบ แต่ในปัจจุบันเมื่อย้ายพื้นที่มายังถนนราชดำเนินผู้ประกอบการมีความต้องการเข้ามาจำหน่ายสินค้ามากขึ้น นักท่องเที่ยวก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้ประเภทของสินค้ามีความหลากหลายขึ้น การจำกัดประเภทของสินค้าก็มีการลดหย่อนลงโดยร้านค้าที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ถนนคนเดินเริ่มอนุญาตให้มีการนำสินค้าจากโรงงานบางชนิดเข้ามาจำหน่ายหน้าร้านค้าของตนบ้างแล้ว ถนนคนเดินในปัจจุบันจึงมีทั้งสินค้าประเภทหัตถกรรมพื้นบ้าน สินค้าพื้นเมือง สินค้าที่ระลึก สินค้าหัตถกรรม สินค้าประดับตกแต่ง สินค้าเพื่อสุขภาพ สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ สินค้าประเภทบริการ สินค้าประเภทอาหาร/เครื่องดื่ม และสินค้าโรงงาน ซึ่งราคาของสินค้าก็จะขึ้นอยู่กับสินค้าแต่ละชนิด ถ้าเป็นสินค้าโดยทั่วไปก็จะมีราคาเทียบเท่ากับตลาด บางอย่างก็อาจจะมียาถูกกว่า เนื่องจากการเข้ามาจำหน่ายสินค้าที่ถนนคนเดิน ผู้ประกอบการไม่ต้องมีค่าใช้จ่ายในการเช่าที่จำหน่ายสินค้าแต่อย่างใด จะมีก็เพียงแต่ค่าไฟซึ่งเก็บเพียงหลอดละ 20 บาท ดังนั้นการจำหน่ายสินค้าจึงไม่มีต้นทุนเพิ่ม ราคาของสินค้าจึงอยู่ในระดับที่ราคาไม่แพงไปกว่าท้องตลาด แต่ถ้าเป็นสินค้าหัตถกรรม การตั้งราคาก็จะขึ้นอยู่กับวัสดุที่ใช้ในการผลิต หรือความละเอียดของชิ้นงาน ซึ่งผู้ผลิตก็จะสามารถตั้งราคาได้ตามความเหมาะสมของชิ้นงาน หรือตามความพึงพอใจของผู้ผลิต ยิ่งถ้ามีการสาธิตการทำงานแต่ละชิ้นอย่างละเอียด การจำหน่ายสินค้าก็จะง่ายยิ่งขึ้น เพราะผู้ซื้อมักจะเล็งเห็นถึงความพยายามในการผลิต และไม่ค่อยต่อรองราคา

ภาพที่ 9 สินค้าหัตถกรรม และการสาธิต

4.1.4 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมถนนคนเดิน

ผู้ประกอบการที่เข้ามาจำหน่ายสินค้าในพื้นที่จัดว่าเป็นกลุ่มสำคัญที่จะต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมถนนคนเดินมากที่สุด เพราะรูปแบบการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในปัจจุบันก็จะเป็นสิ่งที่ควบคุมขอบเขตของผู้ประกอบการ และผู้ประกอบการที่เข้ามาทำกิจกรรมก็จะเป็นตัวกำหนดรูปแบบของกิจกรรมถนนคนเดินในอนาคตเช่นกัน ดังนั้นการที่จะทำให้กิจกรรมถนนคนเดินดำเนินไปตามรูปแบบที่ได้กำหนดไว้ ก็ต้องให้กลุ่มผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมในทุก ๆ ด้านให้มากที่สุด เพื่อจะได้มีแนวทางในการปฏิบัติที่สอดคล้องกับแนวคิดหลักของกิจกรรม ทำให้ทุกฝ่ายมีความคิดเห็นที่ตรงกัน ส่งผลให้สามารถลดความแปลกแยกหรือต่อต้านรูปแบบในการดำเนินกิจกรรมที่กำหนดขึ้นได้ แต่จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ประกอบการส่วนหนึ่งในปัจจุบันมีลักษณะการประกอบการที่ขัดแย้งกับผู้ประกอบการส่วนใหญ่ อีกทั้งยังไม่ให้ความร่วมมือกับทางคณะกรรมการและหน่วยงานที่ดูแลในแต่ละโซนเท่าที่ควร อย่างเช่น การจำหน่ายสินค้าที่นอกเหนือจากขอบเขตที่กำหนด หรือการแต่งกายที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น ซึ่งเนื่องมาจากการที่ผู้ประกอบการกลุ่มนี้ยังไม่เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของกิจกรรม ทำให้ถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่เริ่มสูญเสียภาพลักษณ์ในการเป็นแหล่งรวมศิลปะที่สวยงาม และวัฒนธรรมอันดีงามไป ดังที่พ่อค้าสินค้าพื้นเมืองรายหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “ถ้าเป็นพวกพ่อค้าแม่ค้าเจ้าเก่า ๆ ที่เค้าขายมานานแล้วเค้าก็จะรู้จักภูมของถนนคนเดิน เวลาที่มีประชุมอะไรพวกกลุ่มนี้เค้าก็จะไปเข้าร่วมเกือบทุกครั้ง พวกกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าเก่า ๆ เค้าเข้าใจนะว่าถนนคนเดินมีสินค้าและวัฒนธรรมพื้นเมืองเป็นจุดขาย แต่พวกกลุ่มที่เข้ามาใหม่ ๆ เค้าไม่ค่อยเข้าใจ พวกนี้จะเอาแต่ขาย มีอะไรขายได้ก็เอามาขาย ไม่สนใจอะไร เวลาที่มีประชุมก็ไม่ค่อยมาประชุมกัน ไม่ค่อยอยากจะมีส่วนร่วมอะไร หาวว่าเข้าประชุมที่ไรก็พูดกันแต่เรื่องเก่า ๆ อย่างเรื่องสินค้าที่เข้ามาจำหน่ายเออ การแต่งตัวเออ ไม่ค่อยมีเรื่องอะไรใหม่ ๆ เค้าไม่ค่อยคิดตามกันหรือ

กว่าเรื่องเก่า ๆ ที่พูดกันซ้ำไปซ้ำมา กลุ่มพวกเค้าก็ยังไม่ทำตามคำขอร้องซักที ถ้ายอมทำตามกันก็ไม่
ต้องมาพูดย้ำกันบ่อย ๆ ...” (ก้าน, 2549 : สัมภาษณ์)

ภาพที่ 10 การจัดประชุมใหญ่

4.1.5 ประโยชน์ที่ผู้ประกอบการรายย่อยได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดิน

การจัดกิจกรรมถนนคนเดินจะเกิดความยั่งยืนได้ก็จะต้องเป็นกิจกรรมที่ให้ประโยชน์กับ
ทุกฝ่าย ในกลุ่มผู้ประกอบการก็เช่นกัน ทางผู้ประกอบการที่มาเข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดินต่างก็เล็ง
เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม การจัดกิจกรรมถนนคนเดินจึงมีทั้งผู้ประกอบ
การรายเก่า และคนที่อยากจะก้าวมาเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ ให้ความสนใจที่จะมาเข้าร่วมกิจ
กรรมกันมากมาย ซึ่งจากการศึกษาประโยชน์ที่กลุ่มผู้ประกอบการได้รับหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม
ถนนคนเดิน พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมนี้ในหลาย ๆ
ด้านคือ

1. สร้างรายได้

การจัดกิจกรรมถนนคนเดินสามารถสร้างรายได้ให้กับคนท้องถิ่นอย่างมาก เป็น
การจำหน่ายสินค้าโดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง และไม่ต้องเสียค่าเช่าที่ ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการ
ได้รับรายได้เต็มที่ ถนนคนเดินจึงเป็นช่องทางใหม่ในการจำหน่ายสินค้าให้กับผู้ประกอบการ
กลุ่มต่าง ๆ ทั้งผู้ประกอบการรายเก่า และผู้ประกอบการรายใหม่ สำหรับผู้ประกอบการรายเก่า ถนน
คนเดินก็เหมือนเป็นแหล่งกระจายสินค้า ที่จะทำให้ได้กลุ่มลูกค้าใหม่ ๆ ด้วย ซึ่งพ่อค้าแม่ค้าไม้แกะ
สลักคู่หนึ่งได้กล่าวว่า “มีร้านขายอยู่แล้วที่สันป่าตอง แต่มาขายของที่นี่ก็ด้วยเพราะเห็นเป็นอีกช่อง
ทางหนึ่งที่เราจะได้โชว์สินค้าของเรา เพราะมาขายที่นี่ก็ไม่ได้เสียค่าใช้จ่ายอะไรนอกจากค่าไฟ
แค่หลอดละ 20 บาท ก็เลยตัดสินใจมาขายดีกว่า วันอาทิตย์ถ้าหยุดอยู่บ้านก็นั่งว่างอยู่เปล่า ๆ มานั่ง
ขายของที่นี่ก็เหมือนได้พักผ่อนไปในตัว ได้ดูโน่นดูนี่ไม่เหงาแถมทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นด้วย วันหนึ่ง

ก็ขายได้ประมาณ 2,000 – 3,000 บาท แต่บางวันก็ขายได้น้อยกว่านี้ หรือบางวันมากกว่านี้ก็มี...” (แสง, 2549 : สัมภาษณ์) และสำหรับผู้ประกอบการรายใหม่ ถนนคนเดินก็เหมือนเป็นกิจกรรมที่เปิดให้กลุ่มผู้ประกอบการใหม่ ๆ ได้มีโอกาสเข้ามาทำธุรกิจค้าขายเล็ก ๆ ของตัวเอง ที่อาจจะสามารถขยับขยายให้เป็นธุรกิจที่มั่นคงถาวรได้ ถ้าสินค้าเป็นที่ยอมรับหรือได้รับความสนใจจากกลุ่มผู้ซื้อ ดังเช่น เจ้าของร้านขายเสื้อผ้ายี่ห้อ “อิงลิ” (ING – SEE) บนถนนราชดำเนิน ที่เริ่มหักเหต้อาชีพแม่ค้าตั้งแต่วันแรกที่เปิดถนนคนเดินที่ท่าแพ โดยเริ่มจากการขายกระเป๋าใส่โทรศัพท์มือถือ กระเป๋าแมลงตัวที่เสื้อ ที่มีเอกลักษณ์และจุดขายของงานศิลปะ เป็นที่ชื่นชอบของลูกค้าที่ส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติกว่า 80 % ซึ่งหากวันนั้นเจ้าของร้านผู้ที่ไม่ตัดสินใจมาเป็นแม่ค้า ป่านนี้เธอก็คงจะต้องตั้งหน้าตั้งตาทำงานประจำที่ต้องอยู่ในกรอบและผลตอบแทนที่ได้รับอาจเทียบไม่ได้กับรายได้ที่เธอทำอยู่ทุกวันนี้ และผลพวงจากการยึดอาชีพเปิดร้านขายเสื้อผ้าบนถนนคนเดิน ทำให้สามารถเปิดร้าน “ING – SEE” บนถนนลอยเคราะห์ ซึ่งเป็นย่านที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินอีกแห่งหนึ่งของเชียงใหม่ (สุธิดา สุวรรณกันธา, 2548 : 53)

2. สร้างอาชีพ และการจ้างงาน

นอกจากกิจกรรมถนนคนเดินจะทำให้ผู้ประกอบการที่เข้ามาจำหน่ายสินค้าได้มีรายได้แล้วยังก่อให้เกิดการจ้างงานกับคนภายนอกด้วย เนื่องจากบางร้านค้ามีการผลิตสินค้าที่มีความละเอียด และต้องการผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นจำนวนมากจึงจะต้องมีการจ้างแรงงานเพื่อมาเป็นการดำรงเสริมการผลิต ดังที่ผู้จำหน่ายภาพโบราณและภาพลายไทยได้กล่าวว่า “กิจกรรมถนนคนเดินส่งผลดีต่อท้องถิ่นมากเพราะทำให้คนมีงานทำ อย่างตัวพี่เองก็มีการจ้างคนมาช่วยทำงานด้วยเพราะสินค้าของพี่เป็นงานที่ต้องใช้ฝีมือ ต้องแกะภาพจากแบบอีกที และสินค้าก็มีหลายอย่าง ทำมาขายเองทั้งหมดก็จะไม่ทัน...” (อร, 2549 : สัมภาษณ์)

3. ช่วยในการพัฒนาสินค้า

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ในถนนคนเดินจะพยายามพัฒนารูปแบบของสินค้าตัวเองอยู่เสมอ สาเหตุเพราะ ประการแรกถ้าสินค้าเป็นรูปแบบดั้งเดิมอยู่ตลอดก็จะไม่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยว แต่ถ้ามีสินค้าที่แปลกใหม่เข้ามาจำหน่ายนักท่องเที่ยวก็จะเกิดความสนใจ ผู้ประกอบการจึงต้องคอยสังเกตความนิยมจากนักท่องเที่ยวอยู่เสมอ ส่วนประการที่สอง เนื่องจากผู้ประกอบการที่จำหน่ายสินค้าที่ถนนคนเดินมีเป็นจำนวนมาก สินค้าบางชนิดก็มีรูปแบบเดียวกัน หรือเป็นสินค้าประเภทเดียวกัน ดังนั้นผู้ประกอบการจึงต้องมีการพัฒนารูปแบบ หรือคุณภาพสินค้าของตนให้มีความโดดเด่นกว่าร้านค้านอื่น จึงเหมือนการแข่งขันกัน ซึ่งการแข่งขันกันในลักษณะนี้จะเป็นผลดีต่อ

นักท่องเที่ยวนั้น เพราะจะได้เห็นได้เลือกซื้อสินค้าที่มีคุณภาพ และมีรูปแบบที่แปลกใหม่อยู่เสมอ ซึ่งแม่ค้าจำหน่ายเครื่องเงินรายหนึ่งได้กล่าวว่า “ตอนแรกก็ขายแค่ของที่ทำลวดลายธรรมดา ๆ ทั่วไป แต่เห็นมันก็เหมือนกับเจ้าอื่น ๆ เค้า เลยขายได้บ้างขายไม่ได้บ้างเพราะลวดลายมันยังไม่แปลกสะกดตา ลูกค้าก็มีเฉพาะกลุ่มผู้หญิง คิดไปคิดมาก็เลยทำลายอะไรที่มันแปลก ๆ ลองแกะทำเป็นลาย สโมสรฟุตบอลทีมต่าง ๆ คุบ้างก็ขายได้ แถมมีกลุ่มลูกค้าใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นด้วย ฝรั่งเค้าก็ชอบฟุตบอลกันมากพอเค้าเห็นเค้าก็สนใจมาดูมาซื้อ...” (นา, 2549 : สัมภาษณ์)

4. สร้างความสัมพันธ์ และเปิดโลกทัศน์

การมาทำกิจกรรมถนนคนเดินทำให้เกิดการพบปะผู้คน ทั้งผู้ค้าด้วยกัน และกลุ่มนักท่องเที่ยว การที่กลุ่มผู้ประกอบการได้มาจำหน่ายสินค้าร่วมกันเป็นจำนวนมากเช่นนี้ทำให้เกิดความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน บางคนเพิ่งเคยจำหน่ายสินค้าเป็นครั้งแรกยังไม่มีความชำนาญ ก็ได้รับความช่วยเหลือจากพ่อค้าแม่ค้าที่มีความชำนาญ หรือมีปัญหาอะไรก็ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ทำให้รู้จักคนมากขึ้น ถนนคนเดินจึงเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างสัมพันธ์ภาพ และเปิดโลกทัศน์ใหม่ ๆ ให้กับกลุ่มผู้ประกอบการ

4.1.6 ปัญหาที่ผู้ประกอบการพบในกิจกรรมถนนคนเดิน

นอกจากประโยชน์ที่กลุ่มผู้ประกอบการได้รับดังที่กล่าวมาแล้ว อีกด้านหนึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการก็พบกับปัญหาในกิจกรรมถนนคนเดินด้วยเช่นกัน ซึ่งปัญหาต่าง ๆ มีดังนี้

1. ปัญหาที่ถึงขยะ

ปัญหาเรื่องถึงขยะเป็นปัญหาหลักที่เกิดขึ้นกับทั้งผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว สาเหตุที่ถนนคนเดินมีถึงขยะไม่เพียงพอเพราะว่าสภาพที่จำกัดของพื้นที่ ทำให้ไม่สามารถตั้งถังรองรับขยะได้ อีกทั้งถ้าตั้งถังขยะก็จะทำให้พื้นที่แลดูสกปรก ไม่สวยงาม ทำให้เกิดกลิ่นเหม็น และผู้ประกอบการก็จะไม่สามารถตั้งขายสินค้าบริเวณนั้นได้ ทางคณะกรรมการจึงพยายามจะแก้ปัญหาเรื่องนี้โดยการขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการให้มีถังขยะประจำร้านเพื่อให้นักท่องเที่ยวฝากทิ้งแต่ก็ยังไม่เพียงพอ และยังขอความร่วมมือจากนักศึกษา/นักเรียนจากสถาบันต่าง ๆ มาช่วยถือถังใส่ขยะเดินไปตามถนนเพื่อรองรับขยะจากนักท่องเที่ยว แต่กลุ่มนักเรียน/นักศึกษาก็ไม่ได้มาเดินเก็บเป็นประจำทุกอาทิตย์ และทางเจ้าหน้าที่ได้กล่าวว่า “เรื่องที่จะจัดจ้างให้มีคนมาเก็บขยะโดยการเก็บเงินบางส่วนจากผู้ที่เข้ามาค้าขายนั้นคงจะไม่สามารถทำได้ เพราะเกรงว่าจะมีปัญหา เนื่องจากการจัดกิจกรรมถนนคนเดินนั้นทางผู้ที่เข้ามาค้าขายไม่มีการเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ให้แก่ทางเทศบาลมา

ตั้งแต่ต้น...” (พรชัย, 2549 : สัมภาษณ์) จึงทำให้เรื่องที่ยังขยักยังเป็นปัญหาของถนนคนเดินต่อไป

2. ปัญหาการลอกเลียนแบบสินค้า

ในปัจจุบันผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่ทำการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายเองมักจะประสบกับปัญหาการถูกลอกเลียนแบบสินค้า ซึ่งสิ่งนี้เป็นตัวบั่นทอนความคิดริเริ่มในการสร้างสรรค์สินค้าในรูปแบบใหม่ ๆ ของผู้ประกอบการ จนทำให้มีผู้ประกอบการหลายรายต้องทำการจดลิขสิทธิ์สินค้าที่มีอยู่ของตน เพื่อไม่ให้เกิดการลอกเลียนแบบแต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขได้ทั้งหมด ซึ่งผู้ประกอบการที่ประสบปัญหาหลายรายหนึ่งได้กล่าวว่า “ความจริงก็มีสินค้าที่ทำเองเหมือนกัน ทำส่งไปขายที่กรุงเทพฯ เมื่อก่อนเคยเอามาวางขายที่ถนนคนเดินท่าแพก็ขายดี พอคนอื่นเห็นของเราขายดีก็เลยลอกเลียนแบบไปขายบ้าง สินค้าที่เป็นของตัวเองจริง ๆ ก็จะมีราคาสูงหน่อยเพราะใช้ผ้าไหมทำ พอเอามาขายแล้วขายดีเลยถูกชาวเขาลอกเลียนแบบใช้ผ้าอื่นมาทำแบบเดียวกับของเราแล้วก็ขายในราคาที่ถูกลงกว่า คนคิดคนทำมันก็เหนื่อยคนลอกก็ลอกง่ายไม่ต้องคิด เดียวนี้ก็เลยไม่เอาสินค้าของตัวเองมาวางมากเท่าไรเพราะวางขายแล้วโดนลอกเลียนแบบ ก็เลยเอาแค่กระเป๋าทำเองใบเล็ก ๆ มาวางขายกับพวกสินค้าอื่น ๆ ที่รับมา ส่วนสินค้าของตัวเองก็ส่งขายกรุงเทพฯ และก็ขายทางเว็บไซต์อย่างเดียว ถ้านักท่องเที่ยวสนใจก็จะบอกเว็บไซต์ให้ไปดูเองในนั้น ...” (ก้าน, 2549 : สัมภาษณ์) ซึ่งถ้าหากปัญหานี้ยังคงมีต่อไปเรื่อย ๆ อาจจะทำให้ในอนาคตจำนวนสินค้าที่มีรูปแบบแปลกใหม่มีจำนวนลดน้อยลง

3. ปัญหากฎหมายในการคัดลอกคณะกรรมการถนนคนเดิน

ปัญหาเรื่องคณะกรรมการถึงแม้จะไม่ใช่ปัญหาหลักของถนนคนเดินแต่ก็สร้างความไม่พอใจให้กับผู้ประกอบการจำนวนหนึ่ง เนื่องจากวิธีการคัดเลือกคณะกรรมการประจำโซนไม่ได้มีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก ผู้ประกอบการคนไหนก็สามารถเป็นได้เสนอตัวว่าจะเป็นคณะกรรมการไม่ต้องมีการโหวด ไม่มีวาระที่แน่นอน และเป็นก็คนที่ได้ คณะกรรมการจะต้องมีหน้าที่เข้ามาดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของร้านค้าในแต่ละโซน จะต้องประชุมพบปะกับผู้ประกอบการในโซนของตัวเอง แต่เนื่องจากการไม่มีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกทำให้บางครั้งคณะกรรมการที่เข้ามาทำหน้าที่ไม่ใช่คนในพื้นที่ เป็นคนจังหวัดอื่น จึงไม่เข้าใจปัญหาที่แท้จริง และผู้ประกอบการส่วนหนึ่งไม่ยอมรับ จึงเกิดปัญหาระหว่างคณะกรรมการกับผู้ประกอบการอยู่บ้าง โดยช่างเงินรายหนึ่งซึ่งเคยประสบปัญหาในเรื่องนี้ได้กล่าวว่า “กรรมการของโซนนี้จะใช้อำนาจมากเกินไป การพูดคุยก็ไม่ค่อยดี ถ้ามาสายก็จะโวยวาย ใช้อำนาจเกินไป กรรมการบางคนก็เป็นคนต่างจังหวัด ไม่ได้

เป็นคนในพื้นที่ เวลาเปิดให้สมัครกรรมการก็ไม่มีอาการจำกัดว่าเป็นคนในพื้นที่หรือวุฒิการศึกษาอย่างไรแต่เปิดให้ใครก็ได้ไปสมัครจึงเป็นปัญหา เพราะเมื่อได้คนที่ไม่ใช่คนในพื้นที่มาเป็นกรรมการก็จะไม่สามารถเข้าใจคนในพื้นที่ และก็ไม่บอกว่าจะทำเป็นไปเรื่อย ๆ การทำงานก็ไม่ชัดเจนจึงไม่ค่อยรู้ระบบการทำงานและไม่รู้ใช้อะไรเป็นหลักในการคัดเลือกร้านค้าให้เข้ามาขายสินค้า บางร้านสินค้าก็ไม่น่าเอามาขายได้แต่ก็ได้เข้ามาขาย เลยทำให้การทำงานของกรรมการดูไม่โปร่งใส...” (ยอด, 2549 : สัมภาษณ์) ซึ่งความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อปัญหานี้ก็คือ น่าจะจัดแผนการดำเนินงานที่มีรูปแบบชัดเจน และกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการให้ดูน่าเชื่อถือ อีกทั้งยังควรให้ผู้ประกอบการคนอื่น ๆ ได้มีส่วนร่วมในการเลือกคณะกรรมการประจำโซน เพื่อจะได้ไม่ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นได้ในภายหลัง

4. ปัญหาการนำสินค้าจากโรงงานมาวางจำหน่าย

ในปัจจุบันมีการอนุโลมให้สินค้าโรงงานบางชนิดเข้ามาขาย แต่ก็ยังมีการแฝงเอาสินค้าโรงงานบางชนิดที่ไม่ได้รับอนุญาตเข้ามาขายด้วย จึงค้านกับความคิดของผู้ประกอบการที่จำหน่ายสินค้าที่ถนนคนเดินมาเป็นเวลานาน ดังที่ผู้จำหน่ายสินค้าพื้นเมืองรายหนึ่งได้กล่าวว่า “อีกไม่นานถนนคนเดินคงจะเหมือนตลาดนัดทั่วไป เพราะมีสินค้าโรงงานมาขายมากขึ้น คนที่เค้าอยากเข้ามาขายสินค้าพื้นเมืองอีกตั้งเยอะเค้าก็ไม่มีพื้นที่จะเข้ามาขายน่าเสียดาย ถ้าต่อไปไม่ควบคุมให้เข้มงวดกว่านี้ถนนคนเดินก็จะไม่มีเอกลักษณ์อีกต่อไป...” (ก้าน, 2549 : สัมภาษณ์) ดังนั้นผู้ประกอบการส่วนใหญ่จึงมีความคิดเห็นว่า ควรมีการเข้มงวดในการห้ามนำสินค้าโรงงานมาจำหน่ายต่อไป ไม่ควรลดหย่อนกฎข้อนี้เพราะจะทำให้มีการนำสินค้าโรงงานเข้ามาจำหน่ายเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นปัญหาที่ไม่มีทางแก้ไขได้ส่งผลกระทบต่อถนนคนเดินสูญเสียเอกลักษณ์ไป

ภาพที่ 11 สินค้าโรงงาน

5. ปัญหาจากพ่อค้าแม่ค้าขาย

ซึ่งบางกลุ่มจะไม่ใช้กลุ่มคนในพื้นที่ แต่จะเป็นกลุ่มผู้ที่เคยมาท่องเที่ยวแล้วเกิดความสนใจจึงนำสินค้าเข้ามาจำหน่ายโดยแทรกไปจำหน่ายในพื้นที่ว่างที่กลุ่มผู้ขายประจำไม่ได้มาจำหน่าย และเนื่องจากกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าขายเหล่านี้จะไม่ค่อยรู้จักของถนนคนเดิน สินค้าที่กลุ่มนี้นำมาจำหน่ายหรือการปฏิบัติอื่น ๆ จึงมักจะไม่ต้องทำตามกฎระเบียบของถนนคนเดิน ซึ่งถ้าคณะกรรมการยังไม่ดูแลอย่างเข้มงวด ต่อไปก็จะมีกลุ่มเช่นนี้เกิดขึ้นเรื่อย ๆ จนสร้างปัญหาให้แก่ถนนคนเดิน

6. ปัญหาเรื่องเวลาในการเปิดถนน

ถนนคนเดินได้กำหนดเวลาเปิดถนนคือ 15.00 น. และเปิดถนนคือ 22.00 น. โดยปัญหาในส่วนนี้อยู่ที่การเปิดถนนในเวลา 22.00 น. ซึ่งเมื่อถึงเวลานี้จะเป็นเวลาที่ร้านค้าต่าง ๆ กำลังทำการเก็บสินค้าอยู่ และยังมีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากยังไม่ได้เดินออกจากพื้นที่ แต่มีรถโดยสารประเภทต่าง ๆ เข้ามาในพื้นที่แล้วจำนวนหนึ่งจึงทำให้เกิดความวุ่นวาย และเป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยวที่กำลังเดินกลับ โดยผู้จำหน่ายสินค้าหัตถกรรมรายหนึ่งได้กล่าวว่า “พอถึงเวลาเปิดถนนก็มีรถวิ่งเข้ามาทันที บางที่ยังเก็บของไม่เสร็จ คนเดินก็เดินอยู่เต็มถนนแต่ก็มีรถเบียดเสียดเข้ามา ทางเจ้าหน้าที่เค้าก็ประกาศเสียงตามสายไปแล้วว่าขอเวลาอีกซักพักให้นักท่องเที่ยว กับพ่อค้าแม่ค้าได้ออกจากพื้นที่ก่อน แต่ก็ดึงดันเข้ามากัน ส่วนมากจะเป็นพวกรถแดง กับรถตุ๊ก ๆ เพราะจะรีบเข้ามารับนักท่องเที่ยวกัน พอถึงเวลาเปิดถนนก็พากันยกที่กั้นถนนออกไม่ฟังคำขอร้องใครทั้งนั้น...” (แก้ว, 2549 : สัมภาษณ์)

7. ปัญหาเรื่องเสียง

ปัญหาเรื่องเสียงจะเป็นปัญหาที่ผู้ประกอบการพบอยู่เรื่อย ๆ บางครั้งก็มาจากวงดนตรีที่เข้ามาเล่น หรือร้านค้าริมถนนที่เปิดเครื่องเสียง จึงทำให้ผู้ประกอบการพูดคุยกับลูกค้าไม่รู้เรื่อง ซึ่งปัญหานี้พ่อค้าจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมรายหนึ่งได้เล่าว่า “ถ้าเป็นดนตรีที่เข้ามาเล่นเสียงดังทางพ่อค้าแม่ค้าก็จะแจ้งให้เจ้าหน้าที่ประกาศเสียงตามสายให้คณะกรรมการเข้ามาดูแล แต่ร้านที่เปิดเครื่องเสียงเสียงดัง บางครั้งพ่อค้าแม่ค้าก็ตักเตือนหรือทำอะไรไม่ได้เพราะเป็นร้านค้าในพื้นที่อยู่แล้ว ต้องรอให้กรรมการหรือเทศกิจมาขอร้อง ถ้าไม่มีเทศกิจหรือกรรมการแล้วก็จะเปิดอีก...” (ยอด, 2549 : สัมภาษณ์) การที่ปัญหานี้ส่วนใหญ่เกิดจากร้านค้าที่อยู่ในพื้นที่เอง ดังนั้นทางคณะกรรมการควรขอความร่วมมือจากร้านค้าเหล่านั้นอย่างจริงจัง และชี้แจงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นที่สร้างผลกระทบต่อส่วนรวมให้ร้านค้าเหล่านั้นมีความเข้าใจ และยอมรับที่จะปฏิบัติตาม

8. ปัญหาเรื่องพื้นที่จำหน่ายสินค้า

ผู้ประกอบการที่เข้ามาจำหน่ายสินค้าที่ถนนคนเดินบริเวณถนนราชดำเนินจะได้พื้นที่จำหน่ายสินค้าคนละประมาณ 1.20 เมตร แตกต่างจากเมื่อครั้งที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินบริเวณถนนท่าแพจะได้พื้นที่กว้างกว่านี้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีผู้ประกอบการต้องการเข้ามาจำหน่ายสินค้าเพิ่มมากขึ้นจึงต้องจัดสรรพื้นที่ให้แต่ละคนแคบลง ทำให้ผู้ประกอบการบางรายที่จำหน่ายสินค้าชิ้นใหญ่ตั้งวางสินค้าไม่สะดวก และนำสินค้ามาจำหน่ายได้น้อย อีกทั้งยังต้องจัดร้านอย่างลำบากและใช้เวลานานในการจัดร้าน

4.2 กลุ่มสันตนาการ

กิจกรรมสันตนาการบริเวณถนนคนเดินจะมีทั้งกิจกรรมที่ทางหน่วยงานต่าง ๆ จัดไว้ ซึ่งจะ เป็นกิจกรรมประเภทการแสดงบนเวทีที่จะมีการสับเปลี่ยนไปในแต่ละสัปดาห์ และกลุ่มศิลปินอิสระในถนนคนเดิน ประกอบด้วย กลุ่มศิลปินดนตรีพื้นเมือง กลุ่มศิลปินดนตรีสากล กลุ่มจิตรกร และกลุ่มนักแสดง ซึ่งรายละเอียดของกลุ่มสันตนาการมีดังนี้

4.2.1 ลักษณะของกลุ่มสันตนาการ

กลุ่มศิลปินอิสระที่แสดงอยู่ที่ถนนคนเดิน จะมีทั้งกลุ่มนักเรียน นักศึกษา คนทำงาน และผู้สูงอายุ ซึ่งนักเรียนและผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มศิลปินดนตรีพื้นเมือง ส่วนนักศึกษาและคนทำงานส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มศิลปินดนตรีสากล กลุ่มจิตรกร และกลุ่มนักแสดง โดยศิลปินเหล่านี้จะมีทั้งคนเชียงใหม่ และคนที่เข้ามาศึกษาหรือทำงานที่จังหวัดเชียงใหม่

4.2.2 ความเป็นมาในการเข้าร่วมกิจกรรม

การเข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดินของกลุ่มศิลปินอิสระมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้โดยไม่ต้องลงทะเบียนใด ๆ เหมือนผู้ประกอบการ เพียงแต่ต้องขออนุญาตจากคณะกรรมการประจำโซน และปฏิบัติตามกฎที่ทางคณะกรรมการถนนคนเดินได้ตั้งไว้ ถนนคนเดินจึงจัดเป็นเวทีการแสดงย่อม ๆ ที่กลุ่มศิลปินอิสระสามารถเข้ามาแสดงความสามารถได้โดยง่าย ซึ่งสาเหตุหรือแรงจูงใจในการมาเข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดินของศิลปินอิสระแต่ละกลุ่มแต่ละคนมีดังนี้

ต้องการหารายได้

ศิลปินอิสระกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มนักเรียน หรือนักศึกษาที่ต้องการหารายได้พิเศษไปใช้จ่ายค่าเล่าเรียน ไปใช้จ่ายซื้อของกินของใช้ส่วนตัว หรือเก็บออม

ต้องการนำเงินไปทำกิจกรรม

ศิลปินอิสระกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มนักศึกษาที่ต้องการหาเงินไปทำกิจกรรมค่ายอาสาพัฒนาตามโรงเรียน หรือชุมชนต่าง ๆ ที่ห่างไกล ซึ่งศิลปินกลุ่มนี้จะมาจัดแสดงในช่วงที่ว่างจากการเรียน หรือก่อนหน้าที่จะออกค่าย ซึ่งตัวแทนกลุ่มนักศึกษารายหนึ่งได้กล่าวว่า “เป็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มาหาเงินเพื่อนำไปออกค่ายอาสา กับเพื่อน ๆ แต่จะไม่ได้มาทุกอาทิตย์ ถ้าอาทิตย์ไหนเรียนหนัก หรือติดสอบก็ไม่ได้มากัน เวลามาก็จะมากันทีละหลาย ๆ คน คนที่เล่นดนตรีเป็นก็จะรวมกลุ่มเล่นดนตรี ส่วนคนที่เล่นดนตรีไม่เป็นก็จะถือกล่องเดินรับเงินบริจาคไปตามถนน...” (นัท, 2549 : สัมภาษณ์)

ต้องการแสดงความสามารถ

ศิลปินอิสระกลุ่มนี้สาเหตุหลักที่เข้ามาแสดงที่ถนนคนเดินไม่ใช่ต้องการเงิน แต่ต้องการแสดงความสามารถให้คนอื่นได้เห็น และสร้างชื่อเสียงให้เป็นที่รู้จักแก่คนทั่วไป อีกทั้งยังต้องการสร้างสีสันให้แก่ถนนคนเดินด้วยการแสดงที่โดดเด่นของตน

ต้องการขายผลงานของตน

ศิลปินอิสระกลุ่มนี้ส่วนมากจะเป็นศิลปินเพลงที่ต้องการขายเสียงร้องของตนโดยใช้พื้นที่ถนนคนเดินที่มีคนเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากเป็นสถานที่จัดแสดงพร้อมกับวางขายผลงานเพลงที่ตนได้ทำเองด้วย

ภาพที่ 12 ศิลปินอิสระนำผลงานมาจำหน่าย

ภาพที่ 13 ศิลปินอิสระเล่นดนตรีหารายได้

4.2.3 ลักษณะการจัดแสดง

การมาจัดแสดงของศิลปินอิสระที่ถนนคนเดินนี้จะมีทั้งนักแสดง/ศิลปินเดี่ยว และนักแสดง/ศิลปินกลุ่ม ซึ่งมีทั้งกลุ่มครอบครัว ,กลุ่มนักเรียน/นักศึกษา และกลุ่มนักเรียนดนตรี ซึ่งแต่ละกลุ่มก็จะมี การจัดแสดงในลักษณะที่แตกต่างกัน คือ

1. นักแสดง/ศิลปินเดี่ยว

ศิลปินอิสระที่มาจัดแสดงคนเดียวในบริเวณถนนคนเดินนั้นส่วนมากจะมาจัดแสดงโดยใช้อุปกรณ์ที่นำมาได้ง่าย อย่างเช่น กีตาร์ ซอ หรือการมานั่งวาดรูปโชว์ และขายให้แก่นักท่องเที่ยว

ภาพที่ 14 บรรดาศิลปินเดี่ยว

2. นักแสดง/ศิลปินกลุ่ม

ศิลปินอิสระที่มาจัดแสดงเป็นกลุ่มจะมีทั้งที่มาเป็นกลุ่มครอบครัว ,กลุ่มนักเรียน/นักศึกษา และกลุ่มนักเรียนดนตรี ศิลปินอิสระเหล่านี้จะใช้อุปกรณ์การแสดงที่หลากหลายขึ้น ถ้าเป็นกลุ่มที่เล่นดนตรีก็จะใช้เครื่องดนตรีหลายชิ้นร่วมเล่นกันเป็นวง หรือถ้าเป็นนักแสดงก็จะมีโชว์หลากหลายชุด และการแสดงชุดหนึ่งซึ่งเป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวก็คือการแสดงของวงกลองสะบัดชัยซึ่งมีการจัดแสดงมาตั้งแต่จัดงานถนนคนเดินท่าแพ และจัดสอนนักเรียนมาร่วมแสดงเป็นรุ่นที่ 4 แล้ว โดยครูผู้ฝึกสอนได้เล่าว่า “คณะกลองสะบัดชัยนี้เริ่มจัดมาตั้งแต่ปี 2538 ลุงเป็นครูสอนเด็กคนที่ 2 แล้ว คนแรกเป็นอาจารย์ใน ม.ช. หลังจากนั้นลุงก็รับช่วงสอนต่อ มา เด็กๆ รุ่นนี้เป็นรุ่นที่ 4 พวกเด็กรุ่นแรก ๆ พอโตแล้วก็ไม่ได้มา เด็กที่มาแสดงเป็นคนในหมู่บ้าน มาจากหลาย ๆ โรงเรียน ใน อ.แมริม เริ่มจัดแสดงตั้งแต่ท่าแพ รายได้ที่ได้มาก็จะแบ่งให้เด็กหมดเลย เสื้อผ้าจะซื้อกันเอง เก็บค่าเสื้อคนละ 30 บาท เวลาถึงงานอะไรที่เรียกไปแสดงก็จะไป การแสดงมีหลายชุด

ทั้งชุดใหญ่ และชุดเล็ก ถ้าชุดเล็กก็จะโชว์กลองเฉย ๆ ถ้าชุดใหญ่ก็จะมีกรำการพ้อนด้วย อย่างเช่น ฟ้อนดาบ เด็กคนไหนถนัดอะไรก็ผลัดกันโชว์ จะพาไปกันเป็นกลุ่ม ๆ...” (หนาน, 2549 : สัมภาษณ์) และก็มีกรำการนำเด็กนักเรียนดนตรีมาจัดแสดงอีกรูปแบบหนึ่งที่จะเดินทางมาเป็นกลุ่ม แต่แยกกันแสดงในแต่ละจุด ซึ่งเด็กนักเรียนรายหนึ่งได้กล่าวว่า “เริ่มมาสีซอที่ถนนคนเดินตั้งแต่อยู่ ป.4 ตอนนี้อยู่ ป.5 ครูเป็นคนพามา มากันประมาณ 12 คน ครูที่พามาเป็นครูสอนที่โรงเรียน และสอนที่บ้านด้วยเลยพานักเรียนที่สอนมาแสดง เพื่อนที่มาด้วยบางคนก็สีซอ บางคนก็เล่นจิม แต่ไม่ได้มานั่งเล่นด้วยกัน จะจับกลุ่มแยกกันนั่ง เงินที่ได้ก็จะเอามาแบ่งกัน ส่วนครูก็จะเปิดร้านขายซอ ขายสะล้อ อยู่ที่หน้าวัดพันเตาด้วย...” (เกด, 2549 : สัมภาษณ์) นอกจากนี้ยังพบว่ามีกลุ่มของชาวต่างชาติมาจัดแสดงที่ถนนคนเดินในบางอาทิตย์อีกด้วย

ภาพที่ 15 บรรดาศิลปินกลุ่ม

4.2.4 ประโยชน์ที่กลุ่มศิลปินอิสระได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

จากการสัมภาษณ์กลุ่มศิลปินอิสระพบว่าถนนคนเดินเปรียบเสมือนเวทีที่เปิดกว้างให้ศิลปินอิสระที่อยากแสดงความสามารถเข้ามาใช้พื้นที่ได้อย่างเสรี โดยอยู่ภายใต้กฎของถนนคนเดินซึ่งศิลปินอิสระทุกคนก็ยอมรับที่จะปฏิบัติตาม เพราะกิจกรรมถนนคนเดินนอกจากจะทำให้กลุ่มศิลปินอิสระมีที่แสดงออกแล้ว ยังทำให้มีรายได้เสริมไปใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และเป็นที่ยู๋จักของคนทั่วไป ซึ่งศิลปินอิสระรายหนึ่งที่เริ่มมีชื่อเสียงเป็นที่ยู๋จักของนักท่องเที่ยวที่มายังถนนคนเดินได้กล่าวว่า “ถนนคนเดินทำให้มีรายได้พิเศษมากขึ้น ซึ่งรายได้จากการร้องเพลงเล่นดนตรีที่ถนนคนเดินจะได้ประมาณวันละ 700 – 800 บาท เงินที่ได้นี้ก็เอาไปจ่ายค่ารถ ค่าหอหรืออยากได้อะไรก็สามารถซื้อหาได้ด้วยเงินตัวเอง และเป็นพื้นที่ที่สามารถแสดงความสามารถของตัวเองได้อย่างอิสระ ทำให้มีคนสนใจเรา ยู๋จักเรา ถ้าอาทิตย์ไหนไม่มาแสดงบางคนเค้าก็จะถามถึง เหมือนเราเป็นส่วนหนึ่งของถนน

คนเดินไปแล้ว อีกอย่างเพราะมาร้องเพลงที่นี้ก็เลยทำให้ได้งานเพิ่มขึ้นด้วย ล่าสุดคนที่เค้าเคยมาดูเรา ที่ถนนคนเดินก็มาจ้างไปแสดงในงานแต่งงานของเค้าด้วย...” (แบ็งค์, 2549 : สัมภาษณ์) นอกจากนี้ ถนนคนเดินยังเป็นสถานที่ที่เหล่าศิลปินพื้นเมืองได้มาแสดงการละเล่น หรือแสดงดนตรีพื้นเมืองให้นักท่องเที่ยวต่างถิ่น และชาวต่างชาติได้รู้จัก ซึ่งการแสดงเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่เพิ่มเสน่ห์ให้กับถนนคนเดินเชียงใหม่ โดยคุณยายบัวผา ตัวแทนของวงกลุ่มผู้สูงอายุเชียงใหม่ ได้เล่าถึงจุดประสงค์ของการเล่นดนตรีว่า ต้องการหาเงินช่วยค่าอาหารกลางวันเด็กนักเรียน แบ่งเงินไปช่วยสถานสงเคราะห์เชียงใหม่ โรงพยาบาลสวนปรง บ้านไร่ที่ฝิ่ง สวนปียมาร และสถานสงเคราะห์คนชรา รายได้เฉลี่ยที่ได้รับแต่ละคืนประมาณ 1,000 – 2,000 บาท แบ่งเงินบริจาคแล้วที่เหลือก็ได้คนละ 200 – 300 บาท แต่สาเหตุที่เลือกมาเล่นดนตรีที่ถนนคนเดินนี้คุณยายบอกว่า “สาเหตุที่มาเล่นกันที่นี้เพราะที่นี้เป็นถนนของคนเมือง เราก็อนุรักษ์เอาของเมืองมาเล่น ให้เด็กรุ่นใหม่ได้เห็นและสนใจเรียนรู้ ที่มาเล่นเป็นกลุ่มก็อยากให้เห็นว่าดนตรีพื้นเมืองมีความไพเราะเพียงใด” (ปิยดา เผ่าตะใจ, 2547 : 32 - 33) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมถนนคนเดินนอกจากจะทำให้กลุ่มศิลปินอิสระได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว ยังได้เพิ่มสีสันและแบ่งปันความสุขให้แก่สังคมด้วย

ภาพที่ 16 วงผู้สูงอายุ

4.2.5 ปัญหาที่กลุ่มศิลปินอิสระพบในกิจกรรมถนนคนเดิน

ปัญหาที่กลุ่มศิลปินอิสระพบในการแสดงที่ถนนคนเดินส่วนใหญ่คือเรื่องของเสียง และเรื่องของพื้นที่ ในเรื่องของเสียงจะมีปัญหา 2 รูปแบบคือ

1. ปัญหาของเสียงประกาศตามสายภายในบริเวณถนนคนเดิน

จากการสังเกตการณ์ก็พบว่าเสียงประกาศตามสายภายในบริเวณถนนคนเดินมีเสียงที่ดัง และเรื่องที่ประกาศก็จะมีใจความยืดเยื้อ ไม่สั้นกระชับได้ใจความ ซึ่งปัญหานี้นักดนตรีอิสระรายหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “มีปัญหาเรื่องเสียงประกาศต่าง ๆ ของถนนคนเดินซึ่งมีอยู่เรื่อย ๆ ไม่

ค่อยเป็นเวลา และมีเสียงดังมากจึงเป็นปัญหาในการเล่นดนตรีทำให้ที่ผ่านมารายได้บางส่วนก็ลดลง เพราะเสียงดัง จึงน่าจะมึระยะเวลาในการประกาศ...” (แบ็งค์, 2549 : สัมภาษณ์)

2. ปัญหาเรื่องเสียงในการแสดง

○ การแสดงบางชุดมีเสียงที่ดังมากโดยไม่ได้ใช้เครื่องเสียงใดๆ อย่างเช่นการแสดงของกลุ่มกลองสะบัดชัย ดังนั้นจึงหาพื้นที่แสดงได้ยาก โดยครูที่นำเด็กนักเรียนมาแสดงชุดกลองสะบัดชัยได้กล่าวว่า “ตอนแรกก็พาเด็กนักเรียนไปแสดงอยู่ตรงจุดสี่แยกกลางเมือง แต่การแสดงมีเสียงดังไปรบกวนการขายของของพ่อค้าแม่ค้า ทางคณะกรรมการเลยประกาศให้ย้ายมาจัดแสดงที่บริเวณอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ ซึ่งตรงจุดนี้ก็มีเวทีการแสดง และมีเครื่องเสียงอยู่แล้ว ก็เลยทำให้เด็ก ๆ ไม่ได้แสดงอย่างเต็มที่...” (หนาน, 2549 : สัมภาษณ์)

ส่วนปัญหาในเรื่องของพื้นที่นั้นพบว่า การแสดงที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก หรือการแสดงที่เป็นกลุ่มหลายคน จะต้องใช้พื้นที่มาก และกลุ่มนักแสดงเหล่านี้ก็จะต้องใช้พื้นที่กลางถนนเป็นจุดแสดง เพราะบนทางเท้า และริมถนนเป็นที่วางขายสิ่งของของผู้ประกอบการ ดังนั้นจึงทำให้พื้นที่ถนนคับแคบลง โดยกลุ่มนักศึกษาที่จัดแสดงดนตรีสากลกลุ่มหนึ่งได้กล่าวว่า “ช่วงแรกก็จัดแสดงอยู่กลางถนน แต่พอมีคนมามุงดูเป็นจำนวนมาก ทางคณะกรรมการที่ดูแลอยู่บริเวณนั้น ก็เลยมาขอให้ย้ายไปจัดแสดงอยู่ริมถนนเพราะมีคนมามุงดูเป็นจำนวนมาก ทำให้นักท่องเที่ยวคนอื่นเดินไม่สะดวก และทางคณะกรรมการก็กลัวจะมีพวกมิจฉาชีพพลวยโอกาสขโมยกระเป๋าเงินของนักท่องเที่ยวที่มามุงดูด้วยเลยอยากให้อ้ายที่แสดง...” (นัท, 2549 : สัมภาษณ์)

4.2.6 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมถนนคนเดิน

นอกจากการมาเข้าร่วมในกิจกรรมถนนคนเดินแล้ว ศิลปินอิสระในถนนคนเดินส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการประชุม หรือเสนอความคิดเห็นอื่น ๆ กับทางคณะกรรมการจัดงานโดยตรง การเข้ามาทำกิจกรรมก็เพียงแค่ขออนุญาตเข้าร่วมกิจกรรมกับทางคณะกรรมการถนนคนเดินไม่ต้องลงทะเบียนเหมือนผู้ประกอบการ แต่ศิลปินทุกคนก็ต้องปฏิบัติตามกฎของถนนคนเดินที่ตั้งไว้ ซึ่งก็จะมีคณะกรรมการในแต่ละพื้นที่ของถนนคนเดินมาคอยดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของการแสดงที่จัดขึ้น ดังนั้นส่วนใหญ่กลุ่มศิลปินอิสระเหล่านี้จึงไม่ค่อยได้ไปเข้าร่วมประชุมเหมือนกับกลุ่มผู้ประกอบการ

4.3 กลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ถนนคนเดิน

บริเวณถนนราชดำเนิน และถนนพระปกเกล้าซึ่งเป็นพื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินมีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ วัด บ้านพักอาศัย และร้านค้าต่าง ๆ ตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งมีทั้งกลุ่มที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดิน และไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.3.1 ลักษณะของกลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ถนนคนเดิน

กลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่ถนนราชดำเนินและถนนพระปกเกล้าซึ่งเป็นสถานที่จัดกิจกรรมถนนคนเดิน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มบ้านพักอาศัย

บ้านพักอาศัยส่วนใหญ่ไม่ได้ตั้งอยู่ในบริเวณสองฝั่งถนนที่เป็นพื้นที่จัดกิจกรรม ดังนั้นจึงไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดินโดยตรง มีเพียงบ้านพักอาศัยเพียงไม่กี่แห่งเท่านั้นที่มีการให้บริการเช่าพื้นที่จอดรถภายในบริเวณบ้าน

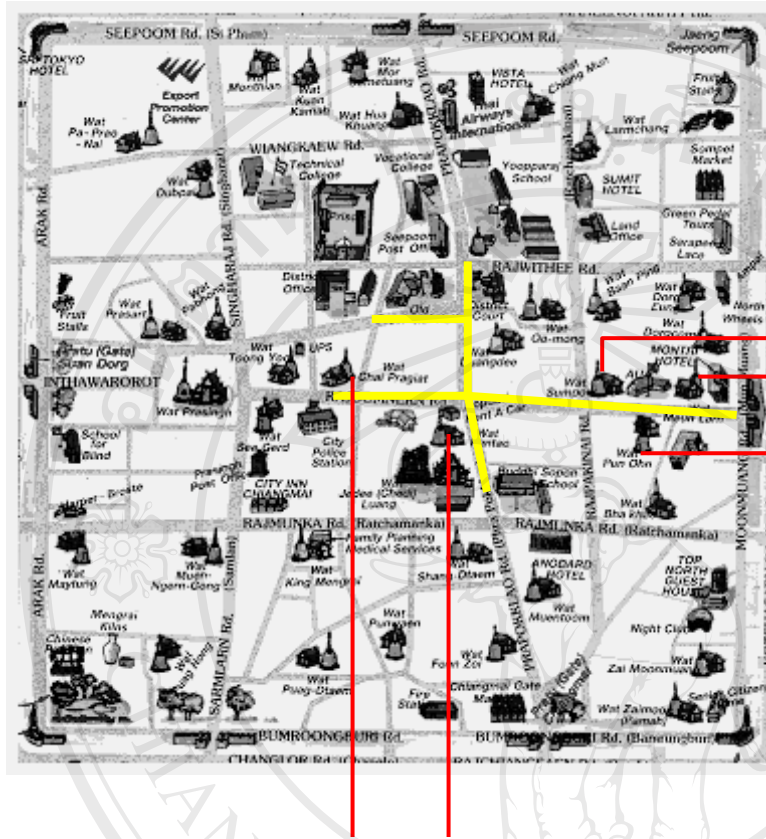
2. กลุ่มร้านค้า

โดยปกติร้านค้าที่ตั้งอยู่บริเวณถนนราชดำเนินมีจำนวนมาก แต่เนื่องจากการจัดกิจกรรมถนนคนเดินตรงกับวันอาทิตย์ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวันที่ร้านค้าปิดดำเนินการ ดังนั้นวันที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินจึงมีร้านค้าเพียงบางส่วนเท่านั้นที่เปิดดำเนินการและมีส่วนร่วมในกิจกรรมถนนคนเดิน ซึ่งร้านค้าที่เปิดดำเนินการในวันจัดกิจกรรมนี้ จะเป็นร้านค้าประเภท ร้านอาหาร ร้านขายของชำ ร้านขายของ/เสื้อผ้าพื้นเมือง บริษัทจัดนำเที่ยว และร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น

3. กลุ่มวัด

วัดภายในพื้นที่ถนนราชดำเนินที่เข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดินโดยเปิดพื้นที่ให้กลุ่มค้าขายเข้ามาจำหน่ายสินค้าภายในวัดมีจำนวน 5 วัด ได้แก่ หมื่นล้าน วัดสำเภา วัดพันอ้น วัดพันเตา และวัดชัยพระเกียรติ โดยวัดที่มีกลุ่มค้าขายเข้ามาจำหน่ายสินค้ามากที่สุดคือวัดพันอ้น รองลงมาคือวัดสำเภา วัดหมื่นล้าน วัดชัยพระเกียรติ และวัดพันเตา ตามลำดับ ส่วนวัดเจดีย์หลวงที่ตั้งแม้ว่าจะอยู่ในพื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดิน แต่ก็ไม่ได้เปิดให้มีการนำสินค้าเข้าไปจำหน่ายแต่อย่างใด เนื่องจากมีสถานะเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี จึงไม่เหมาะที่จะจัดกิจกรรม

ภาพที่ 17 แสดงจุดของวัดที่เข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดิน

วัดสำเภา

วัดพันอ้น

วัดพินลาน

วัดชัยพระเกียรติ

วัดพันเตา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

4.3.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม

ประโยชน์ที่ร้านค้าได้รับ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มร้านค้าที่เข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดินพบว่า ร้านค้าต่าง ๆ เหล่านี้ได้
รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรมถนนคนเดินดังนี้

1. มีรายได้เพิ่มมากขึ้น

เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเดินเที่ยวชม และจับจ่ายสินค้าที่ถนนคนเดินเป็น
จำนวนมาก จึงมีการแวะเวียนมาใช้บริการ หรือซื้อสินค้าของร้านค้าต่าง ๆ บริเวณถนนราชดำเนิน

Copyright © Chiang Mai University
All rights reserved

อีกทั้งร้านค้าที่เปิดดำเนินการส่วนมากยังมีการตั้งจำหน่ายสินค้าเสริมประเภทต่าง ๆ ในวันที่จัดกิจกรรมถนนคนเดิน อย่างเช่น อาหาร/เครื่องดื่ม เป็นต้น

2. มีคนรู้จักร้านเพิ่มมากขึ้น

การจัดกิจกรรมถนนคนเดินทำให้ร้านค้าริมถนนราชดำเนินมีคนรู้จัก และมีกลุ่มลูกค้าใหม่เพิ่มมากขึ้น เพราะร้านริมถนนบริเวณนี้โดยปกติกลุ่มลูกค้าจะเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติที่พักอาศัย หรือเดินเท้าท่องเที่ยวอยู่ในบริเวณนี้ ไม่ค่อยจะมีลูกค้ากลุ่มอื่น ๆ แต่ต่อมาเมื่อจัดกิจกรรมถนนคนเดินภายในบริเวณนี้ทำให้มีคนรู้จักร้านเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากคนที่เข้ามาท่องเที่ยวที่ถนนคนเดินมีเวลาในการเดินเที่ยวชมร้านค้า และกิจกรรมภายในบริเวณนี้จึงทำให้มีกลุ่มลูกค้าใหม่เข้ามาใช้บริการ หรือซื้อสินค้าเพิ่มมากขึ้น

ประโยชน์ที่วัดได้รับ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างวัดที่เข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดินพบว่า การที่ทางวัดได้เข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดินโดยการเปิดพื้นที่ให้มีการนำสินค้าเข้ามาจำหน่ายทำให้ทางวัดได้รับประโยชน์ทางอ้อมคือ ทำให้มีผู้สนใจศาสนาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเจ้าอาวาสวัดพันอันได้กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า “ถ้าไม่มีการจัดกิจกรรมอะไรภายในวัดเลย กลุ่มนักท่องเที่ยวก็คงจะไม่ค่อยได้ให้ความสนใจที่จะเดินเข้ามาภายในวัดกันมากเท่าไร แต่เมื่อทางวัดเรามีการจัดจำหน่ายอาหาร กับสินค้าบางส่วนก็ทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาดูสินค้า หรือซื้ออาหาร/เครื่องดื่มภายในวัดกันมาก หลังจากนั้นก็นิยมเข้ามาไหว้พระกันต่อ นอกจากนั้นยังมีนักท่องเที่ยวบางส่วนที่อยู่สวนมนต์ช่วงทำวัดตอนเย็นด้วย ซึ่งตอนเย็นซัก 6 โมงเย็น ทางวัดก็จะเปิดเสียงประกาศเชิญชวนญาติโยมที่มาเดินถนนคนเดินขึ้นมาสวนมนต์กัน แต่ละอาทิตย์ก็จะมีคนมาไหว้พระสวนมนต์กันประมาณซัก 60 – 70 คน ก็มีมาทั้งฝรั่งทั้งคนไทย ถ้าเป็นกลุ่มฝรั่งเค้าก็จะมานั่งดูอย่างสนใจ แต่ถ้าเป็นกลุ่มคนไทยก็มีบางส่วนที่เค้ามานั่งสวนมนต์ด้วยเลย ซึ่งทางวัดก็จะจัดทำหนังสือสวนมนต์ไว้ให้ดูด้วย เพิ่งมาจัดทำก็ตอนมีถนนคนเดินนี้แหละ การที่วัดเข้าร่วมกิจกรรมก็เลยเป็นการส่งเสริมศาสนาไปในตัว...” (เจ้าอาวาสวัดพันอัน, 2549 : สัมภาษณ์)

4.3.3 ปัญหาที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม

ปัญหาที่ร้านค้าได้รับส่วนใหญ่เป็นปัญหาในเรื่องเสียงและควันบุหรี่ โดยปัญหาเรื่องเสียงดังจากเครื่องขยายเสียงจะเกิดกับเกือบทุกพื้นที่ในบริเวณถนนคนเดินเนื่องจากมีร้านค้าบางแห่งใช้เครื่องขยายเสียงเปิดเพลงซึ่งมีเสียงดังมาก และมีการนำวงดนตรีที่ใช้เครื่องขยายเสียงมาจัดแสดง

บริเวณหน้าร้านซึ่งรบกวนกลุ่มผู้ประกอบการที่เข้ามาขายสินค้า และนักท่องเที่ยวในบริเวณนั้น ซึ่งการใช้เครื่องขยายเสียงเช่นนี้เป็นการขัดกับกฎของถนนคนเดินแต่ก็ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง จะมีการตักเตือนเป็นบางครั้งแต่ร้านค้าเหล่านั้นยังไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร จากการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์พบว่าพื้นที่ที่ได้รับปัญหาด้านเสียงและควันทันทีมากที่สุดคือพื้นที่บริเวณโซน 5 ซึ่งนอกจากจะมีเสียงดังจากการใช้เครื่องขยายเสียงดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังพบปัญหาเรื่องควันทันทีจากนักท่องเที่ยว เนื่องจากมีร้านค้าจำนวนหนึ่งที่มีการเปิดจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มมีเนมาอยู่บนทางเท้า ลูกค้าที่มาใช้บริการที่ร้านแห่งนี้ส่วนใหญ่ก็จะมาดื่มสุรา และสูบบุหรี่ ทำให้ผู้ประกอบการและร้านค้าที่อยู่ใกล้ ๆ บริเวณนั้นได้รับผลกระทบอย่างมาก

4.3.4 การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน

การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมถนนคนเดินของร้านค้าต่าง ๆ นั้นจากการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า ร้านค้าต่าง ๆ ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมมากเท่าที่ควร ร้านค้าส่วนมากจะรับทราบรายละเอียดการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน หรือข่าวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมจากเอกสารที่ทางคณะกรรมการนำมาแจก หรือมาบอกกล่าวเป็นครั้งคราวเท่านั้น แต่ก็ไม่ค่อยได้เข้าไปมีส่วนร่วมเท่าไร ไม่ค่อยได้เข้าร่วมประชุมหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นใด ๆ กับทางคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเปิดดำเนินการของร้านค้าบางส่วนจึงมีกิจกรรมที่ขัดกับกฎระเบียบ หรือข้อกำหนดของกิจกรรมถนนคนเดิน ซึ่งเจ้าของร้านค้าแห่งหนึ่งภายในบริเวณถนนราชดำเนินได้กล่าวว่า “เมื่อก่อนเคยเป็นคณะกรรมการของถนนคนเดินด้วย ก็ถือว่าเราเป็นคนที่อยู่ในพื้นที่คนหนึ่งก็อยากเข้าไปมีส่วนร่วม ก็เลยสมัครเป็นคณะกรรมการ เจอปัญหาอยู่หลายอย่างก็เสนอให้ทางที่ประชุมรับทราบ แต่ปัญหาที่เราบอกไปก็ไม่ได้รับการแก้ไข เจอแต่ปัญหาเดิม ๆ พอเห็นว่าเป็นคณะกรรมการแล้วก็ไม่ช่วยอะไร ทั่วถึงอะไรไปก็ไม่เป็นผล ไม่มีกลุ่มไหนสนใจจะแก้ไขก็เลยลาออก...” (อัญ, 2549 : สัมภาษณ์)

ในส่วนของวัดจำนวน 5 วัดคือ วัดหมื่นล้าน วัดสำเภา วัดพันอ้น วัดพันเตา และวัดชัยพระเกียรติ มีส่วนร่วมในกิจกรรมถนนคนเดินโดยให้ความร่วมมือกับทางเทศบาลในการที่อนุญาตให้กลุ่มค้าขายกลุ่มพิเศษ คือกลุ่มที่จำหน่ายอาหารทุกชนิด เข้ามาใช้พื้นที่ในบริเวณวัดจำหน่ายได้เนื่องจากกฎของถนนคนเดินห้ามไม่ให้จำหน่ายอาหารประเภทที่จะทำให้เกิดควันทันทีบริเวณริมถนน และพื้นที่ที่ไม่พอเพียงให้ตั้งจำหน่าย ทางวัดจึงอนุญาตให้ใช้พื้นที่ได้ นอกจากนั้นทางวัดยังอนุญาตให้พ่อค้าแม่ค้าที่ไม่มีพื้นที่จำหน่ายสินค้าริมถนนคนเดินเข้ามาจำหน่ายสินค้าภายในวัดได้อีกด้วย ซึ่งร้านค้าเหล่านี้ไม่ต้องผ่านการอนุญาตจากทางเทศบาล แต่จะต้องได้รับการอนุญาตจากทางวัดโดยตรง ซึ่งทางวัดจะเป็นผู้คัดสรรร้านค้าที่เหมาะสมให้เข้ามาจำหน่าย และจัดสรรพื้นที่ให้จำหน่าย โดยจะ

เป็นพื้นที่จำหน่ายสินค้าประจำวันอาทิตย์ของร้านค้าเหล่านั้นจึงไม่มีปัญหาในเรื่องของการเข้ามาแย่งพื้นที่จำหน่ายสินค้ากัน อีกทั้งวัดยังเป็นสถานที่จัดประชุมอีกด้วยซึ่งบางครั้งการจัดประชุมเกี่ยวกับกิจกรรมถนนคนเดินจะจัดที่วัด ที่ผ่านมาจะจัดที่วัดพันอ้น โดยทางวัดจะอนุญาตให้ใช้สถานที่เป็นที่จัดชุมนุมของกลุ่มคนในพื้นที่เพื่อปรึกษาหารือกันในเรื่องการจัดกิจกรรม ซึ่งเจ้าอาวาสวัดพันอ้นได้กล่าวว่า “ตอนแรกทางเทศบาลมาจัดประชุมที่วัดพันอ้น โดยใช้ศาลาวัดพันอ้น แล้วนิมนต์เจ้าอาวาสจากวัดต่าง ๆ มาประมาณ 11 วัด ที่อยู่ในระแวกนี้ พร้อมกับเชิญพ่อค้าแม่ค้า ตลอดจนญาติโยมที่อยู่ในระแวกราชดำเนินมาร่วมประชุมกันที่นี่ ตอนนั้นมีผู้ร่วมประชุมประมาณ 100 คน ส่วนใหญ่เห็นด้วยที่จะมาจัดกิจกรรมที่นี่ ส่วนพื้นที่ภายในวัดทางเทศบาลเค้าก็มาขออนุญาตจัดกิจกรรมด้วย โดยให้สินค้าจำพวกอื่น ๆ อย่างพวกสินค้าโรงงาน หรืออาหารที่ขายในพื้นที่ข้างนอกไม่ได้ให้เข้ามาขายในวัด พ่อพ่อค้าแม่ค้ารู้เค้าก็มาติดต่อทางวัดขออนุญาตเข้ามาขาย ทางวัดก็พิจารณาอนุญาตตามสมควร แล้วทางวัดก็จัดพื้นที่ให้ อย่างพวกพ่อค้าแม่ค้าที่เข้ามาขายอาหารเค้าก็ไม่มีที่นั่งให้ลูกค้า ทางวัดก็จัดหาโต๊ะ หาทึ้นตั้งไว้ให้...” (เจ้าอาวาสวัดพันอ้น, 2549 : สัมภาษณ์) ซึ่งจากการสอบถามร้านค้าที่จำหน่ายสินค้าอยู่ภายในวัดพันอ้นนั้นทำให้ทราบว่า ร้านค้าเหล่านี้จะทำการเช่าที่จำหน่ายสินค้าโดยคิดค่าเช่าพื้นที่เมตรละ 30 บาท ส่วนค่าไฟฟ้านั้นคิดค่าไฟหลอดละ 10 - 20 บาท โดยจะมีเจ้าหน้าที่ของทางวัดมาเก็บค่าใช้จ่ายเอง แต่ในส่วนวัดอื่น ๆ นั้นจากการสอบถามก็จะมีการจัดการที่แตกต่างกันไป บางวัดก็ไม่มีกรเก็บค่าใช้จ่ายใด ๆ แต่ผู้ที่เข้ามาค้าขายจะเป็นผู้บริจาคเงินให้แก่ทางวัดเอง อย่างเช่นที่วัดหมื่นล้าน เป็นต้น

ภาพที่ 18 กิจกรรมภายในวัด

4.4 กลุ่มนักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่น

4.4.1 ลักษณะของนักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่น

ในแต่ละสัปดาห์ถนนคนเดินมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยบุญเลิศ บูรณุปกรณ์ได้กล่าวว่า มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวถนนคนเดินมากถึงวันละประมาณ 80,000 - 200,000 คน โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาเดินถนนคนเดินแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นคนท้องถิ่น กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดอื่น และกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งจากการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นคนท้องถิ่น

คนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวหลักของถนนคนเดิน ซึ่งข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะทราบข่าวการจัดกิจกรรมจากการประชาสัมพันธ์ และการบอกต่อ โดยจุดประสงค์หลักที่คนท้องถิ่นมาเที่ยวที่ถนนคนเดินเพราะต้องการดูสินค้าและกิจกรรมเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากการเรียน หรือการทำงาน ซึ่งจะมาเดือนละประมาณ 1 – 2 ครั้ง การเดินทางมาที่ถนนคนเดินส่วนใหญ่จะเดินทางมาโดยรถส่วนตัว (รถยนต์/รถจักรยานยนต์) มีเพียงส่วนน้อยที่ใช้บริการรถโดยสารสาธารณะ

กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดอื่น

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากจังหวัดอื่นส่วนมากจะเดินทางมาเที่ยวที่ถนนคนเดินโดยมีคนรู้จัก หรือญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่เป็นผู้พามา และบางกลุ่มก็เป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดใกล้เคียงซึ่งพอจะมีความคุ้นเคยกับพื้นที่ในจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อทราบข่าวว่ามีการจัดกิจกรรมถนนคนเดินจากสื่อต่าง ๆ จึงเดินทางมาท่องเที่ยว แต่ก็ยังมีอีกกลุ่มซึ่งเดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่เพื่อทำธุรกิจโดยเฉพาะ และเมื่อมีโอกาสมาถนนคนเดินก็จะเลือกซื้อสินค้าเพื่อนำไปจำหน่าย

กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ

นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวถนนคนเดินจากกลุ่มตัวอย่างส่วนมากจะรู้จักถนนคนเดินจากหนังสือแนะนำเที่ยว เช่น LONELY PLANET รองลงมาก็จะรู้จากพนักงานในโรงแรมที่นักท่องเที่ยวพักอยู่ หรือมีบริษัทนำเที่ยวจัดนำมา ซึ่งส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยววัยทำงานที่เดินทางมาพักผ่อนในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ หรือวัยสูงอายุที่เดินทางมาพร้อมกับคนในครอบครัว

4.4.2 สิ่งที่ดึงดูดใจให้มาท่องเที่ยวถนนคนเดิน

จากการศึกษาพบว่าสิ่งที่กลุ่มนักท่องเที่ยวชอบ และเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวถนนคนเดินมีดังนี้

1. สินค้า

ถนนคนเดินเป็นแหล่งที่มีความหลากหลายของสินค้า และสินค้าส่วนใหญ่ก็มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ อีกทั้งยังราคาไม่แพง นักท่องเที่ยวทั้ง 3 กลุ่มจึงนิยมที่จะมาเดินชมและเดินเลือกซื้อสินค้า ที่ถนนคนเดิน ซึ่งสินค้าที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจนั้น จากการศึกษาพบว่า แต่ละกลุ่มนักท่องเที่ยวก็จะให้ความสนใจสินค้าที่แตกต่างกันบ้าง และเหมือนกันบ้าง ซึ่งนักท่องเที่ยวที่เป็นคนในพื้นที่ หรือที่มาจากจังหวัดใกล้เคียงจะให้ความสนใจกับสินค้าที่มีความแปลกใหม่หรือสินค้าทำเอง มากกว่าสินค้าชนิดอื่น ๆ ส่วนนักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดอื่น ๆ และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะให้ความสนใจกับสินค้าพื้นเมือง สินค้าหัตถกรรม หรือสินค้าที่ระลึก โดยเฉพาะสินค้าที่มีการสาธิตให้ชม นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะให้ความสนใจเป็นพิเศษ

2. สถานที่

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะพอใจพื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินในปัจจุบันเพราะบริเวณพื้นที่ถนนราชดำเนินนี้มีความสวยงามของสถาปัตยกรรมแบบ โบราณคงเหลือให้ชมอยู่ และมีสถานที่ให้เข้าเที่ยวชมภายในเส้นทางนี้มาก อย่างเช่น วัด และคุ้มโบราณ เป็นต้น ซึ่งนักท่องเที่ยวรายหนึ่งที่เคยมาถนนคนเดินตั้งแต่ที่จัดบริเวณท่าแพ จนเปลี่ยนมาจัดที่ถนนราชดำเนินในปัจจุบันให้ความคิดเห็นเปรียบเทียบระหว่าง 2 สถานที่นี้ว่า “ตอนที่จัดที่ถนนท่าแพพื้นที่ถนนจะกว้าง แต่ที่ระยะทางสั้นกว่า แล้วสองข้างทางก็ไม่ค่อยมีอะไรให้ดู แต่ในถนนราชดำเนินมีตรอก/ซอยให้เดินเยอะกว่า เส้นทางก็ยาวกว่า แล้วสองข้างทางก็มีอะไรให้เที่ยวให้ดูเรื่อย ๆ เฟลิดี...” (จุฑารัตน์, 2549 : สัมภาษณ์)

3. กิจกรรม/การแสดง

นักท่องเที่ยวทุกกลุ่มให้ความชื่นชอบกับกิจกรรมและการแสดงที่เกิดขึ้นบนถนนคนเดิน ทั้งกิจกรรมลานเขียนที่จัดพื้นที่ไว้ให้นักท่องเที่ยวได้ขีดเขียนบนพื้นถนนด้วยชอล์กที่ทางคณะกรรมการจัดเตรียมไว้ให้ได้เต็มที่ อีกทั้งยังชื่นชอบในการแสดงทั้งของที่ทางคณะกรรมการถนนคนเดินจัดไว้โชว์ให้นักท่องเที่ยว และของกลุ่มศิลปินอิสระต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ อีกทั้งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ก็มีความคิดเห็นว่าอยากให้มีการจัดการแสดงต่าง ๆ ให้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะดนตรี หรือการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นเมือง

ภาพที่ 19 กิจกรรม/การแสดง

4. บรรยากาศ

ถนนคนเดินเชียงใหม่มีบรรยากาศที่สร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว ด้วยสภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่มีความสวยงาม การขายสินค้าที่มีความเป็นกันเอง การแต่งกายพื้นเมือง และเสียงดนตรีจากกลุ่มศิลปินอิสระที่จับกลุ่มตามเส้นทางเดินสายต่าง ๆ ทั้งเสียงดนตรีไทย ดนตรีพื้นเมือง และดนตรีสากล อีกทั้งยังมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวด้วยกันเป็นจำนวนมาก ซึ่งสร้างบรรยากาศให้ถนนคนเดินสนุกสนานไม่เงียบเหงา

4.4.3 สิ่งที่ต้องปรับปรุงในกิจกรรมถนนคนเดิน

สิ่งที่กลุ่มนักท่องเที่ยวไม่ชอบ และเห็นสมควรให้มีการปรับปรุงในกิจกรรมถนนคนเดินมีดังนี้

1. เสียง

นักท่องเที่ยวบางส่วนไม่ชอบเสียงดังที่เกิดจากเครื่องเสียงตามจุดต่าง ๆ อย่างเช่น บริเวณร้านค้าข้างถนนที่เปิดเครื่องเสียงเสียงดัง หรือบริเวณลานอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ที่มีจุดนั่งพักผ่อน แต่บางครั้งก็เปิดเพลงเสียงดังมาก และเป็นเพลงสดริง ไม่เข้ากับบรรยากาศแบบพื้นเมืองของถนนคนเดิน ทำให้นักท่องเที่ยวไม่อยากจะไปนั่งพักผ่อนบริเวณจุดนั้น

2. พื้นที่นั่งพัก

พื้นที่นั่งพักผ่อนภายในถนนคนเดินยังมีน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากในแต่ละวัน และเส้นทางเดินเที่ยวที่มีระยะทางไกลพอสมควร จึงทำให้บ่อยครั้งจะเห็นนักท่องเที่ยวนั่งพักอยู่บริเวณริมทางเดิน หรือบริเวณพื้นที่กลางถนนตามจุดที่มีศิลปิน

อิสระแสดงอยู่ ดังนั้นนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งจึงให้ความคิดเห็นว่าควรจัดเก้าอี้ หรือม้ายาวนั่งพักตามจุดต่าง ๆ ที่เหมาะสมให้มากกว่านี้

3. ห้องสุขา

สำหรับห้องสุขาภายในบริเวณถนนคนเดินนั้น แท้ที่จริงแล้วมีอยู่เป็นจำนวนมากที่เปิดให้ใช้บริการ ซึ่งมีทั้งที่อยู่ในวัด และบริเวณร้านค้าต่าง ๆ แต่นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวโดยส่วนมากจะไม่ทราบว่ายู่จุดใด เนื่องจากไม่มีป้ายหรือสัญลักษณ์แสดงที่ชัดเจน ดังนั้นควรตั้งป้ายสัญลักษณ์ชั่วคราวบอกพื้นที่อำนวยความสะดวกตามจุดต่าง ๆ และควรมีภาษาอังกฤษกำกับด้วยเพื่อให้นักท่องเที่ยวต่างชาติสามารถเข้าใจได้

4. สถานที่จอดรถ

สถานที่จอดรถบริเวณถนนคนเดินถึงแม้ว่าจะมีจำนวนมาก แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับจำนวนคนที่มาท่องเที่ยวโดยรถส่วนตัว อีกทั้งสถานที่จอดรถบางแห่งยังมีการฉวยโอกาสนี้เก็บค่าบริการที่แพงมากจนเกินไป ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้แก่นักท่องเที่ยว ดังนั้นถ้าโรงเรียน หรือสถานที่ราชการภายในบริเวณนั้นเปิดให้บริการเช่าที่จอดรถก็อาจจะสามารถแบ่งเบาปัญหานี้ได้ ซึ่งในปัจจุบันนี้ภายในพื้นที่วัดบางแห่ง เช่น วัดศรีเกิด และวัดทุ่งยุง ก็ได้เปิดให้นักท่องเที่ยวนำรถเข้าไปจอดได้เพื่อแบ่งเบาปัญหาด้านสถานที่จอดรถ

5. ที่ทิ้งขยะ

จุดทิ้งขยะเป็นปัญหามากที่สุดสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาถนนคนเดิน เพราะถนนคนเดินไม่มีจุดทิ้งขยะภายในพื้นที่ถนนที่จัดกิจกรรม จะมีก็เพียงแต่บริเวณรอบนอกพื้นที่จัดกิจกรรม หรือภายในวัดซึ่งก็มีไม่เพียงพอ ถึงแม้ว่าจะมีบางครั้งที่มีกลุ่มนักศึกษาเดินทางมาเดินถือถุงขยะตามถนนให้นักท่องเที่ยวทิ้งขยะ แต่ก็ยังมีจำนวนน้อย และไม่ได้มาอย่างสม่ำเสมอ จึงสร้างความลำบากให้แก่นักท่องเที่ยวในการหาที่ทิ้งขยะ

ภาพที่ 20 อาสาสมัครถือถุงรองรับขยะ

6. การจำหน่ายของมีนเมา

ถึงแม้ว่าถนนคนเดินจะมีกฎหมายห้ามจำหน่ายของมีนเมาบริเวณสถานที่จัดงาน แต่ก็ยังมีร้านค้ากลุ่มหนึ่งที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม ซึ่งเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับสายตาของนักท่องเที่ยวที่เป็นคนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เพราะนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ส่วนมากมีความต้องการให้ถนนคนเดินเป็นสถานที่ที่สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ท้องถิ่น และเผยแพร่วัฒนธรรมอันสวยงามของเมืองเหนือ จึงไม่ต้องการให้มีอบายมุขใด ๆ มาเกี่ยวข้อง

7. การจัดการแสดงบนเวที

การแสดงบนเวทีบริเวณลานอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ และบริเวณหน้าโรงเรียนพุทธนิโสภณเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเพื่อสร้างความเพลิดเพลินใจ และสร้างความผ่อนคลายที่นักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งให้ความสนใจ แต่ในปัจจุบันการจัดการแสดงยังมีน้อย ถ้าเพิ่มการจัดการแสดงที่น่าสนใจในแต่ละอาทิตย์ให้มากขึ้นก็จะสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้เพิ่มขึ้น

8. สินค้าโรงงาน

ถึงแม้ว่านักท่องเที่ยวที่เป็นคนต่างถิ่น หรือชาวต่างชาติ จะไม่ให้ความสำคัญกับปัญหาสินค้าโรงงานมากเท่าใดนัก แต่สำหรับนักท่องเที่ยวที่เป็นคนท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับปัญหานี้ เนื่องจากในปัจจุบันมีจำนวนสินค้าโรงงานเข้ามาจำหน่ายมากขึ้น ดังนั้นนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จึงต้องการให้มีการเข้มงวดกับสินค้าชนิดนี้มากขึ้น โดยนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นคนเชียงใหม่รายหนึ่งได้กล่าวว่า “ถ้าถนนคนเดินอยากให้มีคนมาเที่ยวมาก ๆ ก็น่าจะดูแลเรื่องสินค้าที่เข้ามาขายให้มากกว่านี้หน่อย เพราะเดี๋ยวนี้เห็นมีของจากโรงงานมาขายมากขึ้น ความจริงก็เห็นคนก็ไม่ค่อย

ซื้อกันหรอก เพราะของพวกนี้ไปหาดู หาซื้อที่ไหนก็ได้ ถ้ามีมาก ๆ ขึ้นนักท่องเที่ยวก็คงจะเบื่อกัน คนที่มาจากที่อื่นเค้าก็คงอยากจะเห็น อยากจะซื้ออะไรที่เป็นเอกลักษณ์ของบ้านเราเมืองเรามากกว่า...” (พรศิริ, 2549 : สัมภาษณ์)

4.5 กลุ่มบริหารจัดการกิจกรรมถนนคนเดิน

การจัดกิจกรรมถนนคนเดินนั้นมียุทธศาสตร์ของหน่วยงานราชการที่เข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการถนนคนเดินในด้านต่าง ๆ ซึ่งการจัดถนนคนเดินของจังหวัดเชียงใหม่ในช่วงแรกมีการทดลองการจัดกิจกรรมโดยใช้ชื่อว่า “10 มหัศจรรย์ ล้านนาที่ท่าแพ” โดยจะมีสำนักงานจังหวัดเชียงใหม่เป็นผู้รับผิดชอบในการรับงบประมาณจากทางกระทรวงการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติมาดำเนินการจัดกิจกรรมภายใต้การนำของนายอุดม พัวสกุล รองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ มาเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบการจัดงานในปี พ.ศ. 2545 โดยมีสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 1 เข้ามาช่วยประสานงานด้านประชาสัมพันธ์ และเข้าร่วมกิจกรรมในบางส่วน (อังคณา, 2549 : สัมภาษณ์) ซึ่งภายหลังจากสิ้นสุดระยะเวลา 10 สัปดาห์ในการจัดกิจกรรมนี้แล้ว ทางสำนักงานจังหวัดเชียงใหม่ได้มอบหมายให้ทางเทศบาลนครเชียงใหม่เข้ามาเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการรับผิดชอบและหางบประมาณจัดกิจกรรมต่อเนื่องต่อไป ซึ่งทางเทศบาลนครเชียงใหม่จะใช้งบประมาณของทางเทศบาลในการจัดกิจกรรมถนนคนเดินประมาณ 20,000 – 30,000 บาท ต่อสัปดาห์ หรือประมาณ 1,000,000 บาทต่อปี (พรชัย, 2549 : สัมภาษณ์) โดยการจัดการถนนคนเดินในแต่ละระยะจะมีความแตกต่างกันคือ

4.5.1 การจัดการภายในพื้นที่ถนนคนเดินท่าแพ

ในระยะแรกที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินที่ท่าแพนั้นทางเทศบาลได้เป็นคนจัดพื้นที่ และคัดเลือกผู้ประกอบการที่จะเข้ามาจำหน่ายสินค้า และทางเทศบาลนครเชียงใหม่ก็ได้จัดให้หน่วยงานอื่น ๆ เข้ามารับผิดชอบดูแลในส่วนต่าง ๆ คือ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่จะเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดหากลุ่มผู้จำหน่ายสินค้าโอท็อปจากชุมชนต่าง ๆ เข้ามาจำหน่ายสินค้าในถนนคนเดิน และในส่วนของอำเภอเมืองจะจัดสรรกลุ่มผู้จำหน่ายสินค้าในอำเภอรอบนอกมาจำหน่ายสินค้า

ซึ่งในช่วงแรกนี้จะมีการจัดกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ต่อไปโดยมีนายพรชัย จิตรนวเสถียร รองนายกเทศมนตรีเทศบาลนครเชียงใหม่ เป็นผู้คิด Theme หลักของกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ โดยคุณพรชัยมีแนวคิดที่ว่า “ในตอนแรกทางที่ประชุมจะให้จัดถนนคนเดินเป็นแบบเดียวกันกับที่กรุงเทพฯ ให้มีกิจกรรมเหมือนถนนคนเดินที่สีลม แต่ผมไม่เห็นด้วย เพราะประวัติศาสตร์เชียงใหม่มีมากกว่า 700 ปี มีทั้งรูป รส สัมผัส ที่ทั้งจับต้องได้และจับต้องไม่ได้ สะท้อนออกมาเป็นภูมิปัญญา ทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ สะท้อนออกมาเป็นสินค้าหัตถกรรมที่มีความพิเศษ มีเอกลักษณ์

เฉพาะ หลากหลาย ทั้งเรื่องของการแสดง และดนตรีต่าง ๆ มากมาย เพราะฉะนั้นสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ น่าจะมาอยู่ที่ถนนคนเดินเชียงใหม่ และให้สะท้อนถึงศาสนา และวัฒนธรรมของท้องถิ่นด้วย ส่วน สิ่งที่เคยจัดที่สิดมนั้นจะไม่รับมา เพราะเราจะจัดในรูปแบบของท้องถิ่นเรา ผมจึงเสนอที่ประชุมไป และคิดชื่อกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ขึ้นในช่วงแรกเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว แต่พอระยะหลัง ๆ ที่ นักท่องเที่ยวเริ่มรู้จักกันมากขึ้นแล้ว จึงเลิกตั้งชื่อกิจกรรม...” (พรชัย, 2549 : สัมภาษณ์)

ส่วนการจัดสรรพื้นที่ให้แก่ผู้ประกอบการต่าง ๆ ที่เข้ามาจำหน่ายสินค้าที่ถนนคนเดินนั้นใน ระยะเวลาที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินที่ทำแพนี้มีผู้ประกอบการเข้ามาจำหน่ายสินค้าประมาณ 400กว่า ราย โดยมีพื้นที่ให้รายละเอียด 1.50 เมตร ถ้าผู้ประกอบการมีความประสงค์จะเข้ามาจำหน่ายสินค้าเกิน กว่าที่พื้นที่จะรองรับได้ก็จะมีการจับสลากกัน และจะมีการจับสลากหมุนเวียนสลับสับเปลี่ยนพื้นที่ จำหน่ายสินค้ากันไปทุกอาทิตย์ไม่มีการยึดติดจุดใดจุดหนึ่ง (อนุชา, 2549 : สัมภาษณ์) โดยผู้ ประกอบการที่ได้เข้ามาจำหน่ายสินค้าในถนนคนเดินจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของถนนคนเดิน ซึ่งกฎระเบียบและข้อปฏิบัติของ โครงการถนนคนเดินที่ทางที่ประชุมมีมติให้กำหนดขึ้นเพื่อรักษา รูปแบบ และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินคือ

1. ห้ามนำรถยนต์ และรถจักรยานยนต์เข้ามาในบริเวณจัดกิจกรรมตั้งแต่เวลา 15.00 น. – 22.00 น.
2. ห้ามนำสินค้าประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาจำหน่าย
3. ห้ามประกอบอาหารประเภท ทอด ปิ้ง ย่าง และอาหารที่ทำให้เกิดควันเข้ามาในบริเวณ ที่จัดกิจกรรม แต่สามารถนำไปจำหน่ายในพื้นที่นอกถนนได้ อย่างเช่น บริเวณพื้นที่ โถงของวัดที่มีการอนุญาตให้เข้าไปจำหน่าย
4. ห้ามนำสินค้าประเภทอุตสาหกรรมเข้ามาจำหน่าย นอกจากสินค้าพื้นเมือง และสินค้า หัตถกรรม
5. สินค้าพื้นเมืองและสินค้าหัตถกรรมที่นำมาจำหน่ายควรมีการสาธิตให้ประชาชน และ นักท่องเที่ยวที่มาชมงานได้ชม
6. การจัดกิจกรรมบนเวทีเริ่มได้ตั้งแต่เวลา 18.00 น. – 22.00 น.
7. การจัดกิจกรรมใด ๆ ที่ต้องใช้เครื่องขยายเสียง ให้จำกัดความดังไม่เกิน 80 เดซิเบล

4.5.2 การจัดการภายในพื้นที่ถนนคนเดินราชดำเนิน และพระปกเกล้า

เมื่อย้ายพื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินมาที่ถนนราชดำเนิน และถนนพระปกเกล้า เพราะจะ ต้องทำการย้ายสาธารณูปโภคบนถนนท่าแพลงใต้ดิน การจัดการภายในพื้นที่ก็ได้มีการปรับเปลี่ยน ในบางส่วน กล่าวคือ กิจกรรมถนนคนเดินบริเวณถนนราชดำเนิน และถนนพระปกเกล้า นั้น มีพื้นที่

กว้างกว่าถนนท่าแพ จึงต้องมีการจัดแบ่งพื้นที่ให้หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาดูแลรับผิดชอบ โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 5 โซน คือ

โซนที่ 1 ได้แก่พื้นที่บริเวณแยกโรงแรมมนตรี จนถึงสี่แยกวัดพันอ้น โซนนี้จะเป็นพื้นที่จำหน่ายสินค้าของชุมชนในเขตเทศบาลจำนวน 83 ชุมชน และของอำเภอรอบนอก ซึ่งมีประมาณ 22-23 อำเภอ ผู้รับผิดชอบในโซนนี้คือ กลุ่มของอำเภอเมืองซึ่งจะจัดการคัดเลือกผู้ประกอบการในแต่ละอำเภอมาจำหน่ายสินค้า โดยเป็นสินค้าโอท็อป หรือสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน และกองสวัสดิการและสังคมก็จะจัดชาวบ้านในเขตเทศบาลมาจำหน่ายสินค้านี้ด้วย

โซนที่ 2 ได้แก่พื้นที่บริเวณสี่แยกวัดพันอ้น ถึงแยกกลางเวียง ซึ่งโซนนี้ทางเทศบาลจะเป็นผู้รับผิดชอบในการคัดเลือกผู้ประกอบการ โดยส่วนหนึ่งจะเป็นผู้ประกอบการรายเดิมที่เคยจำหน่ายสินค้าที่ถนนคนเดินท่าแพ อีกส่วนหนึ่งจะเป็นผู้ประกอบการใหม่ที่มาจากการจับสลาก

โซนที่ 3 ได้แก่พื้นที่บริเวณแยกกลางเวียงจนถึงอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ ซึ่งจะมีสำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดสรรพื้นที่ให้ผู้ประกอบการต่าง ๆ เข้ามาจำหน่ายสินค้า

โซนที่ 4 ได้แก่พื้นที่บริเวณแยกกลางเวียงไปจนถึงแยกโรงเรียนพุทธโสภณ ซึ่งทางเทศบาลจะเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดสรรกลุ่มผู้ประกอบการเดิม และกลุ่มผู้ประกอบการรายย่อยทั่วไปมาจำหน่ายสินค้า

โซนที่ 5 ได้แก่พื้นที่บริเวณแยกกลางเวียงไปจนถึงแยกสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองเชียงใหม่ ซึ่งเป็นพื้นที่เปิดใหม่ที่ขยายต่อเชื่อมจากพื้นที่เดิม เนื่องจากมีจำนวนผู้ประกอบการที่มีความต้องการเข้ามาจำหน่ายสินค้าเพิ่มมากขึ้นทางที่ประชุมจึงมีมติให้ขยายพื้นที่ โดยให้เทศบาลเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดสรรพื้นที่จำหน่ายสินค้าให้แก่ผู้ประกอบการรายย่อย (อนุชา, 2549 : สัมภาษณ์) ซึ่งในอนาคตถ้ากระแสความต้องการเข้ามาจำหน่ายสินค้านี้ยังมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ก็อาจจะมีการขยายพื้นที่ต่อเชื่อมไปอีกจนถึงบริเวณวัดพระสิงห์

ส่วนในการจัดสรรพื้นที่จำหน่ายสินค้านั้นก็ได้มีปรับเปลี่ยนคือ ในส่วนของพื้นที่จำหน่ายสินค้าจะมีการลดขนาดลงจากรายละ 1.50 เมตร เป็นรายละ 1.20 เมตร เพราะผู้ประกอบการมีจำนวนมากขึ้น จากเดิมที่มีแค่ 400 กว่าราย แต่พอย้ายมาจัดกิจกรรมถนนคนเดินบริเวณถนนราชดำเนินที่มีพื้นที่กว้างกว่าทำให้มีผู้ประกอบการเข้ามาจำหน่ายสินค้าเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีประมาณ 3,000 ราย และด้วยจำนวนผู้ประกอบการที่มากขึ้นจึงทำให้ใช้วิธีในการจับสลากสลับสับเปลี่ยนพื้นที่จำหน่ายสินค้าเช่นเดียวกับที่ถนนท่าแพไม่ได้ พื้นที่จำหน่ายสินค้าจึงต้องเป็นพื้นที่ประจำของผู้ประกอบการแต่ละราย ซึ่งถ้ารายใดที่กระทำผิดกฎเงื่อนไขถึง 3 ครั้ง ก็ต้องเพิกถอนสิทธิ์ในพื้นที่

และให้รายอื่นต่อไป และผู้ประกอบการแต่ละรายก็ต้องมีบัตรประจำตัวผู้จำหน่ายสินค้าในถนนคนเดิน โดยบัตรทุกใบจะมีรูปของผู้ประกอบการติดอยู่ ซึ่งก่อนหน้านี้บัตรมีสีเขียว แต่ในปัจจุบันได้มีการทำใหม่เป็น 2 สี คือสีเขียว กับสีแดง ซึ่งสีเขียวเป็นบัตรประจำตัวของผู้ประกอบการทั่วไป และสีแดงเป็นบัตรประจำตัวของเจ้าของร้านค้าต่าง ๆ ในถนนคนเดิน

นอกจากจะมีหน่วยงานราชการเข้ามาดูแลรับผิดชอบในโซนต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การจัดการภายในพื้นที่ถนนคนเดินราชดำเนิน และพระปกเกล้าก็ยังมีการคัดเลือกคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนจากร้านค้าที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และผู้ประกอบการที่เข้ามาจำหน่ายสินค้าที่ถนนคนเดินให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการจัดจำหน่ายสินค้าในแต่ละโซนอีกด้วย ซึ่งเหตุผลของการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมานั้น เนื่องจากในอดีตทางเทศบาลจะเป็นผู้ควบคุมดูแลเพียงฝ่ายเดียวทำให้มีการร้องทุกข์จากผู้ประกอบการในเรื่องการใช้อำนาจโดยไม่ชอบธรรมในการขายพื้นที่จำหน่ายสินค้า จึงต้องมีคณะกรรมการซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ประกอบการเกิดขึ้นเพื่อไม่ให้มีปัญหาการเก็บเงินค่าพื้นที่จำหน่ายสินค้า เพราะถนนคนเดินไม่มีการเก็บค่าเช่ารายใด ๆ ทั้งสิ้น จะมีเฉพาะค่าไฟฟ้าซึ่งทางผู้ประกอบการจะตกลงกับผู้จ่ายไฟเอง ทางเทศบาลและเทศบาลกิจไม่ได้เกี่ยวข้อง ซึ่งการต่อไฟจะต่อจากหม้อแปลงไฟฟ้า โดยขอเช่ามิเตอร์จากการไฟฟ้า

หลังจากจัดตั้งคณะกรรมการกลุ่มต่าง ๆ เพิ่มขึ้นมาแล้วนั้นทางเทศบาลกิจกับคณะกรรมการกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ จะมีการประชุมร่วมกันทุกเดือน เป็นการประชุมสรุปถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและประชุมคัดเลือกคณะกรรมการชุดใหม่ทุก 1 ปี โดยคณะกรรมการจะมีสองชุด ชุดแรกจะได้รับการคัดเลือกจากกลุ่มผู้ประกอบการโดยตรง และจะมีการสอบประวัติโดยละเอียด ส่วนกลุ่มที่สองจะมาจากความสมัครใจไม่ต้องผ่านการเสนอชื่อจากผู้ประกอบการรายอื่น ๆ ซึ่งในแต่ละโซนจะมีคณะกรรมการประมาณ 10 - 20 ราย และจะมีหัวหน้าคณะกรรมการ 1 คน คณะกรรมการท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “คณะกรรมการจะไม่ได้รับค่าตอบแทนใด ๆ ดังนั้นจากจำนวนคณะกรรมการทั้งหมด 10 กว่าคน จะมีคนที่ทำงานจริง ๆ เพียงไม่กี่คนเท่านั้น เพราะงานคณะกรรมการต้องเสียสละเวลาทำอย่างจริงจัง ซึ่งโดยส่วนมากคนเหล่านี้มักจะไม่มีเวลาให้ในการทำงาน...” (บดินทร์, 2549 : สัมภาษณ์) อีกทั้งคณะกรรมการอีกท่านได้กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า “คณะกรรมการก็มีทั้งคนทำงานและไม่ทำงาน คนที่ทำงานจริง ๆ จากสิบกว่าคนมีเพียงแค่ 3 คน นอกจากนั้นก็มียางคนที่เป็นคณะกรรมการก็เพราะหวังจะจับจองพื้นที่ให้พวกพ้องเข้ามาจำหน่ายสินค้าในพื้นที่ หรือหาประโยชน์ให้ตัวเอง...” (हनวด, 2549 : สัมภาษณ์)

ในเรื่องของการบริหารจัดการของคณะกรรมการแต่ละโซนนั้นจะไม่เหมือนกันเพราะพื้นที่มีลักษณะต่างกัน โดยหัวหน้าคณะกรรมการท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “คณะกรรมการจะทำหน้าที่ในการดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของการแต่งกาย และดูแลผลประโยชน์ของร้านค้าต่าง ๆ ซึ่งสินค้าที่

จำหน่ายจะต้องเป็นสินค้าพื้นเมือง หรือสินค้าที่มาจากความคิดสร้างสรรค์ คณะกรรมการจะจัดแผนผังร้านค้า ใส่หมายเลขของร้านค้า แล้วสำรวจดูว่าร้านค้าแต่ละร้านจำหน่ายสินค้าถูกต้องตามกฎระเบียบหรือไม่ ถ้าเป็นสินค้าดีมีคุณภาพก็จะได้รับการส่งเสริม แต่ถ้าร้านค้าจำหน่ายสินค้าไม่ถูกต้องทางคณะกรรมการก็จะต้องมีเหตุผลในการบอกกล่าว ถ้าบอกกล่าวตักเตือนแล้วไม่มีการแก้ไขเกิดขึ้น ก็จะแจ้งให้ทางเทศกิจดำเนินการระงับการขาย และยึดบัตร หรือในกรณีที่ผู้ประกอบการไม่มาจำหน่ายสินค้าติดต่อกันสามอาทิตย์ ทางคณะกรรมการก็จะแจ้งให้ทางเทศกิจมาดำเนินการยึดบัตร และยึดพื้นที่จำหน่ายสินค้าคืนเช่นกัน แล้วทำการจับสลากหาผู้มาจำหน่ายสินค้าใหม่ ถึงแม้ว่าคณะกรรมการจะมีหน้าที่ในการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของร้านค้าทั้งหมด และดูแลร้านค้าทั้งหมด แต่คณะกรรมการก็ไม่สามารถใช้อำนาจได้ทั้งหมด บางสิ่งก็ต้องใช้อำนาจของรัฐ โดยให้เทศกิจมาเป็นผู้ดูแล อย่างเช่นการยึดบัตร ยึดพื้นที่จำหน่าย คณะกรรมการจะมีหน้าที่ในการรายงานให้เทศกิจมาเป็นผู้ดำเนินการ ในขณะที่เดียวกันทางเทศกิจก็ไม่สามารถเข้ามาดำเนินการได้โดยไม่ผ่านทางคณะกรรมการ ดังนั้นจึงต้องอาศัยการประสานงานร่วมกัน ในส่วนของพ่อค้าแม่ค้าชาวจังหวัดสงขลาจะสามารถมาขออนุญาตจำหน่ายสินค้าในพื้นที่ได้หลัง 6 โมงเย็น เป็นการชั่วคราวถ้าหากเจ้าของพื้นที่ไม่มา และก็จะทำการพิจารณาว่าสินค้าที่จะนำมาจำหน่ายเป็นสินค้าที่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือเป็นสินค้าที่อนุโลมให้เข้ามาจำหน่ายได้หรือไม่...” (บดินทร์, 2549 : สัมภาษณ์) ซึ่งคณะกรรมการอีกท่านหนึ่งได้กล่าวถึงการจัดระเบียบของพ่อค้าแม่ค้าชาวจังหวัดสงขลาว่า “การจัดการในโซนนี้จะมีการให้พ่อค้าแม่ค้าชาวจังหวัดสงขลา โดยการกรอกแบบฟอร์มและให้บัตรประชาชนไว้ก่อนเข้ามาจำหน่ายสินค้าด้วย ซึ่งมีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น ที่ไม่มีการให้ลงทะเบียนอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้ก็ไม่จำเป็นที่ทุกพื้นที่จะต้องปฏิบัติเหมือนกัน ขึ้นอยู่กับแต่ละโซนว่าจะตกลงกันว่าอย่างไร...” (นุชจรรย์, 2549 : สัมภาษณ์)

นอกจากนั้นการบริหารจัดการของทางคณะกรรมการก็ยังมีบางส่วนของที่ประสบปัญหา ซึ่งมีประเด็นปัญหาหลัก ๆ อยู่ 2 ประเด็นคือ

1. การประสานงานกันระหว่างคณะกรรมการกับทางเจ้าหน้าที่เทศกิจในบางพื้นที่ซึ่งไม่ดีเท่าที่ควร ยังมีการขัดแย้งกันบ้าง โดยคณะกรรมการท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “มีปัญหาเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับเทศกิจบ่อยครั้ง เพราะทางคณะกรรมการกับทางเจ้าหน้าที่เทศกิจมักมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน บางที่เราทำอย่างนี้ แต่ทางเทศกิจก็มาต่อว่าว่าทำไมไม่ทำอย่างนั้น แต่เวลาเดินตรวจตราทางเราก็จะให้มาเดินตรวจตราพร้อมกันจะได้คิดพร้อมกันแก้ปัญหาพร้อมกันไม่ต้องมาขัดแย้งกันภายหลัง แต่ทางเทศกิจก็บอกว่าไม่สะดวก แล้วพอมานแยกกันทำงานก็มาขัดแย้งกัน...” (हनวด, 2549 : สัมภาษณ์)

2. ปัญหาที่เกิดขึ้นจากผู้ประกอบบางกลุ่มสามารถแก้ไขได้ยาก เพราะไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร โดยเฉพาะร้านค้าที่อยู่ในพื้นที่บางแห่งที่สร้างปัญหา แต่ก็ไม่ได้แก้ไขให้ดีขึ้นแต่อย่างใด แม้ว่าจะได้รับการร้องขอจากทางคณะกรรมการแล้วก็ตาม

จากการศึกษาวิวัฒนาการของการจัดถนนคนเดินในเชียงใหม่ในบทก่อนหน้านี้ และการศึกษาบทบาทและลักษณะการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มคนที่เข้าร่วมในถนนคนเดินทำให้ทราบว่า กลุ่มคนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้รูปแบบถนนคนเดินในเชียงใหม่มีลักษณะดังที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน และรูปแบบกิจกรรมนี้ก็เป็นตัวกำหนดลักษณะของกลุ่มค้าขาย และกลุ่มสันทนาการในพื้นที่ให้ทำกิจกรรมที่ส่งเสริมเอกลักษณ์ของถนนคนเดิน เพื่อจะได้ตอบสนองความต้องการของคนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีกลุ่มบริหารจัดการถนนคนเดินที่มีบทบาททั้งในด้านการดำเนินการจัดกิจกรรม ตลอดจนการควบคุมดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการทำกิจกรรมของกลุ่มต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นว่าทุกกลุ่มมีส่วนผลักดันซึ่งกันและกัน ทำให้ถนนคนเดินสามารถดำเนินต่อไปได้ อีกทั้งทุกกลุ่มก็ยังได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมคืนกลับมาเช่นกัน ในส่วนของปัญหาด้านต่าง ๆ ที่แต่ละกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นนั้นถ้าได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้น ถนนคนเดินก็จะเกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน

บทที่ 5

ผลของการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน

เนื่องจากถนนคนเดินเป็นการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านพื้นที่ ซึ่งมีการดำเนินการด้านการค้า การสนทนา และการแสดงออกทางวัฒนธรรมต่าง ๆ จึงก่อให้เกิดผลที่อาจแยกออกได้เป็น 4 ด้านใหญ่ ๆ คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม จากการสัมภาษณ์กลุ่มคนที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน และจากการสังเกตกิจกรรมที่จัดขึ้นพบว่า การจัดกิจกรรมถนนคนเดินมีทั้งผลดี ในขณะที่เดียวกันก็มีปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งสามารถสรุปได้ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ผลของการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน			
ด้านเศรษฐกิจ	ด้านสังคม	ด้านวัฒนธรรม	ด้านสิ่งแวดล้อม
1. ช่วยสร้างรายได้ให้แก่คนท้องถิ่น 2. ก่อให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์	1. ก่อให้เกิดพื้นที่ท่องเที่ยวใหม่ 2. ก่อให้เกิดพื้นที่นันทนาการ 3. ใช้พื้นที่โล่งในเมืองให้เป็นประโยชน์ 4. สร้างความสัมพันธ์ในสังคม 5. สร้างปัญหาให้แก่ผู้อาศัยในพื้นที่จัดกิจกรรม	1. ช่วยในการอนุรักษ์วัฒนธรรม 2. เป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ทางวัฒนธรรม	1. สร้างพื้นที่ปลอดมลพิษ 2. ทำให้เกิดมลภาวะในพื้นที่ใกล้เคียง 3. เพิ่มปริมาณการใช้พลังงาน

ตารางที่ 1 แสดงผลของการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน

5.1 ด้านเศรษฐกิจ

ถนนคนเดินมีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการจับจ่ายสินค้าของนักท่องเที่ยว และคนท้องถิ่น อีกทั้งเป็นพื้นที่จำหน่ายสินค้าเสรีที่ผู้ประกอบการไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ดังนั้นใน ด้านเศรษฐกิจถนนคนเดินจึงส่งผลที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่

1. ช่วยสร้างรายได้ให้แก่คนท้องถิ่น

ถนนคนเดินราชดำเนินในวันอาทิตย์ได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของเมือง เชียงใหม่ ซึ่งมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย ชาวต่างชาติ และคนท้องถิ่นเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยบุญเลิศ บุรณุปกรณ์ได้กล่าวในงานฉลองครบรอบ 4 ปีถนนคนเดินเชียงใหม่ ก้าวเข้าสู่ปีที่ 5 อย่างยั่งยืน เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2549 ไว้ว่าในปัจจุบันถนนคนเดินมีจำนวนร้านค้ามากกว่า 4,000 ร้านค้า และมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวมากถึงประมาณวันละ 80,000 - 200,000 คน สร้าง รายได้ประมาณ 40 ล้านบาทแล้ว ดังนั้นบรรยากาศของถนนคนเดินจึงคึกคักไปด้วยผู้คน และเต็มไปด้วยผู้ประกอบการจากแทบทุกอำเภอของจังหวัดเชียงใหม่ที่เดินทางเข้ามาจำหน่ายสินค้า ถนน คนเดินจึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะช่วยกระจายสินค้าให้แก่ผู้ประกอบการในท้องถิ่น และยังเป็นพื้นที่ ที่มีผู้ประกอบการรายใหม่เกิดขึ้นมากมาย ซึ่งกลุ่มผู้ประกอบการสามารถนำสินค้าที่ถูกต้องตามกฎ ระเบียบของถนนคนเดินเข้ามาจำหน่ายได้โดยตรง โดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง และไม่ต้องเสียค่าเช่าที่ เสียค่าใช้จ่ายเพียงค่าไฟหลอดละ 20 บาทเท่านั้น ทำให้ต้นทุนในการจำหน่ายสินค้าลดลง ซึ่ง จะทำให้ผู้ประกอบการได้รับรายได้เพิ่มเติมที่ โดยผู้จำหน่ายเสื้อผ้าพื้นเมืองรายหนึ่งได้กล่าวว่า “ปกติที่รับราชการได้เงินเดือนละประมาณ 10,000 กว่าบาท เหมือนจะเยอะแต่ไม่พอใช้จ่ายในแต่ละ เดือน ไหนจะค่าเทอมลูก ค่าอยู่ ค่ากินสารพัด ได้เงินเดือนมาก็ใช้เกือบหมดไม่มีเหลือเก็บ มาขาย ของที่นี่ช่วยได้เยอะ พอรู้ว่าเค้าจัดงานนี้ที่กรีบไปติดต่อกับพาณิชย์จังหวัด จนได้ที่ขาย ก็ขายพวก ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายมา 3 ปีกว่าแล้ว ตอนแรกก็รับเค้ามาขายอย่างเดียว หลัง ๆ ก็ซื้อผ้ามาจ้างช่างเย็บให้ บ้างจะได้แบบแปลก ๆ ขายได้เงินมากกว่าเงินเดือนจากงานหลักอีกด้วย ตกเดือนละประมาณ 20,000 กว่าบาท ความเป็นอยู่ดีขึ้นเยอะ...” (น้อย, 2549 : สัมภาษณ์) นอกจากนี้กิจกรรมถนนคนเดินยังเปิดโอกาสให้กลุ่มศิลปินอิสระในท้องถิ่นได้เข้ามาทำกิจกรรมโดยการจัดโชว์การแสดง หรือ จัดจำหน่ายงานศิลปะเพื่อหารายได้อีกด้วย ถนนคนเดินจึงเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่สามารถช่วยสร้าง งาน สร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น ให้คนท้องถิ่นมีรายได้ มีงานทำ ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของสมชาย สนั่นเมือง (2541 : 29-33) ที่ได้กล่าวถึงผลประโยชน์ที่คนในท้องถิ่นควรจะได้รับจากการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ซึ่งส่วนหนึ่งที่คนท้องถิ่นควรจะได้รับจากการท่องเที่ยวดังที่สมชาย สนั่นเมืองกล่าวก็คือ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และสังคมแก่คนในชุมชนส่วนใหญ่ ให้มีงานและสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งผลประโยชน์ที่คนท้องถิ่นได้รับจากการจัดกิจกรรม

ถนนคนเดินนี้ก็ส่งผลให้เกิดแรงสนับสนุนจากคนท้องถิ่นให้กิจกรรมสามารถดำเนินต่อไปได้ในระยะยาว

2. ก่อให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ถนนคนเดินเชียงใหม่เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมที่มีการผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเพื่อจับจ่ายสินค้า เข้าไว้ด้วยกัน จึงทำให้ถนนคนเดินเชียงใหม่ในปัจจุบันได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ ซึ่งนอกจากนักท่องเที่ยวที่มายังถนนคนเดินจะได้เรียนรู้วัฒนธรรม และสัมผัสความเป็นชุมชนชาวเหนือแล้ว นักท่องเที่ยวยังจะได้จับจ่ายสินค้าที่มีความหลากหลาย ทั้งสินค้าประเภทหัตถกรรมพื้นบ้าน สินค้าพื้นเมือง สินค้าที่ระลึก สินค้าหัตถกรรม สินค้าประดับตกแต่ง สินค้าเพื่อสุขภาพ สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ สินค้าประเภทบริการ สินค้าประเภทอาหาร/เครื่องดื่ม ฯลฯ ซึ่งสุทธิดาสุวรรณกันธา (2548 : 52) ได้กล่าวว่า “ผู้ประกอบการที่จำหน่ายสินค้าที่ถนนคนเดินแต่ละรายก็จะพยายามจะทำให้สินค้าของตนเองมีความโดดเด่น โดยใส่ไอเดีย ความแปลกในการออกแบบสินค้า และความเป็นวัฒนธรรมทางภาคเหนือลงไป และบางรายก้าวข้ามไปสู่การสร้างแบรนด์ของตนเองไปแล้ว” ถนนคนเดินจึงกลายเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ ๆ หรือพัฒนาสินค้าที่มีอยู่ให้มีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งถ้าไม่มีการจัดกิจกรรมในรูปแบบนี้ ก็คงจะไม่ค่อยมีผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ ๆ ออกจำหน่าย เพราะการผลิตสินค้าชนิดใหม่ออกสู่ตลาด ตั้งอยู่บนความเสี่ยง และต้องใช้เงินลงทุนสูง ทั้งต้นทุนการผลิต ต้นทุนจำหน่าย และต้นทุนในการส่งเสริมสินค้า ดังนั้นจึงเกิดผู้ประกอบการรายใหม่ ๆ น้อย แต่การจัดกิจกรรมถนนคนเดินทำให้ผู้ประกอบการเหล่านี้ลดต้นทุนต่าง ๆ ไปได้ จะเหลือต้นทุนอยู่แค่เพียงต้นทุนการผลิตเท่านั้น เพราะการจัดกิจกรรมถนนคนเดินผู้ประกอบการที่เข้ามาจำหน่ายสินค้าไม่ต้องเสียค่าเช่าที่จำหน่าย ไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง จึงสามารถตัดต้นทุนในการจัดจำหน่ายไปได้ ส่วนต้นทุนในด้านการส่งเสริมสินค้าก็สามารถตัดทอนลงไปได้เช่นกัน เพราะการมาจำหน่ายสินค้าที่ถนนคนเดินที่มีผู้เข้ามาท่องเที่ยวมากถึงประมาณวันละ 80,000 - 200,000 คน ก็เป็นเหมือนพื้นที่ในการส่งเสริมสินค้าให้เป็นที่รู้จักแก่กลุ่มตลาดต่าง ๆ ไปด้วย พื้นที่ถนนคนเดินจึงเป็นพื้นที่ที่ผู้ประกอบการทั้งรายเก่า และรายใหม่ สามารถพัฒนารูปแบบของสินค้า และใช้ความคิดสร้างสรรค์ที่มีอยู่ได้เต็มที่ ซึ่งผู้จำหน่ายสินค้าหัตถกรรมรายหนึ่งได้กล่าวว่า “มาขายของที่นี้ก็ต้องมีการพัฒนาสินค้า หรือเปลี่ยนรูปแบบสินค้าไปเรื่อย ๆ อยู่แล้ว ตอนแรกๆของของเราจะไม่ใช่ที่สนใจของนักท่องเที่ยวมากเท่าไร แต่ถ้าพอได้ขายไปซักพักเราก็จะรู้ถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวว่าเค้าชอบอะไร เค้าสนใจอะไร แล้วเราก็ต้องเอาสิ่งที่เราเรียนรู้มา มาพัฒนาสินค้าของเราให้

ตรงกับความต้องการของคนที่กำลังมาเที่ยว ในส่วนของพี่ก็คิดว่านักท่องเที่ยวที่นี้ก็มีทั้งคนไทย ทั้งคนต่างชาติ อย่างคนไทยก็คิดว่าสินค้าที่เค้าสนใจคงเป็นสินค้าแบบที่แปลกๆ ใหม่ๆ ไม่ค่อยมีให้เห็นที่ไหน ส่วนคนต่างชาติสินค้าเกือบทุกอย่างในบ้านเราก็เห็นเป็นของแปลกของเค้าอยู่แล้ว แต่ถ้าเราสร้างสินค้าของเราให้มันมีความโดดเด่นกว่าของคนอื่น แล้วก็ใส่รายละเอียดอะไรที่มันเป็นแบบไทย ๆ หรือแบบพื้นเมืองของเราลงไปในตัวสินค้า แค่นี้สินค้าน่าจะเป็นที่สนใจของคนที่กำลังมาเที่ยวแล้ว คงไม่มีใครจะอยากดูของซ้ำ ๆ แบบเดิม ๆ ถ้ามาเดินแล้วเห็นแต่แบบเดิม ๆ เค้าก็คงไม่อยากจะมากันแล้ว เป็นเราก็คงเบื่อ...” (นภ, 2549 : สัมภาษณ์) กล่าวได้ว่าอนคนเดินเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้คนทั่วได้แสดงออกถึงความคิด และจินตนาการในการผลิตสินค้าในรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในกลุ่มผู้ประกอบการ แล้วก็ส่งผลดีให้แก่ทั้งตัวผู้ประกอบการเอง และนักท่องเที่ยวด้วย เพราะการแข่งขันกันสร้างเอกลักษณ์ให้แก่สินค้าของตนเองก็จะทำให้ผู้ประกอบการได้พัฒนาทั้งทักษะของตนเอง และพัฒนาสินค้าซึ่งจะส่งผลไปถึงนักท่องเที่ยวให้ได้เลือกชมเลือกซื้อสินค้าที่มีรูปแบบใหม่ ๆ อยู่เสมอ แต่อีกด้านหนึ่งถ้าเป็นสินค้าที่มีเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น และมีคุณค่าทางวัฒนธรรม ในการพัฒนาสินค้าก็ควรต้องคำนึงถึงการรักษารูปแบบดั้งเดิมไว้ด้วย เพื่อไม่ให้เกิดการนำวัฒนธรรมมาเปลี่ยนแปลงเป็นสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการแก่นักท่องเที่ยวจนสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไป

ภาพที่ 21 สินค้าแบบไทย

5.2 ด้านสังคม

การใช้พื้นที่สาธารณะในการจัดถนนคนเดินเพื่อให้คนกลุ่มต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ และทำกิจกรรมร่วมกันนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านที่เป็นผลดี และผลเสีย ซึ่งผลจากการจัดกิจกรรมถนนคนเดินที่มีต่อสังคม มีอยู่ 5 ประการที่สำคัญ ได้แก่

1. ก่อให้เกิดพื้นที่ท่องเที่ยวใหม่

จังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญในภาคเหนือ เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม เพียบพร้อมไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และศาสนา เนื่องจากเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรล้านนามาก่อน นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณีอันโดดเด่น ซึ่ง ในปี พ.ศ. 2545 มีนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ประมาณ 3.4 ล้านคน สร้างรายได้ให้แก่จังหวัดเชียงใหม่ ไม่ต่ำกว่า 37,000 ล้านบาท โดยเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 1.8 ล้านคน และเป็นนักท่องเที่ยวต่างประเทศ 1.6 ล้านคน (พรทิพย์ เชียรธีรวิทย์, ม.ป.ป. : 8)

จากการที่เชียงใหม่เป็นเมืองที่มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติให้ความสนใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากนั้น ทำให้เชียงใหม่ยังต้องมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความพร้อมและมีความหลากหลายมากขึ้น เพราะถ้าแหล่งท่องเที่ยวยังคงเป็นแบบเดิม ขาดกิจกรรม และแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ นักท่องเที่ยวก็จะเกิดความเบื่อหน่าย ดังนั้นนอกจากการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้มีความพร้อมในการรับนักท่องเที่ยวแล้ว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ขึ้นมาก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวได้ ซึ่งการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ขึ้นมาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบใหม่นั้นก็เป็นอีกหนึ่งทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสกับกิจกรรมและวิถีชีวิตของคนเชียงใหม่ อีกทั้งยังได้เดินชม และเลือกซื้อสินค้าหลากหลายประเภทที่วางเรียงรายอยู่สองฟากฝั่งถนนตลอดเส้นทาง ซึ่งลักษณะของสินค้าและการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจนั้นจากการศึกษาของ ระพีพรรณ ทองหล่อ และคณะ (2546) พบว่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นทั้งประเภทที่เป็นสินค้าที่ระลึก และประเภทที่เป็นลักษณะการท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ นั้น นักท่องเที่ยวต่างชาติให้ความสำคัญกับเรื่องของเรามีเอกลักษณ์ความเป็นไทย และความสมบูรณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยวมากที่สุด ดังนั้นแนวทางสำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นจึงควรมุ่งเน้นในเรื่องของการสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้เกิดขึ้น ซึ่งการจัดกิจกรรมถนนคนเดินก็มุ่งเน้นในด้านการสร้างเอกลักษณ์เช่นกัน ทั้งทางด้านสถานที่จัดกิจกรรม สินค้าที่วางจำหน่าย และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น ก็ล้วนแต่คำนึงถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น กล่าวคือ ด้านสถานที่จัดกิจกรรมก็เลือกจัดภายในบริเวณถนนสายเก่าแก่ของเมืองซึ่งเต็มไปด้วยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นที่สามารถถ่ายทอดให้นักท่องเที่ยว

เที่ยวได้รู้ ได้เห็นได้ ภายใต้อบรมวิชาการจัดงานแบบเป็นกันเองของชาวเหนือ อีกทั้งยังมีกลุ่มศิลปินอิสระมาช่วยเพิ่มสีสันให้ถนนคนเดินมีบรรยากาศที่ดูผ่อนคลาย และสนุกสนานมากยิ่งขึ้น ส่วนทางด้านสินค้าที่วางจำหน่ายนั้นนอกจากจะมีความหลากหลายแล้ว สินค้าส่วนใหญ่ก็เป็นสินค้าที่มีความโดดเด่น และเป็นเอกลักษณ์ของเชียงใหม่ กล่าวได้ว่าถนนคนเดินได้รวบรวมผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของจังหวัดเชียงใหม่ทุกประเภทมาจำหน่าย ในบรรยากาศที่มีความแตกต่างจากไนท์บาร์ซาร์ที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้จัก ทำให้กิจกรรมถนนคนเดินกลายเป็นอีกหนึ่งแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่สามารถสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมได้ และด้วยความมีเอกลักษณ์ของถนนคนเดินดังที่กล่าวมานี้จึงทำให้กิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ยังคงดำเนินมาได้ถึงปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมิ่งสรรพ ขาวสะอาด ; นกุล เครือฟู และอัครพงศ์ อ้นทอง (2548 : 27) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการจัดกิจกรรมในระดับท้องถิ่นควรมีเอกลักษณ์ของตน และเป็นไปโดยวัฒนธรรมท้องถิ่นที่แท้จริง การจัดกิจกรรมเริ่มมีการลอกเลียนแบบโดยความเข้าใจผิดว่าจะได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเหมือนกับกิจกรรมซึ่งจัดในที่อื่น ๆ จึงขาดเอกลักษณ์เฉพาะจนอาจจะทำให้การจัดกิจกรรมขาดเสน่ห์ที่เป็นสิ่งดึงดูดใจไป อันเป็นสาเหตุให้รูปแบบของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวดำเนินไปอย่างไม่ยั่งยืน

2. ก่อให้เกิดพื้นที่นันทนาการ

สภาพสังคมในปัจจุบันเต็มไปด้วยปัจจัยที่สามารถก่อให้เกิดความตึงเครียดอยู่มากมาย คนส่วนใหญ่จึงต้องหาทางผ่อนคลายความตึงเครียดโดยการหากิจกรรมนันทนาการทำในยามว่าง ซึ่งสมบัติ กาญจนกิจ (2544 : 17) ได้กล่าวถึงความหมายของนันทนาการเอาไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมซึ่งมีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย การที่บุคคลหรือชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามความสนใจของตน แล้วก่อให้เกิดผลการพัฒนาอารมณ์สุข สนุกสนาน หรือสุขสงบ กิจกรรมในที่นี้หมายถึง กิจกรรมประเภท เกม กีฬา ศิลปะ ดนตรี การแสดงละคร การเดินทางท่องเที่ยว การอยู่ค่ายพักแรม งานอาสาสมัคร งานอดิเรก กีฬาทำท่าย เป็นต้น ซึ่งการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ก็เป็นกิจกรรมนันทนาการประเภทหนึ่งที่มุ่งเน้นในเรื่องการส่งเสริมวัฒนธรรม โดยสมบัติ กาญจนกิจ (2544 : 43) ได้อธิบายถึงกิจกรรมนันทนาการทางวัฒนธรรมนี้ว่า ประเพณีวัฒนธรรมและกิจกรรมที่ส่งเสริมทางวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ถ่ายทอดการแสดงออกทางวัฒนธรรม และอารยธรรมทางวัฒนธรรมของกลุ่มต่าง ๆ พอจะแบ่งออกได้เป็น งานเทศกาล ศิลปะ หัตถกรรม ดนตรี ประเพณีและชีวิตพื้นบ้าน ซึ่งการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ นั้น ก็เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อการนันทนาการที่มีการถ่ายทอดการแสดงออกทางวัฒนธรรมเช่นกัน อย่างเช่น การจัดแสดงของกลุ่มศิลปินพื้นเมือง การสาธิตการทำหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นต้น นอกจากนั้นถนนคนเดินยังเป็นที่รวม

ตัวเพื่อทำกิจกรรมนันทนาการของคนในท้องถิ่นกลุ่มต่าง ๆ อย่างเช่น กลุ่มศิลปินอิสระ ซึ่งศิลปินอิสระที่จำหน่ายงานศิลปะรายหนึ่งได้กล่าวว่า “ถนนคนเดินทำให้พวกกลุ่มคนรักงานศิลปะได้มารวมตัวกัน อย่างเมื่อก่อนไม่ได้มีการจัดพื้นที่ให้พวกเราทำกิจกรรมร่วมกันอย่างนี้ พวกเราก็จะต่างคนต่างทำงานไม่เคยได้มารวมตัวกัน ไม่เคยรู้จักกัน แต่พอเริ่มมีถนนคนเดินที่ทำแพ พวกเราก็เริ่มได้มารู้จักกัน เริ่มมารวมตัวกัน พอย้ายมาจัดที่นี้ทางคณะกรรมการเค้าก็ให้พื้นที่พวกเราโดยเฉพาะเลย ไม่ต้องไปนั่งแยกกันขายแล้ว ให้มารวมกลุ่มกันขาย แล้วก็จัดพื้นที่พิเศษให้ตรงกลางถนน เพราะเค้าเห็นว่าพวกเราเป็นสีสันให้ถนนคนเดิน แล้วการที่พวกเราได้มารวมกลุ่มกันอย่างนี้ก็ดี รู้สึกว่ามีความสุขที่ได้มาทำกิจกรรม มาพูด มาคุยกับคนที่ชอบงานศิลปะเหมือน ๆ กับเรา...” (อร, 2549 : สัมภาษณ์) จึงกล่าวได้ว่าการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในวันอาทิตย์นั้น เป็นการจัดพื้นที่เพื่อการนันทนาการให้แก่สังคม ทั้งคนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวจากที่อื่น ๆ ต่างก็สามารถเข้ามาทำกิจกรรมในยามว่างได้ตามความสนใจของแต่ละกลุ่ม

ภาพที่ 22 กลุ่มงานศิลปะ

3. ก่อให้เกิดการใช้พื้นที่โล่งในเมืองให้เป็นประโยชน์

รูปแบบการจัดกิจกรรมถนนคนเดินเชียงใหม่ได้มีการใช้พื้นที่ถนนราชดำเนิน และถนนพระปกเกล้าบางส่วนมาเป็นพื้นที่หลักในการทำกิจกรรม นอกจากนั้นยังมีการจัดกิจกรรมบริเวณพื้นที่โล่งอื่น ๆ ที่อยู่ภายในบริเวณถนนคนเดินด้วย ซึ่งก็คือ พื้นที่โล่งบริเวณอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ พื้นที่โล่งบริเวณลานช่วงประตูท่าแพ และพื้นที่โล่งภายในวัด โดยสวนสาธารณะหน้าอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ เป็นสวนที่จัดสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2526 ตั้งอยู่ที่ถนนพระปกเกล้า มีเนื้อที่โดยประมาณ 2 ไร่ 60 ตารางวา เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่อยู่ท่ามกลางเมือง ซึ่งเป็นที่ตั้งของอนุสาวรีย์ที่สำคัญ มีการจัดบริเวณรอบ ๆ ไร่สวยงามด้วยไม้ดอกและไม้ใบชนิดต่าง ๆ (พรนภา สมสุข, 2537 : 50) และพื้นที่โล่งบริเวณลานช่วงประตูท่าแพ ซึ่งตั้งอยู่บนถนนท่าแพ มีขนาด 3 ไร่ ลักษณะพื้นที่ทั้งหมดเทซิเมนต์

และปลูกไม้ร่มเงา เพื่อความสวยงาม และสดชื่นของบริเวณ (พจนานุกรม, 2537 : 60) โดยนิวัตรดันตยานุสรณ์ (2543 : 13-27) ได้จัดให้พื้นที่ช่วงประตูท่าแพ และอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ มีลักษณะเป็นพื้นที่โล่งเพื่อสวนสาธารณะและนันทนาการ อีกทั้งยังเป็นพื้นที่โล่งเพื่อประโยชน์ทางประวัติศาสตร์ด้วย เนื่องจากทำเลที่ตั้งมีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์เกี่ยวข้องกับการสร้างเมือง ซึ่งสถานที่ที่มีลักษณะเป็นพื้นที่โล่งเพื่อประโยชน์ทางประวัติศาสตร์ยังได้แก่ วัดที่มีกิจกรรมและมีพระสงฆ์ดูแล โดยวัดถือเป็นพื้นที่ที่ทรงคุณค่าต่อการจัดการพื้นที่โล่งในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เพราะสามารถใช้ได้ทั้งกิจกรรมนันทนาการ และศาสนา อีกทั้งยังบ่งบอกถึงความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ที่รุ่งเรืองในอดีต ซึ่งรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการก็ได้เล็งเห็นประโยชน์ และความสำคัญของพื้นที่โล่งเหล่านี้ จึงจัดให้มีกิจกรรมขึ้นบริเวณพื้นที่โล่งจุดต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่จัดกิจกรรม โดยพื้นที่บริเวณลานอนุสาวรีย์สามกษัตริย์จะเป็นพื้นที่โล่งที่จัดสรรไว้ให้สำหรับนักท่องเที่ยวได้มานั่งพักผ่อน และชมการแสดง ที่ทางหน่วยงานต่าง ๆ จัดเตรียมไว้ในแต่ละสัปดาห์

ภาพที่ 23 พื้นที่จัดกิจกรรมบริเวณลานอนุสาวรีย์สามกษัตริย์

ส่วนบริเวณลานช่วงประตูท่าแพ หลังจากมีการย้ายพื้นที่ในการจัดกิจกรรมจากบริเวณถนนท่าแพมาเป็นถนนราชดำเนินแล้ว พื้นที่บริเวณลานช่วงประตูท่าแพก็ยังมีกิจกรรมอยู่เช่นเดิม โดยพื้นที่โล่งทั้งหมดก็จะจัดให้มีการจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง สินค้าของกลุ่มชาวเขา และมีพื้นที่สำหรับจัดเวทีการแสดงตามโอกาสต่าง ๆ

ภาพที่ 24 พื้นที่จัดกิจกรรมบริเวณลานช่วงประตูท่าแพ

นอกจากนั้นวัดต่าง ๆ บริเวณถนนคนเดิน ยังได้มีการใช้พื้นที่ลานวัดในการจัดกิจกรรมไว้ให้สำหรับนักท่องเที่ยวเช่นกัน เช่น จัดคาเฟ่หมั้ว เป็นต้น โดยในงานวิจัยของพรนภา สมสุข (2537 : 97) ได้ระบุว่าวัดเป็นสถานที่ที่มีศักยภาพสำหรับการพัฒนาให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจนอกเหนือจากสวนสาธารณะ โดยการปรับปรุงพื้นที่บางส่วนในวัดสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจและจัดกิจกรรมนันทนาการประเภทที่ไม่ขัดแย้งกับหน้าที่ของวัด และไม่รบกวนพระสงฆ์

กล่าวได้ว่าการจัดกิจกรรมถนนคนเดินเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมที่สามารถใช้พื้นที่ทุกส่วน ทั้งพื้นที่ถนน พื้นที่โล่งภายในวัด และพื้นที่โล่งสาธารณะ ที่มีอยู่ภายในบริเวณพื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินได้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด

4. สร้างความสัมพันธ์ในสังคม

สภาพการดำเนินชีวิตของคนในสังคมเมืองเชียงใหม่ ณ ปัจจุบันนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปมากจากที่แต่เดิมวิถีชีวิตของผู้คนดำเนินไปอย่างเรียบง่าย ตามรูปแบบสังคมของคนพื้นเมืองที่ต่างถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน จนกระทั่งเมื่อเมืองเชียงใหม่กลายมาเป็นศูนย์กลางความเจริญในด้านต่าง ๆ จึงทำให้สภาพแวดล้อม และสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป วิถีชีวิตของผู้คนที่เคยอยู่กันแบบเรียบง่ายก็ต้องกลับกลายสภาพมาเป็นวิถีชีวิตที่ต้องดำเนินไปอย่างเร่งรีบตามรูปแบบของผู้คนที่อยู่ในเมืองใหญ่ ซึ่งจากการศึกษาของดวงจันทร์ เจริญเมือง (2541) พบว่าคนส่วนใหญ่เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างกัน ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน และการมีส่วนร่วมในชุมชนน้อยลง หรือต่างคนต่างอยู่มากขึ้น โดยภาพรวม การที่เมืองเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางด้านต่าง ๆ ของภาคเหนืออาจเป็นสาเหตุให้ชุมชนแตกสลาย เชียงใหม่ได้กลายเป็นแหล่งงานใหญ่ที่มีคนอพยพเข้ามาอยู่ในเชียงใหม่มากขึ้น คนใน

ชุมชนเดิมจำนวนหนึ่งได้ขายที่แล้วอพยพย้ายถิ่นออกไป และถูกแทนที่ด้วยคนต่างถิ่นที่ไม่มี ความผูกพันกับสังคมเชียงใหม่ อาชีพคนเปลี่ยนไป และหลากหลาย วิธีชีวิตคนในชุมชนที่แตกต่าง กันมากขึ้นทำให้การร่วมกิจกรรมในชุมชนน้อยลง ยิ่งคนเดิมในเชียงใหม่ไม่ร่วมงานในงานพิธีต่าง ๆ เหมือนในอดีต เนื่องจากเห็นว่างานเหล่านั้นไม่ใช่วัฒนธรรมดั้งเดิมของตน หากแต่ปรุงแต่งขึ้นเพื่อ เป็นจุดขายของการท่องเที่ยวก็จะให้ชุมชนเดิมที่ถูกการวางแผนทางกายภาพแยกให้ห่างเหินกัน ขาด ความรู้สึกเกาะเกี่ยวและความรู้สึกร่วมในการเป็นชุมชนออกไปทุกที

ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เองที่ทำให้สัมพันธภาพที่เคยมีต่อกันของผู้คนในสังคมลดน้อยลง นอก จากนั้นในปัจจุบันการนิยมใช้รถเพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางก็เป็นปัจจัยหลักในการดำเนิน ชีวิตไปแล้ว ทำให้การเดินทางเท้าหรือใช้รถจักรยานในการสัญจรมีจำนวนที่ลดลง เนื่องจากสภาวะแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการสัญจรประเภทนี้เท่าใดนัก จึงทำให้คนมีโอกาสพบปะพูดคุยกันลดน้อยลง อีกทั้งยังไม่ค่อยมีกิจกรรมใด ๆ ที่จะสามารถเป็นศูนย์กลางในการพบปะพูดคุยกันของผู้คนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมได้ ดังนั้นการจัดพื้นที่ถนนคนเดินขึ้นภายในบริเวณใจกลางเมืองที่ผู้คนสามารถเดินทาง มาพบปะกัน หรือมาทำกิจกรรมร่วมกันได้อย่างสะดวก จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยสร้างสัมพันธ ภาพระหว่างผู้คนในสังคมได้ ซึ่งจากการศึกษาคนกลุ่มต่าง ๆ ที่มาร่วมกิจกรรมถนนคนเดิน ทั้งผู้ที่ มาจำหน่ายสินค้า ร้านค้าในพื้นที่ และนักท่องเที่ยว ต่างก็มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ถนนคน เดินทำให้ได้พบปะ และพูดคุยกับผู้อื่นมากขึ้น ซึ่งไม่ใช่แค่การพบปะ พูดคุยกันในเชิงธุรกิจ แต่มีทั้ง การพูดคุยกันในเชิงแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ หรือได้พบเพื่อนกลุ่มใหม่ ๆ ทำให้มี สังคมที่กว้างขึ้น และมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันซึ่งเป็นการสร้างมิตรภาพอันดี ดังที่ศิลปินอิสระ ราชหนึ่งที่เล่นดนตรีอยู่บริเวณถนนคนเดิน ได้กล่าวว่า “มาเล่นดนตรีที่นี่ก็ทำให้ได้รู้จักคนมากขึ้น กลุ่มที่ขายของอยู่แถวนี้ก็รู้จักสนิทสนมกันหมดทุกคน ไม่เคยมีปัญหากับใครมีแต่จะช่วยเหลือกัน อย่างตอนช่วงที่น้ำท่วมเชียงใหม่คราวที่แล้วพ่อค้าแม่ค้าบางคนแถวนี้เค้าก็เดือดร้อนเรายังไปช่วยเค้า ขนของหนีนํ้ากันอยู่เลย...” (เบ๊จ๊, 2549 : สัมภาษณ์) ดังนั้นภายใต้สภาพสังคมในปัจจุบันที่มีแต่ ความเร่งรีบ มีแต่การแก่งแย่งแข่งขัน และใช้ชีวิตแบบต่างคนต่างอยู่ การจัดกิจกรรมถนนคนเดินจึง เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่จะช่วยผสานให้คนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมได้มารวมตัวกัน และสร้างสัมพันธภาพอัน ดีระหว่างกันได้

5. สร้างปัญหาให้แก่ผู้อาศัยในพื้นที่จัดกิจกรรม

นอกจากผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้นกับสังคม และสิ่งแวดล้อมโดยรวมแล้ว ผลกระทบส่วน หนึ่งจากการจัดกิจกรรมก็ได้เกิดกับคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ด้วยเช่นกัน ซึ่งการจัดถนนคนเดินได้ก่อ ให้เกิดปัญหาให้แก่ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จัดกิจกรรมในด้านความไม่สะดวกในการใช้รถใช้ถนน และ

เกิดมลภาวะทางเสียงในพื้นที่ กล่าวคือ ภายในพื้นที่จัดงานยังมีบ้านพักอาศัย และร้านค้าส่วนหนึ่งที่ไม่ได้เปิดทำการในวันจัดกิจกรรม ซึ่งบ้านพักอาศัย และร้านค้าเหล่านี้จะไม่ได้รับความสะดวกในวันจัดกิจกรรม เนื่องจากไม่สามารถใช้รถใช้ถนนบริเวณนั้นได้เป็นเวลานานถึง 7 ชั่วโมง เจ้าของร้านค้าแห่งหนึ่งที่ไม่ได้เปิดทำการในวันจัดกิจกรรมได้กล่าวว่า “วันอาทิตย์จะเป็นวันปิดร้านให้ครอบครัว กับลูกจ้างได้พักผ่อน ถ้าเปิดร้านก็จะต้องดูแลร้านเองทั้งหมดทำให้เหนื่อยเพิ่มขึ้นเลยไม่ได้เปิดในวันที่มีถนนคนเดิน ถ้าเป็นเมื่อก่อนที่ยังไม่มีถนนคนเดินมาจัดที่นี้วันอาทิตย์ก็จะออกไปไหนต่อไหนกับครอบครัวได้สะดวกกว่า ส่วนมากก็จะพากันไปซื้อของเข้าร้านบ้างเตรียมขายในอาทิตย์ต่อไป แต่ตอนนี้ลำบากถ้าจะออกไปซื้อของก็ต้องพากันไปแต่เช้าตั้งแต่ตอนที่ห้างเค้าเปิด จะออกไปช่วงเย็น ๆ เหมือนเมื่อก่อนไม่ได้แล้วเพราะพวกขายของเค้าตั้งของขายปิดหน้าร้านเราไปแล้ว...” (อิน, 2549 : สัมภาษณ์) ซึ่งจากการศึกษาพบว่าร้านค้าที่ประสบปัญหานี้ มีความต้องการให้การจัดกิจกรรมมีความตรงต่อเวลา เนื่องจากก่อนเวลาปิดถนนก็มีกลุ่มค้าขายทยอยมาจัดเตรียมตั้งสินค้าตั้งแต่ช่วงบ่ายแล้ว ทำให้ไม่ได้รับความสะดวกในการใช้รถใช้ถนน ดังนั้นจึงต้องการให้มีการนำสินค้ามาตั้งได้ตั้งแต่เวลา 15.00 น. ไม่ใช่ก่อนเวลาที่กำหนดนี้ และตอนถึงช่วงเปิดถนนก็ต้องการให้กลุ่มค้าขายรีบจัดเก็บสินค้าออกจากพื้นที่ให้ตรงตามเวลาที่กำหนด เพราะจะได้ไม่รบกวนการพักผ่อน นอกจากนี้ยังพบปัญหาเรื่องเสียงดัง เนื่องจากภายในพื้นที่จัดงานมีการใช้เครื่องขยายเสียงประกาศเสียงตามสาย และเสียงดังจากการจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ทำให้รบกวนการพักผ่อน ซึ่งเจ้าของร้านค้าที่อยู่ใกล้กับเวทีการจัดกิจกรรมการแสดงได้กล่าวว่า “ตอนที่ย้ายมาจัดถนนคนเดินที่นี้ใหม่ ๆ ก็ไม่ค่อยมีปัญหาอะไร เพราะคนมาเที่ยวกับร้านค้ายังไม่มากมายจนแออัดเหมือนตอนนี้ พอทั้งร้านขายของทั้งคนมาเที่ยวเยอะปัญหาก็ยิ่งมาก ใช้เครื่องเสียงกันก็มากขึ้น อย่างแถวอนุสาวรีย์สามกษัตริย์บางวันขนาดยังไม่มีการจัดแสดงอะไรก็เปิดเพลงเสียงดังมาก ๆ ตั้งแต่ช่วงเย็นขนาดคูทิวอยู่ในร้านยังเสียงดังกลบเสียงทีวี จะคุยกันแต่ละทีก็แทบจะฟังกันไม่รู้เรื่อง วันพักผ่อนก็เหมือนไม่ได้พักผ่อน กว่าแถวนี้จะสงบจริง ๆ ก็ห้าทุ่มกว่า...” (นิง, 2549 : สัมภาษณ์) ดังนั้นร้านค้าที่ประสบปัญหานี้จึงต้องการให้มีการลดระดับเสียงที่ใช้ในพื้นที่ และต้องการให้มีการตัดเตือนหรือห้ามปรามอย่างเข้มงวดกับร้านค้าที่มีการใช้เครื่องเสียง เพราะถ้าไม่มีการตัดเตือนหรือห้ามปรามอย่างเข้มงวดก็จะทำให้มีร้านค้าอื่น ๆ ปฏิบัติเช่นนี้อีก

5.3 ด้านวัฒนธรรม

การทำกิจกรรมที่หลากหลายของคนกลุ่มต่าง ๆ ในถนนคนเดินทำให้เกิดการถ่ายทอดถึงวิถีการดำเนินชีวิต และวัฒนธรรมของท้องถิ่นออกมา ซึ่งการดำเนินกิจกรรมในลักษณะนี้ได้ส่งผลในด้านวัฒนธรรม 2 ประการ ได้แก่

1. ช่วยในการอนุรักษ์วัฒนธรรม

ในปัจจุบันวัฒนธรรมที่นับว่าเป็นเอกลักษณ์ และจุดขายที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงใหม่ กำลังอยู่ในสภาวะที่ล่อแหลมต่อการสูญเสียเอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อันเนื่องมาจากหลายสาเหตุทั้งกระแสความนิยมชมชอบวัฒนธรรมตะวันตก และความเจริญทางเศรษฐกิจซึ่งได้ทำลายย่านเมืองเก่า และสถาปัตยกรรมล้านนา นอกจากนี้ ชุมชนยังมีความต้องการรักษาวัฒนธรรมเพียงเพื่อผลประโยชน์ของการท่องเที่ยวเท่านั้น ทำให้รูปลักษณ์ของวัฒนธรรมที่รักษาไว้ขาดความจรรโลงใจที่แท้จริง และสูญเสียเส้นสายของตนเอง เพราะเป็นวัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตแต่ดั้งเดิม และบิดเบือนความหมายอันดีงามที่มีมาแต่เก่าก่อน ดังนั้น การอนุรักษ์เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมจึงเป็นไปได้ยาก หากคนในชุมชนขาดความเข้าใจ และความภูมิใจ หรือไม่มีจิตสำนึกที่จะรักษามรดกทางวัฒนธรรมของตน และไม่ตระหนักถึงผลพลอยได้ทางเศรษฐกิจในการรักษาวัฒนธรรม (มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด ; นุกูล เครือฟู และอักรพงศ์ อันทอง, 2548 : 26)

การจัดกิจกรรมถนนคนเดินจึงน่าจะเป็นอีกหนึ่งวิถีทางที่จะสร้างจิตสำนึก และความเข้าใจที่แท้จริงในการรักษามรดกทางวัฒนธรรม เพราะกิจกรรมถนนคนเดินไม่ได้จัดขึ้นเพื่อให้เป็นเพียงแค่แหล่งจำหน่ายสินค้าของท้องถิ่น หรือไม่ได้จัดขึ้นเพื่อเพียงแค่ต้องการนำเอาวัฒนธรรมมาเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ในอีกแง่มุมหนึ่งถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ นั้นเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อคนท้องถิ่น ให้คนท้องถิ่นได้มาร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรม และวิถีชีวิตให้เป็นที่รู้จักแก่ผู้มาพบเห็น เพื่อไม่ให้สิ่งที่เป็นเอกลักษณ์เหล่านี้สูญหายไป ดังเช่น ครูจากโรงเรียนเมตตาศึกษาท่านหนึ่งที่นำเด็กนักเรียนมาทำกิจกรรมที่ถนนคนเดินได้กล่าวว่า “พาเด็กนักเรียนโรงเรียนเมตตามานั่งทำตุ๊ก ทำพวกเครื่องจักสานให้นักท่องเที่ยวดู เพราะมันเป็นของท้องถิ่นเรา ที่ต้องพาเด็กมานั่งทำที่นี้ก็อยากให้เด็กเห็นว่าสิ่งที่เค้ากำลังทำอยู่มีคนเค้าสนใจ มันเป็นเรื่องที่มีคุณค่า นักท่องเที่ยวเดินผ่านไปผ่านมาเค้าก็แวะดู ก็ยิ่งดีที่เราจะได้ให้เค้าได้รู้จักของพื้นเมืองของบ้านเราด้วย บางคนก็มาลองทำ ตุ๊ก ๆ เค้าก็สอนทำได้ เด็กจะได้ภูมิใจในผลงานของเค้าแล้วก็อยากที่จะเรียนอยากที่จะทำมันไปเรื่อย ๆ อยากให้เด็กเห็นคุณค่าของสิ่งของพื้นเมือง ถ้าเราแค่สอนในห้องเด็กก็เบื่อ เด็กก็ลืม เด็กสมัยนี้รู้จักแต่เล่นเกมส์ เรื่องอะไรเกี่ยวกับพื้นเมืองไม่ค่อยจะอยากรู้อะไรเรียนหรือ เล่นต้องให้มาทำโฮว์ข้างนอกจะได้รู้สึกสนุกไปด้วย...” (สมาน, 2549 : สัมภาษณ์) ซึ่งในกรณี

ของครูท่านนี้ที่พาเด็กมาก็ไม่ได้มีการเรียกเก็บเงิน หรือรับบริจาคสิ่งใด ๆ จากนักท่องเที่ยว แต่มาเพื่อต้องการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับศิลปะของท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักแก่คนทั่วไป โดยใช้ถนนคนเดินเป็นพื้นที่ในการให้ความรู้และยังต้องการให้เยาวชนรุ่นใหม่หันมาให้ความสนใจกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของท้องถิ่น ซึ่งต้องการการปลูกฝังให้เรียนรู้ตั้งแต่เด็กเพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดี ถนนคนเดินจึงเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้แก่คนท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนทำกิจกรรมในเชิงการสาธิตทางวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อสืบสานให้วัฒนธรรมคงอยู่ และเผยแพร่แก่คนทั่วไป

ภาพที่ 25 กลุ่มเด็กนักเรียน

2. เป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ทางวัฒนธรรม

การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ได้นั้น นอกจากจะเป็นกิจกรรมที่สร้างความเพลิดเพลินให้แก่ผู้ที่ได้มาทำกิจกรรมแล้ว ยังต้องเป็นกิจกรรมที่สามารถให้ประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวด้วย ซึ่งการจัดกิจกรรมถนนคนเดินก็เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่สามารถสร้างองค์ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมให้แก่นักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติได้มีโอกาสในการที่จะแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและรู้กับคนท้องถิ่น กล่าวคือ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้น หรือสินค้าที่มาจัดจำหน่ายในบริเวณถนนคนเดิน ส่วนใหญ่ก็เป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนท้องถิ่นทั้งสิ้น ดังนั้นการที่นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเที่ยวชมสิ่งเหล่านี้ก็จะทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น นอกจากนั้นถนนคนเดินยังจัดเวทีเพื่อแสดงศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวได้มานั่งชม ซึ่งบางครั้งก็มีชาวต่างชาติมาจัดแสดงร่วมกับคนท้องถิ่นเพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมด้วย โดยคนท้องถิ่นรายหนึ่งที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดิน และแวะมาชมการแสดงอยู่บริเวณลานอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ได้เล่าให้ฟังว่า “เคยแวะมาดูการแสดงที่เค้าจัดให้ดูช่วงหัวค่ำบ้างเป็นบางครั้ง การแสดงอันไหนที่เราเคยเห็นบ่อยแล้วก็จะไม่ค่อยได้ดู แต่ทุกทีที่มาถนนคนเดินก็เดินผ่านมาว่ามีการแสดงอะไร ก็เห็นมีชาวต่างชาติมาดู มาถ่ายรูปกันเยอะนะ เค้าจะมีจัดกัน 2 ที่ อยู่ตรงนี้ที่นี้ (ลาน

อนุสาวรีย์สามกษัตริย์) แล้วก็อยู่แถวโรงเรียนพุทธิโสภณก็อีกที่หนึ่ง ตรงนั้นการแสดงก็น่าสนใจ พาเด็ก ๆ มาฟ้อนมารำกัน ตรงนั้นคนดูจะน้อยหน่อย เพราะถ้าเป็นนักท่องเที่ยวจากที่อื่นเค้าก็คงจะไม่ว่ามีเวทีการแสดงตรงนั้นด้วย คงจะไม่ค่อยเดินไปถึงกัน ส่วนตรงที่จัดที่นี้ก็จะเป็นการแสดงใหญ่ ๆ ที่น่าสนใจ อย่างวันนี้มีชาวต่างชาติมาแสดงด้วยก็สนุกดี ได้เห็นวัฒนธรรมการเล่นของเค้า อยากให้จัดแสดงแบบนี้บ่อย ๆ ...” (อิริชา, 2549 : สัมภาษณ์) ซึ่งในวันที่สัมภาษณ์นั้นเป็นการจัดการแสดงเพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมล้านนากับญี่ปุ่น ซึ่งมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก เพราะนอกจากจะมีการจัดแสดงบนเวทีแล้วยังมีการบรรยายถึงวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ ทำให้นักท่องเที่ยวทุกกลุ่มสามารถรับรู้และเข้าใจถึงศิลปวัฒนธรรมที่กำลังถ่ายทอดอยู่เหล่านี้ได้โดยง่าย

ภาพที่ 26 พื้นที่จัดการแสดงบริเวณหน้าโรงเรียนพุทธิโสภณ

ภาพที่ 27 พื้นที่จัดการแสดงบริเวณลานอนุสาวรีย์สามกษัตริย์

5.4 ด้านสิ่งแวดล้อม

เนื่องจากการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในประเทศไทยนั้นเริ่มมาจากความต้องการในการประหยัดพลังงาน และลดมลพิษ ดังนั้นวัตถุประสงค์หลักของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่จึงได้ให้ความสำคัญกับการประหยัดพลังงาน และลดมลพิษด้วยเช่นกัน แต่เมื่อมีการจัดกิจกรรมเกิดขึ้นแล้วผลในด้านสิ่งแวดล้อมที่ได้รับนั้นมีทั้งในด้านผลดี และผลเสีย ซึ่งผลที่สำคัญมีอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1. สร้างพื้นที่ปลอดมลพิษ

จังหวัดเชียงใหม่เป็นเมืองที่มีการพัฒนาความเจริญในด้านต่าง ๆ เป็นจำนวนมากจึงก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมา ซึ่งปัญหาทางด้านมลพิษทางอากาศเป็นปัญหาหนึ่งqueเพิ่มความรุนแรงอย่างเห็นได้ชัดตามการพัฒนาของเมือง ผู้คนส่วนใหญ่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้รถในการสัญจร ถนนทุกเส้นในเมืองเชียงใหม่จึงมีจำนวนรถหนาแน่น ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศที่yakต่อการแก้ไขได้ โดยดวงจันทร์ อาภาวัชรุทธิ์ เจริญเมือง (2537 : 123-124) ได้กล่าวว่า คุณภาพอากาศในเมืองเชียงใหม่กำลังเข้าสู่ภาวะวิกฤต เพราะในหลาย ๆ บริเวณร่างกายของคนเราสามารถสัมผัสสิ่งปนเปื้อนในอากาศรอบ ๆ ตัวเราแล้ว ซึ่งมลภาวะทางอากาศเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องสัมผัสทุกวัน แต่มักจะไม่มีใครตระหนักถึงพิษภัยของมัน เนื่องจากที่ผ่านมาในเมืองเชียงใหม่ยังมีปัญหาเกี่ยวกับมลภาวะทางอากาศอยู่ในขั้นที่ไม่รุนแรงมาก และผลกระทบต่อชีวิตและสุขภาพใช้เวลาานกว่าจะปรากฏผลที่ผ่านมามีได้มีผู้ให้ความสนใจต่อปัญหานี้มากนัก แต่แท้ที่จริงแล้วความเปลี่ยนแปลงของคุณภาพอากาศเหนือเมืองเชียงใหม่บางอย่างได้เกินระดับมาตรฐานที่จะปลอดภัยต่อสุขภาพของมนุษย์ และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ แล้ว ซึ่งประสาน ดังสิกบุตร (2537 : 19-20) ได้กล่าวว่ามลพิษที่เกิดขึ้นในบรรยากาศ มีส่วนทำให้สุขภาพจิตของประชาชนในเมืองเชียงใหม่ตกต่ำลงด้วย อันเนื่องมาจากความกดดันทางด้านจิตใจและอารมณ์ เพราะสารพิษทำให้ร่างกายอ่อนแอ อ่อนเพลีย ปวดหรือมีนศีรษะตลอดเวลา ประสิทธิภาพการทำงานลดลง งานไม่ประสบความสำเร็จ ทำให้เกิดความเครียดเพิ่มขึ้น ไปอีกทำให้อารมณ์เสียบ่อย และสุขภาพจิตไม่ดีในที่สุด อาจจะกลายเป็นคนก้าวร้าว ขาดเหตุผล มองคนในแง่ร้าย และไม่เชื่อใจคนอื่นรวมทั้งตัวเองด้วย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาแนวทางในการบรรเทาปัญหานี้ให้ลดน้อยลง การจัดกิจกรรมถนนคนเดินจึงเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่สามารถสร้างพื้นที่ปลอดมลพิษให้แก่คนในสังคมเมืองได้ โดยรูปแบบในการจัดกิจกรรมถนนคนเดินก็มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยลดมลพิษประกอบอยู่ด้วย ดังนั้นกฎระเบียบที่ทางคณะกรรมการจัดกิจกรรมถนนคนเดินได้กำหนดขึ้นจึงมีกฎในการป้องกันการเกิดมลพิษภายในพื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินด้วย กล่าวคือ มีการห้ามนำรถยนต์ และรถจักรยานยนต์เข้ามาในบริเวณจัดกิจกรรมตั้งแต่เวลา 15.00 น. – 22.00 น. และ ห้ามประกอบอาหารประเภท ทอด ปิ้ง ย่าง และอาหารที่ทำให้เกิด

ควันเข้ามาในบริเวณที่จัดกิจกรรม ด้วยเหตุนี้จึงทำให้บริเวณสองข้างทางที่จัดกิจกรรมถนนคนเดิน ไม่มีการตั้งจำหน่ายอาหารประเภทที่อาจก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศเหล่านี้ จึงทำให้บรรยากาศภายในบริเวณจัดกิจกรรมถนนคนเดินมีความปลอดโปร่ง และปลอดภัย เพราะรถยนต์/รถจักรยานยนต์ ไม่สามารถวิ่งเข้ามาภายในบริเวณสถานที่จัดกิจกรรมได้ตลอดระยะเวลาที่มีการดำเนินกิจกรรม ซึ่งผู้จำหน่ายเสื้อผ้าพื้นเมืองรายหนึ่งได้กล่าวว่า “มาขายของที่นี้รู้สึกว่บรรยากาศดีมากน่าจะมีทุกวัน เพราะปกติก็จะขายอยู่ที่ไนท์บาร์ซาร์ด้วยบรรยากาศที่นั่นแตกต่างจากที่นี้มาก เพราะที่นั่นต้องขายไปด้วยลมควันรถไปด้วย แดมเสียงที่จะโดนรถมาเฉี่ยวชนอีก ที่นี้ดีกว่าเพราะของก็ขายได้แถมยังสบายทั้งกาย สบายทั้งใจ...” (หนิง, 2549 : สัมภาษณ์) ในส่วนของนักท่องเที่ยวนั้นก็ให้ความเห็นที่สอดคล้องเช่นกัน โดยคนที่มาท่องเที่ยวได้กล่าวว่า “จัดงานแบบนี้เออะ ๆ ก็ดี รู้สึกหายใจได้โล่งปอดดี เพราะตามปกติไปงานไหน ๆ ก็เจอทั้งรถ ทั้งฝุ่น ทั้งควัน ต้องเดินไปด้วยหลบรถไปด้วย ปิดจุกไปด้วย เดินเที่ยวแบบนั้นไม่มีความสุข มาเดินเที่ยวที่นี้ดีกว่าถึงคนจะเยอะไปหน่อยแต่ก็คุ้มก็คุ้มแล้วก็ปลอดภัยดี...” (ธัญวดี, 2549 : สัมภาษณ์)

2. ทำให้เกิดมลภาวะในพื้นที่ใกล้เคียง

โดยปกติสภาพการจราจรภายในพื้นที่ธุรกิจของจังหวัดเชียงใหม่ก็มีการจราจรที่แออัดอยู่แล้ว ยิ่งถ้าเป็นช่วงเวลาเช้า และเวลาเย็น ซึ่งเป็นวันทำการ (วันจันทร์ - วันเสาร์) การใช้รถใช้ถนนก็จะคับคั่งหนาแน่นมากเป็นพิเศษ เนื่องจากพื้นที่ถนนในบริเวณเมืองมีขนาดคับแคบเมื่อเทียบกับจำนวนคนใช้รถส่วนตัว และจำนวนรถโดยสารสาธารณะที่มีจำนวนมากขึ้น จึงทำให้การจราจรมีความแออัด ยิ่งถ้ามีการจัดกิจกรรมพิเศษใด ๆ ขึ้นมาภายในพื้นที่กลางเมืองซึ่งตามปกติก็จะมีรถหนาแน่นอยู่แล้วก็จะยิ่งทำให้การจราจรมีความแออัดและเพิ่มมลภาวะทางอากาศมากขึ้น ซึ่งการจัดกิจกรรมถนนคนเดินเป็นการจัดกิจกรรมต่อเนื่องทุกเย็นวันอาทิตย์ และลักษณะของการจัดกิจกรรมก็จะต้องมีการปิดกั้นพื้นที่ถนนบริเวณถนนราชดำเนิน และถนนพระปกเกล้าบางส่วนซึ่งเป็นพื้นที่กลางเมืองเพื่อทำกิจกรรม จึงทำให้ผู้ที่ต้องสัญจรผ่านเส้นทางในบริเวณนั้นเป็นประจำอยู่แล้วต้องเลี่ยงไปใช้ถนนบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง อีกทั้งจำนวนผู้ที่เดินทางมาเที่ยวถนนคนเดินในปัจจุบันก็มีเป็นจำนวนมากประมาณวันละ 80,000 - 200,000 คน ทำให้สัดส่วนการใช้รถส่วนตัวก็มีเป็นจำนวนมากขึ้น จึงเกิดความแออัดของการจราจรบริเวณพื้นที่ใกล้กับจุดจัดกิจกรรม โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณถนนท่าแพ ซึ่งเป็นเส้นทางหนึ่งในการเดินทางไปยังจุดจัดกิจกรรมก็มีจำนวนรถหนาแน่นมากทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้ที่อาศัยในพื้นที่บริเวณใกล้เคียงสถานที่จัดงาน ซึ่งต้องเผชิญกับปัญหาความแออัดของการจราจรทั้งอาทิตย์ ไม่ใช่แค่วันทำการ และจากรายงานของ ลำดวน ศรีศักดิ์ และคณะ (2548 : 59) ได้พบว่ากลุ่มชุมชนข้างม่อย - ท่าแพ ในปัจจุบันอากาศแยกว่าเดิมมาก มีควันจากการ

จราจร รถสี่ล้อและรถบรรทุกปล่อยควันดำ ถนนสายหลักริมถนนใหญ่มีปัญหามลพิษทำให้หายใจไม่สะดวก การจัดการถนนคนเดินจึงยิ่งเพิ่มปัญหามลภาวะทางอากาศให้แก่พื้นที่ใกล้เคียงนี้ ซึ่งสาเหตุที่คนท้องถิ่นที่เดินทางมาเที่ยวถนนคนเดินไม่ค่อยนิยมใช้บริการรถขนส่งสาธารณะก็เพราะว่า รถบริการเหล่านี้ยังไม่มีมาตรฐานการบริการที่ดี และไม่สะดวก ดังที่คนท้องถิ่นที่เดินทางมาท่องเที่ยวโดยรถส่วนตัวได้กล่าวว่า “ตอนแรก ๆ ก็เคยใช้บริการพวกรถแดงนะเพราะที่จอดรถแถวนี้หายาก แต่นั่งรถบริการพวกนี้มันไม่สะดวก แล้วก็เสียเวลา คือ รถพวกนี้เค้าจะจอดรับผู้โดยสารไปตลอดทาง อ้อมไปเส้นนู่นบ้างเส้นนี้บ้าง แย่งผู้โดยสารกันกับรถคันอื่น ๆ บ้าง เรายากจะกลับบ้านก็ไม่ถึงซักที แล้วยังต้องนั่งดมควันรถไปตลอดทาง อีกอย่างเวลาเรานั่งกลับตอนกลางคืนมันก็มีอันตรายเพราะเค้าไม่ค่อยเปิดไฟให้ผู้โดยสาร ที่เข้อีกอย่างก็ค่าโดยสารนี่แหละคิดไม่ตรงกันซักที บางทีเราเคยให้สิบบาท ขึ้นอีกคันจะเก็บสิบห้าบาทระยะทางก็เท่ากัน แล้วเวลาจะมาเที่ยวเราก็ชอบมาคนที่สามคนสี่คน ถ้าขึ้นรถแดงมาบวกค่ารถขาไป ขากลับ ก็เป็นร้อยกว่าบาทแล้ว มากกว่าค่าน้ำมันเวลาเอารถตัวเองมาอีก...” (จุฑารัตน์, 2549 : สัมภาษณ์) ซึ่งในงานวิจัยของ ลำดวง ศรีศักดิ์ และคณะ (2548 : 59) ก็กล่าวถึงปัญหาของระบบขนส่งสาธารณะไว้เช่นกันว่า วิธีปฏิบัติปัจจุบันที่การขนส่งสาธารณะยังใช้รถสี่ล้อแดง และประกอบการวิ่งไม่ประจำสายทาง โอกาสที่จะพัฒนาให้เป็นระบบที่มีมาตรฐานบริการมีน้อย การดึงดูดให้ผู้เดินทางเปลี่ยนมาใช้รถขนส่งสาธารณะจะมีน้อย นอกจากนั้นการที่จะดำเนินมาตรการจำกัดการใช้รถส่วนตัวก็จะทำได้ยากในขณะที่ระบบขนส่งสาธารณะยังไม่เป็นทางเลือกที่ดีพอ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้คนในท้องถิ่น หรือนักท่องเที่ยวที่คุ้นเคยกับถนนหนทางในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่นิยมที่จะเดินทางมาเที่ยวโดยใช้รถส่วนตัว แทนที่จะใช้บริการสาธารณะ เป็นเหตุให้เกิดความแออัดของการจราจร และเพิ่มมลภาวะทางอากาศในพื้นที่ใกล้เคียงกับจุดจัดกิจกรรม

ภาพที่ 28 การจราจรแออัด

3. เพิ่มปริมาณการใช้พลังงาน

วัตถุประสงค์ประการหนึ่งของการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน คือ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจ และเห็นความสำคัญในการประหยัดพลังงาน และลดมลพิษ โดยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนหันมาใช้จักรยาน ระบบขนส่งมวลชนหรือใช้การเดินเท้าแทนการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล แต่จากการศึกษากลับพบว่าการจัดกิจกรรมถนนคนเดินไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์นี้ได้ ในทางตรงกันข้ามการใช้พลังงานไฟฟ้า และพลังงานเชื้อเพลิงกลับมีจำนวนเพิ่มขึ้น เนื่องจากการจัดถนนคนเดินเริ่มตั้งแต่ช่วง 15.00 – 22.00 ซึ่งเป็นช่วงเวลายามเย็นจนถึงยามค่ำคืน จึงต้องใช้พลังงานไฟฟ้าเพื่อให้แสงสว่าง และยังมีจำนวนผู้ประกอบการเข้ามาจำหน่ายสินค้ามากขึ้นเท่าไร จำนวนการใช้ไฟฟ้าก็จะยิ่งเพิ่มมากขึ้น เพราะการจัดกิจกรรมใช้พื้นที่ถนนในการจัดตั้งนั้นแสงสว่างจากไฟถนนจึงไม่เพียงพอ แต่ละร้านค้าจึงมีการติดหลอดไฟเพื่อเพิ่มแสงสว่างอย่างน้อยร้านค้าละ 1 หลอด ดังนั้นโดยภาพรวมของการจัดกิจกรรมนั้นจึงแสดงให้เห็นว่ามีการใช้พลังงานไฟฟ้าเพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้นการใช้พลังงานเชื้อเพลิงก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน เนื่องจากการจัดกิจกรรมทำให้มีจำนวนผู้ใช้รถเพิ่มมากขึ้นในวันหยุดทำการ (วันอาทิตย์) และการที่จะให้ประชาชนหันมาใช้จักรยาน ใช้ระบบขนส่งมวลชน หรือใช้การเดินเท้าแทนการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลก็คงเป็นไปได้ยาก เพราะปัจจัยในหลาย ๆ ด้านไม่เอื้ออำนวย อย่างเช่น เนื่องจากสถานที่จัดงานมีคนมาท่องเที่ยวหนาแน่นการนำจักรยานมาใช้ในพื้นที่จัดงานจึงไม่สะดวก และอาจเป็นอันตรายแก่ผู้ที่เดินท่องเที่ยวอยู่ในงานก็ได้ ส่วนระบบขนส่งมวลชนนั้นก็ยังไม่มีความพร้อมจนสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทุกกลุ่มหันมาใช้บริการได้ ดังนั้นคนส่วนหนึ่งก็ยังคงเลือกที่จะนำรถส่วนตัวมาแทนที่จะใช้บริการรถขนส่งมวลชนซึ่งนักท่องเที่ยวชาวไทยรายหนึ่งได้กล่าวว่า “การจัดกิจกรรมนี้ไม่น่าจะมีส่วนช่วยลดมลพิษ หรือลดการใช้พลังงานอะไรเลย ที่จะพอลดได้ก็แค่ลดมลพิษในพื้นที่ที่ไม่มีรถวิ่งนี่เท่านั้น แต่ด้านนอกงานก็เยอะเหมือนเดิม หรือเยอะกว่าเดิมด้วยซ้ำ เพราะคนส่วนมากเค้าก็เอารถส่วนตัวมากันตั้งเยอะแยะจนไม่มีที่จอดรถจนหาที่จอดกันวุ่นวาย กว่าจะได้ที่จอดบางทีก็ต้องวนดั่งหลายรอบ อันนี้ก็ทำให้เปลืองน้ำมันไปละแถมยังเพิ่มควันพิษอีก ส่วนในงานก็ต้องใช้ไฟตั้งเยอะตั้งแยะ ทั้งเครื่องเสียง ทั้งไฟตามร้านขายของ อย่างนี้คงไม่ช่วยให้ปัญหาพวกนี้ลดลงหรือมีแต่จะเพิ่มขึ้น แล้วก็เพิ่มปัญหาขยะอีกด้วย คนมาเที่ยวเยอะต้องกินต้องดื่มก็มีแต่พลาสติก กับกล่องโฟมทั้งนั้นหาที่ทิ้งก็ยากเป็นการเพิ่มปริมาณขยะเข้าไปอีก...” (พรรณี, 2549 : สัมภาษณ์) ดังนั้นกล่าวได้ว่าทั้งแนวคิดในการจัดกิจกรรมถนนคนเดินเพื่อลดการใช้พลังงาน และเพื่อลดมลพิษ ถือได้ว่ายังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน จึงต้องหาแนวทางในการแก้ไขต่อไป

ภาพที่ 29 การใช้พลังงานไฟฟ้า

จากการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินได้แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมถนนคนเดินประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้แล้ว 2 ใน 3 ประการ คือประสบความสำเร็จในด้านเพื่อส่งเสริมให้เกิดถนนคนเดินที่ยั่งยืนในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจะช่วยให้ประชาชน และนักท่องเที่ยวมีแหล่งกิจกรรมที่จะส่งเสริมคุณภาพชีวิตและคุณภาพเมืองให้ดีขึ้น ส่วนอีกประการหนึ่งที่ประสบความสำเร็จคือในด้านการกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน และส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนวัตถุประสงค์ในด้านการรณรงค์ให้ประชาชนเข้าใจและเห็นความสำคัญในการประหยัดพลังงาน และลดมลพิษ โดยการให้ประชาชนหันมาใช้จักรยาน ระบบขนส่งมวลชนหรือใช้การเดินเท้าแทนการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลนั้น ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรเพราะว่าการพัฒนากิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่เป็นการพัฒนาแบบข้ามขั้นตอนที่สำคัญที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์นี้ได้ ก็คือไม่ได้มีการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของประชาชนเสียก่อนที่จะจัดกิจกรรม ดังนั้นถ้าต้องการให้ถนนคนเดินเกิดความยั่งยืนได้อย่างแท้จริง และบรรลุตามวัตถุประสงค์ทุกประการ ก็ควรมีการแก้ไขปรับปรุงในส่วนที่ก่อให้เกิดปัญหาดังที่กล่าวมา

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษากิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงวิวัฒนาการของการจัดถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ บทบาทและลักษณะการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มคนที่เข้าร่วมในถนนคนเดิน และผลของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินที่มีต่อท้องถิ่น พื้นที่ที่ศึกษาได้แก่พื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินวันอาทิตย์บริเวณถนนราชดำเนิน และถนนพระปกเกล้า จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสำรวจ สัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม และสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งภายในและภายนอกพื้นที่จัดกิจกรรม ได้แก่ กลุ่มค้าขาย กลุ่มสันตนาการ กลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ถนนคนเดิน กลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย ชาวต่างชาติ และคนท้องถิ่น กลุ่มบริหารจัดการกิจกรรมถนนคนเดิน ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

6.1 วิวัฒนาการของการจัดถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่

ถนนคนเดิน (Walking Street) เป็นหนึ่งในแนวทางการพัฒนาในการใช้พื้นที่เมืองให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน ซึ่งหลายประเทศนำมาใช้เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้กับคนในเมืองขนาดใหญ่ ซึ่งมีอัตราเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจรวดเร็ว และยิ่งเมืองมีการพัฒนามากขึ้นเท่าไร พื้นที่สาธารณะก็จะเหลือลดน้อยลงมากขึ้นเท่านั้น เพราะถูกนำไปใช้ประโยชน์ในทางธุรกิจ ดังนั้นจึงเกิดแนวคิดในการจัดสรรพื้นที่ในเมืองเพื่อประโยชน์ของชุมชน และสาธารณะมากยิ่งขึ้น โดยการปิดถนนในบางวันของสัปดาห์ให้เป็นลานกิจกรรมของชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนและละแวกใกล้เคียงได้มีพื้นที่ในการแสดงกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ซึ่งเป็นหนทางหนึ่งที่จะส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการแสดงออกของคนในทุกระดับ ทุกเพศ ทุกวัย และส่งเสริมวัฒนธรรม

ดังนั้นในปลายปี 2544 ถนนสีลม ซึ่งเป็นถนนเศรษฐกิจใจกลางกรุงเทพมหานคร จึงถูกเลือกให้เป็นถนนคนเดินนำร่องภายใต้โครงการปิดถนนเพื่อประหยัดพลังงาน ลดมลพิษ และส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยทำการปิดถนนสัปดาห์ละ 1 วัน คือ ทุก ๆ วันอาทิตย์ จัดกิจกรรมถนนคนเดินอาทิตย์ในชื่อ 7 มหัศจรรย์ที่สีลม ซึ่งได้รับการตอบรับจากประชาชนอย่างดี ทำให้รัฐบาลเห็นว่าการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน เป็นโครงการที่น่าจะมีการขยายผลโดยเฉพาะกับเมืองขนาดใหญ่ในส่วนภูมิภาค และจังหวัดเชียงใหม่ก็คือจังหวัดแรกของโครงการขยายผลถนนคนเดินด้วยศักยภาพที่พร้อมทุกด้าน ทั้งความเจริญรุ่งเรืองเรื่องด้านวัฒนธรรมด้านนาที่มีเสน่ห์และคงเอกลักษณ์มานานหลาย

ร้อยปี ซึ่งเป็นความรุ่งเรืองที่เติบโตไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาเศรษฐกิจ ประกอบกับวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเมืองของจังหวัดเชียงใหม่ที่เน้นการให้มีการใช้ที่ดินในจังหวัดอย่างเหมาะสมเพื่อให้เชียงใหม่เป็นเมืองน่าอยู่ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีไปพร้อม ๆ กับการเป็นเมืองท่องเที่ยวที่เปี่ยมศักยภาพซึ่งการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ แบ่งเป็น 2 ระยะคือ

ระยะแรกเป็นการจัดกิจกรรมถนนคนเดินอาทิตย์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของล้านนาในชื่อ “10 มหัศจรรย์ ล้านนาที่ทำแพ” ภายใต้โครงการปิดถนนเพื่อประหยัดพลังงาน ลดมลพิษ และส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยกำหนดพื้นที่ดำเนินการคือ ถนนท่าแพซึ่งเป็นถนนสายเศรษฐกิจที่สำคัญของเชียงใหม่ และนำขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของล้านนา มานำเสนอในรูปแบบกิจกรรม โดยกำหนดให้ปิดการจราจรที่ถนนท่าแพในทุกวันอาทิตย์ ตั้งแต่อาทิตย์ที่ 3 กุมภาพันธ์ จนถึงวันอาทิตย์ที่ 7 เมษายน 2545 รวมระยะเวลา 10 สัปดาห์

ส่วนในระยะต่อมาหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม “10 มหัศจรรย์ ล้านนาที่ทำแพ” จังหวัดเชียงใหม่ได้มอบหมายให้เทศบาลนครเชียงใหม่ เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดกิจกรรมถนนคนเดินต่อเนื่องทุกสัปดาห์ และหลังจากที่มีการจัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายแล้ว ก็ได้มีการกำหนดรายละเอียดของโครงการและกิจกรรมขึ้นมา โดยวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ก็คือ 1. เพื่อส่งเสริมให้เกิดถนนคนเดินที่ยั่งยืนในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจะช่วยให้ประชาชน และนักท่องเที่ยวมีแหล่งกิจกรรมที่จะส่งเสริมคุณภาพชีวิตและคุณภาพเมืองให้ดีขึ้น 2. เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและเห็นความสำคัญในการประหยัดพลังงาน และลดมลพิษ โดยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนหันมาใช้จักรยาน ระบบขนส่งมวลชนหรือใช้การเดินเท้าแทนการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล และ 3. เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน และส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายของการจัดกิจกรรมก็จะแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ที่อยู่อาศัยในบริเวณพื้นที่โครงการ กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ หรือจังหวัดใกล้เคียง และกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ โดยการจัดกิจกรรมจะเป็นรูปแบบผสมผสาน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการจัดจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม สินค้าพื้นเมืองของผู้ประกอบการในท้องถิ่น กิจกรรมการแสดงเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรม และกิจกรรมสันตนาการของกลุ่มศิลปินอิสระ โดยสินค้า และกิจกรรมที่จัดในบริเวณพื้นที่ถนนคนเดินจะได้รับการควบคุมตามกฎระเบียบของถนนคนเดินเพื่อรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของถนนคนเดินเชียงใหม่ และเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อส่วนรวม

ซึ่งการจัดกิจกรรมถนนคนเดินทุกวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงใหม่ นั้นแบ่งพื้นที่ในการจัดกิจกรรมออกเป็นสองช่วงคือ

ช่วงแรกการจัดกิจกรรมถนนคนเดินบริเวณถนนท่าแพ

การจัดกิจกรรมถนนคนเดินบริเวณถนนท่าแพได้ทำการปิดถนนตั้งแต่บริเวณสี่แยกอุปกูตถึงช่วงประตูท่าแพ ความยาวประมาณ 950 เมตร โดยดำเนินการทุกวันอาทิตย์ เริ่มตั้งแต่วันที่ 14 เมษายน 2545 – 24 สิงหาคม 2547 โดยกำหนดเวลาในการทำกิจกรรม คือเริ่มปิดถนนตั้งแต่เวลา 13.00 น. และเปิดถนนให้รถสัญจรตามปกติในเวลา 22.00 น. การใช้พื้นที่จัดกิจกรรมจะใช้บริเวณบริเวณบนถนนท่าแพ บนช่วงประตูท่าแพ และพื้นที่ภายในบริเวณวัด

ช่วงที่สองการจัดกิจกรรมถนนคนเดินบริเวณถนนราชดำเนินกับถนนพระปกเกล้า

ในระยะต่อมาทางเทศบาลจะต้องทำการย้ายสาธารณูปโภคบนถนนท่าแพลงใต้ดิน จึงได้ย้ายการจัดกิจกรรมถนนคนเดินจากถนนท่าแพไปจัดที่ถนนราชดำเนินตัดกับถนนพระปกเกล้า ตั้งแต่วันที่ 31 สิงหาคม 2547 เป็นต้นมา ระยะทางประมาณ 1.50 กิโลเมตร และจัดกิจกรรมการแสดงบริเวณลานอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ นอกจากนี้ยังได้มีปรับเปลี่ยนเวลาจัดกิจกรรมเป็นเวลา 15.00 น. – 22.00 น. เพื่อความเหมาะสมและไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่จัดกิจกรรม การใช้พื้นที่จัดกิจกรรมจะใช้บริเวณบนถนนราชดำเนิน และถนนพระปกเกล้า บริเวณลานอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ พื้นที่ภายในบริเวณวัด และพื้นที่บริเวณบนช่วงประตูท่าแพ

ซึ่งการจัดกิจกรรมที่ถนนราชดำเนินและถนนพระปกเกล้านี้ จะแบ่งโซนจัดแสดงสินค้าออกเป็น 5 โซน และจัดตั้งหน่วยงานราชการ และคณะกรรมการดูแลรับผิดชอบในแต่ละโซน ซึ่งกลุ่มคณะกรรมการจะเป็นตัวแทนจากกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ถนนคนเดิน และกลุ่มผู้ประกอบการที่เข้ามาจำหน่ายสินค้าในถนนคนเดิน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการ

นับตั้งแต่มีการจัดกิจกรรมถนนคนเดินบริเวณถนนท่าแพ จนกระทั่งย้ายพื้นที่มาจัดที่บริเวณถนนราชดำเนินและถนนพระปกเกล้าจนถึงทุกวันนี้ กิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ได้ดำเนินการมายาวนานกว่า 4 ปีแล้ว และกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวในวันหยุดสุดสัปดาห์ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย ชาวต่างชาติ และคนท้องถิ่น เพราะมีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลายมีเอกลักษณ์ และมีบรรยากาศที่ไม่เหมือนแหล่งท่องเที่ยวแห่งอื่น กล่าวคือ ถนนคนเดินไม่ใช่เป็นเพียงแหล่งจำหน่ายสินค้า แต่เป็นถนนที่สร้างกิจกรรมที่หลากหลายให้กับคนท้องถิ่น ซึ่งในปัจจุบันถนนคนเดินตลอดเส้นทางมีการจำหน่ายสินค้าที่หลากหลายจากผู้ประกอบการท้องถิ่น ซึ่งสินค้าที่มีความโดดเด่นของถนนคนเดินก็คือ สินค้าประเภทหัตถกรรม สินค้าพื้นเมือง และสินค้ารูปแบบแปลกใหม่ที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของคนท้องถิ่นที่มีให้พบเห็นทั่วไปในถนนคนเดิน นอกจากนี้ยังมีกลุ่มคนท้องถิ่นทุกเพศ ทุกวัยเข้ามาทำกิจกรรมสนทนาการที่หลากหลายเป็นสีสันให้กับถนนคนเดิน ถนนคนเดินเชียงใหม่ในปัจจุบันจึงเป็นลานกิจกรรมที่สร้างประโยชน์ และช่วย

ส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้กับคนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังช่วยในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่อีกด้วย

6.2 บทบาทและลักษณะการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มคนที่เข้าร่วมในถนนคนเดิน

สิ่งที่จะทำให้ถนนคนเดินมีความยั่งยืนนั้น ไม่ใช่เพียงแค่รูปแบบของกิจกรรมที่ถูกกำหนด ขึ้นให้มีความโดดเด่นเท่านั้น แต่สิ่งที่จะเป็นแรงผลักดันให้ถนนคนเดินเกิดความยั่งยืนอย่างแท้จริงก็คือ กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดิน โดยกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดิน ประกอบด้วย กลุ่มค้าขาย กลุ่มสันทนการ กลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ถนนคนเดิน กลุ่มนักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่น ซึ่งลักษณะของแต่ละกลุ่มสรุปได้ดังนี้

6.2.1 กลุ่มค้าขาย

ผู้ประกอบการที่มาจำหน่ายสินค้าที่ถนนคนเดินนั้นมีหลากหลายกลุ่มอายุ ส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ไม่ใช่คนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และส่วนมากก็จะมีอาชีพหลักทำอยู่แล้ว การที่เข้ามาจำหน่ายสินค้าที่ถนนคนเดินก็เป็นเพียงอาชีพเสริมเท่านั้น แต่ก็ยังมีผู้ประกอบการอีกส่วนหนึ่งที่มาจำหน่ายสินค้าที่ถนนคนเดินเป็นอาชีพหลัก ซึ่งสาเหตุหรือแรงจูงใจในการมาเข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดินของกลุ่มผู้ประกอบการนั้นมีอยู่หลากหลายสาเหตุ คือ ได้รับเชิญจากคณะกรรมการถนนคนเดินให้มาจำหน่ายสินค้า มีผู้ชักชวนมา ต้องการหารายได้ หรือหาอาชีพ ต้องการโฆษณาสินค้า/ร้านค้าของตนให้เป็นที่รู้จัก และต้องการทำกิจกรรมในยามว่าง ซึ่งสินค้าที่ผู้ประกอบการนำมาจำหน่ายที่ถนนคนเดินนั้นมีหลากหลายชนิดทั้งสินค้าประเภทหัตถกรรมพื้นบ้าน สินค้าพื้นเมือง สินค้าที่ระลึก สินค้าหัตถกรรม สินค้าประดับตกแต่ง สินค้าเพื่อสุขภาพ สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ สินค้าประเภทบริการ สินค้าประเภทอาหาร/เครื่องดื่ม และถึงแม้ว่าปัจจุบันจะมีการอนุโลมให้มีการนำสินค้าโรงงานมาจำหน่ายบ้างแล้ว แต่สินค้าหลักของถนนคนเดินยังคงเป็นสินค้าประเภทหัตถกรรมพื้นบ้าน สินค้าพื้นเมือง สินค้าที่ระลึก และสินค้าหัตถกรรม

ในส่วนของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นจากการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมถนนคนเดิน โดยให้ความร่วมมือในทุก ๆ ด้านเป็นอย่างดี ทั้งด้านสินค้าที่นำมาจำหน่าย การร่วมแต่งกายพื้นเมือง และการเข้าร่วมประชุมกับทางคณะกรรมการ แต่ก็ยังมีผู้ประกอบการอีกส่วนหนึ่งที่ไม่ค่อยให้ความร่วมมือ และไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมกับทางคณะกรรมการถนนคนเดิน

6.2.2 กลุ่มสันตนาการ

ถนนคนเดินเชียงใหม่จะมีกลุ่มสันตนาการช่วยสร้างสีสันให้แก่กิจกรรมถนนคนเดิน ซึ่งกลุ่มสันตนาการส่วนใหญ่จะเป็นคนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ ทุกเพศ ทุกวัย โดยนักเรียนและผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มศิลปินคนตรีพื้นเมือง ส่วนนักศึกษาและคนทำงานส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มศิลปินคนตรีสากล กลุ่มจิตรกร และกลุ่มนักแสดง ซึ่งสาเหตุหรือแรงจูงใจในการมาเข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดินของศิลปินอิสระแต่ละกลุ่ม แต่ละคน ได้แก่ ต้องการหารายได้ ต้องการนำเงินไปทำกิจกรรม ต้องการแสดงความสามารถ และต้องการขายผลงานของตน โดยศิลปินอิสระที่มาแสดงที่ถนนคนเดินจะมีทั้งที่มาเป็นกลุ่ม และมาเดี่ยว ซึ่งศิลปินอิสระที่มาเดี่ยวมักจะทำการแสดงที่ใช้อุปกรณ์ หรือเครื่องดนตรีที่พกพาง่าย ส่วนศิลปินอิสระที่มาเป็นกลุ่มมักจะจัดแสดงเป็นวงโดยใช้เครื่องดนตรีหลายชิ้นบรรเลงร่วมกัน ซึ่งศิลปินอิสระเหล่านี้มักจะทำการแสดงประเภทการเล่นดนตรีสากล การเล่นดนตรีพื้นเมือง การรำ การจัดแสดงผลงานและขายผลงานศิลปะ

ในส่วนของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นจากการศึกษาพบว่า กลุ่มศิลปินอิสระมีส่วนร่วมในกิจกรรมถนนคนเดินในด้านการให้ความร่วมมือในการจัดการแสดงที่ช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ถนนคนเดิน และส่งเสริมวัฒนธรรมของท้องถิ่น

6.2.3 กลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่ในถนนคนเดิน

ร้านค้าในพื้นที่ที่เข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดินส่วนใหญ่จะเป็นร้านค้าประเภทร้านอาหาร ร้านขายของชำ ร้านขายของเสื้อผ้าพื้นเมือง บริษัทจัดนำเที่ยว และร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น ส่วนวัดในพื้นที่ที่เข้าร่วมกิจกรรมมีจำนวน 5 แห่ง ประกอบไปด้วย หมื่นล้าน วัดสำเภา วัดพันอ้น วัดพันเตา และวัดชัยพระเกียรติ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ในส่วนของร้านค้าจะไม่ค่อยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมมากเท่าไร มีเพียงการเปิดร้านจำหน่ายสินค้า และตั้งสินค้าจำหน่ายเพิ่มหน้าร้านเท่านั้น แต่ไม่ค่อยได้เข้าร่วมประชุมกับทางคณะกรรมการถนนคนเดิน ส่วนมากจะเคยเข้าร่วมแต่เพียงครั้งแรกที่มีการประชุม แต่หลังจากนั้นจะทราบข่าว หรือข้อมูลต่าง ๆ จากการส่งเอกสารแจ้งจากทางคณะกรรมการ

ในส่วนของทางวัด จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมถนนคนเดินคือ เปิดพื้นที่โล่งภายในวัดให้กลุ่มผู้ประกอบการที่จำหน่ายสินค้าต่าง ๆ ที่ไม่สามารถวางจำหน่ายยังพื้นที่ถนนคนเดินได้ ให้เข้ามาจำหน่ายภายในวัด โดยทางวัดจะเป็นผู้จัดสรรพื้นที่จำหน่าย และคัดเลือกสินค้าเองตามความเหมาะสม

6.2.4 กลุ่มนักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่น

กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาเดินถนนคนเดินแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นคนท้องถิ่น ซึ่งจะทราบข่าวการจัดกิจกรรมจากการประชาสัมพันธ์ และการบอกต่อ โดยมีจุดประสงค์หลักในการมาเที่ยวถนนคนเดินคือ เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากชีวิตประจำวัน

กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดอื่น ซึ่งจะทราบข่าวการจัดกิจกรรมจากสื่อโทรทัศน์ และการบอกต่อ โดยมีจุดประสงค์หลักในการมาเที่ยวถนนคนเดิน คือ เพื่อพักผ่อน และเลือกซื้อสินค้าไปเป็นที่ระลึก หรือซื้อไปเพื่อจำหน่าย

กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ซึ่งจะทราบข่าวการจัดกิจกรรมจากหนังสือแนะนำเที่ยวจากพนักงานในสถานที่พัก หรือไกด์นำเที่ยว โดยส่วนใหญ่เดินทางมาเป็นกลุ่มครอบครัว และกลุ่มทำงาน

ซึ่งสิ่งที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวถนนคนเดินมีดังนี้

1. สินค้า

กลุ่มนักท่องเที่ยวชอบสินค้าที่นำมาวางจำหน่ายที่ถนนคนเดิน เพราะสินค้านี้มีความหลากหลาย มีความสวยงาม และสินค้าหลายชนิดก็มีความโดดเด่น มีรูปแบบที่แปลกตา อีกทั้งยังมีราคาที่เหมาะสม

2. สถานที่

กลุ่มนักท่องเที่ยวชอบสถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมเพราะมีหลากหลายเส้นทางให้เดินท่องเที่ยว อีกทั้งระหว่างเส้นทางต่าง ๆ ก็มีที่ท่องเที่ยว และมีบ้านเรือนที่มีความสวยงามของสถาปัตยกรรมแบบโบราณคงเหลือให้ชมอยู่

3. กิจกรรม/การแสดง

นักท่องเที่ยวทุกกลุ่มให้ความชื่นชอบกับกิจกรรมและการแสดงที่เกิดขึ้นบนถนนคนเดิน อีกทั้งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ก็มีความคิดเห็นว่ายากให้มีการจัดการแสดงต่าง ๆ ให้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะดนตรี หรือการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นเมือง

4. บรรยากาศ

นักท่องเที่ยวชอบในบรรยากาศที่เป็นกันเองของผู้ประกอบการในถนนคนเดิน ชอบที่ได้เห็นวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของคนท้องถิ่น และชอบบรรยากาศที่ดูสนุกสนานจากการสร้างสีสันของกลุ่มสันตนาการ

6.2.5 กลุ่มบริหารจัดการกิจกรรมถนนคนเดิน

กลุ่มที่บริหารจัดการกิจกรรมถนนคนเดินแบ่งเป็น 2 กลุ่มหลักได้แก่ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรม ซึ่งจะเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรม และคณะกรรมการกิจกรรมถนนคนเดิน ประกอบด้วย คนในพื้นที่จัดกิจกรรม ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่เทศกิจ ซึ่งจะเป็นผู้ควบคุมดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการทำกิจกรรมของคนกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ถนนคนเดิน โดยวิธีการบริหารจัดการถนนคนเดินมีข้อดีคือ ได้เปิดโอกาสให้คนในพื้นที่ และผู้ประกอบการ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐ แต่ก็มีข้อด้อยคือ การประสานงานระหว่างกันยังไม่ดีเท่าที่ควร จึงทำให้การปฏิบัติงานยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

6.2.6 ปัญหาที่กลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมพบในถนนคนเดิน

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดินประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ โดยสรุปดังนี้

1. ปัญหาที่ทิ้งขยะ

ถนนคนเดินมีจุดรองรับขยะไม่เพียงพอ เพราะพื้นที่มีจำกัด ถ้ามีจุดทิ้งขยะตามพื้นที่ถนนก็จะดูไม่สวยงาม และมีกลิ่นเหม็น ทำให้กลุ่มผู้ประกอบการไม่สามารถวางจำหน่ายสินค้าบริเวณนั้นได้ และถึงแม้ว่าจะมีบางครั้งที่มีกลุ่มนักศึกษาเข้ามาเดินถือถุงขยะตามถนนให้นักท่องเที่ยวทิ้งขยะ แต่ก็ยังมีจำนวนน้อย และไม่ได้มาอย่างสม่ำเสมอ

2. ปัญหาการลอกเลียนแบบสินค้า

กลุ่มผู้ประกอบการหลายรายมักจะประสบกับปัญหาการลอกเลียนแบบสินค้า ทำให้ไม่กล้าที่จะนำสินค้าของตนมาจำหน่ายที่ถนนคนเดิน เพราะกลัวถูกลอกเลียนแบบ จึงต้องรับสินค้าจากที่อื่นมาจำหน่ายแทนที่จะนำสินค้าที่ตนผลิตมาวางจำหน่าย

3. ปัญหากฎเกณฑ์ในการคัดเลือกคณะกรรมการถนนคนเดิน

กลุ่มผู้ประกอบการบางส่วนไม่เห็นด้วยกับวิธีการคัดเลือกคณะกรรมการประจำแต่ละโซนของถนนคนเดิน เพราะใครสมัครใจจะเป็นคณะกรรมการก็ได้ ไม่ต้องผ่านการคัดเลือก หรือไม่ต้องมีคุณสมบัติพิเศษใด ๆ ซึ่งบางครั้งคนที่มาเป็นคณะกรรมการก็ไม่ได้เป็นคนท้องถิ่น จึงไม่ค่อยเข้าใจถึงปัญหาของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่เป็นคนท้องถิ่น

4. ปัญหาการนำสินค้าจากโรงงานมาวางจำหน่าย

เมื่อเริ่มมีสินค้าจากโรงงานมาวางจำหน่ายบริเวณพื้นที่ถนนคนเดินก็ทำให้ผู้ประกอบการ และคนท้องถิ่นส่วนหนึ่งมีความวิตกกังวลว่าในอนาคตจำนวนของสินค้าโรงงานจะมี

เข้ามาวางจำหน่ายมากขึ้นทำให้ถนนคนเดินเป็นเหมือนแหล่งท่องเที่ยวที่อื่น ๆ และสูญเสียเอกลักษณ์ไปในที่สุด

5. ปัญหาจากพ่อค้าแม่ค้าขาย

เมื่อถนนคนเดินมีคนมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก จำนวนพ่อค้าแม่ค้าขายก็มีมากขึ้นเช่นกัน ทำให้ผู้ประกอบการส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่ากลุ่มพ่อค้าแม่ค้าขายเหล่านี้ได้สร้างปัญหาให้กับถนนคนเดิน เพราะส่วนมากกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าขายเหล่านี้จะนำสินค้าที่ไม่ถูกต้องตามกฎระเบียบของถนนคนเดินเข้ามาจำหน่าย

6. ปัญหาเรื่องเวลาในการเปิดถนน

เมื่อถึงเวลาเปิดถนนในเวลา 22.00 น. ยังมีกลุ่มผู้ประกอบการที่เก็บสินค้าอยู่ และมีนักท่องเที่ยวอยู่ในบริเวณถนนเป็นจำนวนมาก ถึงแม้จะมีการขอเลื่อนเวลาให้คนที่อยู่ในพื้นที่ถนนออกไปให้หมดก่อนแล้ว แต่ก็ยังมีรถขนส่งสาธารณะจำนวนมากพยายามจะรีบเข้ามารับนักท่องเที่ยวในพื้นที่ ซึ่งอาจจะเป็นอันตรายต่อผู้ที่ยังอยู่ในบริเวณถนนได้

7. ปัญหาเรื่องเสียง

ปัญหาเรื่องเสียงเกิดจากการเปิดเครื่องเสียง และเสียงประกาศตามสายในพื้นที่ถนนคนเดิน ก่อให้เกิดปัญหาในการจำหน่ายสินค้าของกลุ่มผู้ประกอบการ และการเล่นดนตรีของกลุ่มศิลปินอิสระ อีกทั้งยังรบกวนนักท่องเที่ยวที่กำลังพักผ่อน

8. ปัญหาเรื่องพื้นที่จำหน่ายสินค้า

กลุ่มผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่าพื้นที่จำหน่ายสินค้าคับแคบขึ้น เพราะเมื่อเริ่มมีการอนุโลมให้มีการนำสินค้าประเภทอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากที่กำหนดเข้ามาจำหน่ายมากยิ่งขึ้นพื้นที่ก็ต้องจัดสรรให้แต่ละคนลดน้อยลง

9. ปัญหาเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวก

นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณถนนคนเดินยังมีไม่เพียงพอ อย่างเช่น สถานที่จอดรถ ตู้ ATM จุดนั่งพักผ่อน และห้องสุขา ซึ่งถึงแม้ว่าจะมีห้องสุขาบริการกระจายอยู่ตามจุดต่าง ๆ แต่ไม่มีป้าย หรือสัญลักษณ์บอกที่ชัดเจน นักท่องเที่ยวจึงไม่รู้ว่าอยู่ ณ จุดใด

10. ปัญหาเรื่องการจำหน่ายของมีนเมา

มีผู้ประกอบการบางราย และร้านค้าในพื้นที่บางแห่งจำหน่ายเครื่องดื่มมีนเมา ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยว อีกทั้งยังสร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มผู้ประกอบการ และร้านค้าที่อยู่ใกล้เคียง เพราะร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่มมีนเมาก็มักจะก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา อย่างเช่น ก่อให้เกิดเสียงดัง และคว้นบุหรี่

6.3 ผลของการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน

รูปแบบในการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน และกลุ่มที่เข้าร่วมในกิจกรรมถนนคนเดินกลุ่มต่าง ๆ จะก่อให้เกิดผลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

6.3.1 ด้านเศรษฐกิจ

ถนนคนเดินได้ส่งผลในด้านเศรษฐกิจที่สำคัญอยู่ 2 ประการ ได้แก่

1. ช่วยสร้างรายได้ให้แก่คนท้องถิ่น

ถนนคนเดินเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะช่วยกระจายสินค้าให้แก่ผู้ประกอบการในท้องถิ่น และยังเป็นพื้นที่ที่มีผู้ประกอบการรายใหม่เกิดขึ้นมากมาย ซึ่งกลุ่มผู้ประกอบการสามารถนำสินค้าที่ถูกตามกฎระเบียบของถนนคนเดินเข้ามาจำหน่ายได้โดยตรง โดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง และไม่ต้องเสียค่าเช่าที่ ทำให้ต้นทุนในการจำหน่ายสินค้าลดลง ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการได้รับรายได้อย่างเต็มที่

2. ก่อให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ถนนคนเดินเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ ๆ หรือพัฒนาสินค้าที่มีอยู่ให้มีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งถ้าไม่มีการจัดกิจกรรมในรูปแบบนี้ ก็มีผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ ๆ ออกจำหน่ายน้อย เพราะการผลิตสินค้าชนิดใหม่ออกสู่ตลาด ตั้งอยู่บนความเสี่ยง และต้องใช้เงินลงทุนสูง ทั้งต้นทุนการผลิต ต้นทุนจำหน่าย และต้นทุนในการส่งเสริมสินค้า ดังนั้นจึงเกิดผู้ประกอบการรายใหม่ ๆ น้อย แต่การจัดกิจกรรมถนนคนเดินทำให้ผู้ประกอบการลดต้นทุนต่าง ๆ เหล่านี้ไปได้

6.3.2 ด้านสังคม

ถนนคนเดินได้ส่งผลต่อสังคมทั้งด้านผลดี และผลเสีย ซึ่งผลต่อสังคมที่สำคัญมีอยู่ 5 ประการ ได้แก่

1. ก่อให้เกิดพื้นที่ท่องเที่ยวใหม่

เชียงใหม่เป็นเมืองที่มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติให้ความสนใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ทำให้เชียงใหม่ยังต้องมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความพร้อมและมีความหลากหลายมากขึ้น เพราะถ้าแหล่งท่องเที่ยวยังคงเป็นแบบเดิม ขาดกิจกรรม และแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ นักท่องเที่ยวก็จะเกิดความเบื่อหน่าย การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ขึ้นมาจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวได้ ซึ่งการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ขึ้นมาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบใหม่นั้นก็เป็นอีกหนึ่งทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสกับกิจกรรมและวิถีชีวิตของคน

เชียงใหม่ อีกทั้งยังได้เดินชม และเลือกซื้อสินค้าหลากหลายประเภทที่วางเรียงรายอยู่สองฝากฝั่งถนนตลอดเส้นทาง

2. ก่อให้เกิดพื้นที่นันทนาการ

ด้วยสภาพทางสังคมที่เน้นในด้านการพัฒนาความเจริญทางเศรษฐกิจ และให้ความสำคัญกับวัตถุ ทำให้พื้นที่ในการทำกิจกรรมนันทนาการของคนในสังคมถูกบั่นทอนให้เหลือลดน้อยลง การจัดการกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ นั้นจึงเป็นการคืนพื้นที่ให้แก่สังคม ทำให้คนในสังคมมีพื้นที่ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต และจิตใจ

3. ก่อให้เกิดการใช้พื้นที่โล่งในเมืองให้เป็นประโยชน์

รูปแบบการจัดการกิจกรรมถนนคนเดินเชียงใหม่ นั้นได้มีการใช้พื้นที่ถนนราชดำเนิน และถนนพระปกเกล้าบางส่วนมาเป็นพื้นที่หลักในการทำกิจกรรม นอกจากนี้ยังมีการจัดการกิจกรรมบริเวณพื้นที่โล่งอื่น ๆ ที่อยู่ภายในบริเวณถนนคนเดินด้วย ได้แก่ พื้นที่โล่งบริเวณอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ พื้นที่โล่งบริเวณลานช่วงประตูท่าแพ และพื้นที่โล่งภายในวัด ซึ่งการจัดการกิจกรรมถนนคนเดินก่อให้เกิดการใช้พื้นที่โล่งเหล่านี้ได้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด

4. สร้างความสัมพันธ์ในสังคม

ด้วยวิถีการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของคนในสังคมเชียงใหม่เป็นไปอย่างเร่งรีบ และไม่ค่อยมีกิจกรรมที่จะเชื่อมความสัมพันธ์กันระหว่างคนในสังคม ทำให้สัมพันธภาพที่เคยมีต่อกันของผู้คนในสังคมลดน้อยลง ดังนั้นการจัดพื้นที่ถนนคนเดินขึ้นภายในบริเวณใจกลางเมืองที่ผู้คนสามารถเดินทางมาพบปะกัน หรือมาทำกิจกรรมร่วมกันได้อย่างสะดวก จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้คนในสังคมได้

5. สร้างปัญหาให้แก่ผู้อาศัยในพื้นที่จัดกิจกรรม

การจัดถนนคนเดินได้ก่อให้เกิดปัญหาให้แก่ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จัดกิจกรรมในด้านความไม่สะดวกในการใช้รถใช้ถนน เพราะการปิดถนนในวันอาทิตย์ ทำให้ร้านค้า และบ้านพักอาศัยที่อยู่ในพื้นที่จัดกิจกรรมไม่สามารถใช้รถส่วนตัวออกไปภายนอกบริเวณได้ และการจัดถนนคนเดินก็ยิ่งก่อให้เกิดมลภาวะทางเสียงขึ้นในพื้นที่ เพราะมีการใช้เครื่องขยายเสียงในการทำกิจกรรมหลาย ๆ ประเภท และยังมีเครื่องเสียงจากร้านค้าในบางแห่ง จึงทำให้เกิดเสียงดังรบกวนการพักผ่อน

6.3.3 ด้านวัฒนธรรม

ถนนคนเดิน ได้ส่งผลที่สำคัญในด้านวัฒนธรรมอยู่ 2 ประการ ได้แก่

1. ช่วยในการอนุรักษ์วัฒนธรรม

การจัดกิจกรรมถนนคนเดินเป็นอีกหนึ่งวิถีทางที่จะสร้างจิตสำนึก และความเข้าใจที่แท้จริงในการรักษามรดกทางวัฒนธรรม เพราะกิจกรรมถนนคนเดินไม่ได้จัดขึ้นเพื่อให้เป็นเพียงแค่แหล่งจำหน่ายสินค้าของท้องถิ่น หรือไม่ได้จัดขึ้นเพื่อเพียงแค่ต้องการนำเอาวัฒนธรรมมาเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ในอีกแง่มุมหนึ่งถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อคนท้องถิ่น ให้คนท้องถิ่นได้มาร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรม และวิถีชีวิตให้เป็นที่รู้จักแก่ผู้มาพบเห็น เพื่อไม่ให้สิ่งที่เป็นเอกลักษณ์เหล่านี้สูญหายไป

2. เป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ทางวัฒนธรรม

การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่คืนนั้น นอกจากจะเป็นกิจกรรมที่สร้างความเพลิดเพลินให้แก่ผู้ที่ได้มาทำกิจกรรมแล้ว ยังต้องเป็นกิจกรรมที่สามารถให้ประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวด้วย ซึ่งการจัดกิจกรรมถนนคนเดินก็เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่สามารถสร้างองค์ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมให้นักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติได้มีโอกาสในการที่จะแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และความรู้กับคนท้องถิ่นอีกด้วย

6.3.4 ด้านสิ่งแวดล้อม

ถนนคนเดิน ได้ส่งผลทั้งในด้านผลดี และผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมที่สำคัญอยู่ 3 ประการ ได้แก่

1. สร้างพื้นที่ปลอดภัย

รูปแบบในการจัดกิจกรรมถนนคนเดินมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยลดมลพิษประกอบอยู่ด้วย ดังนั้นกฎระเบียบที่ทางคณะกรรมการจัดกิจกรรมถนนคนเดินได้กำหนดขึ้นจึงมีกฎในการป้องกันการเกิดมลพิษภายในพื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินด้วย กล่าวคือ มีการห้ามนำรถยนต์ และรถจักรยานยนต์เข้ามาในบริเวณจัดกิจกรรมตั้งแต่เวลา 15.00 น. – 22.00 น. และ ห้ามประกอบอาหารประเภท ทอด ปิ้งย่าง และอาหารที่ทำให้เกิดควันเข้ามาในบริเวณพื้นที่จัดกิจกรรม ด้วยเหตุนี้จึงทำให้บรรยากาศภายในบริเวณพื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินมีความปลอดภัย และปลอดภัย

2. ทำให้เกิดมลภาวะในพื้นที่ใกล้เคียง

พื้นที่ภายในเมืองเป็นแหล่งธุรกิจซึ่งจะมีจำนวนรถหนาแน่นอยู่แล้ว แต่เมื่อมีการจัดกิจกรรมพิเศษใด ๆ ขึ้นมาภายในพื้นที่นี้ก็จะยิ่งเพิ่มปริมาณรถที่วิ่งเข้ามาในเมือง ทำให้การจราจรมีความแออัด และเพิ่มมลภาวะทางอากาศมากยิ่งขึ้น ซึ่งการจัดกิจกรรมถนนคนเดินเป็นการจัดกิจกรรมต่อเนื่องทุกเย็นวันอาทิตย์ และลักษณะของการจัดกิจกรรมก็จะต้องมีการปิดกั้นพื้นที่ถนน

บริเวณถนนราชดำเนิน และถนนพระปกเกล้าบางส่วนซึ่งเป็นพื้นที่กลางเมืองเพื่อทำกิจกรรม จึงทำให้ผู้ที่ต้องสัญจรผ่านเส้นทางในบริเวณนั้นเป็นประจำอยู่แล้วต้องเลี่ยงไปใช้ถนนบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง อีกทั้งจำนวนผู้ที่เดินทางมาเที่ยวถนนคนเดินในปัจจุบันก็มีเป็นจำนวนมากทำให้สัดส่วนการใช้รถส่วนตัวก็มีจำนวนมากขึ้น จึงเกิดความแออัดของการจราจรบริเวณพื้นที่ใกล้กับจุดจัดกิจกรรม

3. เพิ่มปริมาณการใช้พลังงาน

การจัดกิจกรรมถนนคนเดินไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ในการช่วยลดการใช้พลังงานได้ ในทางตรงกันข้ามการใช้พลังงานไฟฟ้า และพลังงานเชื้อเพลิงกลับมีจำนวนเพิ่มขึ้น เนื่องจากการจัดถนนคนเดินเริ่มตั้งแต่ช่วงเย็นถึงช่วงกลางคืนจึงต้องมีการใช้พลังงานไฟฟ้าเพื่อให้อ่างสว่าง และยังมีจำนวนผู้ประกอบการเข้ามาจำหน่ายสินค้ามากขึ้น จำนวนการใช้ไฟฟ้าก็จะยิ่งเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย นอกจากนั้นการใช้พลังงานเชื้อเพลิงก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน เนื่องจากการจัดกิจกรรมทำให้มีจำนวนผู้ใช้รถเพิ่มมากขึ้นในวันหยุดทำการ (วันอาทิตย์)

จากการศึกษาทั้ง 3 ส่วน ซึ่งประกอบด้วยวิวัฒนาการของการจัดถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ บทบาทและลักษณะการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มคนที่เข้าร่วมในถนนคนเดิน และ ผลของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินที่มีต่อท้องถิ่น พบว่า ทั้ง 3 ส่วนนี้มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ รูปแบบของกิจกรรมถนนคนเดินนั้นเป็นตัวกำหนดลักษณะการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มผู้ประกอบการ และกลุ่มสันตนาการ โดยทั้งสองกลุ่มนี้ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในการเข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดิน ส่วนกลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่ในถนนคนเดิน กลุ่มคนท้องถิ่น และกลุ่มนักท่องเที่ยว จะเป็นกลุ่มที่ส่งผลให้เกิดการจัดกิจกรรมในลักษณะนี้ขึ้น นอกจากนี้ยังมีกลุ่มบริหารจัดการถนนคนเดินที่มีบทบาททั้งในด้านการดำเนินการจัดกิจกรรม ตลอดจนการควบคุมดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการทำกิจกรรมของกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งการจัดกิจกรรมในลักษณะนี้เกิดขึ้นได้ส่วนหนึ่งก็เพราะมีแนวคิดที่ว่าคนท้องถิ่นชาวพื้นที่สาธารณะประโยชน์เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน และการเกิดมลภาวะต่าง ๆ ภายในพื้นที่เมืองก็มีมากขึ้น จึงเกิดการจัดถนนคนเดินขึ้น ซึ่งเมื่อจัดแล้วคนส่วนใหญ่ก็ได้รับประโยชน์ โดยเฉพาะคนท้องถิ่น เพราะถนนคนเดินเปิดโอกาสให้คนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย ได้เข้ามาใช้ประโยชน์และทำกิจกรรมนันทนาการตามความชอบ ตามความถนัดร่วมกัน และกิจกรรมในรูปแบบนี้ก็ได้รับความนิยมจากกลุ่มนักท่องเที่ยว จึงทำให้การจัดกิจกรรมถนนคนเดินดำเนินมาได้เรื่อยมา และเมื่อมีการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องมายาวนานก็ย่อมส่งผลในด้านต่าง ๆ ต่อท้องถิ่น ซึ่งในส่วนที่ก่อให้เกิดผลดีต่อท้องถิ่นก็ต้องมีการส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้นไป แต่ในส่วนที่ก่อให้เกิดผลเสียก็ต้องได้รับการปรับปรุง โดยส่วนหนึ่งก็ต้องไปเริ่มต้นปรับปรุงที่รูปแบบการจัดกิจกรรม อย่างเช่น ด้านเวลาในการจัดกิจกรรมที่เคยได้รับการแก้ไขปรับปรุงมาให้ความเหมาะสมขึ้น เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในพื้นที่จัดกิจ

กรรมได้รับผลกระทบให้น้อยที่สุด เป็นต้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าทั้ง 3 ส่วนนี้ เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ถนนคนเดินพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

6.4 อภิปรายผล

ถนนคนเดินที่จังหวัดเชียงใหม่นั้นได้ดำเนินการต่อจากการจัดกิจกรรมถนนคนเดินที่ถนนสีลมกรุงเทพฯ ในปี พ.ศ.2545 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกัน คือ ต้องการให้เกิดการประหยัดพลังงาน ลดมลพิษ และส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงจัดให้มีการปิดถนนในบางช่วงเวลาเพื่อให้คนเดิน และทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน แต่การจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ได้มีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่แตกต่างจากการจัดกิจกรรมต้นแบบที่ถนนสีลม เพราะตัวแทนของคนท้องถิ่นกลุ่มต่าง ๆ มีความต้องการให้การจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่มีรูปแบบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่น และต้องการส่งเสริมการแสดงออกทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนเชียงใหม่ จึงจัดกิจกรรมในรูปแบบที่มีความแตกต่างจากการจัดกิจกรรมที่ถนนสีลม ซึ่งในระยะแรกที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินที่เชียงใหม่เป็นการทดลองจัดกิจกรรมภายในระยะเวลา 10 สัปดาห์ภายใต้ชื่อกิจกรรมว่า “10 มหัศจรรย์ ล้านนาที่ท่าแพ” ภายหลังจากการทดลองจัดกิจกรรมนี้พบว่าได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่นจำนวนมาก อีกทั้งยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อคนกลุ่มต่าง ๆ จึงทำให้มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

ในขณะที่จังหวัดเชียงใหม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการจัดกิจกรรมถนนคนเดินได้อย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันนั้น แต่การจัดกิจกรรมถนนคนเดินในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ กลับไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากรูปแบบกิจกรรม และพื้นที่จัดกิจกรรม ขาดความโดดเด่น โดยรูปแบบการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในถนนคนเดินจังหวัดเชียงใหม่จะเน้นการแสดงออกซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น โดยจะมีการประกอบกิจกรรมที่หลากหลาย คือ มีการจัดจำหน่ายสินค้าของคนท้องถิ่น ซึ่งมีทั้งสินค้าพื้นเมือง สินค้าหัตถกรรมหลากหลายชนิดที่จำหน่ายในราคาขอมเยาว์ และมีการแสดงต่าง ๆ ของกลุ่มสันทนนาการตลอดเส้นทางจัดกิจกรรม จึงสร้างความเพลิดเพลินให้แก่ผู้ที่มาท่องเที่ยว

พื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้บรรยากาศของถนนคนเดินเชียงใหม่ไม่เหมือนที่ใด โดยพื้นที่ที่ใช้จัดกิจกรรมถนนคนเดินจะประกอบด้วย พื้นที่ถนนราชดำเนินกับถนนพระปกเกล้า พื้นที่โล่งบริเวณลานอนุสาวรีย์สามกษัตริย์และพื้นที่โล่งลานช่วงประตูท่าแพ พื้นที่เหล่านี้มีลักษณะเป็นพื้นที่โล่งเพื่อสวนสาธารณะ และนันทนาการ อีกทั้งยังเป็นพื้นที่โล่งที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ด้วย ซึ่งพื้นที่ที่ใช้จัดกิจกรรมนี้ มีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม และมีสถานที่ให้นักท่องเที่ยวได้เที่ยวชมตลอดเส้นทางที่จัดกิจกรรม นอกจากนั้นยังใช้พื้นที่

ที่โล่งภายในวัดจำนวน 5 แห่ง คือ วัดหมื่นล้าน วัดสำเภา วัดพันอ้น วัดพันเตา และวัดชัยพระเกียรติ เป็นสถานที่จัดกิจกรรมที่เหมาะสม และไม่ขัดต่อศาสนา โดยการใช้พื้นที่โล่งภายในวัดประกอบกิจกรรมนี้เป็นผลให้เกิดการส่งเสริมศาสนา และส่งเสริมจิตใจให้แก่ผู้ที่เข้ามาทำกิจกรรม ซึ่งการใช้พื้นที่โล่งเหล่านี้ในการประกอบกิจกรรมสอดคล้องกับแนวความคิดของนิวัตร ดันตยานุสรณ์ (2547) และพรนภา สมสุข (2537) ที่ต้องการให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่โล่งที่มีอยู่เพื่อนันทนาการ และต้องการให้มีการจัดสรรพื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจากการศึกษาตามแนวคิดของนิวัตร ดันตยานุสรณ์ (2543) และดวงจันทร์ อากาวัชรุตม์ เจริญเมือง (2537) ทำให้ทราบว่าในปัจจุบันเมืองเชียงใหม่มีการนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นจำนวนมาก ขาดการวางแผนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม จึงทำให้พื้นที่โล่งสาธารณะเพื่อให้นักในสังคมมาใช้ประโยชน์มีลดน้อยลง ดังนั้นการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่จึงทำให้มีการใช้ที่ดินในจังหวัดได้อย่างเหมาะสมเพื่อให้คนท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดี และให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นเมืองน่าอยู่ พร้อมๆ กับการเป็นเมืองท่องเที่ยวที่เปี่ยมศักยภาพ

การจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ นั้น มีกลุ่มบริหารจัดการถนนคนเดิน ประกอบด้วย กลุ่มของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มคณะกรรมการถนนคนเดิน โดยกลุ่มของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีทั้งหน่วยงานของทางภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ซึ่งหน่วยงานหลักในการดำเนินการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในปัจจุบันนี้ คือ เทศบาลนครเชียงใหม่ ส่วนกลุ่มของคณะกรรมการถนนคนเดิน จะคัดเลือกมาจากตัวแทนของ 3 กลุ่มคือ กลุ่มค้าขาย กลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่ในถนนคนเดิน และหน่วยงานของภาครัฐ ซึ่งกลุ่มบริหารจัดการถนนคนเดินเหล่านี้จะไม่ได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมโดยตรง แต่จะได้รับความภาคภูมิใจในการได้บริหารจัดการกิจกรรมถนนคนเดิน โดยเฉพาะตัวแทนของกลุ่มค้าขาย และกลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ถนนคนเดิน ที่ได้รับเลือกให้เป็นคณะกรรมการดูแลการจัดกิจกรรมในแต่ละโซน ซึ่งคณะกรรมการถนนคนเดินจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแลการทำกิจกรรมของคนกลุ่มต่าง ๆ ที่เข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดิน ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มค้าขาย กลุ่มนันทนาการ กลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ถนนคนเดิน กลุ่มนักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่น

กลุ่มคนที่เข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดินนี้ต่างก็ได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรม กล่าวคือ กลุ่มค้าขาย และกลุ่มนันทนาการ จะสามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่ถนนคนเดินในการประกอบการค้า และจัดแสดงในรูปแบบต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการใช้พื้นที่ สำหรับกลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ถนนคนเดินก็จะได้รับประโยชน์จากกิจกรรมถนนคนเดินในด้านของการส่งเสริมการค้าของผู้ที่เป็นเจ้าของร้านค้าในบริเวณนั้น ส่วนกลุ่มนักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่นก็จะมีแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการรูปแบบใหม่ ดังนั้นการจัดกิจกรรมถนนคนเดินจึงสามารถส่ง

เสริมทั้งทางด้านการท่องเที่ยว และการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชน ซึ่งจากการศึกษาลักษณะของกลุ่มคนที่เข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดินตามแนวคิดของอรพินท์ สพฤกษ์ชัย (2538) พลอยศรี โปราณานนท์ (2544) และ Owen and Others (2000) นั้น ทำให้ทราบว่า การที่กิจกรรมถนนคนเดินสามารถดำเนินอย่างต่อเนื่องได้ และประสบความสำเร็จมากกว่าที่จัดในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ นอกจากจะเป็นเพราะความโดดเด่นของรูปแบบการจัดกิจกรรม และพื้นที่จัดกิจกรรมแล้ว ยังเป็นเพราะรูปแบบของกิจกรรมถนนคนเดินได้สอดคล้องกับความต้องการของคนท้องถิ่น ซึ่งต้องการพื้นที่สาธารณะที่สามารถเข้ามาทำกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ร่วมกันได้ และคนในท้องถิ่นก็ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมในทุก ๆ ด้าน รูปแบบของกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของคนท้องถิ่นนี้ จะสามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ออกมาได้ และเมื่อรูปแบบการจัดกิจกรรมมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวจึงทำให้เป็นเสน่ห์ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวสนใจมาเที่ยวชม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมิ่งสรรพ ขาวสะอาด ; นฤกุล เครือฟู และอัครพงศ์ อันทอง (2548) จึงกล่าวได้ว่าการจัดกิจกรรมถนนคนเดินนี้ไม่ได้มุ่งเพียงแค่ตอบสนองความต้องการ และให้ประโยชน์แก่คนเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น แต่การจัดกิจกรรมได้มีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่คนทุกกลุ่ม ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้เกิดแรงผลักดันให้กิจกรรมสามารถดำเนินต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมชาย สนั่นเมือง (2541)

อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ก็ยังมีปัญหาในบางส่วนที่ต้องมีการปรับปรุงแก้ไข โดยปัญหาที่พบมากคือ จุครองรับขยะ และสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ เสี่ยงดังจากเสียงประกาศตามสาย และการจัดกิจกรรมการแสดง มีการลอกเลียนแบบสินค้า มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการนำสินค้าโรงงานเข้ามาจำหน่าย และกฎเกณฑ์การคัดเลือกระยะกรรมการถนนคนเดินยังไม่เป็นระบบ ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขเป็นอันดับต้น ๆ ทั้งนี้ก็ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะปัญหากฎเกณฑ์การคัดเลือกระยะกรรมการถนนคนเดิน ซึ่งคณะกรรมการทุกคนควรได้รับการคัดเลือกโดยตรงจากกลุ่มผู้ประกอบการในพื้นที่ เพื่อป้องกันการเข้ามาแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว หรือแสวงหาประโยชน์เพื่อพวกพ้อง

จากการที่กิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่สามารถดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องได้นั้นทำให้สามารถมองเห็นผลที่เกิดขึ้นโดยรวมจากการจัดกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ตามแนวคิดของชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2537) สมบัติ กาญจนกิจ (2544) และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2536) กล่าวคือ การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวนี้ส่งผลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งผลทางด้านเศรษฐกิจนั้นเกิดจากคนท้องถิ่นมีพื้นที่ในการเข้ามาหารายได้เพิ่มขึ้น และรูปแบบการจัดกิจกรรมก็ส่งเสริมให้เกิดการจับจ่ายจึงทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ส่วนผล

ในด้านสังคมและวัฒนธรรมนั้นเกิดจากการจัดกิจกรรมถนนคนเดินช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคมภายในเมือง และทำให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชน เช่น การพบปะสังสรรค์ การแสดงต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เกิดการถ่ายทอดวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นออกมา ทำให้เกิดการเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างกัน และสุดท้ายคือผลที่มีต่อสิ่งแวดล้อมนั้นก็เกิดจากการจัดกิจกรรมถนนคนเดินซึ่งเป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในรูปแบบการเดินเท้าจึงส่งผลให้ช่วยลดมลภาวะทางเสียงและมลภาวะทางอากาศภายในพื้นที่จัดกิจกรรม ที่เกิดจากการจราจรบนถนน เช่น คิววินพิษที่เกิดจากควันรถยนต์ และฝุ่นละออง ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Jim Antoniou (1971) วิญญา พิชญากานต์ (2544) และมาร์ค ริชชี (2545)

การปิดถนนไม่ให้รถสัญจรเพื่อจัดกิจกรรมนั้น ถึงแม้จะส่งผลให้เกิดการลดมลพิษในพื้นที่จัดกิจกรรมได้ แต่ในขณะเดียวกันกลับก่อให้เกิดปัญหาทางด้านการจราจร และเพิ่มมลภาวะทางอากาศในพื้นที่ใกล้เคียง อีกทั้งยังเพิ่มปริมาณการใช้พลังงาน ก่อให้เกิดมลภาวะทางเสียง และความไม่สะดวกในการใช้รถใช้ถนนของคนบางกลุ่มที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ถนนคนเดิน เมื่อทำการศึกษาตามแนวคิดของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) และสมชาย สนั่นเมือง (2541) ทำให้ทราบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งนั้นก็มาจากการพัฒนากิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่เป็นการพัฒนาแบบข้ามขั้นตอน ขาดการวางแผนการดำเนินงานอย่างรอบคอบ ดังนั้นผลเสียที่เกิดขึ้นต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมนี้จึงควรได้รับการแก้ไข ให้การจัดกิจกรรมส่งผลเสียต่อท้องถิ่นให้น้อยที่สุด เพื่อให้ถนนคนเดินเกิดการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพต่อไป

6.5 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษากิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการแก้ไขเพื่อการพัฒนา หรือป้องกันปัญหา จากการจัดกิจกรรมถนนคนเดินดังนี้

1. การคัดเลือกคณะกรรมการที่จะมารับผิดชอบดูแลการจัดกิจกรรมภายในถนนคนเดินควรมีกฎเกณฑ์การคัดเลือกที่เป็นระบบ และมีระเบียบวิธีการคัดเลือกที่ละเอียดรอบคอบ เพื่อคัดสรรบุคคลที่มีความเหมาะสมที่สุดที่จะมาทำหน้าที่ เพราะเนื่องจากในปัจจุบันคณะกรรมการของถนนคนเดินมีทั้งกลุ่มบุคคลที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่อย่างแท้จริง และกลุ่มบุคคลที่ใช้อำนาจการเป็นคณะกรรมการเพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตัว แต่ไม่รับผิดชอบงานตามตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งหากยังไม่มีการแก้ไขตรงจุดนี้ อาจนำมาซึ่งความขัดแย้ง อำนาจของคณะกรรมการจะลดความน่าเชื่อถือลง และในอนาคตถนนคนเดินอาจจะไม่ใช่กิจกรรมที่สร้างประโยชน์ให้แก่คนทุกกลุ่มอีกต่อไป

2. การทำงานของกลุ่มคณะกรรมการควรมีการประสานงานกันให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากบุคคล 3 กลุ่ม คือ กลุ่มคนในพื้นที่ กลุ่มผู้ประกอบการที่เข้ามาจำหน่ายสินค้า และกลุ่มเจ้าหน้าที่เทศกิจ ควรมีบทบาท และอำนาจในหน้าที่ที่ชัดเจน ไม่ควรมีกลุ่มไหนใช้อำนาจในการตัดสินใจแต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารจัดการเกิดความยุติธรรม และมีประสิทธิภาพ

3. ทางเทศบาลควรเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมให้มีกิจกรรมในเชิงสาธิตให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากนักท่องเที่ยวโดยส่วนมากให้ความสนใจกับกิจกรรมที่มีการสาธิต เช่น การสาธิตการผลิตสินค้าท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งที่ผ่านมาทางเทศบาลได้จัดให้ร้านค้า หรือกลุ่มผู้ที่มีความสนใจในการทำกิจกรรมเชิงสาธิต มาจัดแสดงบริเวณพื้นที่กลางถนนแค่งช่วงที่มีงาน หรือเทศกาลที่สำคัญเพียงเท่านั้น แต่การจัดกิจกรรมถนนคนเดินในช่วงเวลาปกติกลับไม่มีการจัดพื้นที่พิเศษให้กลุ่มเหล่านี้ได้มาทำกิจกรรมเชิงสาธิตให้นักท่องเที่ยวได้ชม การทำกิจกรรมเชิงสาธิตในถนนคนเดินจึงมีจำนวนน้อย ดังนั้นทางเทศบาลควรมีการส่งเสริมให้มีพื้นที่จัดกิจกรรมเชิงสาธิตอย่างสม่ำเสมอ

4. เนื่องจากกิจกรรมถนนคนเดินมีนักท่องเที่ยวจากจังหวัดอื่น ๆ และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ซึ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มักจะไม่มีรถส่วนตัวและสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ตามจุดต่าง ๆ ดังนั้นทางเทศบาลจึงควรมีการจัดตั้งแผนที่ขึ้นชั่วคราวเพื่อแสดงพื้นที่ของถนนคนเดิน และจุดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในบริเวณถนนคนเดิน นอกจากนั้นทางเทศบาลควรเข้ามาดูแล และแก้ไขปัญหาในเรื่องขยะด้วยเช่นกัน เพราะเมื่อไม่สามารถตั้งจุดรองรับขยะตามพื้นที่ถนนที่จัดกิจกรรมได้ ดังนั้นทางเทศบาลจึงควรมีการจัดกลุ่มบุคคลที่จะรับหน้าที่ในการเดินถือถุงรองรับขยะจากนักท่องเที่ยวมารับผิดชอบเป็นประจำในวันที่จัดกิจกรรมถนนคนเดิน

5. การจัดถนนคนเดินก่อให้เกิดผลกระทบด้านการจราจรแออัด และมีปัญหาที่จอดรถไม่เพียงพอ ดังนั้นทางเทศบาลจึงควรมีการปรับปรุงระบบขนส่งสาธารณะให้มีมาตรฐานเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวหันมาใช้บริการมากขึ้น และเพื่อลดปัญหาที่จอดรถไม่เพียงพอจึงควรเพิ่มบริการรถเวียนรับ - ส่งในพื้นที่ที่ห่างออกไปจากจุดจัดกิจกรรม เพราะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่นำรถส่วนตัวมาเอง จะไม่สามารถจอดรถในพื้นที่ที่ห่างออกไปได้ และใช้บริการรถเวียนเข้ามาในจุดจัดกิจกรรม

6. พื้นที่ถนนคนเดินมีขนาดคับแคบลงส่งผลให้เกิดความแออัดเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนมาก สาเหตุเพราะผู้ประกอบการนำสินค้ามาวางจำหน่ายบนพื้นถนนทั้งสองฝั่ง ดังนั้นทางเทศบาลจึงควรจัดระเบียบให้ผู้ประกอบการบางจุดที่จำหน่ายสินค้าอยู่ในบริเวณที่มีพื้นที่ทางเดินเท้ากว้างเพียงพอให้นำสินค้าขึ้นไปวางจำหน่ายได้ ย้ายสินค้าขึ้นไปวางจำหน่ายบนทางเดินเท้าแทนที่จะวางบนพื้นถนน เพื่อขยายบริเวณถนนให้กว้างมากขึ้น จะช่วยลดปัญหาความแออัดของพื้นที่

7. เนื่องจากกิจกรรมถนนคนเดินมีการจัดการแสดงที่ต้องใช้เครื่องขยายเสียงอยู่ในหลายพื้นที่ และมีการใช้ระดับเสียงที่ดังมากจนสร้างความรบกวนให้แก่ร้านค้า นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการที่อยู่ในบริเวณนั้น ดังนั้นจึงควรลดระดับเสียงในการทำกิจกรรมลงมา และทางคณะกรรมการถนนคนเดินควรเข้มงวดเรื่องการเปิดเครื่องเสียงตามร้านค้าบางแห่งริมถนนให้มากยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน เพราะในปัจจุบันคณะกรรมการถนนคนเดินอาจจะไม่เข้มงวดกับร้านค้าที่อยู่ในพื้นที่มากนัก จึงทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการใช้เครื่องขยายเสียงจากร้านค้าภายในบริเวณถนนคนเดินบางแห่ง ซึ่งถ้าไม่มีการแก้ไขอาจจะเป็นแบบอย่างให้ร้านค้าอื่นปฏิบัติตามต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

บรรณานุกรม

- กรุงเทพมหานคร. “ถนนคนเดิน” โขว์รูมสินค้าคนรุ่นใหม่ ปั่นไอเดียให้เป็นเงิน. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.bangkokbizweek.com>
- กองวางแผนโครงการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2540. **สรุปแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับจังหวัด : ภาคเหนือ.**
- กองสถิติและวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2545. **สถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2545 ภาคเหนือ.** กรุงเทพฯ.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2536. **สรุปปัญหาและการป้องกันแก้ไข ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม.** _____ . ม.ป.ป. **แผนปฏิบัติการกิจกรรมการท่องเที่ยว.** รายงานฉบับสมบูรณ์.
- จุฬารายการปริทัศน์. 2545. อีกด้านของ “ถนนคนเดิน”. ใน กรุงเทพมหานคร. ปีที่ 15 ฉบับที่ 4996 (28 พฤษภาคม).
- ชาญกรรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์. 2537. **การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว.** ภาควิชามนุษยสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ เจริญเมือง. 2537. **การเติบโตของเมืองและสภาวะแวดล้อมของเมืองเชียงใหม่.** สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- _____. 2541. **เมืองและการผังเมืองในประเทศไทย กรณีเมืองเชียงใหม่.** พิมพ์ครั้งที่ 1. ศูนย์ศึกษาปัญหาเมืองเชียงใหม่และกลุ่มม้งราย.
- นิวัตร ตันตยานุสรณ์. 2543. **การใช้พื้นที่โล่งในเชียงใหม่.** การสัมมนาทางวิชาการ สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- _____. 2547. “ช่วง กกับการตั้งถิ่นฐานของคนไทย : การรื้อฟื้นพื้นที่โล่งทางวัฒนธรรม เพื่อเสริมคุณภาพชีวิตของชาวเมืองเชียงใหม่ (4)”. **พลเมืองเหนือ.** 17 – 23 พฤษภาคม : 42.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2542. **การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน.** เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ประสาน ดังสิกบุตร. 2537. “อากาศเมืองเชียงใหม่ : มลพิษและผลกระทบ”. ใน เชียงใหม่ในกระแส
ความเปลี่ยนแปลง. พิมพ์ครั้งที่ 2. ศูนย์ศึกษาปัญหาเมืองเชียงใหม่.
- ปิตา เฝ้าตะใจ. 2547. “ถนนคนเดิน ถนนสายศิลป์”. ใน พลเมืองเหนือ. ปีที่ 3 ฉบับที่ 145 (30
สิงหาคม - 5 กันยายน) : 32 - 33.
- พรทิพย์ เขียวธีรวิทย์. ม.ป.ป. อุตสาหกรรมนำเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่. สถาบันวิจัยสังคม
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรนภา สมสุข. 2537. การวิเคราะห์ทำเลที่ตั้งของพื้นที่โล่งเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจในเขตเทศบาล
นครเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ. วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์ บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พลอยศรี โปราณนันท. 2544. การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว. เชียงใหม่ : สาขาวิชาการท่องเที่ยว
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- _____ . 2545. เชียงใหม่กับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. เชียงใหม่
: สาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพฑูรย์ เยาวโสภา. 2546. คุณภาพชีวิตผู้ประกอบการจากโครงการถนนคนเดินท่าแพ จังหวัด
เชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ. สาธารณศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2541. การศึกษาทบทวนแผน
พัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบน. เชียงใหม่
- มาร์ค ริชชี. 2545. “การพัฒนาที่ยั่งยืนกับแนวทางการพัฒนาเมือง”. ใน แนวคิดเมืองยั่งยืนกับอนาคต
ของเมืองเชียงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 1. เชียงใหม่ : มูลนิธิสถาบันพัฒนาเมือง ร่วมกับ เครือข่าย
ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมเชียงใหม่.
- มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด ; นฤกุล เครือฟู และอักรพงศ์ อันทอง. 2548. มูลค่าเพิ่มในประเทศของอุตสาหกรรม
ท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.
- ลำดวน ศรีศักดิ์ และคณะ. 2548. การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ กรณีศึกษา การพัฒนาเมือง
และการขนส่งเมืองเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- วิญญา พิษญานต์. 2544. “แนวทางการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่”. [ระบบ
ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.chula.ac.th>

- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2544. **โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549).** รายงานฉบับสมบูรณ์. เสนอ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สมชาย สนั่นเมือง. 2541. “ชุมชนท้องถิ่น กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว”. **อุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. 17.2 (เมษายน - มิถุนายน). หน้า 25 - 33.
- สมบัติ กาญจนกิจ. 2544. **นันทนาการและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานการท่องเที่ยวเทศบาลนครเชียงใหม่. ม.ป.ป. **โครงการถนนคนเดิน**. เอกสารอัดสำเนา.
- สินธุ์ สโรบล และคณะ. 2546. **การท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ**. โครงการประสานงานวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานภาค.
- สุธิดา สุวรรณกันธา. 2548. “สี่ล้านถนนคนเดินเชียงใหม่ ชุมชน – วัฒนธรรม – เอสเอ็มอี คู่แหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ยั่งยืน”. **พลเมืองเหนือ**. ปีที่ 3 ฉบับที่ 175 (4-10 เมษายน) : 52-53.
- อภิโชค เลขะกุล และกรุณา รัชชวิณ. 2547. **โครงการ “เส้นทางท่องเที่ยวแบบจับจ่ายสินค้าศิลปหัตถกรรม”**. รายงานฉบับสมบูรณ์. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรพินท์ สฟโชคชัย. 2538. **การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน**. รายงานประกอบการประชุมวิชาการ มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ซีดี จอมเทียน จังหวัดชลบุรี.

Jim Antoniou. 1971. **Environmental Management Planning For Traffic**. London : McGraw Hill Book Company.

Owen, R. Elwyn and Others. 2000. “Sustainable tourism development in Wales : from theory to practice.” In **Tourism Management Towards the New Millennium**. Edited by Chris Ryan and Stephen Page. Amsterdam : Elsevier Science.

<http://www.nesdb.go.th/plan/data/plan9>

<http://cm.police.go.th/walkstreet.htm>

<http://www.cmgallery.net/>

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างค้าขายบริเวณถนนคนเดินที่ให้สัมภาษณ์

กลุ่ม	ชื่อ (นามแฝง)	เพศ	อายุ	อาชีพหลัก	กิจกรรมที่ ถนนคนเดิน	ภูมิลำเนา	วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์
ค้าขาย	แสง	หญิง	49	ค้าขาย	ขายไม้แกะสลัก	เชียงใหม่	5 ก.พ. 2549
	แก้ว	หญิง	31	ค้าขาย	ขายกระเป๋าทำมือ	เชียงใหม่	22 ม.ค. 2549
	อร	หญิง	48	ค้าขาย	ขายภาพโบราณ	พัทลุง	19 ก.พ. 2549
	ยอด	ชาย	43	รับราชการ	ขายสินค้าเครื่องเงิน	เชียงใหม่	12 ก.พ. 2549
	ก้าน	ชาย	42	ค้าขาย	ขายสินค้าพื้นเมือง	เชียงใหม่	19 ก.พ. 2549
	คำ	ชาย	67	-	ขายของเล่นพื้นเมือง	เชียงใหม่	19 ก.พ. 2549
	น้อย	หญิง	44	รับราชการ	ขายเสื้อผ้าพื้นเมือง	เชียงใหม่	12 ก.พ. 2549
	นา	หญิง	47	ค้าขาย	ขายสินค้าเครื่องเงิน	เชียงใหม่	12 ก.พ. 2549
	นก	หญิง	27	ประชาสัมพันธ์	ขายสินค้าหัตถกรรม	เชียงใหม่	19 ก.พ. 2549
	หนิง	หญิง	30	รับจ้าง	ขายสินค้าพื้นเมือง	เชียงใหม่	12 ก.พ. 2549

ตารางที่ 2 แสดงรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างสันตนาการบริเวณถนนคนเดินที่ให้สัมภาษณ์

กลุ่ม	ชื่อ (นามแฝง)	เพศ	อายุ	อาชีพหลัก	กิจกรรมที่ ถนนคนเดิน	ภูมิลำเนา	วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์
สันตนาการ	เกด	หญิง	11	นักเรียน	เล่นดนตรีไทย	เชียงใหม่	5 ก.พ. 2549
	แบ็งค์	ชาย	27	นักดนตรี	เล่นดนตรีสากล	เชียงใหม่	5 ก.พ. 2549
	หนาน	ชาย	52	รับจ้าง	แสดงดนตรีพื้นเมือง	เชียงใหม่	5 ก.พ. 2549
	หนุ่ม	ชาย	16	นักเรียน	เล่นดนตรีไทย	เชียงใหม่	5 ก.พ. 2549
	สมาน	ชาย	45	ครู	สาธิตงานประดิษฐ์	เชียงใหม่	5 ก.พ. 2549
	แอน	หญิง	20	นักศึกษา	เล่นดนตรีสากล	เชียงใหม่	12 ก.พ. 2549
	นัท	หญิง	22	นักศึกษา	เล่นดนตรีสากล	เชียงใหม่	5 ก.พ. 2549

ตารางที่ 3 แสดงรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ถนนคนเดินที่ให้สัมภาษณ์

กลุ่ม	ชื่อ (นามแฝง)	เพศ	อายุ	ลักษณะกิจการ	ภูมิลำเนา	วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์
คนในพื้นที่	รงค์	ชาย	33	ร้านจำหน่ายสินค้า Aromatic	เชียงใหม่	26 ก.พ. 2549
	กิ่ง	หญิง	32	ร้านจำหน่ายงานศิลปะ	เชียงใหม่	26 ก.พ. 2549
	นวล	หญิง	42	บริษัทน้ำทิพย์	เชียงใหม่	26 ก.พ. 2549
	อัญ	หญิง	47	ร้านจำหน่ายแอสคัมป์ / โปสเตอร์	เชียงใหม่	19 ก.พ. 2549
	ผา *	ชาย	52	ร้านจำหน่ายเสื้อผ้า	เชียงใหม่	27 ก.พ. 2549
	อิน *	ชาย	54	ร้านขายของชำ	เชียงใหม่	27 ก.พ. 2549
	นึ่ง *	หญิง	44	ร้านจำหน่ายเสื้อผ้า	เชียงใหม่	27 ก.พ. 2549
	เจ้าอวาสวัดพันอ้น	ชาย	-	-	เชียงใหม่	26 ก.พ. 2549

* หมายถึง : สัมภาษณ์ในวันทำการ (จันทร์ - เสาร์)

ตารางที่ 4 แสดงรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวถนอนคนเดินที่ให้สัมภาษณ์

กลุ่ม	ชื่อ	เพศ	อายุ	อาชีพ	ภูมิลำเนา	วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์
นักท่องเที่ยว	อริษา	หญิง	20	นักศึกษา	เชียงใหม่	12 ก.พ. 2549
	นฤนาท	ชาย	31	รับราชการ	เชียงใหม่	5 ก.พ. 2549
	จุฑารัตน์	หญิง	25	พนักงานบริษัท	เชียงใหม่	26 ก.พ. 2549
	พรศิริ	หญิง	51	รับราชการ	เชียงใหม่	19 ก.พ. 2549
	นพพร	ชาย	50	รับราชการ	เชียงใหม่	5 มี.ค. 2549
	อนุรักษ์	ชาย	33	ค้าขาย	เชียงใหม่	5 มี.ค. 2549
	ประภาณุวรรณ	หญิง	56	รับราชการ	เชียงใหม่	5 มี.ค. 2549
	ทรงชัย	ชาย	53	รับราชการ	เชียงใหม่	5 มี.ค. 2549
	อานนท์	ชาย	27	พนักงานบริษัท	เชียงใหม่	5 มี.ค. 2549
	อาทิตย์	ชาย	28	รับราชการ	เชียงใหม่	5 มี.ค. 2549
	วรรณดี	หญิง	30	พนักงานบริษัท	สงขลา	26 ก.พ. 2549
	กิตติ	ชาย	28	ค้าขาย	กรุงเทพฯ	26 ก.พ. 2549
	พรรณิณี	หญิง	32	พนักงานบริษัท	ลำพูน	26 ก.พ. 2549
	ธัญวดี	หญิง	26	พนักงานบริษัท	ลำพูน	12 ก.พ. 2549
	เดชา	ชาย	45	ทำธุรกิจส่วนตัว	กรุงเทพฯ	12 มี.ค. 2549
	STURE	Male	60	-	SWEDEN	12 มี.ค. 2549
	ISABEL	Female	25	Economist	AUSTRALIA	12 มี.ค. 2549
	ZDRAVRO	Male	32	Commercialist	SLOVENIA	12 มี.ค. 2549
ALBERT	Male	30	Business	AMERICA	12 มี.ค. 2549	
MICHALE	Female	25	Teacher	AMERICA	12 มี.ค. 2549	

ตารางที่ 5 แสดงรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกิจกรรม
ถนนคนเดินที่ให้สัมภาษณ์

กลุ่ม	ชื่อ	ตำแหน่ง / หน่วยงาน	วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์
บริหารจัดการ กิจกรรมถนน คนเดิน	พรชัย จิตรนเวสเถียร	รองนายกเทศมนตรีเทศบาลนครเชียงใหม่	7 เม.ย. 2549
	ไก่อ (นามแฝง)	เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวเทศบาลนครเชียงใหม่	25 พ.ย. 2548
	อังคณา พุ่มพกา	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 1	24 เม.ย. 2549
	อนุชา เทพมงคล	เจ้าหน้าที่เทศกิจ	10 เม.ย. 2549
	นุช (นามแฝง)	เจ้าหน้าที่สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่	24 เม.ย. 2549
	हनวด (นามแฝง)	คณะกรรมการถนนคนเดิน (ผู้ประกอบการ)	30 เม.ย. 2549
	นุชจรรย์	คณะกรรมการถนนคนเดิน (คนในพื้นที่)	30 เม.ย. 2549
	บดีศร ก้อนนาค	หัวหน้าคณะกรรมการประจำโซน	30 เม.ย. 2549

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาววัชรวิพรรณ ศศิผลิน
วัน เดือน ปี เกิด	25 สิงหาคม 2523
ประวัติการศึกษา	สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษา โรงเรียนวัดโนนทัฬหยาฬเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2542 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเศรษฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปีการศึกษา 2545

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved